

840-1 / 2024

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

Az Országos Széchényi Könyvtár 2023. évi beszámolója

1014 Budapest, Szent György tér 4-5-6.

Rózsa Dávid főigazgató

2024. február 29.

Vezetői összefoglaló

2023-ban az Országos Széchényi Könyvtár (a továbbiakban: OSZK, nemzeti könyvtár, intézmény vagy könyvtár) az **elkötelezett szakértő munkatársaknak köszönhetően kiemelkedően és hatékonyan végezte tevékenységét a magyarság szolgálatában.**

Az OSZK mint kultúrstratégiai intézmény **fő célja a magyar írott kulturális örökség megőrzésével és elérhetővé tételével hozzájárulni a nemzeti identitás megőrzéséhez és az ország versenyképességének növeléséhez,** aktívan részt venni a tudásalapú társadalom megteremtésében és folyamatos fejlesztésében, **széleskörűen biztosítani a versenyképes tudáshoz szükséges információkhoz való hozzáférést,** valamint **támogatni a határon túli magyar közösségek könyvtári ellátását és fejlesztéseit.** Az OSZK e célok elérésének érdekében együttműködik a hazai és a nemzetközi tudományos élet, az oktatás és a közművelődés szereplőivel, valamint szakmai szervezetekkel.

2023. február 20-án Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek és Závogyán Magdolna kultúráért felelős államtitkár jelenlétében mutattuk be a Körmeny Kinga, Lauf Judit, Madas Edit és Sarbak Gábor nevével jegyzett, ***Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, az Érseki Simor Könyvtár és a Városi Könyvtár kódexei*** (Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár–OSZK–Akadémiai Kiadó) című **kódexkatalógus magyar és a Vizkelety András közreműködésével készült német nyelvű változatát.** A bemutatón Závogyán Magdolna államtitkár kiemelte, hogy a most németül is megjelent kódexkatalógus jó példája annak, miként lehet a nemzeti kincseket elérhetővé tenni a jelen és a jövő kutatói számára. A kötet nem pusztán tudományos katalógus: óriási értéke a felemelő gondosság, a megbecsülés és a büszkeség, amellyel az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat (ELKH) és az OSZK közös kutatócsoportjának tagjai a katalógus alapját jelentő kincsekhez nyúltak.

Szerémi György és kora címmel 2023. április 17-én **tudományos tanácskozást** rendezett könyvtárunk a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által támogatott OTKA-projekt részeként. A konferencia célja a 16. század történetírásának egyedülálló, de ellentmondásos megítélésű, egyben méltatlanul alulértékelt alkotásának, Szerémi György (1490 k.–?) ***Epistola de perdicione regni Hungarorum*** című **munkájának vizsgálata,** a mű filológiai kérdéseivel, történetírásban elfoglalt helyével, művelődéstörténeti vonatkozásaival kapcsolatos eszmecsere, a felmerülő új szempontok és teóriák megvitatása volt. Az egyetlen példányban fennmaradt kéziratot az OSZK Kézirattárában őrzik.

A **magyar–szlovén diplomáciai kapcsolatok felvételének 30. évfordulójára** emlékezve **Vivat Szlovénia! / Vivat Slovenija!** címmel rendezett **időszaki kiállítást** könyvtárunk. A tárlat a jubileum után egy évvel, a Szlovén Köztársaság Nagykövetségével és az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszékével szoros szakmai partnerségben valósult meg, a két ország közötti kiváló diplomáciai kapcsolat eredményeként. A kiállítás megrendezésével az OSZK hozzá kívánt járulni a Szlovénia és Magyarország közötti hagyományosan jó viszonyhoz, a magyar–szlovén szakmai kapcsolatok további fejlődéséhez és elmélyítéséhez.

Őszentsége Ferenc pápa magyarországi látogatásának tiszteletére 2023. április 21-én az OSZK-ban **kamarakiállítás nyílt „Uram, hallgasd meg én imádságomat...” A magánáhítat könyvei a középkor végén** címmel, a kiállítás megnyitó díszvendége Erdő Péter bíboros volt. A tárlat a késő középkori Magyar Királyságban és tágabb környezetében

magánáhítat céljára használt latin és népnyelvű kézírásos és nyomtatott könyvek különböző típusait mutatta be.

A nemzeti könyvtár büszke arra, hogy az általa újonnan kiadott Budai krónika díszmásolata is helyet kaphatott a hivatalos pápai ajándékok sorában.

A Szent István Társulat (SZIT) és az OSZK tudományos konferenciát rendezett a társulat alapításának 175. évfordulójára. Az 1848-ban alakult szervezet a katolikus közművelődés ügyét szolgáló egyházi egyesület és Magyarország legrégebbi folyamatosan működő könyvkiadó vállalata egyszerre. A megjelenteket dr. Varga Lajos váci segédpüspök, az Országos Katolikus Gyűjteményi Központ igazgatója köszöntötte.

Az OSZK és a SZIT közös szervezésében nyílt meg 2023. november 13-án a „*...ki most tétlenségben marad, nincs jövője*” című **időszaki kiállítás**, amelyet Erdő Péter bíboros, Magyarország prímása, esztergom–budapesti érsek és a SZIT fővédője nyitott meg.

2023. pünkösd vigliáján ünnepeltük az első Magyarországon nyomtatott könyv, a **Budai krónika, azaz a Chronica Hungarorum kiadásának 550. évfordulóját.** A magyar nyomdászattörténet hetven levelet (százharminchárom lapot) tartalmazó első kötetét 1473 pünkösd előestéjén fejezte be **Hess András.** A jeles jubileum alkalmából az **OSZK** újra megjelentette a gyűjteményében őrzött példány latin nyelvű hasonmását, kiegészítve a magyar revideált fordítással, egy, a mű történetéről szóló, átfogó tanulmánnyal és egy részletes angol nyelvű ismertetővel. A faksimilét 2023. május 27-én, szombaton mutatta be a nemzeti bibliotéka.

Madách Imre születésének 200. és Az ember tragédiája ősbemutatójának 140. évfordulója alkalmából az OSZK 2023. szeptember 20-án a **140 év – Álom a színpadon. Díszlet- és jelmeztervek, fényképek, filmadaptációk** című kiállításmegnyitót, valamint **Az ember tragédiája színpadi recepciója** címmel konferenciát rendezett.

Egy héttel később, 2023. szeptember 28-án, **Az ember tragédiája a világirodalomban. A Madách-mű fordításai és fordítói 1862-től napjainkig** című **jubileumi kiállítás megnyitót**, valamint **Madách-műfordítói és -életmű-konferenciát** tartott a könyvtár.

A Jézus Társasága feloszlásának 250. és Pray György születésének 300. évfordulóján **Jezsuita – Pray – Kódex** címmel 2023. szeptember 28–29-én **jubileumi tudományos konferenciát** szervezett az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, a Jézus Társasága Magyarországi Rendtartományának Levéltára, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet és az OSZK. Az esemény első napján Pray György életét és munkásságát, valamint a jezsuita rend XVIII. századi történetét mutatták be az előadók, akiket – többek között – Vincze Máté közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkár köszöntött az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltárban. A konferencia második napján az OSZK-ban az előadók arra tettek kísérletet, hogy újraaktualizálják a Halotti beszédet és a Pray-kódexet.

A régi magyar nyomtatványokat ünnepelte könyvtárunk 2023. október 11-én, **Borsa Gedeon** Széchenyi-díjas magyar irodalomtörténész, bibliográfus **születésének 100. évfordulóján.** Bár gyönyörű kort élt meg a régi magyar nyomtatványok kutatóinak doyenje, 2022-ben el kellett búcsúznunk tőle ebben a földi létben.

Tanítványai és tisztelői **konferenciával** emlékeztek **Borsa Gedeon munkásságára, és együtt ünnepelték a Régi magyarországi nyomtatványok retrospektív bibliográfia**

5. megjelenő kötetét. A rendezvény egyúttal a Borsa Gedeon életét és az OSZK saját kutatástörténeti hagyományait bemutató **kamarakiállítás** megnyitója is volt.

2023. november 22. és 24. között rendezte meg könyvtárunk **az első Transkribus workshopot**. Ez a mesterségesintelligencia-alapú platform történelmi dokumentumok, kéziratos források szövegfelismertetésére és -átírására használható. A háromnapos műhelymunka során a platform alapvető funkcióit és felhasználási lehetőségeit sajátíthatták el a résztvevők. A Digitális Bölcsészeti Központ munkatársai a közgyűjteményi intézmények dolgozóit és az egyetemi hallgatókat megcélózva úgy alakították ki a programot, hogy akár egynapos részvétel esetén is használható tudást adjon.

A nemzeti könyvtár a Budapest 150 – Könyvfőváros 2023 programsorozat keretében **Kultúrtörténeti ingyencségek az Országos Széchényi Könyvtár állományából** címmel 2023-ban három alkalommal **irodalmi vacsoraestet** szervezett.

Az OSZK több mint három évtizede szerkesztője és kiadója a legolvasottabb magyar könyvtárosszaklapnak, a **Könyv, Könyvtár, Könyvtáros** (sokaknak régóta *3K*) című kulturális folyóiratnak, amely az országon belül, valamint annak határán túlra is eljutva az egész magyar könyvtárosközösséghez szól.

A lap utoljára húsz éve kapott új arculatot és tartalmi struktúrát. Az azóta eltelt idő a kulturális folyóiratokban és a könyvtári világban olyan mértékű és színvonalú változásokat, fejlődést hozott, amelyet a *3K*-nak is tükröznie kell. E szemlélet mentén folyóiratunkat 2023-ban **grafikai és tartalmi szempontból is nagymértékben megújítottuk**. A *3K* ezentúl negyedévente online (open access), modern kinézetű magazin formában jelenik meg, **Háromká** címen, Szeifer Csaba (Csorba Győző Könyvtár) főszerkesztésében.

A világvárvány miatt 2020–2021-ben **megerősített online jelenléte továbbra is fenn-tartottuk**. A közösségi térbe **20%-kal több, összesen 9.181** különböző léptékű egyéni tartalom készült, a Facebook-posztoktól kezdve a tematikus blogbejegyzésekig. Továbbá **58%-kal nőtt a követők száma** egy év alatt.

A munkatársak által 2020–2021-ben elindított **tartalomszolgáltatások** (pl. Copia, Fotó-tér, Földabrosz, Hangtár, 1956-os történelem rölapokon, Régi Ritka) **közül a Copia** (<https://copia.oszk.hu/>) **két alkalommal is bővült**.

- Első bővítésére a Magyar Kultúra Napjához kapcsolódóan került sor. 2023 január 22-ével a Himnusz bicentenáriuma alkalmából immár minden nemzet-társunk számára szabadon elérhetővé váltak **Kölcsey Ferenc autográf vers-kéziratai, valamint az általa és hozzá írott levelek is**. A most közzétett anyagban **eddig nem ismert vers is szerepel**, amelyet Földesi Ferenc, az OSZK Kézirattárának vezetője azonosított.
- A Copia második bővítésére nemzeti ünnepünkhöz kapcsolódva került sor. **Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából OSZK-ban fellelhető kéziratait és felesége, Szendrey Júlia naplóját tettük közzé Copia nevű on-line adatbázisunkban.**

Tartalmi bővülését ünnepelte az OSZK fejlesztésében működő **Magyar Nemzeti Névtér** elnevezésű platform is. Az adatbázis arra törekszik, hogy a magyar kultúra teljességét, kulturális értékeink összességét egymáshoz kapcsolódásukban, teljes összefüggésrendszerében tegye elérhetővé mindenki számára. Az OSZK által korábban létrehozott névtér-felületek tartalmi bővítése jelenleg is folyamatban van, amely **2023. február 16-ától**

kiegészült az Emlékhelynévtér adatbázissal a Nemzeti Örökség Intézetével (NÖRI) való együttműködésben.

Az OSZK egyedülálló gyűjteményében a könyvek és a folyóiratok mellett különleges kisgrafikai alkotások is megtalálhatók: a nemzeti könyvtár hazai és nemzetközi viszonylatban is kiemelkedően nagy példányszámú, régi és modern műveket egyaránt tartalmazó **ex libris-gyűjteménnyel** rendelkezik. Az OSZK 2023. augusztusában elindított **Könyvjegytár** elnevezésű **online tartalomszolgáltatása** elsőként a Régi Nyomtatványok Tárában megtalálható közel 1.100 darabos régi ex libris-állományt, valamint a Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár modern ex librisei gyűjtők neve szerint rendezett, tízezer darabos gyűjteményegységének 3.400 dokumentumát és ezek variánsait tette szabadon hozzáférhetővé.

A nemzeti könyvtár számára természetes az orosz-ukrán háború kirobbanása óta a segítségvállalás, az ukrainai fiatalok mentális támogatása.

2023. február 9-én mutattuk be **Maryna Snitko: Kisautók. A piros és kék autó kalandjai** című mesekönyvét, amely a 2–12 éves gyerekeken túl azokhoz is szól, akik érdeklődnek a magyar és az ukrán nyelv iránt, vagy közelítenének az ukrán kultúrához.

2023. március 10-én **Ivan Malkovich ukrán költő**, az „A-BA-BA-GA-LA-MA-GA” gyermekkönyvkiadó tulajdonosa **író-olvasó találkozót tartott könyvtárunkban**, saját művei mellett bemutatta a nemzetközi hírű kiadó gyermekeknek és felnőtteknek szánt újdonságait is.

Az Ukrajnában zajló háború elől Magyarországra menekült kisiskolások számára szeretne volna több civil szervezet és kulturális intézmény felhőtlen és emlékezetessé tenni a tanév kezdetét. **Négyszáz, hazánkban élő Ukrajnából menekült kisiskolást és hozzátartozójukat** invitált a Nova Hvylya Ukrán Nemzetiségi Fiatalok és Családok Egyesülete, az OSZK, a Móra Könyvkiadó és a Petőfi Kulturális Ügynökség (PKÜ) a **Fővárosi Nagycirkuszba, ahol A sztyeppe illata című előadást** tekinthették meg a meghívottak. Az előadás szünetében a kiadó szervezetek **átadták a Ribizli a világ végén című mesekönyvet** az UNICEF partnerszervezetei és az általuk meghívott gyermekek számára. A Kárpát-medence népmeséin alapuló ukrán nyelvű mesekönyvet a szomszédunkban dúló háborús konfliktus kirobbanása után közvetlenül jelentette meg az OSZK, a PKÜ, a Móra Könyvkiadó és az Alföldi Nyomda.

2023. november 21-én Grexa Liliana ukrán nemzetiségi parlamenti szószóló adta át a könyvtár főigazgatója számára **Petőfi Sándor Az apostol** című elbeszélő költeményének **kétnyelvű kiadását**, amelynek megjelenését hazánk ungvári főkonzulátusa is támogatta, augusztus végén mutatta be Ungváron a kárpátaljai Kárpáti Állami Kiadó. a kétnyelvű **Az apostol ötven példányát juttattuk el olyan hazai iskolai könyvtárakba, amely intézményekben menekült gyerekek is tanulnak.**

Az OSZK által 2021 őszén kiadott „Eritis mihi testes”. **Az 1938-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hangfelvételei című kétnyelvű tanulmánykötet rangos nemzetközi díjat** (ARSC *Best Historical Research on General Recording Topics* kategória *Best Discography* díj) **nyert**, amelynek átadóját 2023. május 20-án tartották az Egyesült Államokban, Pittsburghben, ahol a kötet szerkesztője, Szabó Ferenc János képviselte a könyv alkotóit. A kutató a díj átvételekor hangsúlyozta, hogy a nemzeti könyvtár archívhangfelvétel-gyűjteménye nemcsak magyar, de nemzetközi érdeklődésre is méltán tarthat számot. Az elismerés a magyar zeneikönyvtáros- és zenetudósszakmának

egyaránt komoly nemzetközi elismerés, a magyar hangfelvétel-történeti kutatások területén pedig egyedülálló siker.

A nemzeti könyvtár **Budai Krónika faksimile kiadványa** – a Central Dabasi Nyomda Zrt. közreműködésével – 550 példányban látott napvilágot megjelenésének 550. évfordulója alkalmából, amely dokumentum **elnyerte a Nyomda-és Papíripari Szövetség Best Print Hungary 2023 zsűri különdíját.**

Az OSZK 2022 őszén megnyílt, **Esszencia** című állandó kiállítása **belsőépítészet kategóriában A' Design Award-díjazott** lett. A nemzetközi formatervezési elismerés visszaigazolja a szakmai tartalom és az ahhoz illeszkedő, azt szolgáló dizájn harmonikus egységét. 2020-ban az OSZK korábbi corvinakiállítása szintén A' Design Award-minősítést nyert el.

Végül, de nem utolsó sorban **a nemzeti könyvtár büszke arra, hogy** 2023. május 3-án a Magyar Könyvtárosok Egyesülete küldöttgyűlése az OSZK általános főigazgató-helyettesét választotta meg az egyesület új elnökének.

I. Szervezeti és humánerőforrás-kérdések

1. Dolgozói létszám

		2022. évi tény	2023. évi tény	
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet)		353	347	
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töre-		4	4	
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	261	258
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	252	247,24
	Egyéb	<i>összesen</i>		
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>		
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i>	261	258
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	252	247,24
<i>az Egyébből felsőfokú végzettségű</i>	<i>összesen</i>			
	<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>			
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)		76	76	
Önkéntesek száma		0	0	

2. Humánerőforrás-helyzetkép az OSZK-ban

2023. év során az alábbi **személyi változások** történtek:

- Intézményünkben távozott **51 fő**
- Nyugdíjba vonult **6 fő**.
- Új belépők: **45 fő**.

3. Bérhelyzet

2023. január 1-től a **munkatársak 23,4%-a**, 99 fő **részesült átlagosan 13%-os béremelésben**. A 2023. évi átlagbér: 458.652 Ft.

Az átlagos statisztikai állományi létszám – a jogi állományban lévők miatt – 415 fő.

Törzsgárdajutalomban 33 fő részesült, átlagosan 43.500 Ft összegben.

Jubileumi jutalom kifizetésben 23 fő részesült, átlagosan 1.415.600 Ft/fő összegben.

4. Közösségi szolgálat

Közösségi szolgálat	2022. évi tény	2023. évi tény
Az iskolai közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítők száma	29	50
Az iskolai közösségi szolgálat fogadására a köznevelési intézményekkel kötött megállapodások száma	8	10

5. Kulturális közfoglalkoztatottak

A kulturális közfoglalkoztatotti program rövid szöveges éves áttekintője.

Kulturális közfoglalkoztatottak	2022. évi tény	2023. évi tény
Partnerintézmények száma	686	686
Induló létszám (január 1-jén)	0	0
Záró létszám (december 31-én)	0	0

2019. december 31. napjával az OSZK-ban megszűnt a kulturális közfoglalkoztatás. A program során annak költségére folyamatosan történtek informatikai eszközbeszerzések. Ezen eszközöket a partnerintézmények kapták használatra használati szerződés keretében. Mivel az így beszerzett eszközöket 5 évig elidegenítési tilalom terheli, és az OSZK sem tudja használni, új használati szerződések keretében 2024. december 31-ig továbbra is a volt partnerintézmények használhatják. Így a partnerintézmények száma 2023-ban is változatlan marad.

6. Képzésben részt vevő dolgozók

Képzés típusa	2022. évi tény (fő)	2023. évi tény (fő)	Felhasznált költség (Ft)
Képzés	10	11	
Továbbképzés	56	60	
Ösztöndíj	0	0	
Egyéb:....	17	0	

2023-ban elsősegélynyújtó tanfolyamon/képzésen 1 fő vett részt.

A Könyvtári Intézet engedélyezett szakmai továbbképzései közül az *Úton a felhasználók felé – könyvtári marketing és rendezvényszervezés* tanfolyamon 2 kolléga, az *internet archiválása mint közgyűjteményi feladat* tanfolyamot 9 kolléga, az *Élménymarketing, marketingkommunikáció és érdekérvényesítés, Az intézményi publikációs vagyion nyilvántartása a*

Magyar Tudományos Művek Tárában, valamint a *Coaching szemlélettel a könyvtárban* képzést 4-4-4 kolléga, a *Kutatástámogatás könyvtári környezetben: szakirodalmi, tudomány-metriai és statisztikai adatbázis-használat* tanfolyamot 10 kolléga végezte el. A legnagyobb részvétellel a *Forrásleírás és -hozzáférés a 21. században* képzésen 18 munkatárs vett részt főigazgatói engedéllyel. Összesen 51 fő.

Az Üzemeltetési és Gazdasági Főosztály munkatársai (7 fő) a 2023-as évben több alkalommal vettek részt szakirányú továbbképzésben, illetve Gerencsér Judit és Lénárt Judit főigazgató-helyettesek az ÁBPE-továbbképzés II. szakmai továbbképzésen gazdagította tudását teljesítmény-menedzsment témakörben.

7. Szervezeti kultúra (rövid ismertető, elért változások, SZMSZ státusza)

2023. év szeptembertől új humánpolitikai előadó csatlakozott hozzánk, akivel elkezdtük az új belépőprogram bevezetését és kidolgozását.

Az év során tovább folytattuk az épületünk és főosztályaink bemutatását belső séták és nyílt napok keretében. Ez lehetőséget adott a munkatársaknak, hogy jobban megismerjék egymást és az intézmény működését, valamint erősítette az intézményi közösség érzését. Az év során nagy hangsúlyt fektettünk a munkatársak családjának támogatására is. Nyári gyerektáborokat szerveztünk a munkatársak gyermekeinek. Ez a kezdeményezés nemcsak a munkatársak elégedettségét növelte, hanem a családi légkör erősítéséhez is hozzájárult.

Az ismeretek bővítése és a csapatépítés továbbra is fontosnak bizonyult, ezért különböző buszos tanulmányutakat szerveztünk a kollégáknak. Ezek az utak nemcsak szakmai fejlődést eredményeztek, hanem a csapat összetartását is erősítették, hiszen a résztvevők közelebb kerültek egymáshoz a közös élmények által.

8. Esélyegyenlőség biztosítása (felelős, tevékenység bemutatása)

A hatályban lévő *Esélyegyenlőségi terv* 2012-ben készült, módosítása folyamatban van.

Az év során eseményt nem jelentettek.

Az esélyegyenlőségi megbízott 2022. május 16. napjától Nagy-Molnár Szilvia.

9. Környezeti fenntarthatóság (felelős, tevékenység bemutatása)

A 2023-as esztendőre kitűzött cél elérése (a KFMCs erodálódott személyi állományának stabilizálása) mérsékelt eredményeket mutatott. Ennélfogva a korábbi évek erőfeszítéseinek nyomán a környezeti szempontokat hathatósan érvényre juttató energiatakarékosági intézkedéseken túlmenően érdemi hozzájárulásról egyelőre nem tudunk beszámolni.

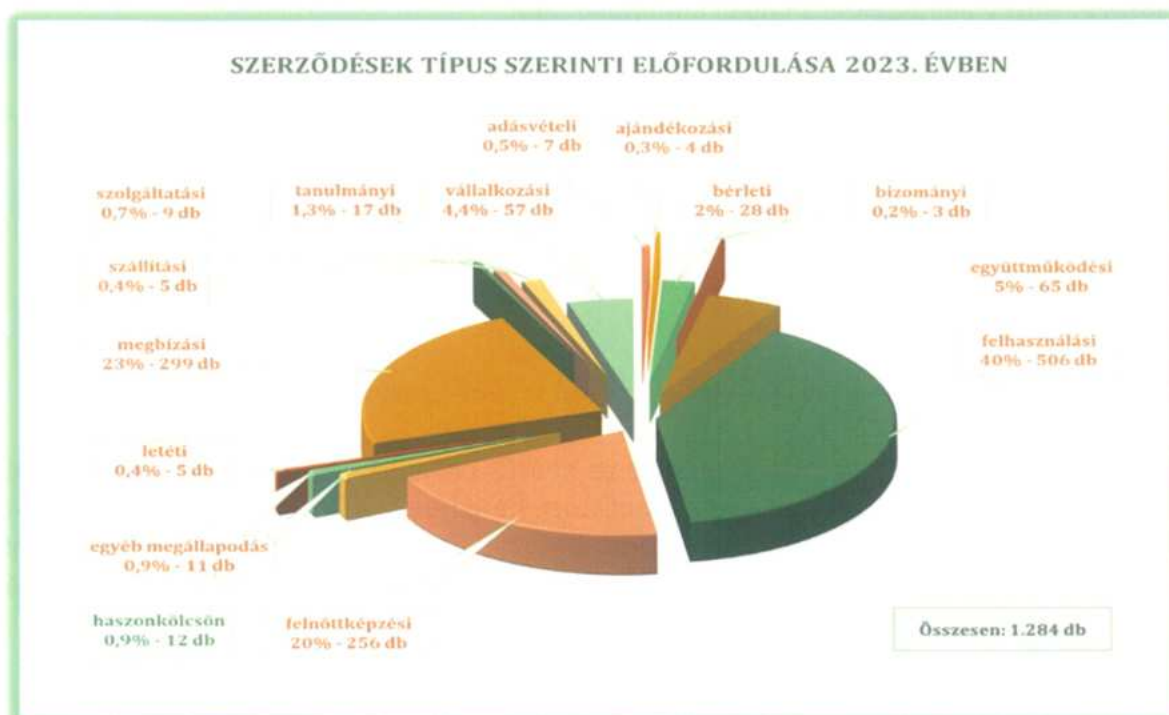
10. Jogi és igazgatási ügyek

A Jogi Osztály (a továbbiakban: Osztály) a feladatait a 2023. év első felében 1 fővel, majd 2023 júniusától, kb. másfél év után, ismét 2 fővel látja el, mivel újfent sikerült egy fő jogi előadót alkalmazni. Az Osztály a korábbi két munkaterület helyett, 2022. november 2.

napjától, amikor hatályba lépett a legutóbbi Szervezeti és Működési Szabályzat már csak a szűken vett jogi feladatokat látja el, az igazgatási területhez kapcsolódó feladatokat a munkatársak innentől a Főigazgatói Kabinet keretein belül látják el. Ugyanakkor a jogi előadó és a jogi főigazgató-helyettes mind szóban, mind írásban rendszeresen támogatja észrevételeivel, javaslataival az iratkezelésért felelős főosztályvezető, valamint az igazgatási és iratkezelési felelős munkáját annak érdekében, hogy az iratkezelési folyamatok betartatása, a dokumentumok szabályszerű kezelése és visszakereshetőségük biztosított legyen.

A jogi terület feladatait sok esetben az előre nem látható és nem tervezhető napi feladatok jelentik, amelyek az adott napon az OSZK-ba érkezett anyagok azonnali feldolgozását teszik szükségessé, illetve soron kívüli konzultációt, megbeszélést és döntést igényelnek. Az Osztályon a 2023. évtől kialakított belső adminisztratív szerződésnyilvántartó rendszert, a jogi előadó kollegánk jelentősen átalakította, ennek következtében e rendszer kimagasló támogatást ad a kollegák részére a szerződésállomány monitorozása és menedzselése vonatkozásában. Nyilvántartásunk szerint 2023-ban az Osztályra érkezett **véleményezendő szerződések száma 1.284 db** volt, amely mennyiség a központi iktatókönyv szerint indított **összes ügy főszámaihoz viszonyítva (1.789 db) ennek 72%-át teszik ki**. Az 1.284 db beérkezett szerződésből – egy kivételével, amely 2024-ben esedékes tervezet készítése – 1.283 db az Osztály munkatársai, valamint a jogi főigazgató-helyettes részéről – számos alkalommal több ízben – véleményezésre került, ebből **ellenjegyezve 1.188 db**.

A véleményezendő vagy előkészítendő szerződéstervezetek típus szerinti megoszlása az alábbiak szerint alakult:

A szellemi tulajdon-védelem körében a 2022. évben megkezdett végjeggyé nyilvánításhoz kapcsolódó feladatokat a 2023. évben is végezte az Osztály, lefolytattuk az OSZK logója és

a „Országos Dokumentum-ellátási Rendszer” vonatkozásában a védjegyé nyilvánítási eljárást, továbbá kezdeményeztük a „Közép-európai Könyvtár- és Információtudományi Szemle”, a „Central European Library and Information Science Review”, az „Atlas Hungaricus”, a „Magyar Nemzeti Bibliográfia” és a „Magyar Nemzeti Kartográfia” kifejezések védjegyeljárását a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalánál.

Jelentős volt az elmúlt év folyamán az egyéb (hatósági, bírósági, társadalmi szervezetek, magánszemélyek stb.) megkeresések száma, az ehhez kapcsolódó jogi ügyintézés vagy szakmai segítség nyújtás.

Az **igazgatási és iratkezelési terület** feladatait 2023-ban 2 fő munkavállaló látta el a Főigazgatói Kabinet alárendeltségében.

Az igazgatási és iratkezelési részleg napi munkájára kifejezetten jellemző, hogy általában nem tervezhető, ugyanis alapvetően a bejövő és kimenő postaforgalom, az eseti jelleggel irattárból igényelt anyagok felkutatása, irattárba helyezése, illetve az ügyviteli és iratkezelési feladatokban nyújtott támogató tevékenység napi mennyisége határozza meg. Az elektronikus dokumentumkezelő rendszer felhasználói körének bővülése és az iktatott iratok mennyiségének növekedése miatt jelentősen megnőtt az iratkezelési támogató tevékenység szerepe az elmúlt évben.

Elkészült és a munkatársak számára a belső hálózaton hozzáférhetővé vált egy online útmutató, amely az OSZK-ban zajló iratkezelés és ügyvitel rendjét foglalja össze.

2023 során összesen **15 munkatársnak hoztak létre új felhasználói fiókot és tartottak oktatást a DMS One Ultimate dokumentumkezelő szoftver használatához a terület munkatársai.** Az új felhasználók betanításán túl napi rendszerességgel végezték az ügyvitelben érintett munkatársak személyes szakmai támogatását a dokumentumkezelő rendszer használatával és az ügyvitel rendjével kapcsolatban.

Az év során lezajlott a szoftverben nyilvántartott szervezeti egységek elnevezésének frissítése, az iratkezelési eseményekről küldött automatikus e-mail értesítések egységesítése a felhasználói jogosultságok ellenőrzése, illetve a szükségtelen felhasználói fiókok megszüntetése, így jelenleg 101 munkatárs rendelkezik hozzáféréssel a dokumentumkezelő rendszerhez.

2023-tól kezdve **megszűnt a belső iratok iktatókönyve, szabályozva lett a bér- és munkaügyi iratok kezelésének, valamint számos ügytípus ügyviteli útvonalának részletes rendje.** Szinte teljes egészében kivezetésre kerültek a papíralapú átadókönyvek és a papíralapú érkeztetőkönyvek az ügyviteli folyamatokból, helyettük a dokumentumkezelő rendszerben történik az iratok mozgatásának nyilvántartása.

2023. október 6-ától **megváltozott az intézmény postai címe és irányítószáma,** ezért szükségessé vált a korábban használt bélyegzők bevonása a szervezeti egységektől és újak rendelkezésre bocsátása.

A terület munkatársai egész évben végezték a szervezeti egységektől érkező lezárt ügyiratok, illetve archív irategyüttesek átvételét, rendezését és központi irattárba való elhelyezését.

Az igazgatási és iratkezelési terület az Informatikai Üzemeltetési és Szolgáltatási Főosztállyal együttműködve egész évben **biztosította a dokumentumkezelő szoftver megfelelő működésének feltételeit a belső informatikai infrastruktúra üzemeltetése, a rendszeres szoftverfrissítések, továbbá az új funkciók és hibajavítások gyakorlatba való átvezetése révén.** A terület munkatársai az ütemezett karbantartási feladatokon túl folyamatosan végezték a rendszer működésével kapcsolatos ad hoc problémák elhárítását, valamint 9 darab hibajegyet adtak fel a szoftvertámogatást nyújtó szolgáltató részére a 2023-as évben.

Az igazgatási és iratkezelési terület tevékenységének jellemző mennyiségi adatai 2023-ban:

- iktatás: 63 db irat a szervezeti egységen belül,
- összes iktatott iratmennyiség az OSZK-ra vetítve: 6.935 db irat
- érkeztetés: 3.440 db irat és 2.781 csomag, összesen 6.221 db
- átmeneti és központi irattárból kikért ügyiratok/kötetek/dobozok/palliumok: 19 db irat és 4 db irattári doboz
- irattározott ügyiratok terjedelme: 0,85 ifm
- feladott küldemények: 3.125 db levélküldemény és 438 db csomag

Az igazgatási és iratkezelési részleg jelentős postai csomagforgalmat bonyolít, amely főleg a kötelesepéldányokat érinti, valamint a könyvtárközi kölcsönzés részére történik.

II. Szakmai működés, szolgáltatások

Az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Főosztály (a továbbiakban: OTF) munkatársai a beiratkozás, a dokumentumforgalmazás/kölcsönzés, a tájékoztatás, a könyvtárközi dokumentumellátás és a másolatmegrendeléssel kapcsolatos ügyfélkommunikáció körébe tartozó feladatokat látják el. A Főosztály létszáma a főosztályvezetővel együtt 2023. december 31-én 29 fő volt.

A Főosztály munkafolyamatainak felülvizsgálata és a munkatársak betanítása az egyes feladatok elvégzésébe 2023-ban folytatódott.

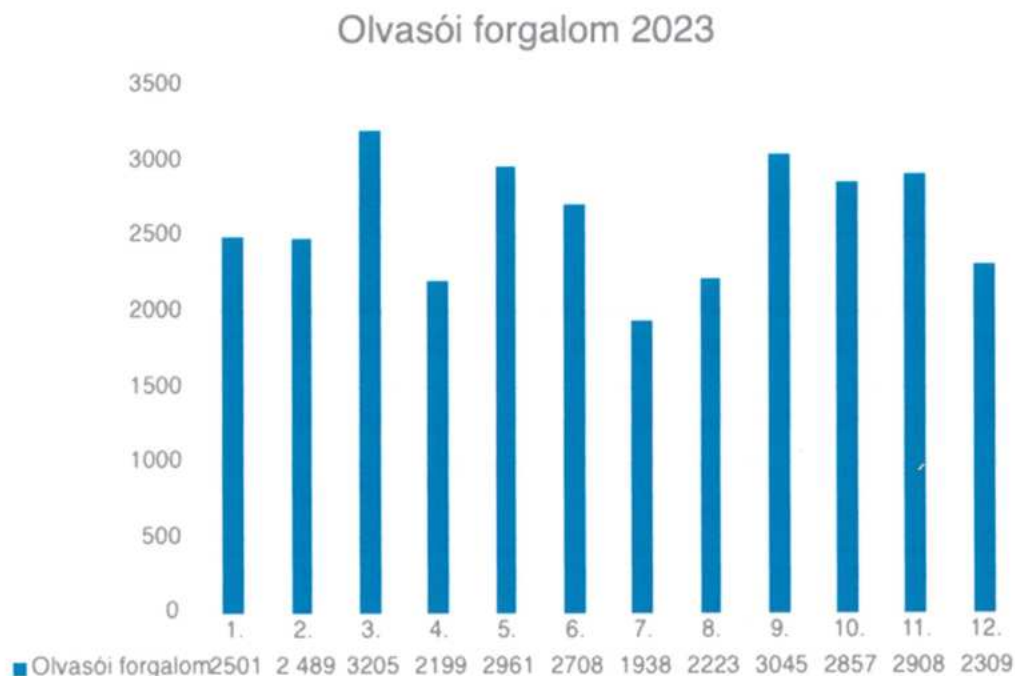
Fontos változás volt 2023-ban, hogy a Hírlapolvasóban a mikrofilmszkennelési szolgáltatás ingyenessé vált, továbbá 2023 márciusától új főosztályvezető került kinevezésre.

1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitva tartás, változások)

Nyitvatartás	2022. évi tény	2023. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	61	44
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	44	44
Hétfégi nyitvatartás (óra)	11	10
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	4	3
16 óra utáni nyitvatartás a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	4	3
Évi összes nyitvatartás (óra)	2.368	2.119
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	0	2023.07.10.- 08.21. 6 nap
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	2	0
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	38	58

A **heti nyitvatartási órák száma** ebben az évben **44 órára csökkent**, ami a statisztikai mutatóinkat negatív irányba nem befolyásolta. A **látogatottság és a helyben használt dokumentumok száma tekintetében is növekedést tapasztaltunk**, és majdnem sikerült elérnünk a járvány előtti 2019. évi szintet (45.900 belépés).

2. Látogatói adatok

A heti nyitvatartási órák száma egész évben átlagban 44 óra volt, ami az olvasói forgalmat nem befolyásolta negatívan. Megközelítettük a Covid időszak előtti számokat. A statisztikából látszik, hogy a márciusi hónap volt a legerősebb 3.205 fővel.

Az ELTE szeptemberi Könyvtári napján a beiratkozni vágyó ELTE-hallgatóknak és ELTE-polgároknak ingyenes volt az éves olvasójegy váltása. Ezen a napon **114 beiratkozó és hosszabbító** élt a lehetőséggel. Egy standon osztozott az OSZK, az OIK és a KSZK.

Könyvtárhasználat	2022. évi tény	2023. évi tény
Regisztrált használók száma	3.842	4.284
Aktív használók száma	2.833	3.178
Ebből diák	745	733
Napijegyek száma	545	309
Havi olvasójegyek száma	146	0
Féléves olvasójegyek száma	665	0
Éves olvasójegyek száma	2.064	2.796
Kutatói olvasójegyek száma	785	0
Belépések száma (db)	36.195	45.455
Ebből diákcsoportok (db/fő)	101 db/ 2.317 fő	100 db/ 2.212 fő
Ebből egyéb csoportok (db/fő)	216 db/ 10.365 fő	350 db/ 11.913 fő

A könyvtárhasználatok, vagyis a belépések száma 2023-ban 45.455 belépés volt, csaknem 10.000-el több, mint a 2022. évben.

Az állandó- és időszakos kiállítások, valamint a nagyobb rendezvények (pl. Múzeumok Éjszakája, Kulturális Örökség Napja) is számos látogatót vonzottak, összességében 18.555 főt. Öröndetes tény, hogy 100 diákcsoportnak (2.212 főnek) tartottak az OSZK munkatársai tárlatvezetéseket, könyvtárbemutató sétákat 2023-ban.

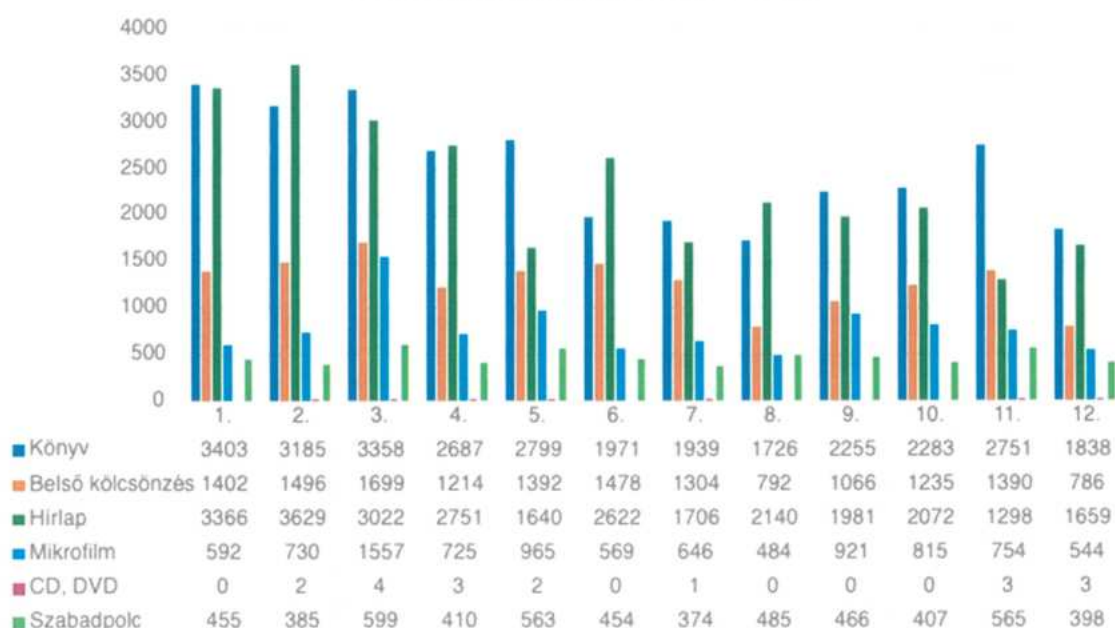
3. Dokumentumforgalom

3.1. Dokumentumforgalom és könyvtárhasználat

Könyvtárhasználat	2022. évi tény	2023. évi tény
Helyben használt dokumentumok száma (db)	31.204 könyv 4.018 szabad-polcos kötet 26.654 periodika 8.733 mikrofilm 22 CD/DVD	30.195 könyv 5.561 szabad-polcos kötet 27.886 periodika 9.302 mikrofilm 18 CD/DVD
Könyvtárközi kölcsönzés – küldött dok. (db)	372	132*
Könyvtárközi kölcsönzés – kapott dok. (db)	946	973
Nemzetközi dokumentumforgalom – kapott dok. (db)	946	973
Nemzetközi dokumentumforgalom – küldött dok. (db)	156	88
Belső kölcsönzés	15.647	15.254
ODR-kód	3	5
Lelőhely-tájékoztatás	497	330

* A csökkenés oka lehet, hogy változott a külföldi magánszemélyektől érkező másolatmegrendelések kezelése. Korábban ezt is a könyvtárközi kölcsönzés keretében intéztük. A feladat 2022 őszétől részben a Digitalizáló Osztályhoz került.

Dokumentumforgalmazás 2023

Könyvtárközi kérések és teljesítések			2023
Beérkezett kérések száma:			1.905
Adott dokumentumok száma:	eredetiben	OSZK állományából eredeti	1
		külföldre eredeti	103
	másolatban	OSZK állományából nyomtatott másolatban	70
		OSZK állományából elektronikus másolatban	61
Küldött kérések:	kérésközvetítés belföldre	101	
Kapott dokumentumok:	eredetiben	külföldről eredetiben	630
		másolatban	külföldről nyomtatott másolatban
	külföldről elektronikus másolatban		288

2022-ben a könyvtárközi dokumentumforgalmazás keretében beérkező kérések száma 1.994 volt, ezen a téren némi csökkenés tapasztalható. A lelőhely-tájékoztatás szolgáltatás az online referenzszolgáltatás része lett, a kkk1@oszk.hu e-mail fiók üzemel, de az ide érkező leveleket az inform@oszk.hu e-mail fiókba irányítjuk és a statisztikában csak a tisztán lelőhely-kérések szerepelnek (mint keresett címek száma), leválasztva a könyvtárközi kölcsönzéshez tartozó lelőhelykeresésről.

3.2. Dokumentumforgalom olvasótermenként

Típus	2022. évi tény	2023. évi tény
Általános	1.183	648
Hírlapolvasó	334	307
Mikrofilm*	8.733	9.302
Irodalomtudományi	684	1.377
Történettudományi	796	2.795
Könyvtártudományi	1.135	855
Kézirat és Régi Nyomtatvány	107.324	60.185
Plakát- és Kisnyomtatványtár	92.933	42.524
Térképtár	1.293	1.122
Színháztörténeti és Zeneműtár	29.753	43.695
Történeti Fénykép- és Videótár	3.610	18.144

* A mikrofilmolvasó-terem esetében nem különül el a raktári és a szabadpolcos dokumentumforgalom. A többi olvasóteremnél a szabadpolcos dokumentumforgalmon kívüli raktári dokumentumforgalmat az előző, 3.1-es táblázatban tüntettük fel.

2023-ban az olvasók az északi (Általános) olvasótermet nem használhatták, csak a déli olvasótermeket (Történelmi, Irodalomtudományi, Hírlap). Többek között ezért is több a déli olvasóterem szabadpolcos dokumentumainak a használata. A lezárt olvasótermek helyett egykezettünk az olvasókat a raktári dokumentumok használata felé terelni.

3.3. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (könyv)	406	191
Gyarapodás (folyóirat)	0*	9
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	kb. 60.000 kötet	kb. 60 000 kötet
Áthelyezés	17.707	1.331
Forgalom	4.018	5.561
Kötészetre adott	24	72
Online katalógusban elérhető (%)	100	100

4. Olvasói infrastruktúra

Rövid szöveges áttekintés (pld. fizikai állapot stb.)

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2022. évi tény	2023. évi tény
Katalógusgép	2	2
Olvasói munkaállomás	43	41

2023. decemberi állapot:

Katalógustér:

- 12 internetkapcsolattal ellátott számítógép
- 2 dedikált hálózati gép (Digitális Könyvtár, Vakolvasó)
- 2 számítógép csak CD/DVD-használatra
- 2 katalógusgép

Törzsgyűjteményi olvasóterem:

- 24 OPM munkaállomás
- 1 dedikált gép a zárt Webarchívum használatára
- 11 mikrofilmolvasó gép, ebből 5 db mikrofilm-szkennelésre is alkalmas

Wifiszolgáltatás elérhető-e? Milyen minőségben?

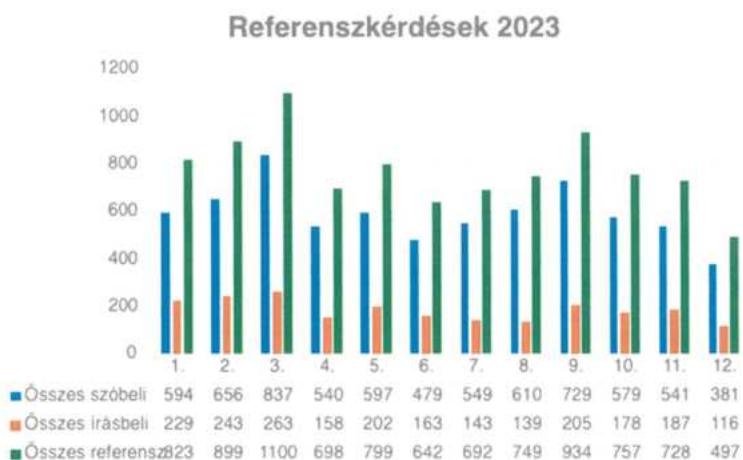
Az olvasótermekben elérhető WIFI szolgáltatás. A WIFI hálózat kielégítően működik, nagyobb hálózati kiesések nem történtek.

Eszközök az olvasók szolgálatában

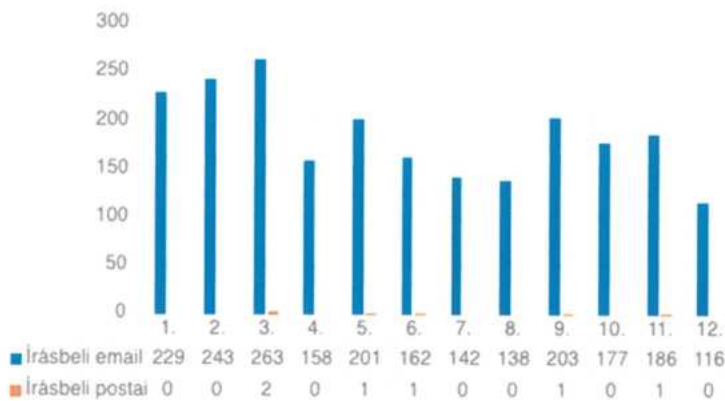
A Könyvkiadó Állomáson 2022 őszén beüzemelt két önkiszolgáló szkennert 2023-ban is rendkívül népszerű volt a könyvtár felhasználói körében.

Olvasói igényre 2023-ban két újabb mikrofilmolvasó gép került beüzemelésre, így már 11 mikrofilmolvasó gép áll az olvasók rendelkezésére, amelyből 5 db mikrofilm-szkennelésre is alkalmas.

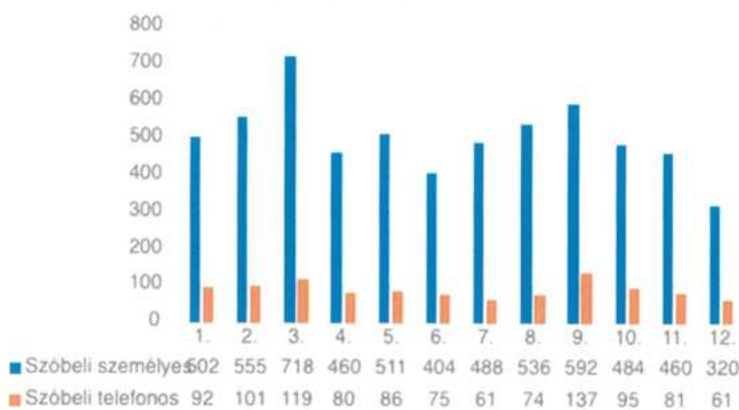
5. Tájékoztatás

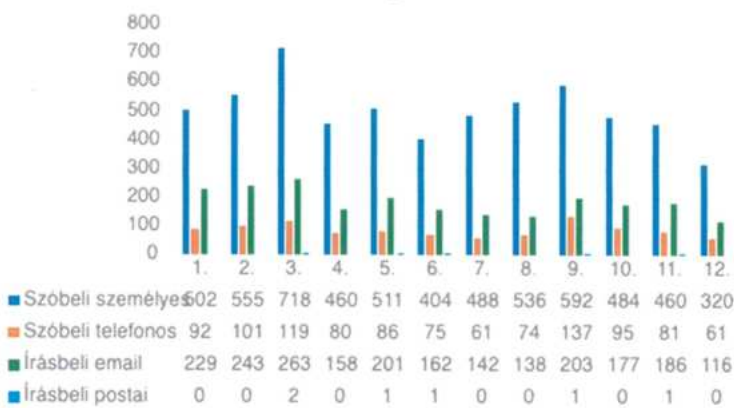
Írásbeli referenzkérdések

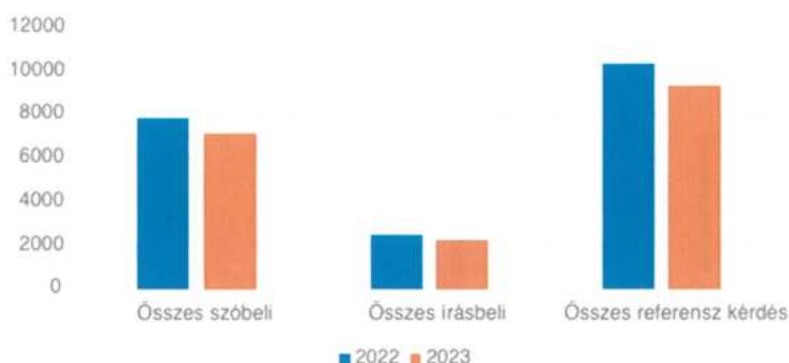
Szóbeli referenzkérdések

Referenzszolgáltatások 2023

Szóbeli és írásbeli referenzkérdések 2022-2023

A szóbeli és írásbeli referenz kérdések száma minimálisan csökkent a 2022-es évhez képest.

Az online referenzszolgáltatáson belül működő térítéses Szakirodalmi szolgáltatás keretében 2023-ban 1 megrendelésünk volt, 19.050 Ft,-os összeg lett kiszámlázva (2021-ben és 2022-ben egy sem volt).

6. Reprográfiai szolgáltatások

Típus	2022. évi tény	2023. évi tény
Fénymásolás (oldal)	27.500	15.127
Digitalizálás (oldal)	6.519.248	12.958.737
Külső megbízások	2.019	3.113
Születésnapi csomag (db)	5	3

7. Online szolgáltatások

Tartalomszolgáltatás, adatbázisok

Újgenerációs, "OTR-es" tartalomszolgáltatások

A 2023-as év során különgyűjteményi tartalomszolgáltatásaink közül egynél tartalom bővülés volt (Copia – 2 alkalommal) valamint egy új, teljesen friss szolgáltatást készítettünk és indítottunk el (Könyvjegytár).

A **Copia** (<https://copia.oszk.hu/>) első bővítésére a Magyar Kultúra Napjához kapcsolódóan került sor. 2023 január 22-ével váltak elérhetővé a Kölcsey Ferenchez kapcsolódó kéziratok. Ezek számszerűsítve:

- Összesen: 127 db kézirat
- Levelek: 22 db
- Művek: 115 db

2023. március 15. Nemzeti ünnepünkhöz kapcsolódva pedig Petőfi Sándor OSZK-ban feltehető kéziratok kerültek publikálásra. Ezek számszerűsítve:

- Összesen: 507 db kézirat
- Levelek: 433 db
- Művek: 74 db

2023. augusztusában indult el új, **Könyvjegytár** nevű tartalomszolgáltatásunk (<https://konyvjegytar.oszk.hu/>), amely digitalizált ex libriseket/Könyvjegyeket tartalmaz. A szolgáltatás a Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár kutatójának közreműködésével készült.

A Könyvjegytár tartalma számszerűsítve:

- Összesen: 4.438 db
- Régi gyűjtemény: 1.079 db
- Modern gyűjtemény: 3.357 db

Előfizetett adatbázisok a 2023-as évben

- Akadémiai Kiadó folyóiratai
- USC Soá Alapítvány Vizuális Történelmi Archívum
- Bibliotheca Eruditionis
- The Hungarian Reformation Online
- ProQuest – Library & Information Science Collection
- WBIS – World Biographical Information System

További, az olvasók számára elérhető adatbázisok

- NAVA

Az adatbázisok a honlapról elérhetők a teljes hálózaton keresztül, de tartalmuk a katalógusban nem tükröződik. Előfizetett adatbázisainkhoz EduID azonosítással távoli hozzáférést biztosítunk beiratkozott olvasóinknak és az OSZK dolgozóinak.

Próbahozzáférések a 2023. évben:

- De Gruyter – Complete Journal Package
- De Gruyter – eJournal Collection
- CEEOL tartalmak
- Typotex Interkönyv
- JSTOR tartalmak
- JSTOR – ARTSTOR Digital Library
- CNKI – China National Knowledge Infrastructure

Blogok, posztok, digitális tartalmak – a nemzeti könyvtár a virtuális térben 2023-ban

Blogbejegyzések

Az OSZK munkatársai **219 tudományos ismeretterjesztő blogbejegyzést** tettek közzé 2023-ban. A bejegyzések tematikája változatos: az évfordulók ihlette írásoktól kezdve, a különböző gyűjteményrészekben folyó munkákról szóló beszámolókon és új felfedezéseken keresztül, a kutatóink előadásairól készült konferenciabeszámolóig. Többször leközzöljük egy-egy nagy és kiemelt esemény kapcsán a főigazgatói beszédet is.

A blogírást inspirálja az ún. blogtémaajánló-táblázat, amelyet a szerkesztőség előre összeállít minden negyedévre. A kollégák által megírt tartalmak a blogszerkesztőségbe érkeznek, ahol lektorálják, korrektúrázzák, szerkesztik a szövegeket, illetve elvégzik a képszerkesztést és a HTML-szerkesztést. Hetente átlagosan 4-5 blogposzt lát napvilágot.

Posztok, képek, videók

Az OSZK 28 social media eszközön volt jelen 2023-ban, ebből 22 felületen rendszeres a tartalomszolgáltatás, három új felületet is bevezettünk a tárgyévben. **58 százalékkal nőtt a követők száma** egy év alatt, amelyhez jelentősen hozzájárult a Hungaricana és az OIK tartalmainak kezelése. **20 százalékkal több tartalmat publikáltunk** – megközelítette a 10 ezer tartalmat, mint 2022-ben, illetve **10 százalékkal csökkent az egyedi elérésünk** 2022-hez képest, ami majdnem 11.5 millió felhasználót jelent. Ennek oka a Facebook algoritmus változása, illetve a Twitter tulajdonosváltása, ezek együttesen majdnem felére csökkentették az organikus elérést.

A közösségi oldalak gondozása jelenti

- a. a blog és a gyorsblogok tartalmainak szervezését, írását, szerkesztését, lektorálást, HTML-szerkesztését,
- b. a Facebook, Youtube, Örkeny-, Hungaricana-, OIK-Facebook, X OSZK, X MEK, X DKA, X Örkeny, Instagram, Tumblr, Google, Spoitfy, Threads közösségi oldalaink kezelését, fejlesztését, speciális közösségi tartalmak elkészítését,
- c. a közösségi eszközök változásainak követését, beépítését és naprakészségének biztosítását, valamint az eszközök napi monitoringját,
- d. az audiovizuális, kép- hang- és audióállományok feltöltését nyilvános galériákba (Youtube);
- e. rendezvényeink dokumentálását, az azokon készített fotók, videók, egyéb digitális tartalmak webre konvertálását és feltöltését.

A közösségi térben folyamatosan publikált tartalmak közül kiemelkedik az OSZK Facebook-felülete, ahol továbbra is jelentkezünk reggelente az OSZK történetét feldolgozó #napom-sorozattal, illetve folyamatosan kísérjük a nemzeti könyvtárban folyó munkát, megosztjuk a megjelenő blogtartalmakat és az oszk.hu-n megjelenő híreket is. Beszámolunk a rendezvényekről, nyílt napokról, sajtótájékoztatókról, munkatársaink konferencia-eseményeiről.

Az oszk.hu magyar és angol nyelven is elérhető intézményi honlap, amely 2023 végén 4.924 aloldalt (node) tartalmazott. A szolgáltatásban 2023-ban 462 új aloldalt (node) hoztunk létre, továbbá 562 alkalommal módosítottunk már létező oldalt (szerkesztés, tartalmi frissítés, képcseré), valamint kb. 766 illusztráció készült el (slide, kreatív, kép adaptálás stb.).

Az oszk.hu-t gondozó munkacsoport feladata az oszk.hu naprakészségének biztosítása, amely jelenti az alábbiakat:

- a hírek, illetve a rendezvényeinkről beérkező információk szerkesztése, az információk beszerzése, visszacsatolások, a kiállításokhoz kapcsolódó aloldalak, (virtuális mikrokiállítások) készítése a tartalomgazdákkal egyeztetve, az általuk küldött anyagok alapján,
- a Kiadványtár és publikációs lista elkészítése,
- a statisztikaoldal gondozása,
- az oszk.hu/en gondozása, tartalmi fejlesztése és naprakészségének biztosítása,
- az oszk.hu és oszk.hu/en mobil verzió gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása.
- Az oszk.hu-hoz kapcsolódik a hírlevél szerkesztése, a képek szerkesztése és hírlevél kiküldése hetente. 2023-ban **50 hírlevélszám** ment ki.

Az OSZK rendelkezik belső honlappal (Intranet) is, ennek gondozása, igény szerinti fejlesztése és naprakészségének biztosítása (pl.: regisztrációs felületek készítése, orvosi időpontfoglalás) napi feladat.

7.1. Honlap, tematikus és közösségi szolgáltatások

Digitális archívumok látogatottsága (MEK, EPA, DKA)	2022. évi tény	2023. évi tény
Távhasználatok száma összesen	33.332.306	32.360.353
MEK	20.534.148	22.417.075
EPA	8.104.082	5.997.070
DKA	4.669.950	3.975.506
Tudástárak	24.022	29.298

Online szolgáltatások	2022. évi tény	2023. évi tény
Távhasználatok száma		
– oszk.hu	214.370	170.769
– m.oszk.hu	65.805	48.179
A könyvtári honlap tartalomfrissítéseinek gyakorisága (alkalom/hónap átlagosan)	84	149
A könyvtári honlap tartalomfrissítésének száma összesen	1.008	1.790
A könyvtárban használható adatbázisok száma	42	8
Tematikus honlapok/virtuális kiállítások száma	50	59
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatások száma (db)	22	28
A Web 2.0 interaktív könyvtári szolgáltatásokat	43.934	69.703

igénybe vevő használók száma (fő)	7.192	9.181
A megjelenő szerkesztett tartalmak száma:	12.701.033	11.564.137
A megjelenések száma:		
Egyéb online közösségi feladatokba bevont használók száma	n.a.	n.a.
A könyvtári OPAC használatának gyakorisága (használat/év) (kattintás az OPAC-ra)	987.659	106.652

7.2. Elektronikus dokumentumküldés

Dokumentumküldés	2022. évi tény	2023. évi tény
E-könyvek (db)	13	21
Folyóiratcikkek (db)	1.326	1.243
Részdokumentumok (db)	62.844	72.628

8. Szolgáltatások fogyatékkal élők számára

Honlapunkon részletes tájékoztató olvasható a könyvtár akadálymentesítéséről, ahol a látássérültek számára hangzóanyag mutatja a könyvtár épületét.

Elérhetősége: <http://www.oszk.hu/akadalymentesites>

Az OSZK esetében a fogyatékkal élők számára a könyvtár használata teljes mértékben ingyenes. Továbbá egy kísérő iratkozhat be térítésmentesen a könyvtárba (vakok és gyengénlátók, mozgássérültek, siketek és nagyothallók).

Szolgáltatások száma	2022. évi tény	2023. évi tény
Fogyatékossgal élők könyvtárhasználatát segítő IKT eszközök száma	1 vakolvasó	1 vakolvasó
Fogyatékossgal élők számára akadálymentes szolgáltatások száma	11	11

Mozgássérült látogatók számára:

- A könyvtár épülete a Palota út felől a Csikós udvarra érkező lifttel közelíthető meg. Rámpa az Oroszlános udvarban, a főbejáratnál található.
- A főbejáratnál található ruhatárban 1 db kerekesszék áll rendelkezésre.
- Az olvasótermet lifttel lehet megközelíteni.
- Az épületben két akadálymentes mosdó van: egy a főbejárat szintjén, egy pedig a VII. emeleten, a törzsgyűjteményi olvasótermek közelében.

Hallássérült látogatók számára:

- A hallókészülékek hatékonyságát javító indukciós hurok működik a főbejáratnál a beiratkozó pultnál, a VII. emeleten a törzsgyűjteményi olvasótermekhez tartozó Könyvkiadó állomáson.

Látássérült látogatók számára:

- Az épületben több lift is működik. A főbejáratnál balra található lift hangos segédlettel van ellátva. Ez a főbejárat és a VIII. emelet között jár, az alsóbb irodai szinteket nem érinti, így elkerülhető az esetleges eltévedés.
- A VII. emeleti Katalógustérben használható egy felolvasóprogrammal (JAWS) ellátott számítógép.
- A Magyar Elektronikus Könyvtár akadálymentes változata: <http://vmek.oszk.hu/>
- A Magyar Elektronikus Könyvtár és a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének együttműködése révén számos hangoskönyv érhető el szabadon a szolgáltatás honlapjáról, illetve számos felolvasható mű is megtalálható.

A honlap elérhetősége:

<http://mek.oszk.hu/keresések/keresesf.phtml?formatum=MP3>

- Együttműködési megállapodásunk van a Vakok és Gyengénlátók Szövetségével, mely alapján az általunk számukra rendelkezésre bocsátott, csak Braille-írással megjelent Vakok Világa című folyóiratot begépelik latin betűs karakterekkel, ezáltal digitálisan elérhetővé tesszük, ez a munka jelenleg is zajlik.

Eszköz – Szoftver – Építészeti megoldás	Mennyiség	Helyszín
Rámpa	1	Oroszlános udvar
Kerekesszék	1	Főbejárat, ruhatár
Akadály-mentes mosdó	2	5. emelet és 7. emelet
Indukciós hurok	2	Beiratkozó pult (5. emelet); Könyvkiadó állomás (7. emelet)
Hangoslift	1	Főbejárat, előcsarnok: baloldali lift
Felolvasó programmal ellátott számítógép	1	Katalógustér
MEK akadálymentes változat	honlap	http://vmek.oszk.hu
MEK hangoskönyvek	398	https://vmek.oszk.hu/html/vgi/vkereses/keresesuj2.phtml?minta=mp3&tip=format

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1563 rendelete és 2017/1564 irányelvének átültető jogszabályai (2018. év LVI. törvény a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény módosításáról, 198/2018. (X. 25.) Korm. rendelet az olvasási képességet érintő fogyatékossgal élő kedvezményezett személyek javára végezhető szabad felhasználás részletes szabályairól) kapcsán az intézményre vonatkozó feladatok végrehajtásához kapcsolódóan cselekvési terv készült, amely kitér az alábbi kérdéskörökre:

- a kedvezményezettek azonosítása (hozzáférés-kezelés) során fellépő kérdések;

- technikai megvalósítás részletei (a Magyarországon letelepedett jogosított szervezetek nyilvántartása; a jogosított szervezetek nyilvántartásának rendelkezésre bocsátása minden év április 30-ig az Európai Bizottság számára; nyilvántartás vezetése a jogosított szervezetek által előállított hozzáférhető formátumú művekről és más kapcsolódó jogi teljesítményekről legalább egy olyan jogosított szervezet megjelölésével, amely ilyen példánnyal rendelkezik).

A Könyvtári Intézet honlapján bejelentő felület készült mind a jogosított szervezetek, mind a hozzáférhető formátumú művek műbejelentései számára. Elérhetősége:

<https://ki.oszk.hu/informacioszolgalattas/1982018-x-25-korm-rendelet-jogosított-szervezetek-jelentkezese>

9. Könyvtári programok, közösségi kezdeményezések

9.1. Használó képzések

Használóképzések	2022. évi tény	2023. évi tény
Összes használói képzés száma	1	4
Összes használói képzésen résztevők száma	80	90
Csoportok száma	5	4

A LibMate az Országos Széchényi Könyvtár vezetésével, iránymutatásával, a Hermész-Soft Kft. közreműködésével fejlesztett és a nemzeti könyvtár tulajdonában lévő integrált könyvtári rendszer, mely a nemzetközi azonosító számok kiosztásától az olvasói kérésig képes lefedni minden könyvtári munkafolyamatot megfelelően a nemzetközi szabványoknak is. A LibMate rendszert 2023-ban Tamásné Kovács Adrienn mutatta be a Networkshop konferencián résztvevőknek, illetve a konferencián kívül a KSH Könyvtár meghívására tartott 3 bemutatót, ahol a rendszert és az informatikai struktúrát ismerhették meg az érdeklődők és könyvtári szakemberek.

9.2. Rendezvények

Rendezvények	2022. évi tény	2023. évi tény
Konferenciák száma	7	16
Konferenciákon résztvevők száma	634	1.236
Időszaki kiállítások száma	3	7
Időszaki kiállítások látogatóinak száma	5.343	1.112
Könyvbemutatók száma	5	57
Könyvbemutatók látogatóinak száma	225	2.874
Zenei rendezvények száma	1	13
Zenei rendezvények látogatóinak száma	200	532
Egyéb programok száma	23	84
Egyéb programokon résztvevők száma	11.969	14.098
Összes rendezvény száma (db)	43	177
Összes rendezvényen résztvevők száma (fő)	19.235	19.852

2022. évhez képest több, mint duplájára növekedett konferenciáink és időszaki kiállításaink száma.

A könyvbemutatók több mint tízszeres száma annak köszönhető, hogy 2023-ban nem csak könyvtárunk falain belül szerveztünk kötetbemutatókat, hanem számos hazai és határon túli városba is ellátogattunk.

Ebben az évben nyitottunk a zenei rendezvények irányába is és főként Zircen, valamint az OIK-ban számos koncert valósult meg, melyek többnyire komolyzenei vonalat képviseltek.

9.3. Kiemelt rendezvények, szakmai konferenciák

Kiemelt rendezvények:

- 2023. április 21.: „Uram, hallgasd meg én imádságomat...” A magánáhítat könyvei a középkor végén című kiállítás megnyitója, melyen részt vett Erdő Péter bíboros is.
- 2023. április 19.: Vivat Szlovénia! / Vivat Slovenija! Című kiállítás megnyitója, melyen részt vett a magyar és a szlovén Köztársasági Elnök Asszony is.
- 2023. május 27.: A Budai krónika hasonmáskiadásának bemutatója
- 2023. november 10.: Kőből faragott költészet című kiállítás megnyitója, melyet a görög nagykövetséggel közös szervezésben valósítottunk meg.
- 2023. november 13.: „Ki most tétlenségben marad, nincs jövője” – 175 éves a Szent István Társulat című kiállítás megnyitója.

Szakmai konferenciák:

- 2023. április 17.: A magyar romlás krónikája – Szerémi György és kora
- 2023. május 09.: A Szent István Társulat 175 éve
- 2023. május 27.: Eredmények és fehér foltok a régi magyar könyv kutatásában
- 2023. szeptember 20.: Az ember tragédiája színpadi recepciója
- 2023. szeptember 21–22.: EODOPEN konferencia

- 2023. szeptember 28.: Madách-műfordítói és -életmű
- 2023. szeptember 29.: Jezsuita – Pray – Kódex
- 2023. október 11.: A retrospektív nemzeti bibliográfia és a magyarországi tudományosság
- 2023. október 17.: II. Rákóczi Ferenc nyomában Magyarországon és a ruszinok kapcsolat
- 2023. november 29.: 404 Webarchiválási Workshop
- 2023. december 11.: Restaurátor szakmai konferencia

9.4. Emlékévek

Az OSZK a Petőfi- és a Madách-emlékévhöz több ponton, számos programmal és munkafolyamattal kapcsolódott.

Petőfi Sándor-emlékév

- A költő születésének 200. évfordulója alkalmából kéziratait és felesége, Szendrey Júlia naplóit tettük közzé Copia nevű online adatbázisunkban. Petőfi Sándornak a nemzeti könyvtár Kézirattárában őrzött hagyatékából, a Petőfi Erekljetárként számon tartott, Fond VII. jelzetű gyűjteményből többek között 424 vers, továbbá számos, a költő által írt vagy hozzá címzett levél és rajzai, valamint Szendrey Júlia naplói váltak digitálisan elérhetővé 2023 márciusától.
- Petőfi 200 – „Válassz Petőfit!” címmel virtuális kiállítás a TFIT kutatótermében.

Madách Imre-emlékév

- OSZK OIK: 2023. szeptember 28. Madách Imre születésének 200. és Az ember tragédiája ősbemutatójának 140. évfordulójára jubileumi kiállítás és konferencia A Madách műfordítói és -életmű-konferencia résztvevőit, valamint a kiállítás megnyitó vendégeit Csák János kulturális és innovációs miniszter köszöntötte. A konferenciát dr. Sirató Ildikó, az OSZK Színháztörténeti- és Zeneműtár kutatója, a kiállítás kurátora Az ember tragédiája útja a világirodalomba című előadásával nyitotta meg.
- Madách 200 – „Válassz Madáchot!” címmel virtuális kiállítás a TFIT kutatótermében.
- Az ember tragédiája 140 – „140 év – álom a színpadon” címmel kiállítás Az ember tragédiája bemutatójának évfordulója alkalmából.
- Retrospektív Könyvfeldolgozó Osztály: Madách Imre egykori könyvtárának feldolgozása. Az irodalom- és könyvtörténeti szempontból is értékes gyűjtemény a törzsgyűjtemény része, kegyeleti gyűjteményként őrizzük fokozottan védett, rezervraktárunkban. A hozzávetőleg 1.000 kötetből álló könyvgyűjtemény darabjairól korábban csak az ún. müncheni alapelvek alapján készített kézírásos katalóguslapok álltak az olvasók és a kollégák rendelkezésére. Az autopszia révén feltárt állományrész minden darabjáról leírás készült, amely hozzáférhető az online katalógusunkban. A bibliográfiai leírásokban megjegyzésként olvasható, hogy a kiadványok eredeti tulajdonosa Madách Imre volt, emellett arról is találnak információt a felhasználók, hogy mely kötetekben látható kézírásos bejegyzés.

Chronica 550 – Könyvkiadás.

- A 2023. pünkösd vigíliáján 550 éves Budai krónika faksimile kiadása.

9.5. Évfordulók

Himnusz 200

- OSZK OIK: 2023. május 26. HIMNUSZ 200 címmel a Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata, a Nikosz Beloiannisz Művelődési Ház és Könyvtár és a Görög Ifjúsági Egyesület közös rendezvénye az olvasóteremben. A görög és a magyar Himnusz 200 éves évfordulója alkalmából rendezett irodalmi megemlékező műsorban Dr. Diószegi György Antal művelődéskutató előadása mellett Petridisz Hrisztosz és Galbenisz Tomasz színművészek tolmácsolásában hallgathatták meg az érdeklődők a műveket.
- A Hymnus megzenésítésére kiírt pályázatra (1844) beküldött fennmaradt, gyűjteményünkben őrzött pályaművek online elérhetővé tétele a DBK dHUpa honlapján.

Szent István Társulat (SZIT) 175 éves

Az OSZK és a Szent István Társulat (SZIT) közös szervezésében nyitottuk meg 2023. november 13-án a „...**ki most tétlenségben marad, nincs jövője**” című időszaki kiállítást. A katolikus közművelődést szolgáló egyházi társulat Magyarország legrégebbi folyamatosan működő könyvkiadója. Ebbéli tevékenységét XI. Piusz pápa az Apostoli Szentszék könyvkiadója kitüntető cím adományozásával is elismerte 1923-ban.

Budapesti mindennapok Erkel és Liszt korában

Budapest 150 – Illyés Boglárka előadása a Budapesti mindennapok Erkel és Liszt korában című tudományos konferencián (HUN-REN BTK ZTI), számos dokumentum kölcsönzése az azonos címmel rendezett kiállításhoz.

Vivaldi 345

Könyvbemutató és kamarakonzert az Országos Idegennyelvű Könyvtár szervezésében.

Interjúösszeállítás – a 90 éves Ferenczy Endréné Wendelin Lídiával

Interjúösszeállítás – Borsa 100 címmel – 8 db interjúösszeállítás. 100 éve született Borsa Gedeon. Gazdag életműve több ponton is mintát adott a nemzetközi bibliográfiai-tipográfiai kutatásoknak.

300 éves született Pray György

Pray György születésének 300. évfordulója alkalmából rendezett tudományos konferencia „Jezsuita – Pray – kódex” 2023. szeptember 29-én.

Az OSZK-blogjában (<https://nemzetikonyvtar.blog.hu>) emlékévekhez és évfordulókhoz kapcsolódóan az alábbi blogposztok jelentek meg:

1. Január 10. 165 éve született Törley József (1858)
2. Január 12. 145 éve született Molnár Ferenc (1878)
3. Január 20. 200 éve született Madách Imre (1823)
4. Január 23. Széchényi Zsigmond 125. (2 részben)
5. Január 28. Aquinói Szent Tamás. 700 éve avatták szentté

6. Január 30. Hidak tervezője. 130 évvel ezelőtt született Sávolgy Pál mérnök
7. Február 15. 80 éves Oravecz Imre (1943)
8. Február 16. 160 évvel ezelőtt született Justh Zsigmond
9. Március 3. 200 éve született id. Andrássy Gyula, magyar miniszterelnök
10. Március 11. 200 éve született Pákh Albert ügyvéd, az MTA levelező, valamint a Kisfaludy Társaság rendes tagja, a Vasárnapi Ujság alapítója († 1867)
11. Március 14. „Petőfi 200” – A költő alakja és művei ex libriseken (1–2.)
12. Április. 18. 215 éve született (1808) Karacs Teréz
13. Április. 19. 195 éve (1828) született Zsolnay Vilmos
14. Április 24. 110 éve született Jékely Zoltán
15. Április 26. Petőfi-megzenésítések (6 rész)
16. Május 3. Hevesi Sándor, rendező, író, a Nemzeti Színház igazgatója – 150 éve született.
17. Május 4. Telekes Béla költő, műfordító 150 éve, 1873. május 4-én született
18. Május 7. 60 éve (1963) hunyt el Baktay Ervin orientalista, az indiai kultúra és művészet kutatója
19. Május 27. 225 évvel ezelőtt (1798. május 28-án) nyitották meg a budapesti Szent Rókus Kórházat
20. Június 5. Báró Eötvös Loránd menedékház 1898. 125 éve készült el
21. Június 17. 25 évvel ezelőtt hunyt el (1998) Nagyváradon László Gyula Széchenyi-díjas magyar régész-történész, képzőművész, egyetemi tanár.
22. Június 22. 110 éve született (1913) Weöres Sándor
23. Július 2. 25 évvel ezelőtt (1998) hunyt el Gábor Miklós színművész, érdemes és kiváló művész, a Halhatatlanok Társulatának örökös tagja.
24. Július 5. 170 évvel ezelőtt született Csontváry Kosztka Tivadar
25. Augusztus. 3. 160 éve született Gárdonyi Géza (1863)
26. Augusztus 11. Tragédia 140. (7 részben)
27. Augusztus 30. 250 éve született Pollack Mihály
28. Szeptember 3. Eötvös József 220 éve született. (1 és 2. rész)
29. Szeptember 15. 100 éve született Fejes Endre (1923)
30. Szeptember 19. „Pray300” konferenciabeszámoló
31. Szeptember 28. A pákozdi csata emléknapja (1848) 175 éve (1. és 2. rész)
32. Október 17. 220 éve született Deák Ferenc – 1803
33. Október 18. 200 évvel ezelőtt, 1823-ban megszületett Ipolyi Arnold történész, művészettörténész, katolikus főpap, püspök, a Magyar Tudományos Akadémia igazgató tagja, 1878-tól 1886-ig a Magyar Történelmi Társulat elnöke
34. Október 21. 145 évvel ezelőtt született Krúdy Gyula – 1878
35. Október 25. Fadrusz halálának 120. évfordulója.
36. Október 27. 25 évvel ezelőtt, 1998. október 27-én, Budapesten elhunyt Tolnay Klári
37. Október 28. 100 éve született Kormos István költő – 1923
38. Október 29. 120 éve született Bozóky Éva
39. November 16. 100 évvel ezelőtt, 1923. november 16-án, Pozsonyban megszületett Niederhauser Emil († Budapest, 2010.)
40. November 17. 250 éve született Csokonai Vitéz Mihály (1773)
41. November 17. 150 éve egyesült Pest, Buda és Óbuda (1873)

42. December 3. 230 évvel ezelőtt alakult meg az első magyar tudós társaság – 1793
43. December 6. Max Müller 200 éves születési évfordulója
44. December 12. 180 évvel ezelőtt született a szegedi szalámigyártás jeles alakja, Pick Márk – 1843
45. December 13. 223 éve hunyt el alapítónk, Széchényi Ferenc
46. December 14. Blogsorozat a Szent István Társulat történeti kiállításáról (11 részben)
47. December 18. 180 évvel ezelőtt született Stühmer Frigyes – 1843
48. December 28. 200 éve született Ferenczy Teréz költőnő
49. December 30. 150 éve született Bánffy Miklós (1873)

9.6. További kiállítások

A nemzeti könyvtár 2023-ban hét időszaki tárlatot rendezett, amelyeket időrendben mutatunk be az alábbiakban.

Vivat Szlovénia! / Vivat Slovenija! (2023. április 19. – május 31.) – A magyar–szlovén diplomáciai kapcsolatok felvételének 30. évfordulójára emlékezve megrendezett időszaki kiállítást a Szlovén Köztársaság Nagykövetségével és az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszékével szoros szakmai partnerségben valósult meg, a két ország közötti kiváló diplomáciai kapcsolat eredményeként. A kiállítás gerincét a szlovén irodalom magyarországi befogadásának története alkotja, különös tekintettel az elmúlt harminc év közel nyolcvan kötetet számláló műfordításaira (verseskötetek, regények, meséskönyvek, antológiák).

„Uram, hallgasd meg én imádságomat...” A magánáhítat könyvei a középkor végén (2023. április 22. – május 31.) – Az öszentsége Ferenc pápa magyarországi látogatásának tiszteletére megrendezett kiállításunkon a késő középkori Magyar Királyságban és tágabb környezetében magánáhítat céljára használt latin és népnyelvű kézírásos és nyomtatott könyvek különböző típusait mutattuk be. A kiállított hét kódex és egy nyomtatvány, valamint az ezeket kiegészítő, digitális eszközön hozzáférhető anyag segítségével betekintést adtunk a késő középkori latin és anyanyelvű imádságoskönyvek világába, s e sokszor nagyon személyes összeállításokon keresztül megrendelők, használók lelki életébe s akár mindennapjaiba, a középkor végi emberek lelki életébe, aggodalmaiba és reményeibe.

140 év – Álom a színpadon. Madách Imre: Az ember tragédiája (2023. június 24. – 2024. január 20.) – Kiállításunkon a Színháztörténeti és Zeneműtár színháztörténeti gyűjteményéből, valamint a Történeti Fénykép- és Interjútár mozgóképei közül mutatunk be néhány különösen érdekes dokumentumot Madách Imre születésének 200. és Az ember tragédiája színházi ősbemutatójának 140. évfordulója alkalmából.

Az ember tragédiája a világirodalomban. A Madách-mű fordításai és fordítói 1862-től napjainkig. (2023. szeptember 28-tól október 31-ig) – A Madách Imre születésének 200. évfordulója tiszteletére nyílt kiállítás Az ember tragédiája idegen nyelven megjelent kiadásainak 161 éves történetét idézte fel néhány különleges kötet bemutatásával.

Essentia in scientia – Könyvkultúránk kutatása az OSZK-ban. (2023. október 11. – október 21.) – A Borsa Gedeon (1923–2022) előtt is tisztelgő kamaratárlat az OSZK

kutatástörténeti hagyományait mutatta be a hazai könyvnyomtatás korai évszázadai vonatkozásában. A látogatók meglekinthették gyűjteményünk néhány régi nyomtatványát, amelyek a bibliográfiai kutatástörténetet, illetve a most megjelenő Régi Magyarországi Nyomtatványok retrospektív bibliográfia 5. kötetének időszakához (1671–1685) kapcsolódóan illusztrálják 17. századi könyvkultúránk gazdagságát.

Kőből faragott költészet. A klasszikus Görögország Robert McCabe (amerikai fotóművész) objektívjén keresztül. (2023. november 11. – 2024. január 31.)

A nemzeti könyvtár adott helyet a Görög Köztársaság Nagykövetsége által szervezett, az Athéni Régészeti Felügyelőség gyűjteményéből válogatott, Robert McCabe amerikai fotós műveiből készült tárlatnak. A fekete-fehér fotók az egyetemes emberi kultúrtörténet ikonikus tereit – köztük Athént, az Akropoliszt, Epidauroszt, Delphoit és más emblemikus helyszíneket mutatták be.

„...ki most tétlenségben marad, nincs jövője” 175 éves a Szent István Társulat (2023. november 13. – 2024. január 31.) címmel rendeztük meg az 1848-ban létrejött Szent István Társulat történetét bemutató kiállításunkat. Az OSZK és a Szent István Társulat közös kiállítása eredeti műtárgyak, korabeli dokumentumok, fényképek, könyvek, valamint interaktív elemek segítségével nyújtott bepillantást a hazai katolicizmus egyik legfontosabb – és az egész nemzet számára jelentős – kulturális intézményének, Magyarország legrégebb, folyamatosan működő könyvkiadójának a történetébe.

9.7. Műtárgykölcsönzések 2023-ban

Hazai műtárgykölcsönzések

- Bölcsészettudományi Kutatóközpont Zenetudományi Intézet. Az első zenekar: a Budapesti Filharmóniai Társaság 170 éve.
- Budapesti Történeti Múzeum. Divat és város
- Budapesti Történeti Múzeum. Lajta Béla 150–Budapesti épületsorsok
- OSZK. Chronica Hungarorum kinyomtatásának 550. évfordulója
- Szépművészeti Múzeum. Álom és valóság. Gulácsy Lajos művészete
- Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum. Bíró Mihály munkássága
- MNM Forgách-Lipthay Kastélymúzeum. Báró Lipthay Frigyesné szárhegyi Lázár Margit grófnő
- Magyar Nemzeti Múzeum. Magyar menyasszony
- Múcsarnok. Antal Csaba díszlettervei
- Nemzeti Színház. X. MITEM-X. Madách nemzetközi Színházi Találkozó
- Szépművészeti Múzeum. Renoir. A festő és modelljei
- M5. A hét műtárgya- filmforgatás
- M5. História- filmforgatás

Nemzetközi műtárgykölcsönzések

- The Museum and Cultural Centre of the Southern Zemplín in Trebišov. „ANDRÁSSY 200”
- National Museum of Unification at Alba Iulia. "Începuturi. Tiparul în Țările Române în secolul al XVI-lea / Beginnings. Printing in the Romanian countries in the 16th century"

- Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ. 450 éve jelent meg az első nyomtatott magyar könyv Alsólendván a reformáció idején

2023-ban 4.923 órát fordítottunk az OSZK-ban megrendezendő kisebb- nagyobb kiállítások létrehozására, az installáció elkészítésére, a kihelyezendő tárgyak szakszerű elrendezésére, valamint az OSZK anyagainak kölcsönzésre való felkészítésére, az állapotleírások és kiállítási feltételek megadására, a kiállításra kölcsönzött dokumentumok javítására és a feladattal kapcsolatos adminisztráció elkészítésére, kapcsolattartásra a kölcsönző felekkel. A 2023-as évben 20 kölcsönzést bonyolítottunk le, ez 396 dokumentumot érintett összesen.

9.8. Szakmai konferenciák

A magyar romlás krónikája – Szerémi György és kora: Szerémi György (1490 k. –?) az 1456 és 1543 között zajló magyarországi eseményeket feldolgozó, *Epistola de perdiciona regni Hungarorum* című munkája a 16. század történetírásának egyedülálló, de ellentmondásos megítélésű, egyben méltatlanul alulértékelt alkotása. Az egyetlen példányban fennmaradt kéziratot az OSZK Kézirattárában őrzik. A nemzeti bibliotéka kutatói, Szebelédi Zsolt és Kasza Péter a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal által támogatott OTKA projekt részeként 2023. április 17-én egynapos minikonferenciát, workshopot szerveztek Szerémi emlékiratához kötődően. Az alkalom elsődleges célja a közös gondolkodás, Szerémi művének filológiai kérdéseivel, történetírásban elfoglalt helyével, művelődéstörténeti vonatkozásaival kapcsolatos eszmecsere, a felmerülő új szempontok és teóriák megvitatása volt.

A Szent István Társulat 175 éve: A társulat komoly munkát végzett a katolikus társadalmatszervezésben, a könyvkiadás terén elért eredményeit pedig száz esztendővel ezelőtt, 1923-ban XI. Piusz pápa az Apostoli Szentszék könyvkiadója kitüntető cím adományozásával ismerte el.

Eredmények és fehér foltok a régi magyar könyv kutatásában: Az MTA Könyvtörténeti Munkabizottsága nálunk rendezte meg tavaszi ülését, melyet a MOKKA R Egyesülettel közösen szervezett.

Az ember tragédiája színpadi recepciója: Madách Imre születésének 200. és *Az ember tragédiája* ősbemutatójának 140. évfordulója alkalmából rendeztünk konferenciát, melyen többek között Vidnyánszky Attila, a Nemzeti Színház vezérigazgatója és Szikora János, a Vörösmarty Színház igazgatója tartott előadást.

EODOPEN konferencia: Workshopokkal indult az Európai Unió által támogatott EODOPEN projekt 9. találkozója a nemzeti könyvtárban. A szervezet főbb céljai között nevezte meg a 20–21. században keletkezett irodalmi művek digitalizálását és elérhetővé tételét; a 20–21. század irodalmi műveihez való hozzáférés elősegítését a vakok, látásérültek, valamint a fiatal használói közönség számára, illetve a digitális dokumentumok jogtisztázási kérdéseinek kezelését.

A rendezvényen tizenegy európai ország tizenöt intézményét csaknem hatvan könyvtáros képviselte.

Madách-műfordítói és -életmű konferencia: Csák János kulturális és innovációs miniszter nyitotta meg a konferenciát, melyen a nyitóelőadást dr. Sirató Ildikó, az OSZK Színház-történeti- és Zeneműtár kutatója *Az ember tragédiája útja a világirodalomba* címmel tartotta meg, ezzel megnyitva a szakmai tanácskozást. Az előadások során többek közt rávilágítottak arra is, hogy a szóban forgó művet 113-szor fordították le és nyomtatásban 216 különböző kiadásban jelent meg.

Jezsuita – Pray – Kódex: A Jézus Társasága felosztatásának 250. és Pray György születésének 300. évfordulója alkalmából az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltárral, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetével, valamint a Jézus Társasága Magyarországi Rendtartományának Levéltárával közösen rendeztük meg tudományos konferenciánkat.

Essentia in scientia: Borsa Gedeon születésének 100. évfordulója és a Régi Magyarországi Nyomtatványok 5. kötetének megjelenése alkalmából rendeztünk ünnepi konferenciát, melyhez egy kiállítás is kapcsolódott Borsa Gedeon Széchenyi-díjas magyar irodalomtörténészre, bibliográfusra emlékezve.

II. Rákóczi Ferenc nyomában Magyarországon és a ruszinok kapcsolat: Ősszel az Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtára programja került megrendezésre az OIK-ban, melyen II. Rákóczi Ferenc keresztény életét, írásait és a ruszinokhoz fűződő kapcsolatát boncolgatták a meghívott előadók, Szűcs-Vorinka Irén, a Hodinka Antal Ruszin Tudományos Intézet tudományos titkára, valamint dr. Tamás Edit, az MNM Rákóczi Múzeumának igazgatója.

404 Webarchiválási Workshop: Az esemény középpontjában a nemzeti könyvtár webarchiválási tevékenységének megújítása, újfajta eszközök, technológiák és az új intézményi kapcsolatok bemutatása állt. A DBK ismertette a webarchívumhoz kapcsolódó legújabb tevékenységeket, a célzott adatmentést scrapingmódszerrel, a mesterséges intelligencia használatát, a Karikó-gyűjteményt. A konferencia egyúttal záróeseménye volt a Luxembourgi Nemzeti Könyvtárral közösen elnyert nemzetközi pályázatnak, melyet egy előadás keretében mutattak be, valamint workshopot tartottak a használt technológiákról.

Restaurátor szakmai konferencia: Év végén tartották a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület Restaurátor Szakosztályának szakmai előadói napját az Országos Széchényi Könyvtárban.

Az esemény nyitó előadását Érdi Marianne, az OSZK Állományvédelmi és Restauráló Osztályának munkatársa tartotta. A konferencián pedig többek között Tóth Zsuzsanna, az OSZK munkatársa is előadást tartott, aki a Ferenc pápának miniszterelnöki ajándékként készített Pray-kódex kötésének tervezésekor felhasznált adatokat és jellemzőket ismertette, majd bemutatta a kötésrekonstrukció folyamatát (A Pray-kódex díszmásolatának készítése).

9.9. Országos rendezvények, intézményi nyílt napok, szakmai kitelepülések

2023-ban is számos ingyenes nyílt napot rendeztünk a nagyközönség számára, melyeken megismerhették könyvtárunkat és gyűjteményünket épület- és raktársétákon keresztül, valamint bővebb ismeretekhez juthattak gyűjteményünket illetően a tárlatvezetések és

különgyűjteményi-séták során. Továbbá különböző játékokban teheték próbára magukat és kézművesfoglalkozásokon is részt vehettek, alkalmanként pedig zenei és színházi produkciók is színesítették az eseményeket. A következő alkalmakhoz kapcsolódóan rendeztünk nyílt napokat:

- A magyar kultúra napja
- Március 15.
- Emlékhelyek és családok napja
- Múzeumok Éjszakája
- Augusztus 20.
- Kulturális Örökség Napok
- Kutatók Éjszakája
- Nyelvek európai napja
- A könyvtár alapítási ünnepe

Könyvkiadói szerepben ebben az évben is részt vettünk több könyvvásáron, melyeken saját kiadványainkat mutattuk meg és árusítottuk. A következő eseményekbe kapcsolódunk be:

- Ünnepi Könyvhét
- 28. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál
- Győri Könyvszalon

9.10. Egyéb programok, rendezvények

A fentebb részletezett programjaink mellett számos befogadott rendezvényünk volt, ahol hazai és külföldi partnerszervezetekkel, nagykövetségekkel együttműködve rendeztünk programokat.

Év elején a magyar kultúra napja alkalmából az OSZK-ban tartott díjátadó ünnepségen átadták át a Minősített Közművelődési Intézmény és a Minősített Könyvtár címet, valamint a Könyvtári Minőségi Díjat.

Több alkalommal vendégeink voltak olvasókörök és egyesületek, mint például a Kölcsey Ferenc Olvasókör vagy épp az Egyházi Könyvtárak Egyesülése, akik számára tárlatvezetésekkel, raktársétával és különböző részlegek bemutatkozásával készültünk.

Számos nemzetiségi eseményt befogadtunk:

Az év folyamán több alkalommal rendeztünk ukrán gyermekkönyvbemutatókat és író-olvasó találkozókat a magyarországi ukrán közösséggel.

Visszatérő vendégeink között szerepel a magyarországi Görög Nagykövetség is, akik számára helyet biztosítottunk egy görög szavalóverseny megrendezésére, valamint egy fotókiállítás építésére, melyek diplomáciai eseménnyé nőttek ki magukat. Az OIK-ban pedig megrendezésre került egy irodalmi megemlékező műsor is a görög és a magyar Himnusz 200 éves évfordulója alkalmából.

Nálunk rendezte meg éves közgyűlését a Magyar Fotóművészek Szövetsége is tavasszal, mely szintén sikeres programnak bizonyult.

2023-ban is együttműködtünk a Magyar Könyvtárosok Egyesületével, melynek során helyet biztosítottunk taggyűléseik, konferenciáik, megbeszéléseik számára.

Kiemelt befogadott programjaink között szerepel továbbá a Petőfi Kulturális Ügynökséggel való közös munka keretében megvalósuló eseménysorozatunk, melynek során régi és új lapszámokat is bemutatunk a Magyar Kultúra magazin életéből.

Különleges programjaink között szerepel még a LIBER konferencia résztvevőinek fogadása is, akiknek bemutattuk Esszencia tárlatunkat és bepillantást engedtünk a digitalizáló központ munkájába, valamint a Nemzetközi Protokollszakemberek Szövetségének rendezvénye, ahol színes programok során megismerhették könyvtárunk működését.

10. Partnerség

10.1. Hazai szervezetekkel

A könyvtárral írásos együttműködést kötő partnerek száma	2022. évi tény	2023. évi tény
Felsőoktatási intézmények	1	1
Középfokú oktatási intézmények	8	10
Civil szervezetek	8	1
Határon túli könyvtárak	-	1
Vállalkozók	-	-
Egyéb oktatási intézmények	-	1
Egyéb	10	33
Összesen	27	47

10.2. Nemzetközi együttműködések

Az alábbi nemzetközi szervezetekben vesz részt a könyvtár szakmai tagság és könyvtárszakmai tevékenység révén:

Név	Tagság összefoglalója
CDNL (Conference of Directors of National Libraries)	A világ összes nemzeti könyvtárát átfogó szervezet a CDNL, a Nemzeti Könyvtárak Igazgatóinak Konferenciája (Conference of Directors of National Libraries). Ez a szervezet általában évente egyszer ül össze, az IFLA konferenciák alkalmával. Ez elvben független az IFLA konferenciától és közgyűléstől, de mivel a gyakorlatban ilyenkor találkozik a legtöbb főigazgató a világ minden tájáról, az IFLA konferencia egyik napján a CDNL titkárságának és a rendező ország nemzeti könyvtárának szervezésében tanácskozik a CDNL. Az OSZK minden évben részt vesz a CDNL éves találkozóin és megbeszélésein.

<p>CENL (Conference of European National Libraries)</p>	<p>A CENL egy alapítványi formában működő szervezet, amelynek célja, hogy erősítse, és hangsúlyosabbá tegye a nemzeti könyvtárak szerepét Európában, különös tekintettel a nemzeti kulturális örökség megőrzésében és a hozzáférés biztosításában betöltött szerepükre. A CENL tagjai az Európa Tanács országaiban működő nemzeti könyvtárak igazgatói közül kerülnek ki. A szervezetnek jelenleg 46 tagja van 45 országból. Az OSZK minden évben részt vesz a CENL éves találkozóján és megbeszélésein.</p>
<p>CERL (Consortium of European Research Libraries)</p>	<p>A CERL 1992-ben több európai tudományos és nemzeti könyvtár kezdeményezésére jött létre. A konzorcium fő célkitűzése, hogy a tudományos könyvtárak megosszák egymás között adatforrásaikat, szakértelmüket, és ezáltal az európai nyomtatott örökség jobb hozzáférést, hasznosítást és megőrzését biztosítsák. Az OSZK minden évben részt vesz a CERL éves találkozóján és megbeszélésein. OSZK 2000 óta tagja a CERL-nek. 2006-tól 16 magyarországi egyházi könyvtár ún. „klaszterbe” (cluster) tömörülve, a „single membership”-pel rendelkező OSZK-n keresztül vett részt a CERL-projektben. 2018-ban merült fel magyar tagság kiterjesztése volt az ún. csoportos tagságra (group membership) az OSZK mellett az MTA KIK és az Egyetemi Könyvtár részvételével.</p>
<p>DARIAH</p>	<p>A művészetek és bölcsészettudományok digitális kutatási infrastruktúrája (DARIAH) célja, hogy fokozza és támogassa a digitálisan támogatott kutatást és oktatást a művészetek és a bölcsészettudományok területén. A DARIAH a tagországaiból származó emberek, szakértelem, információk, tudás, tartalom, módszerek, eszközök és technológiák hálózata. Infrastruktúrát fejleszt, tart fenn és üzemeltet az IKT-alapú kutatási gyakorlatok támogatására, és támogatja a kutatókat abban, hogy ezeket digitális erőforrások építésére, elemzésére és értelmezésére használják.</p>
<p>European RDA Interest Group (EURIG)</p>	<p>A European RDA Interest Group (EURIG) az RDA-val kapcsolatos közös európai szakmai érdekek érvényesítésére jött létre. A jelenlegi és jövőbeli felhasználók együttműködésének és tapasztalatcseréjének fórumaként az új angol-amerikai katalógizálási szabályzat európai elterjedését kívánja előmozdítani szoros együttműködésben az RDA fejlesztőivel.</p>

<p>IADA (International Association of Book and Paper Conservators)</p>	<p>Az IADA világszerte összekapcsolja a kulturális örökség megőrzésével és megőrzésével foglalkozó szakembereket, intézményeket. Célja a szakterületen dolgozók szakmai nevelése, a fiatal tehetségek támogatása, a kölcsönös szakmai csere, a szakmai érdekképviselő, valamint a kollégák közötti együttműködés és megbecsülés ápolása. Az egyesület nemzetközi tevékenységi körrel rendelkezik, függetlenül a nemzeti vagy nemzetközi határoktól. Az egyesület kapcsolatot tart fenn az azonos területen működő intézményekkel. Az egyesület feladatait a tagok összefogásával, nemzetközi konferenciák és/vagy kongresszusok és kiállítások, szakértői bizottságok és munkacsoportok összefogásával, valamint tájékoztató közzétételével látja el.</p>
<p>IAML/AIBM (Zenei Könyvtárak Nemzetközi Szövetsége)</p>	<p>Az AIBM 1951-ben alakult az UNESCO támogatásával, célja a zenei könyvtárak nemzetközi együttműködésének elősegítése, valamint a szakma érdekeinek hatékony képviselése és támogatása. Ma a világ 53 országából mintegy 2000 egyéni és testületi tagot számlál. A nemzetközi szervezeti tagdíj egyben az AIBM hivatalos lapja, a Fontes Artis Musicae című folyóirat előfizetését jelenti. A szervezeti tagság révén az OSZK részt vehet a hazai zenei könyvtárpolitika alakításában, illetve a magyar zenei gyűjtemények szakmai érdekképviselőjében, a zenei könyvtáros képzésekben, az évi két közgyűlés és szakmai program hasznos tapasztalatcseréjére, a külföldi eredmények megismerésére és a felhasználható tapasztalatok alkalmazására is lehetőséget ad.</p>
<p>ICOM Magyarország (International Council of Museums)</p>	<p>A Múzeumok Nemzetközi Tanácsa (International Council of Museums – ICOM) feladatának tartja a múzeumok és a múzeumi szakma fejlesztését, a kulturális örökség megőrzéséért dolgozik az egész világon. A szakmai együttműködés terjesztése és elősegítése melletti elkötelezettséggel az ICOM az egyes tudományágakban és a különböző szakterületen tevékenykedő múzeumi szakemberek világméretű hálózata.</p>
<p>IFLA (International Federation of Library Associations)</p>	<p>Az IFLA olyan nemzetközi testület, amelynek célja a könyvtári és információs szolgáltatások és használói érdekképviselése. 1927-es megalakulásának célja az együttműködés előmozdítása volt a könyvtárügy és a bibliográfia területén. A Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetségének elsőszámú szakmai tevékenysége a nemzetközi érvényű könyvtári normatívák és irányelvek kidolgozása, alapelvek megfogalmazása, a könyvtárak helyzetét bemutató statisztikák és egyéb információforrások közreadása. Emellett</p>

	<p>kiemelkedő munkát végez a könyvtárak szakmai tevékenységének és jövőjének támogatásában.</p> <p>Több kollégánk is részt vett az IFLA különböző munkacsoportjaiban:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Dancs Szabolcs – Digitális Bölcsészeti Központ, Könyvtári Szabványosítási Iroda, irodavezető; Bibliographic Conceptual Models Review Group ○ Drucker György – Jogi Osztály, osztályvezető; Environment, Sustainability and Libraries Section Standing Committee ○ Ilácsa Szabina – Digitális Bölcsészeti Központ, Könyvtári Szabványosítási Iroda; International Standard Bibliographic Description Review Group ○ Gerencsér Judit – általános főigazgató-helyettes; Law Libraries Section ○ Gombos Zsuzsanna – Digitális Bölcsészeti Központ, Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda; Serials and Other Continuing Resources Section Standing Committee
<p>IIPC (International Internet Preservation Consortium)</p>	<p>A konzorcium alapvető küldetése az interneten tárolt tartalmak archiválásához és biztonságos hosszú távú megőrzéséhez szükséges tevékenységek összefogására, támogatására irányul. 2013-ban alakult meg a Francia Nemzeti Könyvtár kezdeményezésére, 12 alapító taggal. Jelenleg már 45 országból vesznek részt könyvtárak, levéltárak, múzeumok, illetve a webarchiválás területén érdekelt civil és piaci szereplők is a tevékenységében. Az International Internet Preservation Consortium (IIPC) tagság legfontosabb eredménye a naprakész tudás és tapasztalatszerzés a webarchiválás területén, ami beépíthető közvetlenül a napi munkafolyamatainkba. Ugyanilyen módon tudjuk becsatornázni a szoftverfejlesztési tevékenységek eredményeit is.</p>
<p>International ISBN Agency</p>	<p>A Nemzetközi ISBN Ügynökség koordinálja és felügyeli az ISBN rendszer használatát világszerte. Az ISBN-számkezelés hazai gondozója az Országos Széchényi Könyvtár, a Kötelespéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály részeként működteti a Magyar ISBN Irodát. A nemzetközi ügynökségnek Magyarország a tagja. Az éves tagdíj befizetése teszi lehetővé, hogy a könyvek azonosítására szolgáló szám-tartományokat kezeljük, részt vegyünk az éves közgyűlésen.</p>

<p>International ISMN Agency</p>	<p>A Nemzetközi ISMN Ügynökség koordinálja és felügyeli az ISMN rendszer használatát világszerte. Az ISMN (International Standard Music Number) számkezelés hazai gondozója az Országos Széchényi Könyvtár, az intézmény a Kötelezpéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály részeként működteti a számkiosztást. Az éves tagdíj befizetése teszi lehetővé, hogy a kották azonosítására szolgáló számtartományokat kezeljük, részt vegyünk az éves közgyűlésen.</p>
<p>International ISSN Agency</p>	<p>Az ISSN Nemzetközi Központja koordinálja és felügyeli az ISSN számok kiosztását és használatát világszerte. Az ISSN (International Standard Serial Number) számkezelés hazai gondozója az Országos Széchényi Könyvtár, az intézmény a Kötelezpéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály részeként működteti a Magyar ISSN Nemzeti Központot. A nemzetközi ügynökségnek Magyarország tagja, az éves tagdíj befizetése teszi lehetővé, hogy az időszaki kiadványok azonosítására szolgáló számtartományokat kezeljük, részt vegyünk az éves közgyűlésen.</p>
<p>Internationale Gutenberg Ges- ellschaft</p>	<p>Az 1901-ben alapított társaság célja a könyv- és nyomdatörténeti kutatások elősegítése, valamint a Gutenberg-Museum szellemi és anyagi támogatása. A társaságnak jelenleg 35 országból több mint 1300 tagja van. A Gutenberg Gesellschaft éves tagdíja megegyezik a segédkönyvtárunkban 1926 óta gyűjtött Gutenberg Jahrbuch árával, amely a nemzetközi régi könyves szakma kiemelkedő publikációs színtere, ezért kutatóink és munkatársaink is keresik, használják. A tagság előnye ingyen évkönyv; ingyen belépés a mainzi Gutenberg Museumba; csak a tagoknak szóló rendezvények; nemzetközi kapcsolatépítési lehetőség.</p>
<p>ISO/TC 46 SC4 al- bizottság (Tech- nical interopera- bility) ISO/TC 46 SC8 al- bizottság (Quality – Statistics and performance eva- luation)</p>	<p>A szabványosítás nemzetközi szervezetének munkájában való részvétel elsősorban a hazai szakma képviselőjét, a területre való nagyobb rálátást és naprakészséget jelenti. Ezen felül kapcsolódik az OSZK jogszabályokban foglalt feladataihoz. A két albizottság tevékenysége kötődik a könyvtári területhez, mindkettő a könyvtári területen alkalmazott szabványokkal foglalkozik.</p>
<p>LIBER (Ligue des Bibliothèques Eu- ropéennes de Recherche – As- sociation of Euro- pean Research Libraries)</p>	<p>A LIBER az európai tudományos könyvtárak egyesületévé vált, mely – az Európa Tanács ülésein való tanácskozási joggal – nem államilag létrehozott szervezatként, az Európa Tanács egyetértésével és anyagi támogatásával létesült. A LIBER ma már megkerülhetetlen a szakkönyvtári, tudományos könyvtári területen, hiszen több mint 420 könyvtárat, köztük nemzeti könyvtárakat, egyetemi könyvtárakat és szakkönyvtárakat tömörít a világ több mint negyven országából. Az OSZK 2021 óta tagja a szervezetnek.</p>

<p>OCLC (Online Computer Library Center)</p>	<p>Az OCLC a világ legnagyobb nemzetközi bibliográfiai forrásmegosztó hálózata könyvtárak számára (jelenleg több mint 100 országból mintegy 30 ezer könyvtár a tagja), melynek mi a WorldShare ILL elnevezésű modulját használjuk a nemzetközi könyvtárközi kölcsönzési kéréseink támogatására. A kölcsönzéseinket főként európai könyvtárakból valósítjuk meg, de amennyiben ez nem elegendő, az esetek többségében az OCLC-n keresztül szerezzük be őket, másolat-kérések esetében pedig az OCLC az elsődleges beszerzési forrásunk. A részvételünk egyelőre egyoldalú a WorldShare-ben, csak kölcsönző könyvtárként használjuk, szolgáltató könyvtárként még nem jelentünk meg.</p>
<p>Photoconsortium</p>	<p>Az International Consortium for Photography Heritage egy non-profit egyesület, amely a fényképészeti kultúra és a fényképészeti örökség népszerűsítésével és fejlesztésével foglalkozik, és elkötelezett a digitális kulturális örökség, a kulturális tartalmakhoz való hozzáférés és újrafelhasználás, a polgárok bevonása és oktatása terén. A tagság nemzetközi projektekben, EU-s pályázatokban való részvételi lehetőséget biztosít, új technológiák, innovációk kipróbálására nyújt lehetőséget workshopok keretében.</p>
<p>UDC Consortium (Universal Decimal Classification)</p>	<p>Az UDC Konzorcium egy önfinanszírozó, nonprofit szervezet, amelynek célja az Egyetemes Tizedes Osztályozás (ETO) rendszerének fejlesztése és terjesztése, valamint az ETO-val kapcsolatos egyéb (stratégiai, irányítási, promóciós) feladatok ellátása.</p>
<p>WARCNET</p>	<p>A WARCNET projektben kutatók, informatikusok és könyvtárosok tömörülnek nemzetközi hálózatba a webarchívumok tudományos célú hasznosításának bővítése kapcsán. Értesülni lehet naprakész módon a meglévő jó gyakorlatokról, azokat be lehet építeni a saját munkafolyamatainkba is, emellett új publikációs lehetőségek is kínálkoznak. Új finanszírozási lehetőségek feltárásával a projekt 2023. nyarán történt lezárása után is egy hatékony és eredményes hálózatra támaszkodva támogathatjuk az OSZK kutatási és szolgáltatási tevékenységeit a webarchiválás kapcsán.</p>
<p>EODOPEN (E-books on Demand – Network „EODOpen) projekt</p>	<p>3 fő célja: 1. a „könyvtári raktárak mélyén rejtőző”, 20–21. században keletkezett irodalmi művek (beleértve az ún. szürke irodalmat) digitalizálása és elérhetővé tétele a széles értelemben vett európai közönség számára; továbbá – a hozzáférhetőség megteremtése révén – a 20–21. századi kulturális örökség iránti érdeklődés elősegítése, valamint a kultúrák közti párbeszéd élénkebbé tétele a nemzeti, regionális és helyi közösségek szintjén; 2. annak az elősegítése, hogy a vakok és látássérültek könnyebben férjenek hozzá a 20–21. század irodalmi művekhez; 3. a könyvtári és más kulturális örökség-védelmi intézményi munkatársak készségeinek fejlesztése a jogtisztázási kérdések adekvát</p>

	kezelésében való hatékony együttműködés érdekében regionális, nemzeti és nemzetközi szinten.
Transkribus	A Transkribus egy mesterséges intelligencia platform, amely támogatja a történeti/múzeális dokumentumokkal való munkát. A Transkribus a mesterséges intelligencia segítségével lehetővé teszi az automatikusan szövegfelismerést. A Transkribus hozzásegít metaadatokhoz és általa egyszerűbbé válik a keresés a dokumentumokban.
CIPL (Comité international de paléographie latine)	A CIPL célja a nemzetközi együttműködés előmozdítása a paleográfia területén. Célja még a különböző használatban lévő írástípusok, azok keletkezésének, fejlődésének, elterjedésének és sajátos használatának tanulmányozása, az ókori írásos dokumentumok megfejtése és értékelése (datálás, helymeghatározás), függetlenül azok jellegétől (könyvek, közigazgatási dokumentumok stb.), a dokumentumok előállításához használt anyagok és gyártási technikák elemzése.
READ-COOP SCE	A READ-COOP SCE Kft. 2019-ban jött létre a Transkribus platform fenntartására és továbbfejlesztésére. A Transkribust a Horizon 2020 "READ" uniós projekt keretében fejlesztette ki egy Európa-szerte vezető kutatócsoportokból álló konzorcium, amelynek élén az Innsbrucki Egyetem áll. Fő célja a kéziratok felismerésének forradalmasítása és a felhasználók képzése.

Nemzetközi együttműködések (nem pályázatos) bemutatása

Együttműködési megállapodások (aláírt)

- Őexcellenciája, Guillermo Vázquez Moreno, a Kubai Köztársaság nagykövete és Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója együttműködési megállapodást írt alá 2023. január 26-án az Országos Széchényi Könyvtárban a két ország kulturális és könyvtárszakmai kapcsolatainak erősítése céljából.
- 2023. április 5-én dr. Obrusánszky Borbála, Magyarország ulánbátori nagykövete az OSZK képviselőjében és felhatalmazásával együttműködési megállapodást írt alá a Mongol Nemzeti Könyvtárral a Petőfi Sándor verseit tartalmazó kötet ulánbátori bemutatóján a két nemzeti könyvtáros szorosabb szakmai együttműködése érdekében.
- 2023. április 19-én ünnepélyes keretek között megnyílt a magyar–szlovén diplomáciai kapcsolatok felvételének 30. évfordulójára emlékező időszaki kiállításunk, a rendezvény alkalmat biztosított a két ország nemzeti könyvtára közötti együttműködési megállapodás megkötésére is. A nyilatkozatot Viljem Leban, a Ljubljana Nemzeti és Egyetemi Könyvtár főigazgatója, valamint Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója ünnepélyes keretek között írta alá a Sándor-palotában, dr. Nataša Pirc Musar asszony, a Szlovén Köztársaság köztársasági elnöke és Novák Katalin, Magyarország köztársasági elnöke jelenlétében.

- A Macedón Nemzeti és Egyetemi Könyvtár igazgatója, Rahmetulla Kuqi és az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója, Rózsa Dávid 2023. július 5-én megújította a korábbi, 2012-ben kötött könyvtári együttműködési megállapodást. Macedón kollégáink 2014 óta üzemeltetik digitalizáló központjukat, ahol mindaddig körülbelül kétmillió oldalnyi dokumentumot dolgoztak fel. E téren a magyar nemzeti könyvtár jó gyakorlatait szeretnék hasznosítani és mindennapi munkafolyamataikba beépíteni.
- 2023. december 20-án Rózsa Dávid, a nemzeti könyvtár főigazgatója és Denis Njari, az eszéki Zrínyi Magyar Kultúrkör Egyesület elnöke együttműködési megállapodást írt alá a horvátországi magyar dokumentumok digitalizálásáról Eszéken. A közös munka a Szlavóniai Magyar Újság digitalizálásával kezdődött, amelynek 11 évfolyama immár ingyenesen elérhető az Elektronikus Periodika Archívumban.

Együttműködési megállapodások, nemzetközi szerződések előkészítése (folyamatban lévők), nagyköveti látogatások

- Az OSZK együttműködési megállapodás megkötését készítette elő a szlovákiai nagyszombati Szent Cirill és Metód Egyetemen a Nagyszombati Hetilap/Tirnauer Wochenblatt 19. század végi, 20. század eleji folyóirat digitalizálásával és egyéb szakmai együttműködési lehetőségekre vonatkozóan.
- 2023-ban indult el az az együttműködési megállapodás előkészítési munkája, amelyet az OSZK 2024-ben kíván megkötni a szerbiai Vajdasági Magyar Művelődési Intézettel. A több évre tervezett együttműködés fő célja a történelmi Torontál folyóirat digitalizálása és hozzáférhetővé tétele, valamint a vajdasági régió írott szellemi örökségének feltárása, megőrzése és közkinccsá tételének elősegítése.
- Szintén 2023-ban kezdődtek meg az egyeztetések Mozambik Nemzeti Könyvtárával és Levéltárával egy olyan szakmai együttműködéssel kapcsolatban, amelynek fő célja a segítségnyújtás az afrikai ország számára mikrofilm olvasó berendezés(ek) térítésmentes átadása formájában.
- Együttműködési megállapodás tervezet készült a Babeş-Bolyai Egyetemen, amelynek célja közös digitalizálási projektek, különös tekintettel erdélyi kiadványokra és kéziratokra vonatkozóan. Továbbá kiadványcsere, valamint nemzetközi rendezvények közös megvalósítása szerepel a tervek között.
- A magyar nemzeti könyvtár mint kultúrstratégiai intézmény elkötelezett a magyar és egyetemes kulturális örökség megőrzésében és értékeinek felmutatásában, közreadásában, így nagy örömmel működött együtt a Görög Köztársaság budapesti Nagykövetségével e kultúrmisszió megvalósításában. 2023 végén a nemzeti könyvtár adott helyet a Görög Köztársaság Nagykövetsége által szervezett, az Athéni Régészeti Felügyelőség gyűjteményéből válogatott, Robert McCabe amerikai fotós műveiből készült tárlatnak, amely az egyetemes emberi kultúrtörténet ikonikus tereit – köztük Athént, az Akropoliszt, Epidauroszt, Delphoit és más emblemikus helyszíneket ábrázoló fekete-fehér fotókat ölel fel. A kiállítást Őexc. Emmanouil Apostolakis, a Görög Köztársaság budapesti nagykövete nyitotta meg, az eseményen jelen volt számos más Budapestre akkreditált nagykövet is.
- Egyéb könyvtárszakmai együttműködési megállapodások előkészítése is zajlott a 2023-as évben az alábbi országok nemzeti könyvtáraival: Dél-Korea, India, Thaiföld, Szerbia stb.

Nemzetközi szakmai rendezvények, konferenciák szervezése az OSZK-ban

- A magyar–szlovén diplomáciai kapcsolatok felvételének 30. évfordulójára emlékezve – a jubileum után egy évvel – időszaki kiállítást rendezett könyvtárunk, amelynek megnyitó ünnepségére 2023. április 19-én került sor. A *Vivat Szlovénia! / Vivat Slovenija!* címmel megnyílt tárlat a Szlovén Köztársaság Nagykövetségével és az ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszékkal szoros szakmai partnerségben valósult meg. A kiállítás megrendezésével az OSZK hozzá kívánt járulni a Szlovénia és Magyarország közötti hagyományosan jó viszonyhoz, a magyar–szlovén szakmai kapcsolatok további fejlődéséhez és elmélyítéséhez. A kiállítás gerincét a szlovén irodalom magyarországi befogadásának története alkotta, különös tekintettel az elmúlt harminc év közel nyolcvan kötetet számláló műfordításaira (verseskötetek, regények, meséskönyvek, antológiák). A tárlat megidézte a szlovén irodalom világirodalmi rangú költője, a szlovén költészet első szintetizáló lírikusa, France Prešeren műveit éppúgy, mint a közelmúlt és a kortárs szlovén irodalom alkotóinak – Kajetan Kovič, Tomaž Šalamun, Drago Jančar vagy Aleš Debeljak – irodalmi munkásságát.
- 2023. szeptember 21-én és 22-én az OSZK adott otthont az Európai Unió által támogatott nemzetközi projekt éves rendezvényének, a 9. alkalommal megrendezett EODOPEN konferenciának. Az EODOPEN projekt fő célja, hogy a digitálisan láthatatlan, „rejtett” műveket felhozza a raktárak mélyéről és a nyilvánosság elé tárja.
- Az OSZK Digitális Bölcsészeti Központja (DBK) 2023. november 29-én rendezte meg az internetes tartalmak archiválásával foglalkozó éves rendezvényét. A konferencia különlegessége volt, hogy a Luxemburgi Nemzeti Könyvtárral közösen elnyert nemzetközi pályázat záróeseményeként Tóth László és Ben Els előadáson mutatták be tevékenységüket, valamint workshopot tartottak a használt technológiákról.

Nemzetközi díjak, elismerések, pályázatok és szakmai híradások

- A 2023-as évben számos alkalommal beszámoltunk a nemzeti könyvtár hazai és nemzetközi érintettségű híreiről, eredményeiről a CENL hírlevélben és a CENL honlapján. A hírek és események megjelentek az OSZK angol nyelvű honlapján is.
- Az OSZK által 2021 őszén kiadott „Eritis mihi testes” – Az 1938-as budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus hangfelvételei című kétnyelvű tanulmánykötet 2023-ban rangos nemzetközi díjat nyert, amelynek átadóján az Egyesült Államokban, Pittsburghben, a kötet szerkesztője, Szabó Ferenc János képviselte a könyv alkotóit. A nemzeti könyvtár archívhangfelvétel-gyűjteménye nemcsak magyar, de nemzetközi érdeklődésre is méltán tarthat számot. Az elismerés a magyar zeneikönyvtáros- és zenetudósszokmánának egyaránt komoly nemzetközi elismerés, a magyar hangfelvétel-történeti kutatások területén pedig egyedülálló siker.
- A 2022 őszén megnyílt Esszencia című állandó kiállításunk 2023-ban belsőépítészet kategóriában A' Design Award-díjazott lett. Az A' Design Award & Competition SRL által odaítélt díj azért is fontos eredmény, mert formatervezés kategóriában hagyományosan nagyon kevés pályaművet jutalmaznak. E díjjal vált a szakmailag nívós tartalom, az OSZK első állandó kiállítása, valamint az ehhez illeszkedő és ezt szolgáló design tökéletes és harmonikus egységgé a magyar nemzeti könyvtár falai között.
- A CENL (The Conference of European National Librarians) egy alapítványi formában működő szervezet, amelynek fő célkitűzése az európai nemzeti könyvtárak

szakmai együttműködésének erősítése és támogatása. Tevékenysége révén hangsúlyosabbá teszi a nemzeti könyvtárak szerepét Európában, különös tekintettel a nemzeti kulturális örökség megőrzésében és a hozzáférés biztosításában. A CENL egyik kiemelt pályázati lehetősége az Erland Kolding Nielsen Grant, amelyet az alapítvány 2017-ben indította el és, amely a CENL-hez tartozó könyvtárakat ösztönzi nemzetközi kollaborációk és sikeres projektek kialakítására és megvalósítására. Az elnyerhető támogatás összege maximum 5000 euró olyan könyvtári projektek számára, amelyek elősegítik a nemzetközi együttműködést és erősítik a CENL könyvtárai közötti nemzetközi könyvtárszakmai kapcsolatokat. 2023-ban az OSZK sikeres pályázatot nyújtott be és elnyerte el a támogatást Moldova és Franciaország nemzeti bibliotékája mellett. A magyar pályázat kiemelt témája és területe volt az OSZK és a Luxemburgi Nemzeti Könyvtár (Bibliothèque Nationale du Luxembourg) webarchiválási infrastruktúrájának fejlesztése, egyes munkafolyamatok megújítása és az ismeretek, tapasztalok megosztása szakmai tanulmányút és szakmai konferencia keretében.

- Európai Bizottság kutatás-fejlesztési pályázati felhívást indított el a kulturális örökség tárgyai látható és nem látható jellemzőinek digitalizálására szolgáló innovatív eszközök és módszerek tervezésének és megvalósításának támogatására a HORIZON projekt keretében. A pályázat egyik céljaként jelölte meg a kulturális örökség tárgyainak digitalizálásához és vizualizálásához használható új innovatív eszközök és módszerek fejlesztését, valamint a fokozott technológiai és módszertani lehetőségek biztosítását. Az OSZK pályázatot (HORIZON-CL2-2023-HERITAGE-ECCCH-01 Project: 101158386 – CODIPRES néven) nyújtott be konzorciumi formában számos európai könyvtárszakmai és társszakterületi partnerintézmény együttműködésében. A projekt céljai olyan nagy felbontású kétdimenziós, a térbeli háromdimenziós és a nem látható fénytartományban dolgozó multispektrális technológiákat integráltan használó felvételezési módszertan és prototípus kidolgozása, mely egyetlen digitalizálási munkafolyamatban biztosítja az állományvédelmileg érzékeny dokumentumokat a hosszú távú megőrzés, a műtárgykölcsönzés és a kiállításokban való megjelenítés egymástól eltérő igényrendszer számára.

Nemzetközi szakmai eseményeken, rendezvényeken, konferenciákon való részvétel

- 2023. július 5. és 7. között került megrendezésre a LIBER 2023 konferencia, amelynek házigazdája az MTA Könyvtár és Információs Központ volt. A tanácskozás a nyitottság és a megbízhatóság felől vállalkozott arra, hogy újraértékelje a kutatókönyvtárak értékteremtését. Az eseményen dr. Kalcsó Gyula, dr. Szűcs Kata Ágnes, Varga Emese és Makkai Csilla a Digitális Bölcsészeti Központ munkatársai is előadtak.
- 2023 augusztusában nemzetközi konferenciát tartottak Lendván annak tiszteletére, hogy a történelmi magyar városban 450 éve jelent meg az első magyar nyelven nyomtatott könyv. A lendvai Városházán rendezett szakmai konferenciát többek között Rózsa Dávid főigazgató beszéde nyitotta meg, majd Varga Bernadett osztályvezető képviselte előadásával a nemzeti könyvtárat. *Lelkiség, irodalom, nyomdászat – Kultsár György 450 éve nyomtatott műveiről* című felszólalásában arról a három, Kultsár György által 450 évvel ezelőtt Lendván nyomtatott 16. századi könyvről beszélt, amelyek az OSZK jóvoltából voltak láthatóak a tanácskozáson.

- 2023. szeptember 4-én szimpóziumot tartottak Londonban a brit elektronikus kötelespéldány-szabályozás bevezetésének tízéves évfordulója alkalmából. A Celebration of Legal Deposit: 'The Inspiration of Collecting and Preserving our Nations' Written Heritage (A kötelespéldány megünneplése: Nemzeteink írásos örökségének gyűjtése és megőrzése) címmel hirdetett rangos találkozóznak stílszerűen a Szent Pál-katedrális mellett található Stationers' Hall adott otthont, ahová a brit kötelespéldány-szabályozás kezdetei is köthetők. A rendezvényen és azt követő egyeztetésen Kőszegi Dóra, az OSZK ISSN iroda vezetője, a Kötelespéldány és Kiadványazonosító-kezelő Osztály munkatársa vett részt. The Legal Deposit Reform in Hungary: Challenges and Experience (A magyar kötelespéldány-szolgáltatás reformja: Kihívások és tapasztalatok) című előadását Matolay Katalin főosztályvezetővel közösen készítette, és a szimpózium nemzetközi gyakorlatot bemutató szekciójában adta elő.

Felsővezetői könyvtárszakmai részvétel (CERL, IFLA stb.)

- 2023 májusában Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója meghívott vendégként részt vett a British Library fennállásának 50. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen Londonban, amely a 'Launching the British Library's new strategy' címet viselte. A British Library Európa egyik legrangosabb könyvtára 1973. július 1-jén kezdte meg működését, a kerek évforduló alkalmából pedig közzétette a Knowledge Matters című dokumentumot, a British Library következő hét évről szóló stratégiáját. A brit nemzeti könyvtár új stratégiája felvázolja, hogy az Egyesült Királyság nemzeti bibliotékájaként hogyan kíván többet tenni az új és jelenlegi könyvtári közösségért, az olvasókért és kutatókért, miközben alkalmazkodik azokhoz a változásokhoz, amelyek már most is hatással vannak mind a tudásiparra, mind a világ kulturális fejlődésére. A két nemzeti könyvtár közötti személyes kapcsolat kiváló alkalmat adott az intézmények közötti tapasztalatcserére, az előttünk álló kihívások és együttműködési lehetőségek áttekintésére is. Rózsa Dávid főigazgató a két napos látogatás alatt személyes egyeztetést folytatott Roly Keating vezérigazgató úrral és Xerxes Mazda gyűjteményi és kurátori vezetővel is.
- A CENL 2023. évi közgyűlésén az Országos Széchényi Könyvtárat Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes asszony képviselte Párizsban 2023. június 18. és 20. között. Az idei évi találkozó házigazdája és főszervezője a Párizsi Nemzeti Könyvtár (Bibliothèque nationale de France, BnF) volt. A háromnapos program során a jelenlévők a közgyűlési éves beszámoló mellett megismerhették a CENL új, 2023-2027-es stratégiáját. Az AGM kiemelt témája volt a fenntarthatóság, a digitális bölcsészeti kutatások, a könyvtári adat-infrastruktúra fejlesztése, az európai kutatási infrastruktúra-programok és együttműködések, a kulturális örökség megőrzése és digitalizálása, illetve az ukrajnai háború. A szakmai találkozó arra is lehetőséget biztosított, hogy a résztvevők jó gyakorlatokat ismerjenek meg számos nemzeti bibliotéka életéből a fenntarthatóság jegyében.
- 2023. augusztus 21–22-én Rotterdamban tartották a könyvtárosok világtalálkozását, az IFLA (magyarul: Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetsége) kongresszusát, ahol könyvtárunkat Rózsa Dávid főigazgató és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes képviselte. A rotterdami esemény kiváló alkalom az OSZK nemzetközi könyvtárszakmai kapcsolatainak további erősítésére. Rózsa Dávid főigazgató úr részt vett a rendezvénnyel egy időben tartott kiemelt prioritású CDNL eseménnyel is.

- A *Chronica Hungarorum* nyomtatásának 550. évfordulója alkalmából a nemzeti könyvtár megjelentette a Budai krónika csúcsmínőségű facsimile kiadását, amelyet 2023 szeptemberében tíznapos körút keretében mutattunk be az erdélyi magyar közösségnek. A körút állomásai a következők voltak: *Debrecen, Szatmárnémeti, Nagybánya, Kolozsvár, Marosvásárhely, Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy, Csíkszereda, Gyulafehérvár és Nagyvárad*. A könyvbemutatókat követően Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója a hasonló kiadásból egy-egy példányt adott át az erdélyi történelmi egyházak vezetői és a meglátogatott intézmények gyűjteményei számára. Főigazgató úrtól facsimile kiadást vett át Simon Zsuzsa, a debreceni Méliusz Juhász Péter Könyvtár városi szolgáltatási könyvtár vezetője, Schönberger Jenő szatmári püspök, Kovács Sándor, a Protestáns Teológiai Intézet rektora, László Attila főesperes-plébános, Adorjáni Dezső Zoltán, az Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke, Szabó László, a Magyar Unitárius Egyház főhatósági hivatalának vezetője és Kolumbán Vilmos, az Erdélyi Református Egyházkerület püspökhelyettese, Lázok Klára, a Teleki Téka vezetője, Szonda Szabolcs sepsiszentgyörgyi könyvtárvezető, dr. Kerekes László gyulafehérvári püspök és Farkas Ervin kanonok, Böcskei László püspök, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület képviselője. A Nagybányai Magyar Napokon, a Főtér Fesztiválon Rózsa Dávid főigazgató többek között a nemzeti könyvtár határon túli szolgáltatási tevékenységéről beszélt, amelybe kiválóan illeszkedett a Budai krónika bemutatója. Farkas Gábor Farkas művelődéstörténész a kolozsvári Vallásszabadság Házában tartott előadást a Budai krónika történetéről. Rózsa Dávid főigazgató köszöntőjében kiemelte, hogy a nemzeti könyvtár a határon túli magyar közösség könyvtára is, a kolozsvári frott örökség megőrzése is fontos és megtisztelő feladat. A marosvásárhelyi Teleki Tékaiban Rózsa Dávid főigazgató hangsúlyozta a magyar nemzeti könyvtár és az erdélyi nemzeti könyvtár közötti szellemi rokonságot és azt a tényt, hogy mindkettőt 1802-ben alapította egy-egy kimagasló műveltségű, kultúrapártoló mecénás: Széchényi Ferenc, illetve Teleki Sámuel. A Székelyudvarhelyi Művelődési Házban főigazgató úr a nemzeti könyvtár digitalizáló tevékenységéről is beszélt, kiemelve, hogy a digitalizáló központ már jóval az egymillió havi oldalteljesítésen is túl van. A sepsiszentgyörgyi Liszt Intézetben tartott könyvbemutatón Rózsa Dávid köszöntőjében elmondta, hogy további faksimile másolatok megjelentetését tervezi a nemzeti könyvtár.
- 2023. október 21. és 24. között Rózsa Dávid főigazgató és Lewalt-Jeziarski Zoltán kabinetvezető képviselte Magyarországot a 3rd China–CEEC (Central and Eastern European Countries) Curators' Forum of Libraries Union elnevezésű könyvtárszakmai fórumon a kínai Nankingi Könyvtárban. Az esemény jó alkalom volt arra, hogy a magyar kulturális örökség – és tágabb értelemben a magyar kultúra – nemzetközi szinten is látható legyen. A fórum ötven könyvtár részvételével jött létre öt évvel ezelőtt Hangcsouban azon nyilatkozat aláírásával, amely hozzájárul ahhoz, hogy a tagkönyvtárak támogassák egymást. Az esemény házigazdája a kínai Nankingi Könyvtár volt. Nanking Kína híres történelmi és kulturális városa, a „hat dinasztia ősi fővárosa” néven ismert. Az intézmény Kína harmadik, Ázsia negyedik legnagyobb írott és nyomtatott gyűjteményét gondozza, és itt található az ország legnagyobb professzionális régikönyv-restauráló műhelye. Rózsa Dávid beszédében a mesterséges intelligencia, az okosvárosok és a kulturális intézmények összekapcsolódásait vizsgálta, majd az OSZK fejlesztési irányairól, innovációiról, együttműködéseiről beszélt a konferenciát megnyitó előadásában.

- 2023 őszén került megrendezésre a Romániai Magyar Könyvtárosok Egyesületének Vándorgyűlése. A könyvtáros találkozó két napos esemény volt, amelynek célja a könyvtárosok szakmai fejlődésének elősegítése és a szakmai kapcsolatok erősítése. A rendezvényen részt vett Rózsa Dávid főigazgató úr is, aki felkérést kapott arra, hogy ismertesse egy előadás formájában az Országos Széchényi Könyvtár és a határon túli könyvtárak együttműködésének lehetőségeit.
- 2023 nyarán került megvalósításra a 32. Bálványosi Nyári Szabadegyetem és Diáktábor. Az egyik program pont témája a Nemzeti Emlékhelynévtér volt, amely a határon túl található, a magyar nemzet számára fontos emlékhelyeket gyűjti és teszi hozzáférhetővé. Rózsa Dávid főigazgató úr Móczár Gábor, a Nemzeti Örökség Intézete főigazgatója felkérésére részt vett a beszélgetésen és mutatta be a Nemzeti Névtér adatbázist.
- 2023 őszén a 29. Marosvásárhelyi Nemzetközi Könyvvásár az Országos Széchényi Könyvtár delegációja is részt vett. Az esemény keretében Rózsa Dávid főigazgató úr szakmai egyeztetést tartott a Főkonzulátussal és a marosvásárhelyi könyvtárszakmai vezetőkkel Kárpát-medencei nemzeti bibliográfia témakörében.
- Az OSZK minden évben részt vesz a CERL (Corsortium of European Research Libraries – Európai Kutatókönyvtárak Konzorciuma) éves közgyűlésén is. A CERL 2023. évi szakmai eseményén az Országos Széchényi Könyvtár Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes asszony képviselte Brüsszelben november 7-8 között. Az első nap szakmai tanácskozás zajlott szeminárium formájában a nagy érdeklődést kiváltó *Közönség és könyv kapcsolata nyilvános kiállításokon keresztül* témában, amelyen szakértők szerte Európából osztották meg tapasztalataikat és a szakmai kihívásokat a modern kor támasztotta igények kapcsán. Főigazgató-helyettes asszony a 2022-ben megnyílt *Esszencia* című állandó kiállítás megvalósítását mutatta be, előadásának címe *21. századi fejlesztések az Országos Széchényi Könyvtárban a kiállításszervezés tükrében – Esszencia: Fókuszban az új állandó díjnyertes kiállítás* volt. A rendezvény második napján került sor az éves közgyűlésre a CERL tagok részvételével.

Nemzetközi szakmai megkeresések, egyeztetések az OSZK-ban

- 2023. március 28-án Barbara Lison, az IFLA (magyarul: Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetsége) elnöke az Országos Széchényi Könyvtárba látogatott és szakmai egyeztetést folytatott Rózsa Dávid főigazgatóval és Gerencsér Judit általános főigazgató-helyetessel. A megbeszélésen szó esett az OSZK részvételéről az IFLA szakmai munkájában, a könyvtár nemzetközi tevékenységéről, szolgáltatásairól és az elmúlt években végzett munka eredményeiről. Az elnökasszony a megbeszélés után megtekintette a nemzeti könyvtár *Esszencia* kiállítását és megismerte a digitalizáló központunk szakmai tevékenységét.
- 2023. májusában hivatalos látogatásra érkezett az OSZK-ba C. Gülşen Karanis Ekşioğlu török nagykövet asszony. A megbeszélésen a török nagykövet ünnepélyes keretek között átadta az Ankarában található Elnöki Nemzeti Könyvtár (Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi) ajándékát, a 225 kötetből álló, különböző tematikájú könyvcsomagot. A könyvadomány a nemzeti könyvtár gyűjteményét garapítja a jövőben. A kiadványok a törzsgyűjteményben és az Országos Idegennyelvű Könyvtárban válnak elérhetővé a felhasználók számára. 2021-ben a Törökországban tartózkodó miniszterelnöki delegáció tagjaként Rózsa Dávid főigazgató úr ünnepélyes keretek között írta alá az együttműködési megállapodást a török

köztársasági elnök nemzeti könyvtárával. A könyvadomány a szakmai együttműködésnek köszönhetően érkezett meg Magyarországra. A könyvtár munkatársai különleges bemutatót is készítettek a nagykövet számára. Papp Viktor, az OSZK Történeti Fénykép- és Interjútára munkatársa mutatta be a Széchényi-könyvtár gyűjteményében őrzött, 1869-ből származó, korábbi Isztambulról szóló fénykép-albumot, amely báró Révay Ferenc hagyatékaként került a nemzeti könyvtárhoz.

- 2023. szeptember 20-án az OSZK-ba látogatott a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete és a bordeaux-i egyetem között működő magyar–francia kutatási projekt öt tagja, hogy felmérjék a jövőbeli kutatási együttműködések lehetőségét. A csoport több szakterületet érintve ismerkedett meg a nemzeti könyvtár működésével és gyűjtőkörével, valamint megtekintették a *Vershaza* kiállítást és az *Esszencia* című kiállítást is, a nemzeti könyvtár különleges gyűjteményeit. A bordeaux-i egyetem vezető kutatói és doktoranduszai bemutatót kaptak a Térkép, Plakát- és Kisnyomtatványtár különleges gyűjteményeiről is.
- 2023. október 14-én Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes, Lewalt-Jeziarski Zoltán kabinetvezető és Sudár Annamária kulturális menedzser fogadta a Kínából érkező héttagú delegáció tagjait. Li Csingcö, a kínai írószövetség alelnöke; Ho Hsziangjang, a kínai írószövetség európai és amerikai ügyekkel foglalkozó egységének helyettes vezetője; Paj Hszüe az irodalmi alkotások és kutatások főosztályának vezetője; Csang Hsziaovej a tiencsini régió írószövetségének alelnöke, valamint Csu Jung múzeumi kutató és Li Csieling kulturális attasé megismerte a nemzeti könyvtár történetét, szolgáltatásait, működését, valamint megtekintették az *Esszencia* kiállítást és a könyvtár gyűjteményének kínai vonatkozású dokumentumait.
- 2023 novemberében Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes és Lewalt-Jeziarski Zoltán kabinetvezető fogadták a Brémai Városi Könyvtár Baráti Körét, amelyet Barbara Lison, az International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), azaz a Könyvtári Egyesületek és Szervezetek Nemzetközi Szövetsége korábbi elnöke vezetett. A vendégek megismerték az OSZK épületét és történetét, majd a Régi Nyomtatványok Tárában rövid előadást hallgattak az intézmény néhány különleges, muzeális értékű és német vonatkozású dokumentumáról. A szakmai program befejezéseként a nemzeti könyvtár digitalizálási tevékenységéről szóló elméleti és gyakorlati bemutató következett digitalizáló központunkban.
- December 11-én ismét kínai delegáció lett látogatást az Országos Széchényi Könyvtárban. A Budapesti Kínai Kulturális Központ képviselőjében érkezett Jin Hao ügyvezető igazgató úr és három munkatársa, Zhang Chaoran, Zhu Congying, Wei Haiying, akiket Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes asszony és Lewalt-Jeziarski Zoltán kabinetvezető úr fogadott. A látogatás alkalmával a vendégek általános betekintést kaptak az OSZK történetébe és szervezetébe, ízelítőt kaptak aktuális kiállításainkból. Megismerkedtek könyvtárunk színháztörténeti gyűjteményének néhány kínai vonatkozású kincsével és digitalizáló osztályunk szakmai tevékenységével is. A szakmai találkozó lehetőséget biztosított a két ország között tervezett együttműködési megállapodás részleteinek egyeztetésére is.

Az Országos Széchényi Könyvtár szakmai tevékenységéről az ukrán humanitárius katasztrófával kapcsolatban

- 2023. február 9-én mutattuk be *Maryna Snitko: Kisautók. A piros és kék autó kalandjai* című mesekönyvét az OSZK-ban és a korábbi években is számos könyvbemutató valósult meg az OIK-ban az ukrán nyelvhez kapcsolódóan. A könyvbemutatót követően mindenki megismerkedhetett az Országos Széchényi Könyvtárral és az Országos Idegennyelvű Könyvtár ukrán nyelvű gyűjteményével.
- 2023. március 3-án Ivan Malkovich költő, a független Ukrajna első gyermekkönyvkiadójának tulajdonosa Budapesten tartott előadást az A-BA-BA-GA-LA-MA-GA Kiadó jelenlegi helyzetéről és bemutatta a kiadó gyermekeknek és felnőtteknek szánt új könyveit könyvtárunkban.
- A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) 2023. március 29-én *Korszerű kompetenciák a használók és a könyvtárosok számára. Pillanatképek a könyvtárosképzésből és a könyvtárak gyakorlatából* címmel nemzetközi tudományos konferenciát szervezett. A nemzeti könyvtárat Gerencsér Judit főigazgató-helyettes képviselte „A könyvtárak közösségi és humanitárius szerepvállalása a háború idején – különös tekintettel a nemzeti könyvtár tevékenységére” című előadással.
- Bacskai József ungvári főkonzul járt 2023 júniusában főigazgató úrnál, és egy könyvkiadási együttműködéssel kereste meg a nemzeti könyvtárat. A közös projekt ötlet Anonymus Gesta Hungaroruma ukrán-magyar kétnyelvű kiadása volt. A nemzeti könyvtár kultúrateremtő- és közvetítő tevékenységével összhangban a főkonzulátus rendelkezésére bocsátottuk a dokumentum digitális verzióját.
- 2023 nyarán mutatta be Ungváron a Kárpáti Állami Kiadó Petőfi Sándor: Az Apostol című elbeszélő költeményének kétnyelvű kiadását. Grexa Liliana ukrán nemzetiségi parlamenti szószóló Budapesten adta át a kötetet Rózsa Dávid főigazgató számára.
- Négy munkatárs Ukrajnába utazott a beregszászi Ortutay Központ felkérésére 2023. augusztus 16–17. között a Bendász István hagyatékot képező dokumentumok digitalizálásának, valamint restaurálását megelőző állapotfelmérés céljából.
- 2023 szeptemberében az ENSZ Gyermekalapja, az UNICEF kezdeményezésére több száz hazánkban élő, Ukrajnából menekült kisiskolást és hozzátartozójukat hívta meg a Nova Hvylja Ukrán Nemzetiségi Fiatalok és Családok Egyesülete, az Országos Széchényi Könyvtár, a Móra Könyvkiadó és a Petőfi Kulturális Ügynökség a Fővárosi Nagycirkuszba, hogy mesés élményekkel telve induljon számukra a tanév. A szervezők a meghívott gyermekek számára ötszáz példányt adtak át a *Ribizli a világ végén* című, ukrán nyelvre fordított mesegyűjteményből, amelyet tavaly hívott életre segítő partnereivel a nemzeti könyvtár. A könyvtáradó gálán részt vett Rózsa Dávid főigazgató.
- Egy ukrán Braille-könyvespolc alakult 2020-ban az OIK-ban, Uljana Knyahinecka, az ukrán Braille-könyvek magyarországi kiadója, az „UNABOOK” magyarországi Ukrán Könyvalapítvány alapítója és kurátora kezdeményezésére. A „Здоров’я Майбутнього” (Jövő Egészsége) Nemzetközi Jótékonyági Alapítvány és az Antológia Kiadó is csatlakozott ehhez a nemes kezdeményezéshez, amely keretében most több mint húsz új, a látássérültek számára készített kiadvány került átadásra az OIK felhasználói számára. 2023. október 17-én az Országos Idegennyelvű Könyvtárban fogadta Gerencsér Judit általános főigazgató-helyettes és Horváth István megbízott igazgató Uljana Knyahinecka-t. Az egyedi és különleges gyűjtemény már több mint 60 kötetből áll.
- 2023. november 21-én Grexa Liliana ukrán nemzetiségi parlamenti szószóló adta át az ukrán–magyar nyelvű Petőfi-művet Rózsa Dávid főigazgató számára.

ERASMUS megkeresések

- 2023-ban Erasmus+ program keretében az OSZK szakmai gyakorlatra fogadta a párizsi Lycée Corvisart Tolbiac két hallgatóját. A párizsi intézmény könyvkötő tanulói az Állományvédelmi és Restauráló Osztály műhelyében vettek részt szakmai gyakorlaton. A diákok megismerkedtek az OSZK műhelyeiben használt kötészet és restaurátori technikákkal: különböző fűzési módokat tanultak, készítettek bőrkötést, papírkötést, tároló- és díszdobozt és alapvető kötésjavítási módszereket sajátítottak el.
- 2023-ban továbbá az athéni West Attica Egyetem hallgatója vett részt szakmai gyakorlaton az OSZK-ban, a Digitális Megőrzési Osztályon zajló munkafolyamatokban szerzett gyakorlati ismereteket.
- 2023-ban megkeresések érkeztek törökországi és franciaországi egyetemekről 2024-es szakmai gyakorlat lehetőségeire vonatkozóan. Az OSZK-ban elkezdődött a szakmai gyakorlatok előkészítése.

INFORM megkeresések

- A nemzeti könyvtár INFORM@oszk.hu email címére érkezett nemzetközi érintettségű megkereséseiben számos alkalommal nyújtottunk koordinációs segítséget: pl. információkeresés, műtárgykölcsönzés, digitalizálás, másolatkészítés, bibliográfia összeállítás stb.

Minisztériumi nemzetközi vonatkozású feladatok ellátása

- Az OSZK főigazgatójának külföldi kiküldetéseit a fenntartó Kulturális és Innovációs Minisztérium Kultúráért Felelős Államtitkárság Könyvtári és Levéltári Főosztálya intézi és engedélyezi. A 2023-as év során számos engedélyeztetési folyamat zajlott a két intézmény között.
- 2023-ban is több alkalommal készített az OSZK beszédelemeket, szakmai háttéranyagokat minisztériumi felkérésre a szakterületi állami vezetők szakmai anyagaik/beszédeinek előkészítéséhez.
- Az OSZK nemzetközi kulturális együttműködéseire és nemzetközi könyvtárszakmai kapcsolatai vonatkozásában minisztériumi felkérésre három alkalommal készített összeállítást az OSZK. Ilyen volt a magyar-német, magyar-bolgár és magyar-macedón kapcsolatok számbavétele és áttekintése.
- Az OSZK 2023-ban háttéranyagot készített Könyvtári elismerések, életjáradékok, ösztöndíjak témájában, valamint véleményezte a könyvtárak szerepének erősítésével kapcsolatos OMC munkacsoport mandátum-tervezetét.
- A 2023-as évben az OSZK véleményezte Az Európa Tanács Az európai könyvtári jogalkotásról és politikáról tárgyú ajánlástervezetét.
- Magyarország 2024 júliusától kezdődő 6 hónapos Európai Unió elnökségének kezdetére a Kormány döntése értelmében létrejön Brüsszelben az un. Magyar Ház. Az OSZK egy szakmai együttműködés keretében a magyar elnökség egyik helyszínül szolgáló Magyar Házban szakmai támogatást nyújt a kialakítani kívánt könyvtár reprezentatív gyűjteményének létrehozásában. A fent hivatkozott gyűjteményben magyar szerzők meghatározó műveinek tagállami nyelvekre lefordított példányai, kivételes esetben külföldi szerzők Magyarországról készített alkotásai képviseltetik magukat. A kiadványok szépirodalmi, tudományos, sport- vagy kulturális

tematikájú művek, továbbá emblematikus jelentőségű díszmásolatok (pl.: Corvina-kódex-másolat), amelyek közül a Corvina-kódex az OSZK szakmai közreműködésével készül el. A 2023-as évben elkezdődött a szakmai együttműködés részleteinek egyeztetése és kidolgozása. A projekt kiemelt szakmai partnere a Külgazdasági és Külügyminisztérium.

- A Gazdasági Vegyes Bizottságok (GVB) üléseit a Külgazdasági és Külügyminisztérium (KKM) koordinálja és szervezi. A GVB szakértői, valamint plenáris üléseire a OSZK is meghívást kapott számos alkalommal a 2023-as évben. Több esetben éltünk javaslattal együttműködési megállapodások elindítása és előkészítése vonatkozásában GVB kereteken belül. 2023-ban az alábbi országok vonatkozásában került sor GVB ülésre, amelyek kapcsán az OSZK jelezte nyitottságát a kapcsolat megújítására illetve létrehozására: *Azerbajdzsán, Türkmenisztán, Egyiptom, Algéria, Jordánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Rajna Vesztfália, Bahrein, Irán, Ghána, Szerbia, Tunézia, Kuvait, Omán, Moldova, Fülöp-szigetek, Kambodzsza, Albánia, Sierra Leone, Argentína.*
- A 2024-es török–magyar kulturális évad kapcsán elkezdődött a kapcsolatfelvétel a török partnerekkel a közös szakmai programok és ezek megvalósítása céljából. Az OSZK és a törökországi partnerintézmények együttműködésével számos rendezvény kerül megrendezésre 2024-ben. A Kulturális és Innovációs Minisztérium részére a 2023-as évben számos alkalommal küldtük meg javaslatterveket a programok vonatkozásában

Mely nemzetközi konferenciákon adtak elő a könyvtár munkatársai?

Konferencia (név, idő, helyszín)	Név	Az előadás címe
Colloquium Marulianum (2023. április 20–27., Split, Zadar, Horvátország)	Dr. Kasza Péter	The Humanist and the dark legends of Hungarian history: Antun Vrančić as user of the manuscript <i>De perditione regni Hungarorum</i> by Georgius Sirmien-sis
Continuity and Change in the Medieval Central Europe (2023. április 27–29., Pozsony, Szlovákia)	Dr. Zsupán Edina, Dr. Korondi Ágnes	Changing Audiences, Changing Text: Vernacular Versions of a Central European Passion Dialogue
Könyvtárosok Harmadik Tudományos Nemzetközi Konferenciája (2023. április 28–29., Ohrid, Macedónia)	Gerencsér Judit	Innovations for users in the 21st century in the National Széchényi Library
Az EODOPEN projekt 8. éves találkozója (2023. május 10–12., Olmütz, Csehország)	Dancs Szabolcs Ráczné Radó Rita	Demonstration: RCDT – Rights

		Clearance Documentation Tool Dissemination activities in the Hungarian National Library
Új modern könyvtári szolgáltatások: túlélőiskola a könyvtárak számára a digitális környezetben című nemzetközi szeminárium (2023. május 23–24., Besztercebánya, Szlovákia)	Gerencsér Judit, Lewalt-Jeziński Zoltán	Innovations in the National Széchényi Library for the users in the 21st century Tools for a Modern Exhibition in a Library Space
Nemzetközi Színháztudományi Társaság éves közgyűlése (2023. július 24–28., Ghána)	Dr. Sirató Ildikó	The Ring is closed. Wagner's variation on Niebelung-Myth as Animator Director Staged it in 2015–2022 in Budapest Opera house
A jövő könyvtára című konferencia (2023. augusztus 24–25., Székelyudvarhely, Románia)	Szűts Etele	A Könyvtári Intézet a Kárpát-medencei magyar könyvtárosok szolgálatában
450 éve jelent meg az első nyomtatott magyar könyv Alsólendván a reformáció idején című nemzetközi konferencia (2023. augusztus 25., Lendva, Szlovénia)	Dr. Varga Bernadett	Lelkiség, irodalom, nyomdászat – Kultsár György 450 éve nyomtatott műveiről
A celebration of Legal Deposit: The Inspiration of Collecting and Preserving our Nations' Written Heritage című konferencia (2023. szeptember 4., London, Nagy-Britannia)	Kőszegi Dóra	The Legal Deposit Reform in Hungary: challenges and experience
Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete szakmai napja (2023. szeptember 18., Kassa)	Dancs Szabolcs	Öntsünk tiszta terminusokat a szótárba! – háromnyelvű online szakszótár könyvtárosoknak
Trends in Contemporary Library Work (2023. október 4–6., Struga, Macedónia)	Gerencsér Judit	Actual trends and responses in the library field in the 21st century –

		with special attention to the National Széchényi Library, Hungary
Elképzelt Erdély című konferencia (2023. október 5-7., Kolozsvár, Románia)	Sárközy Réka	Erdély domináns képe magyarországi dokumentumfilmekben a rendszerváltást követő időszakban
Practical Experiences in Resolving Copyrights of Contemporary Literary Works in Libraries című országos workshop (2023. október 6., Ljubljana, Szlovénia)	Dancs Szabolcs Ráczné Radó Rita	Rights Clearance Documentation Tool: Current Features and Future Developments
Erdélyi Magyar Restaurátor Továbbképző Konferencia (2023. október 9-13., Székelyudvarhely, Románia)	Kovács Rebeka, Franges Krisztina, Tóth Zsuzsanna Katalin	Schund Vencel József díszalbumának restaurálása, A design és gépesítés szerepe az OSZK állományvédelmében, A Pray kódex kötése a 12-13. sz-i kötetéstörténet tükrében, a kódex kötésének rekonstrukciója
Historicky text a jeho interpretace című interdiszciplináris kollokvium (2023. október 18-20., Kozojedy, Csehország)	Korondi Ágnes	The Old Czech Translations of the Dialogus beatae Mariae et Anselmi de passione Domini
3rd China-CEEC Curators' Forum of Libraries Union című könyvtárszakmai fórumon (2023. október 22-24., Nanjing, Kína)	Rózsa Dávid	Smart Libraries in the Light of Cooperation
CERL Seminar and Annual Meeting (2023. november 6-8., Brüsszel, Belgium)	Gerencsér Judit	21 st century innovations in the National Széchényi Library with special reference to exhibition management
Magyar Tudomány Napja Erdélyben (2023. november 17-24., Kolozsvár, Románia)	Korondi Ágnes	Anyanyelvű Krisztus életrajzok a későközépkori cseh és magyar irodalomban

Round Table Sustainable Development of the Libraries – 145th anniversary of the Bulgarian national Library (2023. december 7–8., online)	Dancs Szabolcs Ráczné Radó Rita	Optimizing data-flows in the book value chain, and the EODOPEN project EODOPEN, the user in the spotlights
--	------------------------------------	---

Az OSZK nemzetközi Corvina-projektje

A 2023-as évben a Corvina-projekt keretében végzett munka az egyes corvinák képanyagának beszerzéséből, a képanyag előkészítéséből, feldolgozásából (kereshetővé tételéből), a corvina.hu honlapra történő feltöltéséből, illetve a corvinák magyar és angol nyelvű adatlapjának elkészítéséből áll. A 2023-as naptári évben 12 db corvina képanyaga került ki a corvina.hu nyilvános felületre (a 8 müncheni és a 3 veronai corvina, illetve Krakó Cod. 1514.), amelyhez 2024. elején a két isztambuli corvina csatlakozik majd.

További 16 corvina jelenleg a tesztoldalra van feltöltve, és rövid időn belül kikerülhet a nyilvános honlapra (Párizs Latin 1767, Cod. Lat. 2129., Cod. Lat. 16839., Krakó Rkp. 4289 I, illetve a norfolki, erlangeni, jénai, prágai, volterrai, lipcsei, olmützi, pármái, wrocławai és New Haven-i corvinák). A projekt keretében az elmúlt évben (2023. február – 2024. február) 38 db corvináról készült magyar nyelvű adatlap (a veronai, müncheni, wolfenbütteli, párizsi, norfolki, minálói és olmützi corvinák, Bécs Cod. 2271, Velence Lat. VIII, 2 (=2796), Lat. X, 235 (=3850), MS 4054.). Ezekből 6 corvinához új hosszabb szöveges leírás is készült (Verona Cod. Lat. CXXXVI. (124), Cod. Lat. CXXXVII. (125), Bécs Cod. 2271, Wolfenbüttel Cod. Guelf. 69.9. Aug 2° és Cod. Guelf. 84.1. Aug. 2°, Isztambul G. I. 46. – Deissmann 46). 28 esetben az angol fordítás is elkészült (a veronai, müncheni, wolfenbütteli, isztambuli és norfolki corvinák, illetve Velence Lat. VIII, 2 (=2796), Lat. X, 235 (=3850), MS 4054., Párizs Cod. Lat. 2129.), a többi corvina esetében ez folyamatban van.

Az újonnan beérkezett corvinák sajtótájékoztatón is bemutatásra kerültek: 2023. április 12-én a három veronai corvina vált ismertté a széles közvélemény és a kutatók számára, a 2024-es magyar–török kulturális évad részeként pedig a két isztambuli corvina bemutatása és elérhetővé tételre tervezett.

A még hiányzó, esetleg korábban hiányosan vagy hibásan beérkezett corvinákkal kapcsolatos levelezés, egyeztetés folyamatosan zajlik. Mindemellett tovább folytatódott az Ausztriában őrzött corvinák feldolgozása az OSZK, az Österreichische Nationalbibliothek és az Österreichische Akademie der Wissenschaften együttműködésében.

Mikes-program

Könyvtári rendszerben hasznosult dokumentumok száma	2022. évi tény	2023. évi tény
Könyv	18.219	8.477

Egyéb dokumentum	5.284	26 doboz az alábbiak szerint
------------------	-------	------------------------------

A Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság által 2014-ben életre hívott Mikes Kelemen Programot a 2023. évi támogatási időszakban folytattuk.

- a) A külső helyszínen bérelt raktár felszámolását követően 2023 elején 5 raklapnyi adomány érkezett az Egyesült Államokból és Kanadából. Az átvett anyag az OSZK kezelésére bízott felajánláson kívül más intézményeknek szóló célzott küldeményeket is tartalmazott, ezeket átadtuk az alábbi intézményeknek:
- Magyar Nemzeti Levéltár (a Hungarian Human Right Foundation 9 doboznyi iratanyaga)
  - Evangélikus Országos Levéltár (a clevelandi Magyar Evangélikus Egyház 6 doboznyi könyv- és iratanyaga)
  - Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság (Délvidékre továbbítás céljából a Lelbach-hagyaték 1 doboznyi anyaga)
  - MTA-BTK Zenetudományi Intézet (Zádor Jenő 5 doboznyi hagyatéka)
  - Nemzeti Közszolgálati Egyetem (5 doboznyi kisebbségpolitikai kiadvány Ludányi András és felesége felajánlásából)
- b) Folytattuk az OSZK számára korábban felajánlott dokumentumok tipizálását és hasonlítását. A gyarapítási döntések meghozatalát követően 2023-ban 968 db könyvet vetünk állományba. Az időszaki kiadványok közül 10 új címet indítottunk 146 részegységgel és 79 cím hiányait pótoltuk 1.524 részegységgel. Igénylő partnereinknek 8.477 darab kiadványt adtunk át.
- c) A külső helyszínen bérelt raktár felszámolása során 12.993 db könyvet válogattunk digitalizálásra. 15 raklapnyi időszaki kiadványt az OSZK másik raktárába szállítottunk át későbbi feldolgozásra. 25 köbméternyi könyvtári célra nem hasznosítható vagy rossz állapotú dokumentumot selejteztünk.

11. Tudományos kutatás

(Kérjük, mutassa be a kutatónapok engedélyezésének, valamint az ellenőrzés módját, a kutatások főbb irányait, eredményeket)

Tudományos kutatás	2022. évi tény	2023. évi tény
Kutatómunka éves időalapja (kutatónap/év)	-	-
Tudományos kutatások száma (a folyamatban lévő és a lezárt kutatások külön feltüntetve) (db)	15 (folyamatban)	19
A könyvtár szakemberei által készített, nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációk száma	117 + 66 blog	177 + 52 blog
Idegen nyelvű publikációk száma	12	20

Nemzetiségi nyelvű kiadványok, publikációk száma	0	0
A könyvtár által kiadott kiadványok száma	5	11
A könyvtár szakemberei által tartott előadások száma	134	219
A könyvtár szakemberei által elvégzett szakértői tevékenységek száma	93	156
A könyvtár szakemberei konferencián való részvételének száma	131	242
A képzésben, továbbképzésen részt vett dolgozók száma	66	64

Tudományos kutatással kapcsolatos egyéb adatok	2022. évi tény	2023. évi tény
Tudományos munkatársak száma (részben tudományos munkát is ellátó munkatársak, illetve minősített kutatók összességében – fő)	66	50
Tudományos fokozattal rendelkező munkatársak száma (fő)	38	43
Tárgyévben megszerzendő tudományos fokozatok (PhD) száma (db)	2	4
A tudományos kutatást is végző munkatársak számára engedélyezett kutatónapok száma (átlag heti 8 órával számolva) (nap/fő)	0	0
Nemzetközi tudományos programok száma, amelyben a munkatársak részt vesznek	3	21
Felsőoktatásban oktatóként részt vevő munkatársak száma (fő)	10	16
Felnőttképzésben oktatóként részt vevő munkatársak száma (fő)	4	19

11.1. Tudományos kutatás, kutatásszervezés az OSZK-ban 2023 folyamán

A nemzeti könyvtárban tudományos kutatás 2023-ban az adott szervezeti egységek és kutatócsoportok keretein belül, a munkatársak alapfeladataiban meghatározott módon valósult meg. Az intézmény kutatási stratégiájának és kutatónap szabályzatának kidolgozása szakmai szinten megtörtént, vezetői döntést követően a megújult szabályozás szerinti kutatástámogatásra a szakterület felkészült.

A felsőoktatási intézményi oktatásra, illetve tudományos fokozat megszerzésére irányuló képzésre fordítható munkaidő-kedvezményt célzottan oktatásra, illetve tanulmányokra lehetett igényelni (ezek a tevékenységek korábban a kutatónap terhére valósultak meg).

2023 végén **43 munkatárs rendelkezik tudományos fokozattal. 2023-ban 4 fő szerzett PhD fokozatot, 1 fő habilitált, 1 pedig nagydoktori fokozatot.**

A könyvtár munkatársai számos hazai tudományos és szakmai bizottságban, grémiumban vesznek részt és vállalnak vezető funkciót, amint tudományos és szakfolyóiratok szerkesztőségben is többen tevékenykednek.

A könyvtár munkatársai több tudományos és könyvtárszakmai projektben is részt vettek.

A Nemzeti Könyvtárban jelenleg három kutatócsoport működik:

- Lipták Dorottya Sajtótörténeti Kutatócsoport
- HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport
- Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoport

11.2. Klebelsberg Kuno-ösztöndíj

A Klebelsberg Kuno-ösztöndíjak magyar vonatkozású külföldi hagyatékok feltárására irányulnak. Az ösztöndíjak odaítélésében és szakmai értékelésében három kiemelt nemzeti intézmény vesz részt: a Magyar Nemzeti Levéltár, a Magyar Nemzeti Múzeum és a nemzeti könyvtár. Mellettük a Bölcsészettudományi Kutatóközpont delegál még tagot a grémiumba és a szervező Külgazdasági- és Külügyminisztérium (KKM) munkatársai vesznek részt a munkában. Az Országos Széchényi Könyvtár a többi intézményhez hasonlóan végzi a pályázati űrlapok kezelését, a hungarikaigazolások kiadását, a beérkező pályázatok és pályázati beszámolók vezetését, véleményezését és bírálatát. A nemzeti könyvtár delegált munkatársa a bizottsági ülésen szavazati joggal vesz részt.

2023-ban az előző évi nyertes és felhasznált pályázatok beérkezett beszámolóit a bizottsági tagok véleményezték. A 2023. évre benyújtott pályázatok elbírálására és az ösztöndíjak megítélésére 2023. március 7-én került sor a KKM Nagy Imre téri épületében. Hetvennégy pályázat érkezett be, amelyet a bizottság tagjai előzetesen véleményeztek és az ülésen megvitattak (a pályázatok legnagyobb része európai kutatásokra vonatkozott, de a többi kontinens országaiba irányuló kutatási tervek is érkeztek). A bizottság végül negyvenöt pályázatot javasolt támogatásra (illetve három pótösztöndíjast nevezett meg vizualizáció esetére).

11.3. Egyéb intézményi együttműködések

A nemzeti könyvtár hosszú, közép és rövid távú tudományos és szakmai együttműködéseket köt hazai és nemzetközi szinten egyaránt. Az intézményi együttműködések között keretszerződés vagy tagság alapján szabályozott állandó jellegű (határozatlan idejű), illetve határozott idejű és/vagy eseti együttműködések is szerepelnek. Az együttműködések tematikájának széles köre jól tükrözi a könyvtár tudományos és kutatási tevékenységét és nem korlátozódik egyetlen tudományterületre.

Az OSZK 2023. évben összesen **36 hazai együttműködési megállapodást kötött**, illetve írt alá különböző partnerintézményekkel.

- Az OSZK és a **Magyar Könyvtárosok Egyesülete** között több évtizedre nyúlik vissza a szakmai együttműködés. A felek a közöttük 2022. május 31-én megújított együttműködési megállapodás határozatlan ideig történő meghosszabbítását határozták el. Az együttműködés célja a felek társadalomban betöltött szerepének erősítése, a magyar könyvtári rendszer, a hazai könyvtári ellátás fejlesztése, a könyvtárakban dolgozó szakemberek tudásának megújítása, továbbképzésük, a szakmai eljárások kidolgozása, minősítése, széles körű információközvetítés határon innen és túlra egyaránt, valamint a határon túli magyar közösségek könyvtári ellátásának fejlesztése, támogatása.
- Tartalmi bővülését ünnepelte 2023-ban az Országos Széchényi Könyvtár fejlesztésében működő **Magyar Nemzeti Névtér** elnevezésű platform. Az adatbázis arra törekszik, hogy a magyar kultúra teljességét, kulturális értékeink összességét egymáshoz kapcsolódásukban, teljes összefüggésrendszerében tegye elérhetővé mindenki számára. Az OSZK által korábban létrehozott névtér-felületek tartalmi bővítése folyamatos, amely 2023. február 16-ától **kiegészült az Emlékhelynévtér adatbázissal a Nemzeti Örökség Intézetével (NÖRI) való együttműködésben.**
- 2023. március 27-én Esztergomban, a MNM Babits Mihály Emlékházában a **Magyar Nemzeti Múzeum** és az OSZK szakmai együttműködési megállapodást kötött az **OSZK Kézirattárában őrzött Babits-források közös feldolgozásával kapcsolatban.**
- 2023. május 18-án Rózsa Dávid főigazgató, dr. Buncsák Katalin Julianna, a **Magyar Papírmúzeumért Alapítvány** elnöke és Pelbárt Jenő, a **Magyar Papírmúzeum** igazgatója megbeszélést tartott Dunaújvárosban a **digitális vízjeladatbank létrehozásáról.** A felek a találkozó végén együttműködési megállapodást írtak alá az adatbank közös kialakításáról.
- A nemzeti könyvtár egyik fő küldetése, hogy az írott magyar kulturális örökséget megőrizze az utókor számára. Ennek egyik kiteljesedése volt 2023. június 9-én **Sátoraljaújhelyen**, ahol Rózsa Dávid főigazgató, valamint Szamosvölgyi Péter, a város polgármestere és Nagyné Szentesi Mónika, a Sátoraljaújhelyi Városi Könyvtár vezetője együttműködési megállapodást írt alá. A szerződés alapján az **újhelyi helytörténeti szempontból kiemelkedően fontos dokumentumokat az OSZK digitalizálja, majd nyilvánossá teszi;** első lépésként a *Zemplén* című folyóirat 1870–1944 közötti számait olvashatja a nagyközönség az Elektronikus Periodika Archívumban és Adatbázisban (*Zemplén* 1870–1878; *Zempléni lapok* 1878–1879; *Zemplén* 1880–1944).
- 2023. június 21-én együttműködési megállapodást írt alá Prószéky Gábor, a **Nyelvtudományi Kutatóközpont (NYTK)** főigazgatója és Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója a **mesterséges intelligencia hazai fejlesztéséről.** A

megállapodás értelmében az OSZK a Nyelvtudományi Kutatóközpontnak számos nagy méretű szövegállományt átad, úgymint a Magyar Elektronikus Könyvtárban (MEK) és az Elektronikus Periodika Archívumban (EPA) elérhető szöveges dokumentumokat, a webarchívumok szöveges állományait, valamint az OSZK Digitális Bölcsészeti Központ dHUpa adatbázisában szereplő anyagokat.

- 2023. június 28-án Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója és Marton József Ernő, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (**BME OMIKK**) főigazgatója a **Könyvtári Figyelő és a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás (TMT) című szakfolyóiratok egyesüléséről és megújításáról** állapodott meg.
- Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója és dr. habil. Szabó Csaba, a **Magyar Nemzeti Levéltár (MNL)** főigazgatója 2023. június 22-én írt alá együttműködési megállapodást a **Magyar Hadifogoly Híradó című kiadvány digitális felvételeinek elkészítéséről, egyúttal a Szovjet táborok magyar foglyai elnevezésű adatbázis bővítéséről**. A nemzeti könyvtár a *Magyar Hadifogoly Híradó* jegyzékeiről és számairól optikai szövegfelismeréses eljárással digitális felvételeket készít, amelyeket a saját digitális gyűjteményében történő elhelyezés mellett térítésmentesen az MNL rendelkezésére bocsát.
- Az **Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtára** igazgatója, Polánszkiné Nadas Ildikó és az OSZK főigazgatója, Rózsa Dávid július 4-én együttműködési megállapodást írt alá az intézmények közötti együttműködésről, könyvbemutatóval egybekötött irodalmi estek és a ruszin nemzetiség kultúráját látató rendezvények lebonyolításáról.
- A **Szegedi Tudományegyetem** Rektori Hivatalában 2023. július 18-án Rózsa Dávid, a nemzeti könyvtár főigazgatója, illetve a Szegedi Tudományegyetem képviselőjében prof. dr. Rovó László rektor és dr. Fendler Judit kancellár írta alá azt a dokumentumot, amelyben **közösen megalapítják a Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoportot**, valamint – a 21. század kihívásaihoz méltón – **kölcsönösen támogatják egymást webaratási, webarchiválási, természetesnyelv-feldolgozási, valamint országos könyvtári szolgáltatási feladataikban**. A kutatócsoport megalakulásával a 15–17. századi magyar historiográfiai kutatás kap méltó intézményi keretet és támogatottságot. Feladata elsősorban a Magyarország történetét feldolgozó, túlnyomórészt humanista történeti művek szövegének részletes feldolgozása és a kutatók mai elvárásainak megfelelő korszerű megjelentetése. A megállapodás másik fontos pontja az OSZK Digitális Bölcsészeti Központja és az SZTE Informatikai Intézetének **nagyszabású innovatív nyelvtechnológiai kooperációja a természetes nyelvek specifikus vizsgálatát illetően**.
- A **Központi Statisztikai Hivatal (KSH), a KSH Könyvtár** és az OSZK 2023. november 3-án háromoldalú együttműködési megállapodást kötött, amelynek értelmében **2026-ra digitalizálva hozzáférhetővé válik a KSH és (előd)intézményei által kiadott összes statisztikai kiadvány a Magyar Elektronikus Könyvtár felületén**. A KSH Fényes Elek-termében dr. Kincses Áron, a KSH elnöke, Kálmán Rita, a KSH Könyvtár főigazgatója és Rózsa Dávid, az OSZK főigazgatója írta alá a megállapodást.
- A Csongrád-Csanád vármegyei **Mindszenten** folytatjuk helytörténeti digitalizálási programunkat. A város polgármesteri hivatalában 2023. december 6-án Rózsa Dávid, a nemzeti könyvtár főigazgatója, Zsótér Károly polgármester,

valamint Sikaláné Sánta Ildikó, a szegedi Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtár igazgatója írta alá a helytörténeti szempontból fontos **mindszenti folyóiratok digitalizálásáról és online szolgáltatásáról** szóló dokumentumot. Az OSZK a gyűjteményében megtalálható Mindszenti Lap és utódai 776 számát (3222 újságszám és 1952 mikrofilmfelvétel) máris digitalizálta és közzétette az Elektronikus Periodika Archívumban. A szegedi könyvtár az OSZK gyűjteményéből hiányzó Mindszenti Lap-lapszámokat, a saját gyűjteményében meglévő Mindszenti Hírek és Mindszenti Hírlap köteteit, valamint a Mindszent című időszak kiadványt digitalizálja, publikálja és engedi át másodközlésre az OSZK-nak.

- Könyvtárunk szakmai együttműködést kötött a **Budapest Bábszínház Non-profit Kft.**-vel. Az együttműködés célja a Felek társadalomban betöltött szerepének erősítése, egymás kulturális értékkeremtő tevékenységének támogatása és a tudományos kutatás támogatása.
- Intézményünk szakmai együttműködési szerződés kötött a **Petőfi Irodalmi Múzeummal** (PIM) a Digitális Bölcsészeti Platform ún. **dHUpa szolgáltatásban nyilvánosságra hozatalra kerülő PIM gyűjteményéhez kapcsolódó digitális szövegkiadásokkal kapcsolatban.**

11.4. MTMT

2020-ban megtörtént az OSZK MTMT-adatbázishoz való csatlakozása és megkezdődött az intézményi adminisztrátorok kiválasztása és képzése.

Azóta a tudományos munkát is végző munkatársak regisztráltak a felületen, a publikációk feltöltése és affiliáció hozzárendelése 2023-ban is folytatódott.

11.5. A 2023-ra benyújtott, intézményileg elfogadott főbb kutatási projektek eredményei

Az OSZK hivatalos kutatócsoportjainak eredményei:

HUN-REN–OSZK *Fragmenta et Codices* Kutatócsoport

Tudományos kutatás:

- (1) Az OSZK kódextörédei feldolgozása (folytatólag).
- (2) A kalocsai kódexkatalógus készítése folyamatban van.
- (3) A pannonhalmi kódexek és kódextörédek katalógizálásának előkészületei megtörténtek.
- (4) Tudományos fokozatok elnyerése érdekében készültek és készülnek dolgozatok.
- (5) Elnyert kutatási ösztöndíjak.
- (6.1) A *corvina.hu* oldal helyzete.
- (6.2) A *databularium* és a *nyelvemlekek.oszk.hu* oldal fejlesztésének előkészítése.
- (7) A kutatócsoport elkezdte a felkészülést a jubileumi kódextörédék- és kódexkiállításra.
- (8) Tudományos eredmények disszeminációja.

(1) Első helyen a befogadó intézmény feldolgozatlan kódextöredékei publikálása áll. Az öt zárt (A–E) csoportban és a nyitott, új anyaggal bővülő F csoport elemzése, a párhuzamok felderítése, a töredékek történelmi útjának visszafejtése halad. Az A–B leírások véglegesítésére a tartalmi és a német nyelvi lektorálást követően kerülhet sor (A csoport: 67 jelzeten 74 kódextöredék, B csoport: 81 jelzeten 90 kódextöredék).

(2) A kalocsai kódexek feldolgozása ütemesen haladhat előre. A kutatócsoport személyi összetételéből adódóan a kalocsai gyűjteményben lévő német kéziratok is bekerülnek a kiadványba. Erre Vizkelety András fél évszázada megjelent úttörő jelentőségű katalógusának a modern szakirodalommal való kiegészítése és az újabb kutatási eredmények értékelő bedolgozása miatt van szükség. A kutatócsoport germanista és történész képzettségű munkatársa végzi e munkát. A nyomtatott katalógus elkészítését segíti, hogy az esztergomi katalógusokkal mind az eddig hiányosan létező magyar, mind pedig a sok tekintetben példaként szolgáló német szakterminológia magyarul való használatának tapasztalatai rendelkezésre állnak.

(3) A pannonhalmi kódexek és válogatott kódextöredékek feldolgozásának régóta esedékes előkészületei megtörténtek. A digitalizálás menetéről, a metaadatokról és a jelzeteles egységesítéséről egyeztettünk a pannonhalmi kollégákkal.

(4) Egy akadémiai doktori értekezés a tárgyévben elkészült, benyújtására azonban a Magyar Tudományos Művek Tára (nemzeti tudományos bibliográfia, MTMT) ellenőrzési folyamatának meghosszabbodása miatt csak 2024 elején kerülhetett sor. Emellett még egy akadémiai doktori értekezés készítése van folyamatban, valamint véglegesítés előtt áll egy PhD értekezés.

(5) Két Bolyai János Kutatói Ösztöndíj munkálatai folytatódtak 2023-ban.

(6.1) A Corvina-program begyűjtő szakasza jól haladt. A *corvina.hu* honlap technikai és háttérkutatási munkáihoz egy könyvtári alkalmazott kapott lehetőséget az év elejétől, hogy támogassa e jelentős folyamatot. A honlap tartalmi bővítése jelentősen előrehaladt, legalább két tucat digitalizált kézirat feltöltése és metaadatokkal való ellátása megtörtént.

(6.2) A kutatócsoport által kezdeményezett kódextöredék-adatbázis (*databularium*) végleges kialakításához a kutatócsoport a szakmai előkészítő munkát elvégezte, a fejlesztői munka támogatására készen áll.

(6.3) A kutatócsoport a nyelvemlék honlap (*nyelvemlekek.oszk.hu*) tartalmi gondozására, friss szakirodalommal való kiegészítésére anyaggyűjtéssel készen állt; ez a fejlesztés is elmaradt.

(7) A kutatócsoport kiemelten kezelte a fennállásának ötven éves jubileumára tervezett, 2024 őszén megvalósítandó nagyszabású emlékkiállítás előkészületeit (a teljes

kutatócsoport). Elkészült a koncepció, majd a kiállítandó anyagok jegyzékét és a kölcsönzések elindításához szükséges adatokat a kutatócsoport a könyvtár illetékes szervei által készített, szabványos táblázatba rendezve bocsátotta rendelkezésre.

(8) A tudományos eredmények disszeminációja sikeres és látványos:

(8.1) A középkorvégi magánáhítatot bemutató kiállítás a kényszerűen visszafogott forgatókönyv alapján szerény méreteken megvalósult.

(8.2) A tudományos eredmények szélesebb, mind tudományos, mind pedig az érdeklődő nagyközönség számára alkalmas terjesztése érdekében a kutatócsoport munkatársai továbbra is részt vesznek facsimile kiadások sajtó alá rendezésében, valamint kísérő tanulmányok írásában (Kálmáncsehi Domonkos Párizsban őrzött imakönyve facsimile kiadáshoz kísérőtanulmányok, a pannonhalmi Liber ruber kodikológiai elemzése).

(8.3) A csoport publikációs tevékenysége összességében kiemelkedő, a tudományos minősítő eljárásokban a kutatócsoport minősített munkatársai (elnökként, opponensként, bizottsági tagként) rendszeresen részt vesznek. A hazai és nemzetközi konferenciákon való részvétel előadóként és résztvevőként egyaránt folyamatos.

(8.4) Az Ars sacra és a Múzeumok éjszakája rendezvényein előadások tartása.

(9) A Pray-kódex facsimile kiadása, a latin átirat és a kapcsolódó tanulmánykötet szerkesztése, kapcsolattartás a szerzőkkel, bevezető írása.

Lipták Dorottya Sajtótörténeti Kutatócsoport

A kutatócsoport tagjai elsődleges forrásfeltáráson alapuló kutatómunkát folytattak a 19. századi sajtótörténet területén, nagy hangsúlyt fektetve a téma általános társadalom-, művelődés-, egyház- és gazdaságtörténeti vonatkozásaira. Az egyéni munka mellett a kutatócsoport legfontosabb vállalkozása a Szent István Társulat alapításának 175. évfordulójáról megemlékező tudományos konferencia megszervezése (2023. május 9-én), valamint a „... ki most tétlenségben marad, nincs jövője” – 175 éves a Szent István Társulat című, az OSZK és a Szent István Társulat közös szervezésében megvalósult időszaki kiállítás kurátori feladatainak ellátása volt. A kutatócsoport tagjai emellett széleskörű publikációs tevékenységet folytattak, valamint tudományos és ismeretterjesztő előadásokat, média-megjelenéseket vállaltak, továbbá a Magyar Könyvszemle vendégszerkesztőiként sajtó alá rendezték a II. Lipták Dorottya Emlékkonferencián elhangzott előadásokból készült tanulmányokat.

Bárány Zsófia a kutatócsoport közös vállalásai mellett a lektori javaslatoknak megfelelően véglegesítette doktori disszertációjának kéziratát. Az olvasószerkesztői (OSZK) útmutatásokat is figyelembe véve a letisztázott szöveget az év végével megküldte tördelésre a társkiadó HUN-REN BTK TTI-be. Emellett több jelentős szakmai felkérésnek eleget téve készített tanulmányokat, recenziókat (például a Századok részére), valamint – többek között – egyetemi szervezésű (például Szegedi Tudományegyetem) konferenciákon, tudományos programokon vett részt. Az MTA vezetésével zajló "MTA 200" projekt keretében

megjelent publikációja, valamint készített tanulmányt. A HUN-REN BTK TTI-vel együttműködésben folytatta Eötvös József első minisztersége idején keletkezett leveleinek feldolgozását.

Dede Franciska a kutatócsoport közös feladatai mellett több konferencián vett részt, valamint több tanulmányt és recenziót írt. Befejezett egy NKA alkotói ösztöndíjat nyert kutatást és tanulmányt, amely könyvvé bővítve 2024-ben jelenik meg. A kutatásai között helyet kapott régebbi témák új szempontú vizsgálata: Justh Zsigmond életműve; A Hét és az Új Idők; sajtóillusztrációk; egy 1890-es párbaj története; Herczeg Ferenc női alteregója; Balzac regényei; illetve új tematika régi szempontok szerinti vizsgálata: a Szent István Társulat kiadványainak női szerzői és alkotói, valamint illusztrációi; a Magyar Lányok fényképanyaga. Tudományos feladatai között említhető, hogy a Klebelsberg Kuno-ösztöndíj bírálóbizottságának nemzeti könyvtári tagja. Ismeretterjesztő munkája több tudományos igényű blogbejegyzésre, kiállítási tárlatvezetésre, rádiós és televíziós műsorban való részvételre is kiterjedt.

Klestenitz Tibor a közös vállalások mellett több tanulmányban vizsgálta meg a sajtó szerepét a különféle közösségépítési törekvések alakulásában, így például a Veszprémi Közlöny vagy a Debreczeni Protestáns Lap dualizmus kori működését, a Vasárnapi Újság történetének egyes mozzanatait, továbbá a szentimrevárosi ciszterci egyházközség és a Szociális Testvérek Társaságának sajtóstratégiáját. Kutatásainak másik fő irányát az egyes kiemelkedő történelmi személyiségek (például Erzsébet királyné vagy Szapáry Gyula miniszterelnök) korabeli sajtórepresentációjának elemzése, valamint a dualizmus kori nyilvánosság vidékképének feltárása jelentette. A Pécsi és a Szegedi Tudományegyetem, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, a Veszprémi Főegyházmegye és az NMHH Médiatudományi Intézetének felkérésére előadásokat tartott tudományos konferenciákon, és közreműködött könyvbemutatókon, PhD-disszertáció védésen, valamint blogbejegyzéseket készített és szerepelt a Katolikus Rádió műsoraiban.

Kulcsár Péter Historiográfiai Kutatócsoport

A 2023-as év a KPHK szempontjából mind szervezeti, mind személyi állomány tekintetében jelentős változásokat és fejlődést hozott. A Kutatócsoport 2021 decemberében alakult meg az OSZK keretei között, de kezdettől fogva elsődleges célként határoztuk meg, hogy a kutatócsoportot konzorciális szintre emeljük és hivatalos együttműködést alakítsunk ki a Szegedi Tudományegyetemmel, illetve annak Klasszika-Filológiai és Neolatin Tanszékével, ahol neolatin területen olyan képzés és kutatás folyik mely alapvetően összefügg a KPHK céljaival és vállalásaival.

2023. július 18-án Szegeden végül sikerült egy többirányú együttműködési szerződést aláírni az SZTE vezetésével, így a KPHK innentől a két intézmény közös projektjeként funkcionál. Ennek előnyeiről alább.

Fontos személyi változás, hogy Nagy Gábor, aki 2022 júliusa óta megbízási szerződéssel dolgozott a KPHK keretében, 2023 júliusától kezdve a kutatócsoport főlállású, de állandó munkatársaként csatlakozott az OSZK kötelékéhez. Az egyelőre csak társult tagokként dolgozó kollégákat, illetve a doktorandusz tagokat számolva a KPHK egy izmos, 8-10 fős kutatói gárdát alkot.

A 2023-as év fontos tudományos eredménye volt, hogy a kutatócsoport vezetője, Kasza Péter 2023. szeptember 13-án megvédte akadémiai doktori disszertációját. A védésre népes közönség előtt az OSZK Dísztermében került sor. Szintén komoly eredmény, hogy Kasza Péter szegedi doktorandusz hallgatója, Csapó Fanni 2024 novemberében megvédte PhD-értekezését és 2023 decemberétől belépett az OSZK állományába (RNYT), de kutatásai révén a KPHK-hoz is szorosan kötődik.

A 2023-as évben a KPHK tagjai számos konferencián vettek részt, illetve szerveztek meg. Ezek közül a szöveges beszámolóban is érdemes négyet megemlíteni.

- 1) 2023 április 17-én szerveztek az OSZK-ba egy Szerémi-műhelykonferenciát, hat előadóval, közös OTKA-projektjük kapcsán,
- 2) 2023 júniusában Prágában a Scientiae című tudománytörténeti konferencián szerveztek egy historiográfiai panelt,
- 3) 2023 november 8-10 között került megrendezésre Szegeden a VI. Neolatin Konferencia, melynek keretében a KPHK-tagjai két szekcióban számoltak be a szakma e különösen fontos fórumán kutatási eredményeikről,
- 4) 2023. november 14-15-én Eperjesen egy Verancsics Antal halálának 450. évfordulója alkalmából rendezett emlékülésen a KPHK-tagok is szép számmal vettek részt.

11.6. Könyvkiadási tevékenység 2023: kiadványok, alhonlap, díjak, MKKE-tagság

Az OSZK mint könyvkiadó hosszú évek óta rangos kiadványokkal van jelen a hazai könyvpiacra. Kiadványainkat az intézmény páratlan állományára és munkatársai szaktudására építve, önállóan vagy neves hazai és nemzetközi kiadókkal karöltve jelentetjük meg, széles spektrumot átfogva: faksimile kiadásokat, díszalbumokat, konferencia- és tanulmányköteteket, könyv-, sajtó- és művelődéstörténeti szakmunkákat, hézagpótló bibliográfiákat és kiállítási katalógusokat egyaránt kiadunk.

A kiadványok elsődleges célja az intézményi tudományos kutatások eredményeinek közzététele, de ezek mellett szükségessé teszi a nemzeti könyvtár országos feladataiból adódó egyedi bibliográfiai és szakkönyvtári tevékenység. illetőleg a gazdag múzeumi/ gyűjteményi háttér. A szakkönyvtári feladataink, valamint az intézményi hungarika kutatások az OSZK páratlan kincseinek hasonló kiadásait is több esetben igénylik, ugyanakkor a nemzeti könyvtár több rangos periodikát és egy bilingvis intézményi év könyvet is jegyez.

Nyomtatott formában a következő kötetek jelentek meg:

Közös kiadások

1. Török Máté: Versénekmondó (OSZK – Hagyományok Háza)
2. Pálos olvasókönyv. Irodalmi antológia. Összeállította: Sudár Annamária (Magyar Pálos Rend – Országos Széchényi Könyvtár)
3. Szalai Béla: Két császár is ront már minket. (MTA Könyvtár és Információs Központ – OSZK)

Önálló kiadások

1. Nóvé Béla: Magyar emigrációtörténeti kézikönyv
2. Budai krónika. Faksimile és tanulmánykötet. Szerkesztette: Farkas Gábor Farkas, Varga Bernadett
3. Simon Melinda: Kiadói és nyomdászjelvények Magyarországon 1921–1940
4. Heltai János, Kovács Eszter, P. Vásárhelyi Judit, Perger Péter, Szvorényi Róbert, Tóth Anna Judit, V. Ecsedy Judit Régi Magyarországi Nyomtatványok 1671–1685 (5. kötet) Szerkesztette: P. Vásárhelyi Judit és Perger Péter
5. Bánfi Szilvia: A bécsi császári udvar és János Zsigmond erdélyi fejedelem nyomdá-sza.

A könyvkiadási feladatok gyakorlati teendőit, részfeladatait a Főigazgatói Kabinet munkatársai látták el: fordítás, olvasószerkesztés, korrektúra, tördelés, grafikai tervezés, a szerzőkkel, társkiadókkal, valamint a nyomdával való napi kapcsolattartás (árajánlatkérés, megrendelés stb.), bizományos és terjesztési feladatok. A munkatársak folyamatosan aktualizálták a kétnyelvű kiadványi honlap tartalmát, igyekeztek a PR-munkában is részt venni, valamint működtették a könyves- és ajándékboltot is (rendelések biztosítása, kiadványok átadása, heti elszámolás, tájékoztatás stb.).

Fejlesztési elképzelések miatt a könyvkiadás területére igény keletkezett új munkatárs(ak) felvételére a szükséges adminisztrációs feladatok elvégzésére és könyvesbolti helyettesítésre.

A munkatársak intézték a bizományos kiadványok és tárgyak bevételét, kiadását, a havi elszámolást, vezették a készletnyilvántartást és összedolgozva a kommunikációs csoporttal; ők írták a könyves hirdetések szövegét is.

Az OSZK 2017 óta a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése (MKKE) tagja. A MKKE minden évben megrendezi az Ünnepi Könyvhetet és a Nemzetközi Budapesti Könyvfesztivált, amely eseményeken az OSZK minden évben standdal vesz részt. Ebben az évben első ízben standdal és könyvbemutatókkal mutatkoztunk be a Győri Könyvszalonon is.

11.7. Könyvbemutatók

2023. február 9-én mutattuk be **Maryna Snitko: Kisautók. A piros és kék autó kalandjai** című mesekönyvét.

Az ukrán–magyar nyelvű gyerekkönyv főszereplői a szerző fiai, akik lefekvés előtt történeteket meséltek egymásnak. A mesekönyv családi történetek gyűjteményének is tekinthető, amiben minden gyerek felismerheti és elképzeli magát.

A Könyvtári Intézet és a szentendrei Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár 2023. február 15-én mutatta be **Tóth Máté: A könyvtárak társadalmi szerepei empirikus kutatási adatok tükrében** című könyvét.

2023. február 20-án Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom–budapesti érsek és Závogyán Magdolna kultúráért felelős államtitkár jelenlétében mutattuk be a **Körmendy Kinga, Lauf Judit, Madas Edit és Sarbak Gábor** nevével jegyzett, **Az Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, az Érseki Simor Könyvtár és a Városi Könyvtár kódexei** (Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár–OSZK–Akadémiai Kiadó) című kódexkatalógus magyar és a Vizkelety András közreműködésével készült német nyelvű változatát.

Ivan Malkovich ukrán költő, az „A-BA-BA-GA-LA-MA-GA” gyermekkönyvkiadó tulajdonosa író-olvasó találkozót tartott, és a kiadó műveit mutatta be 2023. március 10-én.

A Könyvtári Intézetben 2023. április 4-én mutattuk be **Kovácsné Koreny Ágnes: Az ötlettől a megvalósításig. Felhasználóvezérelt innováció a könyvtárban** című könyvét, amely jól alkalmazható segítséget nyújt a használói igényeken alapuló innováció megvalósításához.

Az OSZK Könyvtári Intézete szervezésében 2023. április 17-én bemutatták **Gerő Gyula** művelődéstörténeti jelentőségű műve, a **Magyar könyvtártörténeti kronológia 5. kötetét**.

A Könyvtári Intézet Könyvtártudományi Szakkönyvtára és a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciója szervezte **Murányi Lajos** könyvtártörténeti művének, **A Fejér Megyei Olvasó Társaság könyvtára. A Fejérmegyei Olvasó Társaság könyvtárában lévő könyvek című, 1842-ben megjelent katalógus rekonstrukciója** című kötetének bemutatóját. A rendezvényt 2023. május 8-án tartottuk a Könyvtártudományi Szakkönyvtár olvasótermében.

A nemzeti könyvtár Alapítók terében 2023. május 18-án, csütörtökön bemutatták **Deák-Sárosi László: A háromszólamú vers – Új magyar verstan** című kötetét és a hozzá készült hangzó Példatárat.

Koltay Tibor: Research data management and data literacies című könyvének bemutatójára 2023. május 22-én került sor a Könyvtártudományi Szakkönyvtár olvasótermében.

2023 pünkösdjének vigíliáján ünnepeltük az első Magyarországon nyomtatott könyv, a **Budai krónika**, azaz a **Chronica Hungarorum** kiadásának 550. évfordulóját. A magyar nyomdászattörténet első kötetét 1473 pünkösd előestéjén fejezte be Hess András.

A jeles jubileum alkalmából az OSZK újra megjelentette a gyűjteményében őrzött példány latin nyelvű hasonmását, kiegészítve a magyar revideált fordítással, egy, a mű történetéről szóló, átfogó tanulmánnyal és egy részletes angol nyelvű ismertetővel. A fakszimilét ünnepélyes keretek között 2023. május 27-én mutatta be a nemzeti bibliotéka, majd az év szeptemberében tíznapos körút keretében az erdélyi magyar közösség előtt is bemutatkozott ez a különleges kiadvány.

A **Régi Magyarországi Nyomtatványok 5. kötetének** megjelenése alkalmából ünnepi konferenciát és egy kapcsolódó kamarakiállítást szervezett könyvtárunk 2023. október 11-én.

2023. október 19-én mutatták be könyvtárunkban **Mikó Árpád** legújabb kötetét **Régi magyar bibliofilek nyomában I-II. Tanulmányok a magyarországi reneszánsz könyvkultúra és miniatúrafestészet köréből, 15–17. század** címmel. A téma és a kötetek szépsége az érdeklődők számán is megmutatkozott, hetven fő regisztrált a bemutatóra.

Bajzáth Attila: Súlyemelő versenyzők és versenyek 1898–1929 között című kötetét 2023. november 7-én mutattuk be.

Deák-Sárosi László munkatársunk műve, **A pozsonyi csata, 907** című eposz és kiadvány bemutatója zajlott 2023. november 14-én az Alapítók terében.

12. Kommunikációs és marketingtevékenység (stratégiai irányai, arculat, eszközök)

Kommunikáció	2022. évi tény	2023. évi tény
Kommunikációs költségek (Ft)	n.a.	283.166
TV megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	80	91
Rádió megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	139	77
Írott sajtó megjelenés (fizetett hirdetések nélkül)	227	79
Online hírek	1.407	1.420
Közösségi médiában megjelenő hírek	7.192	9.181
Hírlevelek	50	50
Fizetett hirdetések száma (médiától függetlenül, becsült érték)	0	2
Egyéb:....	17	24

2023-ban az előző évi újragondolt kommunikációs tevékenység folytatódott. Mind kommunikáció, mind PR-szempontról növekedett a könyvtár megjelenéseinek és említéseinek száma; különös tekintettel az online megjelenésekre.

A közösségi felületen és az online térben e tekintetben felületeink megújultak; az új arculat átvezetését minden felületünkön folytattuk 2023-ban. Nagy hangsúly került a külső és belső hírlevelek összehangolására, illetve rendszeres kiküldésére. A közösségi felületeken és a honlapon nem csupán az eddig szokásos rendezvényekről, könyvbemutatókról esett szó, hanem számtalan konferenciaelőadásról adtunk hírt, amelyekhez tartalmakat munkatársaink küldtek; illetve különösen fontosnak tartottuk publikálni a könyvtár nemzetközi színtéren való bemutatkozásának eredményeit. A megnövekedett külső és belső intézményi szereplések következtében megnőtt a beszédek írásának szerepe és jelentősége. Jól begyakorolt és rutinszerű munkafolyamatokat vezettünk be, amelyekben minden munkatársunk megtalálja a szerepét, pontos helyét, és egyedi munkákat is ellátva, egymást segítve szolgáltatójuk a híreket mind a honlapon, mind a különböző közösségi felületeken.

A videók is előtérbe kerültek 2023-ban. Szinte minden utazás megörökítésre került, és vágott, különböző méretű anyagok láttak napvilágot, elsősorban a Facebookon és a TikTokon. Ezen tartalmak kiemelten sikeresek, követve a kor kihívásait, rendszeresen interjúkkal, feliratozott videókkal készülünk követőink számára.

Egyre több rendezvényünk kiemelt esemény, ami azt jelenti, hogy kulturális kormányzati képviselő is jelen van egyes sajtótájékoztatókon, bemutatókon. Ezen esetekben hangsúlyozottan fontos a kommunikációs csoport és a szakma együttműködése, mert az alapanyagot minden esetben a szakmától kapjuk, amelyből aztán előállítunk sajtóanyagot, közleményt, háttérrel, beszédeket, beszédpaneleket a résztvevők számára, honlap és FB-hírt.

Az egyéb címszó alatt található kommunikációs tevékenység túlnyomórésztben (22 db) a Petőfi Kulturális Ügynökség által készített videóanyagokban az OSZK nevesítése, megemlézése, vagy pedig a könyvtár teljes mértékben beazonosíthatóan történő szerepeltetése. A további két említés/megjelenés az Anabaptisták és az MMA publikált videóanyagaiban történt.

12.1. Csoportvezetések

Hosszú évek tapasztalata alapján elmondható, hogy intézményünket többségében tanulók, tehát középiskolások, egyetemisták, illetve nyugdíjas közösségek látogatják, ezért elsősorban a csoportos látogatásokat fogadjuk.

Jellemzőbb tehát a csoportos látogatás, azonban természetesen egyéni érdeklődők is érdeklődnek irántunk, akiket a foglalások függvényében szintén fogadni tudunk.

Általában véve a jelentkezés egész évben folyamatos, de az iskolák részéről (Budapestről, vidékről egyaránt) inkább a tavaszi és az iskolakezdés utáni időszak a gyakori (naponta több csoporttal). Értelemszerűen az iskolaszüneti időszakban kevesebb az ilyen típusú jelentkezés.

Szemben az előző évekkel 2023 téli hónapjaiban is folyamatos volt az érdeklődés intézményünk iránt és (2023) májusban rekordot döntöttünk 70 csoport fogadásával.

Visszatérő vendégeink között tudhatunk néhány nagyobb közösséget, mint amilyen az országos hálózatú Kölcsey Ferenc Olvasókör, vagy az első kerületi Budai Polgári Szalon. A határon túli magyar közösségek közül Felvidékről és Erdélyből érkeznek a legtöbben. A Rákóczi Szövetség programjának keretén belül elsősorban diákok a vendégeink. Az intézményünk jó kapcsolatot igyekszik ápolni minden vendégével, érkezzen egyénileg vagy csoportban, vagy érkezzen bárholonnan.

Az OSZK mint nemzeti könyvtár, a hungarica gyűjteménye által elsősorban a magyar nemzetiségűek számára bír nagyobb jelentőséggel. Ezért a külföldről érkező turistacsoportok többnyire általános könyvtársétára jelentkeznek, ahol az épület történetéről, funkciójáról és más, a számukra érdekes részletről szerezhetnek tudomást szakértő kollégáinktól. Ezen csoportok száma kevesebb a magyar nyelvűeknél, azonban egész évre vetítve szinte folyamatos. Elmondható, hogy elsősorban turisztikai céllal látogatnak bennünket a külföldi csoportok, nemcsak Európából, hanem a tengerentúlról.

E tekintetben 2023-ban erősebb hónapnak számított a március, a május, a június, az augusztus, azonban a legerősebb a szeptember volt. A nemzeti vagy egyéb ünnepeink alkalmából tartott nyílt napjainkon mindig hirdetünk legalább 3, de olykor 6 angol nyelvű vezetést is, amelyek igen közkedveltek a külföldiek körében (pl.: március 15., májusi *Családi Nap*, június 24. *Múzeumok Éjszakája*, augusztus 20., szeptember 16–17. Kulturális Örökség Napjai, november 25. Alapítási ünnep). Az intézmény rendszeresen fogad külföldi delegációkat, vendégeink között tudhattunk Fulbright-ösztöndíjasokat, különböző konferencia résztvevőit: mint a Liber konferencia – CEU, vagy az EODOPEN őszi konferencia résztvevőit.

12.2. Múzeumpedagógia

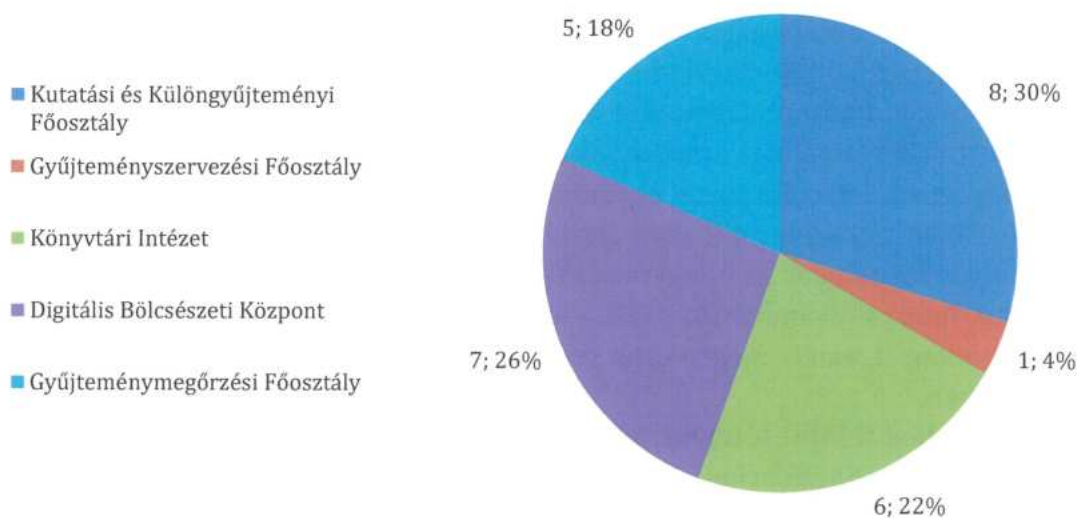
Célul tűztük ki egy múzeumpedagógiai programterv elkészítését, melyet a 2024-es évben elindíthat majd intézményünk. E célból az év második felében új múzeumpedagógust alkalmaztunk, aki azonban egy rövid ideig töltötte be ezt a munkakört. Sikerült egy olyan tervet is elkészíteni, amely első körben a kisgyermekes családokat célozta meg. Ezt az alapítási ünnepünkön már ki is lehetett próbálni; egy füzet kíséretében fedezhették fel a könyvtárat a látogatók, és különböző nyomokat követve szerezhettek újabb ismereteket.

Emellett az év folyamán egy újabb kezdeményezés volt a ***Széchenyi-kód – A szabadulószo***ba elkészítése, mellyel játékos módon ismerhették meg 14 év feletti látogatóink a könyvtárunkat megalapító család történetét.

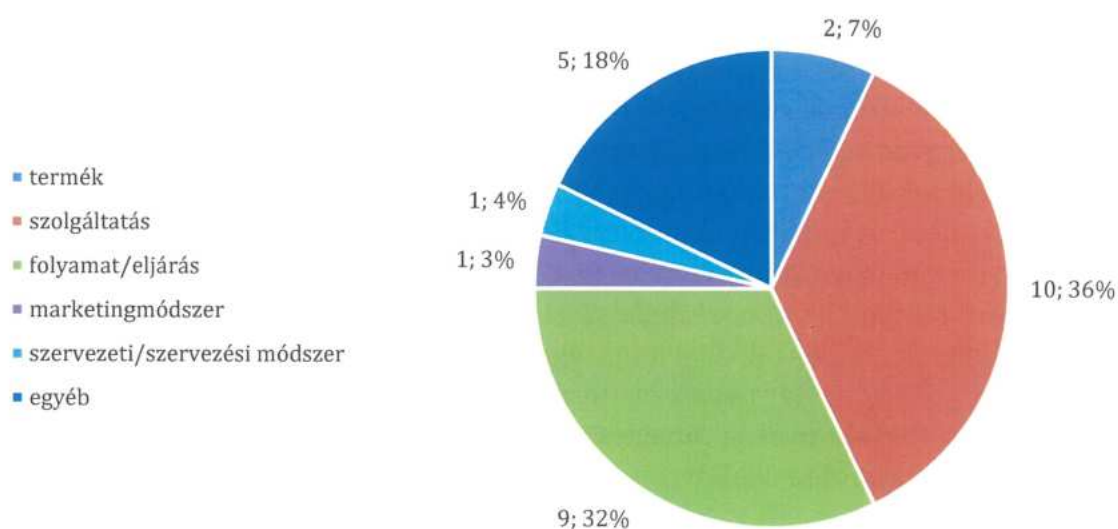
13. A nemzeti könyvtár innovációi, jógyakorlatai a 2023. évi hazai és nemzetközi események tükrében (adatokkal, diagramokkal és szöveges leírással alátámasztva)

Innovációk száma	Jó gyakorlatok száma
27	21

Innovációk száma megoszlása főosztályonként 2023

Innovációtípusok megoszlása 2023

A 2023-ban megvalósult innovációknál jellemző az OSZK szolgáltatási palettájának megújítása, modernizálása. A szolgáltatásokhoz fűződő innovációk magas aránya és a hozzájuk kapcsolódó folyamatok és eljárások fejlesztése is ezt támasztja alá. Az egyéb

kategóriában jellemzően informatikai fejlesztések szerepelnek, amelyek erősítik a megújulási törekvéseket, valamint az OSZK online szolgáltatásait.

Az adatok a jó gyakorlatok esetében is alátámasztják a fenti megállapításokat. A jó gyakorlat-típusok felsorolásánál megjelennek a partneri együttműködések és a munkatársakkal kapcsolatos kipróbált, jól működő munkafolyamatok is. Az eddig elért eredmények biztosítják a következő évek fejlesztéseinek alapját és erősítik az OSZK innovációs kultúráját.

- **A Copia portál bővülése:** a Copia online tartalomszolgáltatás a Kölcsey- és a Petőfi-fondok dokumentumaival bővült.
- **Az ISSN-szám igényléséhez szükséges új felület kialakítása és űrlap alapú adat-bekérés létrehozása:** az ISSN-szám kiutalása mint az OSZK központi szolgáltatása hosszú éveken keresztül elektronikus levelezés formájában zajlott. Egy azonosító kiutalásához a legtöbb esetben több levélváltásra is szükség volt. A létrehozott űrlap tartalmaz minden olyan adatot, amely alapján a számkiutalás ténye egyértelműen eldönthető, ugyanis nem minden időszaki kiadvány tartozik az ISSN-számadás körébe. A kiadók által kitöltött űrlapok segítségével minimálisra csökkent az utólagos adatbekérés és egyeztetés, ezáltal felgyorsult a szám kiutalásának munkafolyamata. Az ISSN-igénylő űrlappal párhuzamosan megújult az ISSN-honlap is, amely még inkább segíti a kiadókat a gördülékeny és gyors ügyintézésben.
- **Önértékelési felület létrehozása a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisában:** az online hozzáférhető önértékelési felület könnyebbé teszi a könyvtárak számára a szervezeti önértékelés végrehajtását, hozzájárul a szervezetfejlesztéshez, valamint a minőségfejlesztéshez. Megkönnyíti a könyvtári minőségfejlesztési pályázatokhoz szükséges önértékelések elkészítését.
- **Tömeges hosszútávú digitális megőrzés:** a digitális dokumentumok szabványos megőrzési rendszerének és munkafolyamatának kialakítása, amelyhez szoftver implementáció és folyamatszervezés kapcsolódik. Cél, hogy a digitális köteles-példányok, aktuálisan digitalizált dokumentumok és a korábban digitalizált dokumentumok szabványos megőrzési rendszerét kialakítsuk.
- **Könyvjegytár tartalomszolgáltatás:** Könyvjegytár online tartalomszolgáltatás (ex libris dokumentumokkal) való elindítása.
- **Kiválasztott minősített könyvtárak videós bemutatkozása:** a Minősített Könyvtár cím pályázatok nyertesei közül néhány kiválasztott könyvtár ún. image-videóval mutatja be minőségfejlesztési tevékenységét a Győztesek konferenciáján. A videók hozzájárulnak a minőségmenedzsment szemlélet erősítéséhez és a bemutatózó könyvtár népszerűsítéséhez.
- **Tömeges savtalanítás:** a tömeges savtalanításra alkalmas berendezés üzembe helyezését követően kialakításra került az időszaki kiadványok kezelésének munkafolyamata.
- **Új kutatótermi napló:** a közös különgyűjteményi olvasóteremben az adatvédelmi szempontoknak is megfelelő új kutatási naplót vezettünk be.
- **Minőségmenedzsment módszerek átadása, kötetlen, játékos formában:** a minőségmenedzsment módszerek bemutatása és elsajátítási lehetőségének biztosítása olyan rendezvényeken, ahol lehetőség van a kollégák kötetlen, játékos edukálására. 2023-ban részt vettünk az MKE Pest Megyei Könyvtárosok

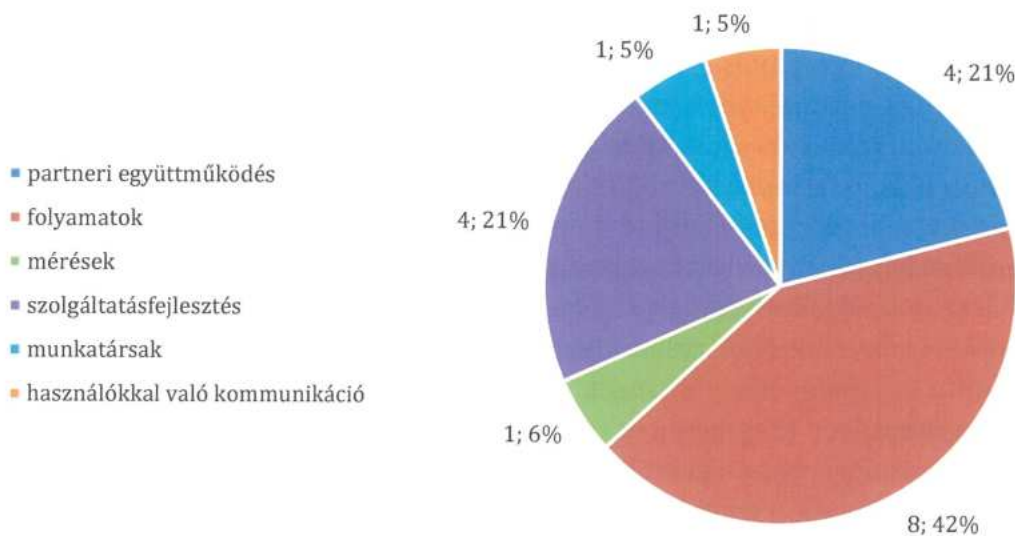
Szervezetének lebonyolításában megvalósított Könyvtári pikniken és az MKE 54. vándorgyűlésén. A visszajelzések szerint egyre nagyobb az igény a rövid, workshop jellegű képzésekre, ezért választottuk a népszerűsítés ilyen formáját.

- **Nagyméretű dokumentumok digitalizálása és digitális képi utómunkája:** az A0 méretnél nagyobb dokumentumok fotós eszközökkel történő beolvasása speciális eszközt és munkamódszerek kidolgozását igényli, a részletfotók digitális képi utómunka eljárásaink tesztelése és kialakítása teszi lehetővé a több milliárd pixeles képek archiválását és szolgáltatási formátumának elkészítését.
- **Jogtisztázási dokumentációs eszköz (Rights Clearance Documentation Tool, RCDT):** Az RCDT fejlesztése az EODOPEN projekten belül valósul meg; a rendszer célja a jogtisztázás folyamatainak dokumentálása, a munkafolyamat lépéseinek „kikényszerítése” (munkafolyamat-támogatás), az információforrások (elsősorban irodalmi művek) jogi státuszainak nyilvántartása. A fejlesztés része a kereskedelmi forgalomban nem kapható művek gépi azonosítását támogató eszköz (OOC-adatcsomagoló alkalmazás – Out-Of-Commerce Data Packing Software, OOPS!) létrehozása, amely egyben támogatja az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala releváns adatbázisaival való adatkommunikációt. A fejlesztés egy szakasza átnyúlik a 2024-es évre.
- **Online munkaszervezés eszközeinek összekapcsolása és automatizálása:** a napi munkaszervezésre használt Microsoft 365 eszközök összekötése applikációk segítségével, Power BI, Power Automate. A másolatkészítési szolgáltatásban használt Redmine keretrendszer és az 365 eszközök munkafolyamat-láncának összekapcsolása.
- **A Fotótér tartalomszolgáltató oldal megújítása:** a DBK-val közös fejlesztés eredményeként a kereshetőség és a tartalmak elérhetősége is javult.
- **A Moodle-felület megújítása:** A szakmai képzések és a továbbképzések támogatására távoktatási felületet működtettünk, amelynek szükségessé vált a frissítése, módosítása. Az Informatikai Üzemeltetési és Szolgáltatási Főosztály segítségével új portált telepítettünk, új felületet alakítottunk ki, megváltoztattuk a felkerülő tanfolyamok rendszerét, módosítottuk az egyes tanfolyamokhoz tartozó oktatói és segédanyagok feltöltésének folyamatát.
- **A piliscsabai raktárbázis üzembe helyezése:** logisztikai és munkaszervezési mód-szerek kapacitásbővítéshez kapcsolódó átalakítása.
- **Egyedi filmdigitalizálás:** kollégánk által régi, nem működő vetítőgépekből és egyéb eszközökből összeállított filmdigitalizáló berendezés, amely kizárólag egyedi, kevés számú és érzékeny audiovizuális dokumentumok képkockánkénti digitalizálását teszi lehetővé rendkívül költséghatékonyan, dokumentációs és kutatási célokra.
- **Országos Statisztikai Gyorsjelentés:** az év végén megjelenő Könyvtári trendjelentések mellett, rendszeres elemzés gyorsjelentés formájában, előzetes országos könyvtárstatisztikai adatok publikálásával. Segítségével gyorsan, már pár héttel a kitöltési időszak zárása után bemutathatók a hazai könyvtári rendszer főbb trendjei, változásai.
- **Házi szabályzat digitalizált dokumentumokhoz:** a digitalizált dokumentumok (egyelőre a fényképek) leírásának kidolgozása, tételeinek bevitele az Amicusba.

- **Bibliotheca Corvina Virtualis:** a tematikus szolgáltatás célja Hunyadi Mátyás magyar király (1458–1490) uralkodói könyvtárának, a Bibliotheca Corvinianának virtuális rekonstrukciója. A virtuális gyűjtemény és szolgáltatás 2023-ban új tartalmakkal bővült.
- **Kutatási Űrlap-adatbázis:** kutatási folyamatok nyilvántartására és beszámolásra alkalmas kérdőív, mely eredményeit azonnal egy adatbázisban gyűjti össze.
- **E-mail-archiválás, archivált tartalmak kereshetővé tétele:** az e-mailek szabványos (OAIS) gyűjteményi archiválásának a módszertanát és gyakorlatát dolgoztuk ki. Ennek eredményeképpen ún. beadási csomagok (SIP) készültek pl. a Katalist levelezőlista 2022-ig terjedő teljes tartalmáról. A csomagban az eredeti és a származtatott formátumok szerepelnek a metaadataikkal együtt. A módszertan szerves részét képezi az erre a célra fejlesztett szoftverek (pl. Mailbagit) implementációja. Az archivált tartalmat a SolrWayback nevű eszközzel kereshetővé tettük.
- **Scraping – digitális fotók és metaadataik automatikus letöltése:** a web scraping technológia alkalmas arra, hogy a webhelyekről célzottan adatokat és fájlokat mentünk. Bizonyos esetekben nincs szükség arra, hogy a webarchiválás hagyományos módszereivel végezzünk mentéseket, illetve vannak olyan tartalmak, amelyeket ezekkel a módszerekkel nem vagy csak nagyon korlátozottan tudunk menteni. A scraping technológia meghonosításával sikeresen mentettünk egy közösségi képmegosztó webhelyről majdnem félmillió digitális képet és metaadataikat, amelynek több mint a fele szabad felhasználású, így betölthető a Digitális Képtár adatbázisába.
- **HTR-modell építése – automatikus kézírásfelismertetés:** MI alapú automatikus kézírásfelismertetéshez szükséges modell gazdagítását folytattuk a Transkribus szoftver használatával.
- **Automatizált műveletek fejlesztése:** a felhasználót támogató automatizált műveletek beépítése a digitális szövegtárak készítéséhez használt szerkesztőségi rendszerbe. A dHUpa szerkesztőségi környezetébe olyan automatizált és MI-vel támogatott funkciókat fejlesztettünk a SZTAKI-val együttműködésben, amelyek lehetővé teszik az automatikus névelim-felismerést, a külső névterekkel való összekötést, PDF-generálást, az automatikus metaadatkinyerést, a térképes vizualizációt.
- **Kijelzők/Kiosk tartalomszolgáltatás:** 2022-2023 során készült először álló formátumú kioskokra tervezett digitális tartalomszolgáltatás, minden esetben egy adott állandó és/vagy időszak kiállításához vagy valamilyen eseményhez kapcsolódóan. A kioskok érintőképernyővel ellátottak, így a felhasználó maga tudja kezelni a lapozást a tartalommal, amely leginkább vizuális/audiovizuális tartalomról áll, rövid, magyarázó szövegekkel társítva. Korábban ilyen jellegű "látványelem" nem létezett OSZK-s kiállításoknál/rendezvényeknél.
- **OTR összetett kereső és facettás szűrő:** az új generációs, OTR-es tartalomszolgáltatásaink felhasználói felületein található, korábbi fejlesztő által készített összetett kereső nem működött megfelelően. Hasonló helyzet állt fenn a találati listák szűkítésére szolgáló szűrő esetében is, ahol korábban nem valósult meg a facettás szűrési lehetőség sem. Az új fejlesztés keretében ezeket sikerül javítani, megújítani. Folyamatosan vezetjük be minden OTR-es tartalomszolgáltatás

esetében az új összetett kereső és az elvártaknak megfelelően működő facettás szűrő használatát.

Jógyakorlatok típusainak megoszlása 2023

- **Együttműködés a DMO-val:** a különgyűjtemények egyenként felvették a kapcsolatot a Digitális Megőrzési Osztállyal, hogy a Digitalizáló Osztály által digitalizált dokumentumok visszakereshető módon történő őrzésének mindkét fél számára jól működő gyakorlatát kialakítsák.
- **Pályázat nyitó és záró szakmai nap szakértők részére:** a minőségi pályázatokban résztvevő könyvtáros és minőségügyi szakértők számára két szakmai napot szervezünk, ahol átbeszéljük az adott év pályázati feltételeit, az egységes értékelési munka szempontjait, valamint zárásként összegezzük a pályázati tapasztalatokat és eredményeket. A szakértők részére online felületet hoztunk létre, ahová feltöltjük az összes szükséges információt.
- **A könyvkölcsönző automata (locker) használata:** az automata használatával megvalósult a kölcsönzési szolgáltatás 0-24 elérése, függetlenül az épület nyitvatartásától.
- **Digitális munkaszervezés:** digitális munkaszervezés Microsoft o365 eszközökkel, amely valós idejű munkaszervezést és a feladatokhoz kapcsolódó napi szintű monitoringot tesz lehetővé. Eredménye a 2023-as évben: 13 millió oldalnyi digitalizálási teljesítmény.
- **Virtuális olvasóterem:** virtuális olvasóterem használata audiovizuális és hangdokumentumok kutatásához. A már meglévő Onedrive platformon kialakított virtuális olvasóteremben digitalizált videó- és hangdokumentumokat teszünk elérhetővé meghatározott időszakra, dedikált felhasználó számára, ezzel védjük az eredeti dokumentumot. A szolgáltatás kutatói minőségben érhető el, ellenőrzött körülmények között, és a Kápolnatérben is használható, anélkül, hogy eredeti dokumentumokat szállítanánk, használnánk.

- **Könyvtári minőségi pályázatok online pályázati felülete:** a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisában hozzáférhető online pályázati felületen bonyolítjuk le a minőségi pályázatok teljes folyamatát. Az információkhoz minden résztvevő egyszerűen hozzáférhet. A visszajelzések alapján a felület könnyen kezelhető, a pályázati lépések a folyamatfigyelő rendszer segítségével nyomon követhetők.
- **Vezetői együttműködés a feladatmegvalósítás során:** a főosztályi szintű feladatok osztályszintű részfeladatokra bontása, illetve osztályszintű folyamatos, közös feladatvégrehajtás. A Raktár-Állományvédelem-Digitalizálás-Megőrzés folyamatának gördülékeny megvalósítása, koherens és hatékony működési modell és kommunikációs séma kialakítása.
- **Kommunikáció fejlesztése:** rendszeres munkamegbeszélés a csoportvezetőnél; hetente kétszer kölcsönös problémamegoldó beszélgetés a kollégákkal.
- **A rendezvények elégedettségeinek mérése:** a KI jelenléti rendezvényeinél rövid használói elégedettségmérést vezetünk be. A mérés célja, hogy feltérképezzük rendezvényeink fejlesztendő területeit és beavatkozások megvalósításával növeljük a használói elégedettséget.
- **Eseménynaptár:** a Fragmenta et Codices Kutatócsoport tagjai minden tervezett eseményt, konferencia-részvételt, kutatóutat közös, minden tag számára elérhető felületen rögzítenek, a meghívókat megosztják egymással. Mindezzel megkönnyítik a munkaszervezést és a kommunikációt.
- **Könyvtárbe mutatót színesítő rövid kvízzjáték:** a könyvtári cédulasokszorosítás bemutatása szemléltető eszközökkel: A csoportosan a KSZK-ba látogató egyetemi hallgatók és gimnáziumi tanulók számára érdekesebbé, vonzóbbá teszi a könyvtári szolgáltatásokat.
- **Havi workshop – Fragmenta et Codices:** A készülő kalocsai kéziratkatalógus kiválasztott tételeinek leírásait a munkacsoport havonta közösen elemzi. Mind tartalmi, mind technikai részleteket egyeztetünk, kérdezzük egymástól. Ebből mindenki sokat tanul, és a folyamat a szerkesztői munkát is megkönnyíti.
- **Országjárás – regionális adatfeldolgozó központok látogatása:** az Országos könyvtári statisztika (OSAP) adatgyűjtési folyamatának egyeztetése, az adatlappal és a kitöltéssel kapcsolatos problémák megismerése, feltárása; adategyeztetés; az együttműködés javítása.
- **Tartalomszolgáltatások fejlesztése és indítása:** rendszeres egyeztetések, véleménycserék a különböző szervezeti egységek közt a minőségi végeredmény elérése céljából.
- **Agilis projektmenedzsment:** modern szemléletű projektvezetés. A projektek lebontása részfeladatokra, tervezés milestone-okkal, sprintekkel, hatékony kommunikáció és adminisztráció, igazodás a menet közben felvetődő problémákhoz, igényekhez.
- **A Digitális Képarchívum tárgyszóegységesítése:** az adatbázisban használható tárgyszavak tisztítása, rendszerezése, szabályozott, felügyelt készlet kialakítása, a Köztaurusszal való összehangolás.
- **Nemzetközi szabványoknak való megfelelés:** a nemzetközi szabványokhoz való igazodás a webarchiválás és a digitális filológia szakterületén, közreműködés a nemzetközi szabványalakítási munkákban.

- **Köztaurusz szabványossági felülvizsgálat:** a Köztaurusz tavaly elkészült szabványossági felülvizsgálata annak létrehozása és fejlesztése idején, illetve a jelenleg hatályos tezauruszszabványok tükrében vizsgálta meg objektív módon a tárgyszórendszert. Az eredmények következtében a jelenlegi szolgáltatásban is eszközölni lehet kisebb, a hatályos szabványnak megfelelő változtatásokat, így a szolgáltatás újra megfelelhet a szabványosság támasztotta igényeknek, átmeneti megoldást nyújtva a gyakorlati használati tapasztalatokat (lásd Köztaurusz-munkacsoport) hasznosító új szolgáltatás kiépítéséig.
- **Munkafolyamatok dokumentálása:** az igazgatóság osztályain zajló munkafolyamatok, fontosabb szabályok, definíciók helyi és külső használatú wikipédiában való rögzítése annak érdekében, hogy könnyen és hosszú távon visszakereshetők legyenek. Informatikai problémák és megoldások folyamatos dokumentációja a Redmine-ban.

III. Gyűjteményszervezés, gyűjteménymegőrzés

1. Gyűjteményfejlesztés

1.1. Az állománygyarapítással kapcsolatos adatok bemutatása

1.1.1. A kötelezpéldányok kezelése

Kötelezpéldányok fogadása, nyilvántartása, tipizálása, elosztása	2022. évi tény (példány)	2023. évi tény (példány)
Hazai kiadású könyv, hangskönyv, CD-ROM, DVD-ROM	~92.900 (15.729 kiadvány)	~90.100 (14.400 kiadvány)
Külföldi kiadású könyv	1.657	947
Időszaki kiadvány (részegység)	189.120	152.490
Tankönyv, jegyzet, füzetes kisnyomtatvány (csoportos anyag)	17.160	14.784
Audiovizuális dokumentum (film) – DVD	42	50
Audiovizuális dokumentum (film) – BRD	6	22
Aprónyomtatvány, egyéb kisnyomtatvány	9 (láda)	5600
Plakát	498	395
Zenemű (kotta)	1.589	778
Zenemű (hangfelvétel, CD)	398	554
Kartográfiai dokumentum	848	420

A kötelezpéldányok kezelését a Kötelezpéldány- és Kiadványazonosító-kezelő Osztály végzi. A kötelezpéldányok átvétele és elosztása mellett tervezhető feladataik:

- a) A be nem szolgáltatott kötelezpéldányok reklamálása (együttműködve az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztállyal); a hibás kiadványokkal, illetve a hiányosan vagy nem a kellő példányszámban beküldött kiadványokkal, továbbá a duplán beküldött kiadványokkal kapcsolatos ügyintézés.
2022. évi tény: reklamáció **2.839** kiadvány **10.385** példányban.
Ebből: 91 online kiadvány, 347 duplumkiadvány 1.994 példányban, 47 hibás kiadvány 101 példányban
2023. évi tény: reklamáció **3.395** kiadvány **15.347** példányban.
Ebből: 189 online kiadvány, 336 duplumkiadvány 1.814 példányban, 39 hibás kiadvány 66 példányban
- b) Pályázati igazolások kiadása, azon pályázók részére, akik az általuk kiadott kiadványok kötelezpéldányait beszolgáltatták. Az igazolások kiadásának menete: hasonlítás, a hiányzó kiadványok bekérése, az igazolások kiállítása.
2022. évi tény: 293
2023. évi tény: 295

1.1.2. Az OSZK gyűjteményének fejlesztése

Törzsgyűjtemény

Gyűjteményfejlesztés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (db)	142.920	128.565
Ebből folyóirat	106.104	94.814
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	27.959	12.563
Kötelespéldány (db)	104.515	101.470
Ebből elektronikus (db)	27.114	12.548
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	1.572.398*	9.646.918**

* Ebből 689.915 Ft a 2022. évi ODR-keret terhére.

** Ebből 1.317.945 Ft a 2023. évi ODR keret terhére.

Különgyűjtemények

Gyűjteményfejlesztés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (db)	29.262	21.536
Ebből folyóirat*	-	-
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	1.145	843
Kötelespéldány (db)	6.144	7.317
Ebből elektronikus (db)	418	314
Diafilm	20	-
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	739.000**	6.351.775***

* Nem különgyűjteményi gyűjtőkör.

** A 2022. évi ODR-keret terhére.

*** Ebből 905.340 Ft a 2023. évi ODR keret terhére.

Az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály állomány-nyilvántartási tevékenysége:

	2022. évi tény	2023. évi tény
Kötelespéldányként érkező, a törzsgyűjtemény gyűjtőkörébe tartozó dokumentumok átvétele, hasonlítása, tipizálása (db)	31.148	29.338
Ajándék, vétel, csere útján beszerzett kötelespéldány-hiányok indítása köteles soron (db)	631	826
Kötelespéldányként érkező könyvek rendelési tételeinek készítése, példányadat rögzítése, szerelése (db)	27.991	26.617
Elektronikus dokumentumok (könyvek) állományba vétele, példányadat rögzítése (db)	3.726	2.495
Kurrens hazai többpéldányok (könyvek) állományba vétele, felszerelése és kihelyezése, hazai és külföldi	1.199	1.013

könyvek átirányítása raktárba vagy segédkönyvtárba (db)		
Kurrens és inkurrens külföldi könyvek állományba vétele, szerelése és kihelyezése (db)	3.561	2.814
EV példányok (elektronikus változat kiváltására szolgáló nyomtatott kötelepéldányok) jelzetelese, szerelése, példányrekordok rögzítése (db)	6.096	6.061
Példányrekordok javítása, létrehozása, példánymegjegyzés rögzítése raktári helyrajzi nyilvántartás alapján	-	3.858

Az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály gyarapítási és apasztási tevékenysége:

Kurrens és inkurrens gyarapítás céljából az Osztály munkatársai **246** fölőspéldány-jegyzéket hasonlítottak, **91.642** tétel áttekintését követően **3.839** tételt kértek be állománygyarapítás és csere céljára. Inkurrens periodika-gyarapítás területén **21** kötetet és **121** szórványszámot indítottak nyilvántartásba vételre és feldolgozásra.

A Belföldi Csoport munkatársai több alkalommal is szemléztek külső helyszínen, válogattak magánszemélyek által felajánlott könyvgyűjteményekből. Az intézmény képviselőiben **47** hazai terem- és online árverésen vettek részt személyesen vagy telefonos, illetve online licitálással. A hazai aukciós katalógusok anyagából **16.349** tételt néztek át. A **342** megvásárolni kívánt tételből végül **193** tételre tudtak sikeresen licitálni. A különgyűjtemények számára az Osztály **177** vásárlást intézett, és összesen **48** vételes számlát kezelte. Az év során az Osztály 3 fogyatéki jegyzéken összesen **747** db könyvet apasztott a könyvtár törzsgyűjteményi állományából.

A külföldi kurrens gyarapodás egyik fő forrása továbbra is a külföldi partnerektől kapott ajándék, elsősorban nemzeti, akadémiai, egyetemi és egyéb oktatási intézmények könyvtáraitól, határon túli kulturális intézményektől, valamint közvetlenül a szerzőktől, kiadóktól és szerkesztőségektől. A Külföldi Csoport ezen kívül a nemzetközi partnerek cserelistáiból válogatott, a külföldön megjelent, gyűjtőkörbe illeszkedő kiadványok jelentős része ebből a forrásból származik.

A Múzeumok Éjszakája programsorozatának keretében az Osztály több munkatársa részt vett a könyvtár mini könyvaukciójának lebonyolításában, a 140 tételes aukciós katalógus és a könyvturkáló anyagának összeállításában.

Az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály jogszabályban előírt és egyéb szakértői tevékenységének ellátása:

- a) Közreműködés az „MSZ ISO/TR 28118 Információ és dokumentáció. A nemzeti könyvtárak teljesítménymutatói” azonosító jelzetű és című magyar nyelvű szabvány elkészítésében.
- b) Vagyonbiztosítási értébecslés az OSZK állományából kölcsönzött törzsgyűjteményi dokumentumokra vonatkozóan (6 kiállításra kölcsönzött 20 tétel esetében).
- c) Károsodott dokumentumok értékcsökkenésének megállapítása az OSZK biztosítási kárigényéhez.
- d) Szakvélemények készítése nyomozó hatóság kirendelésére.
- e) Együttműködés a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztállyal védetté nyilvánítási ügyekben.

1.2. Gyűjteményfeltárás

1.2.1. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2022. évi tény	2023. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	43.953	41.231
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	36.207	24.386
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)		
törzsgyűjtemény – kurrens könyvek:	0,4 óra/tétel	0,4 óra/tétel
törzsgyűjtemény – régi könyvek:	0,8 óra/tétel	0,8 óra/tétel
különgyűjtemények:	0,75 óra/tétel	0,75 óra/tétel
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama		
törzsgyűjtemény:	20–30 munkanap	20–30 munkanap
különgyűjtemények:	30 nap	30 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)		
törzsgyűjtemény:	n.a.	n.a.
különgyűjtemények:	n.a.	n.a.

1.2.2. Kurrens feldolgozás (könyvek)

Az év során folyamatos volt a nyomtatott és elektronikus könyvek feldolgozása, az adatbázis tervszerű gondozása, adatgazdagítása (névindextételek ellenőrzése, javítása, utalótételek készítése, bibliográfiai és besorolási tételek kiegészítése). A könyvfeldolgozás a kurrens kötelempéldányokra és a vétel, csere vagy ajándék útján gyarapított külföldi hungarikumokra terjedt ki. Az elektronikus könyvek feltárása az elmúlt évhez képest jelentősen megnőtt, csaknem a **kétszeresére emelkedett**.

Hazai kurrens könyvek feldolgozása	2022. évi tény	2023. évi tény
Hazai kurrens könyvek bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló formai feltárása	18.294 mű 18.621 tétel	17.940 mű 18.224 tétel

	(ebből e-könyv: 1199 mű/1214 tétel)	(ebből e-könyv: 2031 mű/2083 tétel)
Hazai kurrens könyvek bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló tartalmi feltárása (ETO szerint és tárgyszavazás)	12.555 mű 12.703 tétel	12.166 mű 12.335 tétel
Új indulású sorozatok, címváltozások	113 tétel	137 tétel
MNB WWW Könyvek Bibliográfiája szerkesztése, előállítása	11.517 tétel	8.601 tétel

Külföldi könyvek feldolgozása	2022. évi tény	2023. évi tény
Külföldi kurrens könyvek teljes, autopszián alapuló formai feltárása	2.191 mű 2.212 tétel	2.045 mű 2.089 tétel
Külföldi kurrens könyvek teljes, autopszián alapuló tartalmi feltárása	2.643 mű 2.661 tétel	2.509 mű 2.513 tétel
MEK-ben feldolgozott könyvek	1.062 tétel	1.666 tétel
MEK-ben létrehozott bibliográfiai tételek javítása	-	2.969 tétel
MEK-ben létrehozott személynevekhez VIAF-azonosító társítása	-	796

Adatbázisgondozás	2022. évi tény	2023. évi tény
Besorolási tételek készítése	2.269 tétel	1.458 tétel
Besorolási tételek módosítása	686 tétel	535 tétel
Besorolási adatok módosítása	2915 tétel	2626 tétel
Utalótételek készítése	879 tétel	999 tétel
Besorolási adatok (indextételek) ellenőrzése	23.094 tétel	17.343 tétel
Bibliográfiai tételek javítás, módosítása	2.109 tétel	1.826 tétel

1.2.3. Retrospektív feldolgozás (könyvek)

2023-ban a Retrospektív Könyvfeldolgozó Osztály (a továbbiakban: RKFO) a még elektronikusan feltáratlan állományrészek feldolgozását folytatta. Ez az **Orationes funebres** (Or. fun.) és **Poetae et oratores germanici** (P.o. germ.) szakok, valamint **Madách Imre** és **Justh Zsigmond** könyveinek formai és tartalmi feltárását jelentette.

A 2023-as évben **4.540** mű teljeskörű bibliográfiai számbavételére került sor. A kötetek feldolgozásakor az Osztály a szabványos feltáró munka mellett a tulajdonosi jegyekre vonatkozó legfontosabb azonosító adatokat is rögzítette.

A retrospektív gyarapítás által szerzeményezett könyvek feldolgozása ebben az évben a **kétszeresére emelkedett, 937** mű formai és tartalmi feltárása történt meg. Az év végén (december folyamán) az RKFO bibliográfus munkatársai részt vettek a kötelezpéldányként állományba kerülő könyvek feldolgozásában, ami **229** mű formai és tartalmi leírását jelentette.

Retrospektív feldolgozás munkafolyamatai	2022. évi tény	2023. évi tény
--	----------------	----------------

A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan dokumentumok hasonlítása	4.864 darab	4.729 darab
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan, MNB gyűjtőkörbe tartozó könyvek (az ún. müncheni és más egyéb jelzettartományba tartozó állományrész) bibliográfiai szintű, teljes, autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	1.467 mű 1.718 tétel	2.083 mű 2.261 tétel
Az OSZK integrált könyvtári rendszerének tartalmi gondozása, adatgazdagítás, az indexek karbantartása	3.846 tétel	4.122 tétel
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan dokumentumok müncheni (esetenként más) jelzetről való átjelzetelése (ugrószám numerus kurrens jelzetadás), az állományadatok, példányadatok létrehozása, rögzítése	3.312 mű 4.768 példány	3.649 mű 4.573 példány
A magyar és hungarus személyekről besorolási tétel készítése	242 tétel	183 tétel
A retrospektív konverzió által nem érintett, jelenleg elektronikusan feltáratlan, nem MNB gyűjtőkörbe tartozó könyvek (müncheni és más egyéb jelzettartományba tartozó állományrész) autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	2.302 mű 2.684 tétel	2.457 mű 2.773 tétel
Madách Imre könyvtárának autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	-	845 mű 927 tétel
Justh Zsigmond könyveinek autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	-	46 mű 47 tétel
A retrospektív gyarapítás eredményeként a törzsgyűjteménybe kerülő 1952 előtti hazai és 1945 előtti külföldi, könyvként feldolgozandó dokumentumok formai és tartalmi feltárása	404 426	937 mű 974 tétel
Hazai kurrens könyvek bibliográfiai szintű, teljes autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	- -	229 mű 229 tétel
A könyvtár törzsgyűjteményébe került fontosabb magángyűjtemények rekonstrukciója, ezzel	298 darab	237 darab

összefüggésben új tulajdonosi je- gyek azonosítása és azok bibliográ- fiai rekordokban történő rögzítése		
--	--	--

1.2.4. Időszaki kiadványok kurrens és retrospektív feldolgozása

Az év során folyamatos volt a nyomtatott és elektronikus időszaki kiadványok feldolgozása, az adatbázis tervszerű gondozása, adatgazdagítása (névindextételek ellenőrzése, javítása, utalótételek készítése).

Kurrens és retrospektív feldolgozás munkafolyamatai	2022. évi tény	2023. évi tény
Új indulású időszaki kiadványok teljes autopszián alapuló formai és tartalmi feltárása	1.146 tétel	776 tétel
Időszaki kiadványok részegységeinek teljes autopszián alapuló monografikus feldolgozása (formai és tartalmi feltárás)	218 tétel	89 tétel
Hazai időszaki kiadványok bibliográfiai adatainak aktualizálása részegységenként, adatváltozások rögzítése	1.358 tétel	880 tétel
Külföldi időszaki kiadványok bibliográfiai adatainak aktualizálása az évi első részegység alapján, adatváltozások rögzítése	22 tétel	65 tétel
EPA katalogizálás – távoli elérésű kiadványok	147 tétel	248 tétel
EPA katalogizálás – archivált kiadványok	151 tétel	162 tétel
EPA katalogizálás – digitalizált kiadványok	-	33 tétel
Az OSZK integrált könyvtári rendszerének karbantartása, adatgazdagítás, az indexek karbantartása	1.417 tétel	1.023 tétel
Kurrens időszaki kiadványok kollacionálása	10.996 kötet-szeti egység	9.720 kötet-szeti egység
Inkurrens időszaki kiadványok kollacionálása	2.116 kötet-szeti egység	911 kötet-szeti egység
Időszaki kiadványok kollacionálása rekatalogizáláskor	1.079 kötet-szeti egység	1.337 kötet-szeti egység
MNB WWW Új Periodikumok Bibliográfiája szerkesztése, előállítása	395 tétel	276 tétel
NPA – új bibliográfiai rekordok készítése	1.130 tétel	1.248 tétel
NPA – Bibliográfiai tételek átvétele B1-es nézetből, rekordmódosítás	621 tétel	409 tétel
Időszaki kiadványok hiányzó számainak reklamálása	69/567 cím/részegység	86/796 cím/részegység
EV példányok (elektronikus változat kiváltására szolgáló nyomtatott kötelempéldányok) jelzetelése, felszerelése, példányrekordok rögzítése	958/17.787 cím/részegység	2.614/16.241 cím/részegység

--	--	--

A tervszerűen zajló formai, tartalmi feltáró és kollacionáló tevékenység mellett a Periodikafeldolgozó Osztály (a továbbiakban: PFO) részt vett a mikrofilmen őrzött időszaki kiadványok digitalizálásának és a digitális tartalmak hosszútávú megőrzésének előkészítésében:

- a) **495** címből álló jegyzéket készített az év folyamán a Digitalizáló Osztály részére olyan időszaki kiadványokról, melyek mikrofilmjeit digitalizálják, majd azokat a Digitális Megőrzési Osztály archiválja. Az archiválás előfeltételeként a PFO előzetesen elvégzi a digitalizált kiadványok kockánkénti felvételeinek kollacionálását.
- b) Ezt követően 27 mikrofilmen őrzött időszaki kiadvány digitalizált állományát szegmentálta és kollacionálta. Összesen **31.609** felvételből állította össze az időszaki kiadványok részegységeit, melyek az EPÁ-ban szolgáltatásba kerültek.

1.2.5. Analitikus feldolgozás (HUMANUS adatbázis)

A humántudományi bibliográfia építését a Humántudományi Bibliográfiai Koordinációs Iroda (a továbbiakban: HBKI) végzi, tervszerűen végzett feladatait 2023-as évben is folytatta.

Időszaki kiadványok cikkeinek formai és tartalmi feltárása:

- a) *A Magyar Nemzeti Bibliográfia. Új Periodikumok* című online kiadvány alapján összesen **24** új, gyűjtőkörbe tartozó folyóiratot azonosított az Osztály.
- b) Tervszerűen gondozta az időszaki kiadványok HUMANUS-rekordjait.
- c) Az OSZK online katalógusában kiszűrt hibákról, hiányokról folyamatos visszajelzést küldött a PFO munkatársainak.
- d) Az EPA-adatbázisban kiszűrt hibákról, hiányokról folyamatos visszajelzést küldött a PFO munkatársainak.
- e) A HUMANUS gyűjtőkörébe tartozó időszaki kiadványok újonnan megjelenő részegységeinek analitikus formai és tartalmi feltárását elvégezte.
- f) A HUMANUS gyűjtőkörébe tartozó kizárólag online megjelenő tudományos szakfolyóiratok feldolgozását tervszerűen végezte.

Tanulmánykötetben megjelenő részdokumentumok formai és tartalmi feltárása:

- a) A HBKI az OSZK törzsgyűjteményében őrzött, HUMANUS gyűjtőköréhez tartozó tanulmányköteteket tervszerűen azonosította, és azokról saját munkafolyamatai számára jegyzéket készített.
- b) Az új dokumentumok szemléjén kijelölt tételek közül 290 tanulmánykötetet dolgozott fel.
- c) A HUMANUS gyűjtőkörébe tartozó forrásdokumentumok rekordjait tervszerűen átvette az OSZK online katalógusából.
- d) Az OSZK szakkönyvtári feladatai alapján az irodalom- és történelemtudományi tanulmánykötetek analitikus formai és tartalmi tervszerűen végezte.

Részdokumentumok	2023. Konzorciumi tagok által feldolgozott dokumentumok száma	2023. HBKI által feldolgozott dokumentumok száma	2023. évi összes feldolgozott dokumentum
Időszaki kiadványban megjelenő részdokumentumok	4.288	3.817	8.105
Tanulmánykötetben megjelenő részdokumentumok	25	5.413	5.438

Az osztály egyéb eseményei:

- A feldolgozás továbbra is a Bodza keretrendszerben történik, melynek fejlesztése, karbantartása szünetel, ami magas kockázati tényezőt jelent. Az SZTE Klebelsberg Könyvtár tervei alapján a szofvert üzemeltető szerver hamarosan leállításra kerül, ezért megkezdődött az adatbázis migrálási folyamatának feltérképezése.
- A konzorciumi partnereket az adatbázissal kapcsolatos közérdekű hírekről a HUMANUS levelezőlistán keresztül értesítik.
- Tervszerűen folytatódott az adatbázis authority adatállományának karbantartása a munkatársak visszajelzései alapján. Jelenleg az adatbázis fejlesztésének szünetelése miatt ennek működése nehézkes, a már meglévő rekordokban nem frissülnek a javított tételek.
- Az év elején az osztály munkatársai teljes létszámmal részt vettek a Nemzeti Névtér bemutatását megelőző adatbázisjavítási munkában.

1.3. Kurrens Magyar Nemzeti Bibliográfia

- Könyvek:** az év során folyamatosan, a kötelezpéldányok beküldési ütemének megfelelően érkeztek a Kurrens Könyvfeldolgozó Osztályra a feldolgozandó nyomtatott és elektronikus könyvek. A feldolgozást követően az osztály munkatársai kijelölték a Magyar Nemzeti Bibliográfia Könyvek Bibliográfiája füzeteibe kerülő tételeket, elvégezték a szerkesztési feladatokat (korrektúra, javítások). Az **MNB KB WWW 78. évf. 1-24.** elektronikus füzetei összesen **8.601** tételt tartalmaznak.
- Időszaki kiadványok:** az év során folyamatosan, a kötelezpéldányok beküldési ütemének megfelelően érkeztek a feldolgozandó nyomtatott, offline és online időszaki kiadványok a Periodikafeldolgozó Osztályra. A feldolgozást követően a felelős szerkesztő kijelölte a Magyar Nemzeti Bibliográfia Új Periodikumok Bibliográfiája negyedéves számaiba kerülő tételeket, elvégezte a szerkesztési feladatokat, javításokat. Az **MNB ÚP – WWW 33. évf. 1-4.** elektronikus füzetei összesen **276** tételt tartalmaznak.
- A kurrens nemzeti bibliográfia további ágazatai (Kartográfiai dokumentumok; Zeneművek: Kották; Zeneművek: hangfelvételek) 2017 óta szünetelnek.

1.4. Nemzetközi csere

A nemzetközi kiadvány cserét az Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztály végzi. A cserekészlet kezelése és nyilvántartása 2023-ban is folyamatos volt, a cserére

felhasználható kiadványokat az Osztály Külföldi Csoportja több ezer tételes jegyzéken tartja nyilván és ajánlja ki. A cserepartnernek részére a partnerintézményektől és kiadóktól saját kiadványért cserébe vagy ajándékba kapott kiadványok közül, valamint belföldi cserelistákról, fölőspéldány- és remittenda-jegyzékekről válogatunk. A német nyelvterületről beszerzett kiadványok döntő többségét a német és osztrák nemzeti és tartományi könyvtárak színvonalas ajánló jegyzékeiről válogattuk. Library of Congress listájából az OSZK egyéni éves cserekerete erejéig válogattunk. A Library of Congress kérésére az OSZK által előfizetett időszaki kiadványokat küldtünk. Cseh, szlovák, horvát, szerb és lengyel nyelvterületen legfontosabb partnereink a szerbiai Biblioteka Matice srpske, a belgrádi Narodna biblioteka Srbije, a Cseh Köztársaság Nemzeti Könyvtára, a Lengyel Nemzeti Könyvtár, a Jagelló Egyetem könyvtára, a Szlovák Nemzeti Könyvtár, a Selye János Egyetem és a Horvát Nemzeti Könyvtár. Kárpátaljai kapcsolataink a háborús konfliktusból fakadó nehézségek miatt ugyan gyengültek, ám a beregszászi főiskola könyvtárával folytatott kiadványcsere folyamatos. Gyűjteményünk építését támogatva az ungvári konzulátus magyar és ukrán nyelvű újságok összegyűjtésében és hazaszállításában közreműködik. 2023. június 5-9. között és november 7-én gyűjtőkörúton jártunk a Nagyvárad – Kolozsvár – Csíkszereda – Sepsiszentgyörgy – Székelykeresztúr – Marosvásárhely – Déva – Arad útvonalon, illetve Nagyváradon és Nagyszalontán. Meglátogattunk számos könyvtárat, kiadó- és hírlapszerkesztőséget, valamint magyar kulturális és egyházi szervezeteket. Cserepartnerreinknek 3281 db könyvet vittünk, illetve elhoztuk a partnereknél számunkra összegyűjtött kiadványokat: romániai megjelenésű, magyar vonatkozású könyveket (661 db), több évfolyamnyi napilapot (5606 részegység), folyóiratokat, plakátokat és aprónyomtatványokat (546 db).

1.5. ISBN-/ISMN-/ISSN-szolgáltatás

1.5.1. ISBN/ISMN

- a) Kiadói nyilvántartás vezetése, kiadói azonosítók kiutalása (ISBN, ISMN).
2022. évi tény: 393 új könyvkiadói azonosító + **6** új zeneműkiadói azonosító
2023. évi tény: 366 új könyvkiadói azonosító + **9** új zeneműkiadói azonosító
- b) Előzetes ISBN/ISMN kiutalása a megjelenés előtt álló kiadványokra (különböző dokumentumtípusok), előzetes rekordok létrehozása.
2022. évi tény: 22.223 ISBN (ebből online ISBN **6.625**) + **280** ISMN (ebből online ISMN 56)
2023. évi tény: 21.629 ISBN (ebből online ISBN 7.334) + **220** ISMN (ebből online ISMN 30)
- c) ISBN/ISMN-ellenőrzés: a beérkezett dokumentumok (kötelesspéldányok, vásárolt vagy ajándékpéldányok) alapján az ISBN/ISMN-azonosítók felhasználásának ellenőrzése, előzetes rekordok jóváhagyása, módosítása.
2022. évi tény: 21.030 ISBN (ebből online ISBN **434**) + **406** ISMN (ebből online ISMN 24)
2023. évi tény: 19.914 ISBN (ebből online ISBN 3600) + **181** ISMN (ebből online ISMN 10)
- d) Kapcsolattartás az ISBN, illetve ISMN nemzetközi ügynökséggel, adatszolgáltatás, az éves tagdíjjal kapcsolatos ügyintézés. Programok, fejlesztések, irányelvek

követése. A 2023. szeptember 12-14. között Marokkóban megrendezett ISBN/ISMN Nemzetközi Konferencián könyvtárunk nem képviseltette magát.

1.5.2. ISSN

- a) ISSN-azonosítók kiutalása, új rekord létrehozása *nyomtatott időszaki kiadvány* esetében (periodikum, cserelapos kiadvány, sorozat) a Virtua, majd 2022. június 23-tól az új ISSN+ adatbázisban.

2022. évi tény: 241

2023. évi tény: 226

- b) ISSN-kezelés az távoli hozzáférésű időszaki kiadványok esetében; új rekord létrehozása a ISSN+ adatbázisban.

2022. évi tény: 90

2023. évi tény: 67

- c) ISSN kérés elutasítása / nemleges ISSN-minősítés nyomtatott és online időszaki kiadványok esetében.

2022. évi tény: 184

2023. évi tény: 181

- d) Feldolgozás az ISSN+ adatbázisban: előzetes ISSN-azonosítók rögzítése, a kiadványok (kötelesspéldány, OSZK állomány, online közzététel) alapján az előzetes leírások véglegesítése és új ISSN-ek rögzítése, kapcsolódó rekordok aktualizálása és módosítások elvégzése az adatbázisban.

2022. évi tény: 933

2023. évi tény: 602

Kapcsolattartás, nemzetközi ügyek: Az új ISSN nemzetközi szerződés véglegesítve lett és aláírásra került. Az új ISSN+ adatbázisban az ISSN Nemzetközi Központ (ISSN IC) kérésére 924 db hibás struktúrájú rekordok javítása történt.

Az ISSN Nemzeti Központ munkatársa részt vett a 2023. október 23-26. között Brüsszelben megrendezett *ISSN Nemzeti Központok Igazgatóinak 48. Ülésén*. Az új ISSN+ adatbázis bevezetésével párhuzamosan az ISSN számkiutaláshoz kapcsolódó nyilvántartások korszerűsítve lettek és ki lett alakítva egy új ISSN igénylő online űrlap. A GS1 Hungary Zrt.-vel közös brossúrák kialakítására került sor a vonalkódképzésről (ISBN, ISSN, ISMN), amelyek felkerültek az OSZK ISSN honlapra.

1.5.3. Könyvkiadási statisztika

A kiadványstatisztikai adatfelvételt az OSZK a KSH Könyvtárral megosztva végzi. Az OSZK csak azokról a kiadványokról veszi fel a statisztikai adatokat, amelyekből a KSH nem részesül (pl. középfokú tankönyvek, utánnyomások)

2022. évi tény: 4.379 rekord

2023. évi tény: 3.917 rekord

2. Állományvédelem, restaurálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Állományvédelem	2022. évi tény	2023. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	16.331	17.621
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	82.117	250.423
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	20.212	22.422
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	4	4

Állandó feladatok

A nemzeti könyvtári állomány védelme, a sérült dokumentumok restaurálása, javítása, kötése:

- A könyvtári állomány preventív és helyreállító védelme
- A könyvtár dokumentumainak restaurálása, konzerválása
- A szabadpolcos kötetek kötése
- Az állomány védelmét szolgáló tárolóeszközök készítése
- A teljes kurrens muzeális sorok savmentes hullámkarton dobozba, illetve savmentes tékába való helyezése
- Kötészeti munkák végzése, állományvédelmi kötések, reprezentációs anyagok készítése
- A dokumentumok felmérése és előkészítése digitalizálásra
- A dokumentumok előkészítése kiállításokra
- Aktív részvétel a kiállítások állományvédelmi szempontú kivitelezésében
- A könyvtár kiállításra kölcsönzött dokumentumainak állapotleírása, kiállítási felteleteinek megadása, kuríri tevékenység
- Állapot felmérések elvégzése, szakvélemény készítése
- Állományvédelmi tanácsadás az OSZK gyűjteményei és magyar könyvtárak

számára

- Lehetőség biztosítása bel- és külföldi restaurátoroknak és könyvkötőknek műhelyeinkben szakmai gyakorlat végzésére
- A munkatársak szakmai továbbképzésének támogatása, részvételük biztosítása szakmai előadásokon, konferenciákon, nyelvi képzéseken.
- Kutatói tevékenység

Kiemelt feladatok:

1. Az osztály továbbra is magas színvonalon látja el az OSZK gyűjteményeinek védelmét szolgáló állományvédelmi feladatait.
2. 2023-ban 4.923 órát fordítottunk az OSZK-ban megrendezendő nagy és kisebb kiállítások létrehozására, filmforgatásokra, sajtótájékoztatókra az installáció elkészítésére, a kihelyezendő tárgyak szakszerű elrendezésére, valamint az OSZK anyagának kölcsönzésre való felkészítésére, az állapotleírások és kiállítási feltételek megadására, a kiállításra kölcsönzött dokumentumok javítására és a feladattal kapcsolatos adminisztráció elkészítése, kapcsolattartásra a kölcsönző felekkel.
3. Részvétel az OSZK-ban megrendezett programokon, eseményeken: Magyar Kultúra Napja, Családi Nap, Múzeumok éjszakája, augusztus 20., Kutatók Éjszakája, Kulturális Örökség Napok
4. Folytatódott a Plakát- és Kisnyomtatványtár plakátjainak restaurálása, digitalizálásra való előkészítése.
5. Folytatódott a Kossuth gyűjtemény állományvédelmi feldolgozása, összehangolva a könyvészeti munkával.
6. A periodika gyűjtemény retrospektív feldolgozása során az állapotfelmérés folyamatos. Az adatokat, eredményeket adatbázisba rögzítjük.
7. Folyamatos az aktuális nemzetközi szakcikk, publikációk gyűjtése és fordítása: könyvtárak, levéltárak költöztetése, digitalizálási programok, restaurálási módszertan témakörében.
8. Folytattuk a Szirmai: Archeology of Bookbinding kötet történeti szempontból fontos alapmű fordítását.
9. Nemesmásolatok készítése kiemelt dokumentumainkról.
10. Folytatódott a munkatársak állományvédelmi oktatása.
11. Folytatódott a papír- és könyvrestaurátor tanfolyam lebonyolítása.
12. Megkezdődött októberben a papír- és könyvrestaurátor tanfolyam 12 fővel.
13. Médiamegkeresések kapcsán riport előkészítése és lebonyolítása.
14. Állományvédelmi felmérés a Fotótárban, LAR1, D1, D2 raktárban Zeneműtárban.
15. Folytatódott a dobozkészítő gép teljes üzemű használata: egyedi állományvédelmi tárolók készítése és általános tárolóeszközök sorozatgyártása.
16. A Kézirattár állományát érintő állományvédelmi pályázat (Petőfi 200) előkészítése.
17. Megkezdődtek az EV kötetek és a Norvég program kapcsán a digitalizálást megelőző kötetes beavatkozások.
18. Konferenciákon, továbbképzés való részvétel: MKE diplomabemutató konferencia, Papíradadémia, MNM Restaurátor Konferencia, Haás Rezső Múzeum Szakmai Konferencia, MOL Restaurátor Konferencia, Szakkönyvtárak Konferenciája, PNYM Restaurátor Szakosztály Ülése
19. Folytatódott az ÁVSZ és a Műtárgyvédelmi szabályzat aktualizálása, átdolgozása

3. Raktározás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Állandó feladatok

Törzsgyűjteményi és különgyűjteményi raktározás

A Raktári Osztály a törzsgyűjtemény gyarapodásaként heti rendszerességgel átveszi a könyveket a Gyarapítási és Állomány-nyilvántartó Osztálytól, továbbá a raktári egységbe képzett időszaki kiadványokat az Állományvédelmi és Restauráló Osztálytól.

Periodikumok átvétele során a kötetekről példánynyilvántartást vezet az IDA-ban, retrospektív könyvgyarapodáskor a példányok számát és elhelyezését a helyrajzi naplókban rögzíti. A raktári hírlapnyilvántartás adatait szükség szerint aktualizálja, az adott kiadvány online adatbázisban elérhetőségét feltünteti a kartotéklapon.

A különgyűjteményi dokumentumok feldolgozása előtt formai előkészítést végez, az állományba vett anyagot raktári tárolóeszközbe helyezi.

Az olvasói és szolgálati dokumentumkéréseket a gyűjteményrészek szabályozott forgalmazási folyamatrendszerében szolgáltatja és visszaosztja.

A gyűjtemények raktározásáért felel: gazdálkodik a belső és külső raktári terekkel, biztosítja a gyűjteménybe tartozó dokumentumok raktári férőhelyét. A gyarapodás elhelyezése érdekében áttelepíti és rendezi az erre kijelölt állományrészeket.

Gondoskodik a raktári rend fenntartásáról az intézmény belső és külső raktári területein. Szervezeti feladatait a dokumentumok állományvédelmi és biztonsági követelményeit betartva látja el.

Kiemelt feladatok:

A Raktári Osztály munkatársai 2023-ban összesen 2.230 pfm dokumentum kézi anyagmozgatását végezték el a törzs- és különgyűjteményi gyarapodás helyigényének biztosítása, az átvett példányok elhelyezése és a raktári állományrend fenntartása érdekében.

A Raktári Osztály a LAR 1 jelű belső raktári területen bekövetkezett káreseményt a normatív vészhelyzeti eljárásnak megfelelően kezelte, közvetlenül és irányító módon közreműködött a károsodott dokumentumok késlekedés nélküli kiemelésében és restaurálásra átadásában, azután a külső raktári ideiglenes elhelyezésében.

Munkaterv szerinti kiemelt feladatok:

Példánynyilvántartás (retrospektív könyv):

Retrospektív könyvgyarapodás esetében az Amicusban már regisztrált példányok lezárása a helyrajzi naplókban.

2.662 db

Teljesítése folyamatban van.

Rezerv raktárban őrzött kegyeleti gyűjtemények egyeztetett kiadása, majd visszavétele a Retrospektív Feldolgozó Osztálytól.

Teljesítése folyamatban van.

Az MHB jelzettartomány rendezése a folyamatos gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 2 évre. A megszűnt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.

950 pfm

A feladat megvalósult.

A könyv típusú kötelezpéldányok archivális példányainak kiszállítása és polcra helyezése a Maglódi úti raktárban.

11.999 db

Teljesítése folyamatban van.

A könyv típusú kötelezpéldányok nyomtatott változattal megegyező elektronikus példányainak kiszállítása és polcra helyezése a Maglódi úti raktárban. A példányok ütemezett átadása a Digitalizáló Osztálynak.

6.066 db

Teljesítése folyamatban van.

A kötelezpéldány gyarapodás helyigényének biztosítása érdekében átvett Északi toronyraktár 5. szinten polcozási munkák elvégzése.

Teljesítése folyamatban van.

Munkatervben nem szereplő feladatok:

A Kézirattár raktáraiban állományrendezési munkák elvégzése.

125 pfm

A feladat megvalósult.

A Színháztörténeti és Zeneműtár gyűjteményéhez tartozó dokumentumok raktári állományrendezése.

140 pfm

A feladat megvalósult.

A H jelzettartomány rendezése a kötelezpéldány gyarapodás helyigényének biztosítására a következő 2 évre. A megszűnt kiadványok raktári polcokon történő lezárása. Együttműködés a Periodika-feldolgozó Osztállyal.

520 pfm

A feladat megvalósult.

Az MB, MC és MD jelzetű dokumentumok polcrendjének ellenőrzése és helyszíni revíziója.

400 pfm

A feladat megvalósult.

A teljes olvasótermi szabadpolcos mikrofilm állomány költöztetése a mikrofilm raktárba.

145 pfm

A feladat megvalósult.

4. Digitalizálás (feladatok, általános helyzetkép rövid ismertetése)

Az OSZK digitalizálási stratégiájának megvalósítása a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia, a fejlesztés alatt álló Országos Könyvtári Digitalizálási Stratégia és az OSZK informatikai fejlesztéséről, infrastruktúrájának megújításáról szóló 1605/2016. (XI. 8.) Korm. határozat alapján történik. A Korm. határozat alapján biztosított forrás lehetőséget teremtett a digitalizálási infrastruktúra kiépítésére és a hosszabb távú digitalizálási stratégia megvalósítására. A Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia végrehajtásának forrásai biztosítják az abban megfogalmazott célok megvalósítását. Az OSZK 2017-ben kiadott digitalizációs stratégiája elsősorban a „digitalizálás” fogalmának legszűkebb értelmezésére épít. Ennek megfelelően azon műveletekre és folyamatokra vonatkozik, amelyek az analóg dokumentumok digitalizálását előkészítő feladatokat, magát a digitalizálást és a digitálismásolat-objektumok utómunkálatait tartalmazza. Ugyanakkor a stratégia elfogadásával és alkalmazásával párhuzamosan számos jelentős projekt elindítására és lezárására (Országos Könyvtári Rendszer, Országos Könyvtári Platform, Névtér stb.) került sor az OSZK-ban, amelyek megteremthetik a digitális átalakulás szélesebb lehetőségeit.

A Kormány által a 1404/2017 (VI.28.) Korm. határozattal elfogadott Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia átfogó célja, hogy a közgyűjtemények tartalomszolgáltatása szolgáltatásorientált szemléletet tükrözzön: a felhasználói igények ismeretéből kiindulva határozza meg a szolgáltatott tartalmat és annak felhasználhatóságát úgy tervezzék meg, hogy az valóban segítse a potenciális felhasználót speciális céljai elérésében, legyenek ezek rekreációs, oktatási vagy gazdasági alkalmazási típusúak.

Az OSZK célja, hogy a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégiának megfelelően a felhasználó központú, szolgáltatásorientált szemlélet is megjelenjen az OSZK digitalizálási stratégiájában, ne kizárólag az analóg dokumentumok digitalizálására korlátozódjon.

Milyen digitalizáló eszközökkel rendelkezik?

Eszköz neve, típusa	Darabszám
Zeutschel OS 12000	2
Zeutschel OS 12000g	1
Zeutschel OS 12002	2
Zeutschel OS 12000v	1
Zeutschel OS 14000 A0	2
Zeutschel OS 14000 A1	2
Zeutschel Scanstudio	1
Zeutschel OM1600	1
Zeutschel OM1700	1
Zeutschel Delta	10
Avison FB6280 E A3	4
Avison FB5000 A3	1
Quidenus Robotic BookScan 4.0 automata	3
Kirtas KABIS III	1
Panasonic KV-S8127	1
Epson GT 15000	2
Epson GT20000	1
Epson Perfection V39	3

Epson Expression 11000XL	1
Epson Expression 12000XL	11
Plustek OpticBook A300	2
Plustek OpticBook A4800 A4	3
Rowe Scan 850i 55" HA-20	1
Hasselblad Flextight X5	1
Minolta MS 7000	3
HP Scanjet 4C	1
Lemezjátszó: AUDIO-TECHNIKA AT_LP 120-USB	1
Hangkártya: NATIVE INSTRUMENTS KOMLETE AUDIO 6	1

Hol teszik közzé a digitalizált állományt?

A Digitalizáló Osztály által elkészített digitális másolatokat a könyvtár elektronikus szolgáltatási rendszerében, illetve aggregátor rendszerekben tesszük közzé:

- Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) – szabadon szolgáltatatható közkinccsek,
- OSZK DK – jogvédett tartalmak dedikált hálózaton,
- Pannon Digitális Egyesített Archívum – szabadon szolgáltatatható közkinccsek,
- ELDORADO – közkinccsek, árva-művek, jogvédett tartalmak zárt hálózaton,
- Hungaricana – közkinccsek,
- Europeana – közkinccsek.

Milyen online szolgáltatások vannak?

Az online szolgáltatásokról jelen dokumentum II. fejezetének 7. pontjában adunk információt.

Milyen célok alapján digitalizál? (%)

Cél	Arányszám (%)
Szolgáltatás	30
Állományvédelem	50
Elektronikus dokumentumküldés	10
Reprográfia	5
Egyéb	5

Digitalizálási tevékenység	2022. évi tény	2023. évi tény

Digitális objektumok száma	6.519.248	12.958.737
Teljes dokumentumok száma	82.117	250.423
Könyv	45.978	62.002
Folyóirat	4.511	78.908
Hanganyag	6.500	7.200
Audiovizuális dokumentum	200	120
Képi dokumentum	7.543	22.100
Egyéb	17.857	20.200
Összesen*		
Online elérhető**	10.475	17.952
Helyben használatra elérhető***	4.821	7.018

* A táblázat adatait összeadni a különböző mérőszámok alapján nem lehetséges.

** A 2022-es évtől az online elérhető művek esetében a MEK, EPA, DKA éves gyarapodásának összegét szolgáltatjuk.

*** A 2022-es évtől a helyben használat esetében az OSZK DK-ban elérhető művek gyarapodási számát szolgáltatjuk.

5. Digitális megőrzés

Állandó feladatok:

A Digitális Megőrzési Osztály (DMO) 2023-as év során a megrendeléskezeléshez kapcsolódóan ellátta a digitális raktári kiszolgálást (21. darab digitális objektum esetén).

Elkezdte a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály digitalizált állományainak archiválását. Ennek részeként a teljes kéziratár digitális állományát archiválta a dspace rendszerében, mintegy 4.000 kéziratot. A Kéziratár mellett, Plakát- és Kisnyomtatványtár számára több mint 5.000 ex librist és grafikai plakátot archivált. A Térképtár számára 1.302 digitális térkép archiválását végezte el, ebből 144 olyan multimédiás térkép archiválásával, amire korábban az intézmény még nem volt képes. A Zeneműtár részére mintegy 750 db, a Haydneum-projekt keretében digitalizált dokumentumot archivált. Régi Nyomtatványok Tára számára 1.120 Ex librist és ősnymtatványt archivált. ELKH-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport számára 514 fragmenta archiválást végezte el.

A törzsgyűjteményi dokumentumok tekintetében mintegy 150 folyóirat valamennyi számát, valamint 5.000 könyvjellegű kiadványt archiválását végezte el.

Archivált állomány gondozása (újra archiválás):

Az újonnan digitalizált dokumentumok archiválás mellett a MEK 3.000 dokumentuma is szabványos módon újra archiválásra került repozitóriumi környezetben.

Szolgáltatási csomagok előkészítése:

Az archiválási feladatok mellett a DMO ellátta a szolgáltatási példányok létrehozásával és átadásával kapcsolatos feladatait.

Összegzés:

Digitális megőrzés	2022. évi tény (2022. november 8-tól)	2023. évi tény
Megőrzési céllal a digitális raktárba került mester fájlok száma	139.150	1.521.920
Megőrzési céllal digitális raktárba került digitális dokumentumok száma	1.268	21.221

6. Webarchiválás

6.1. Archiválási tevékenység

Webtársintű aratások

2023/1.

Tárhelyköltözés és a különböző technikai hibák, valamint az esetleges kitiltások miatt az első félévre ütemezett webtársintű aratást nem lehetett elindítani. Végül októberben a 2022 decemberi WEBTER aratás seedlistája lett újra lementve ugyanazokkal a beállításkkal, de nagyobb delay értékekkel. A tömeges aldomainek aratása többszöri próbálkozás után sem zárult teljesértékű eredménnyel, így a lementett tartalom 1 GB alatt maradt.

- Aratás kezdete: 2023. október 4.
- Futási idő: 21 nap 5 óra 40 perc
- Seed-URL-ek száma: 992 303 db
- Mentett új tartalom: 6,45 TB

2023/2.

A fentiekben részletezettek miatt 2023-ban csak egy aratást sikerült elindítani (azt is "tömeges" job nélkül), ezért 2024 elején pótoltuk a másodikat. Ezúttal mindhárom job sikeres volt, de mindegyik előtt újra kellett indítani a Heritrix-et. Továbbra is a 2022 decemberi WEBTER aratás seed listáit használtuk, alapvetően az akkori beállításkkal, de oldalképeket nem kértünk, hogy ne terheljük vele a szerveret.

- Aratás kezdete: 2024. január 11.
- Futási idő: 23 nap 6 óra 33 perc
- Seed-URL-ek száma: 1 371 617 db
- Mentett új tartalom: 6,53 TB

Tematikus és műfaji aratások

Összesen 50 aratást végeztünk el, az első negyedévben a korábbi ütemezés szerint, a második negyedévben a tárhely költöztetése miatt fel kellett függeszteni az aratásokat. Emiatt az erre a negyedévre tervezett mentések felét tudtuk csak elvégezni. Majd a költözés után az összes gyűjteményről készült egy mentés, illetőleg egy, a nyáron létrehozott új gyűjteményről (Életmód, szabadidő, hobbi) is. Őszig működött a hírportálok külön mentése Brozlerrel is, viszont a szerver frissített operációs rendszere nem támogatta a szoftvert, ezért ez leállt.

- Seed-URL-ek száma: több mint 80 000 db
- Mentett új tartalom (a hírportálok brozzleres mentése): 721 GB (tömörített méret)
- Mentett új tartalom (egyéb): 20,89 TB

Fókuszált gyűjtemények

A korábbi gyűjtemények mellett (a folyamatosan futó, ukrajnai háborúhoz kapcsolódó és a kárpátaljai gyűjtemény mellett a koronavírushoz kötődő gyűjtemény is újraindult 2023-ban) négy új fókuszált gyűjtés indult: a személyalapú Karikó-gyűjtemény, a pápalátogatáshoz, a Veszprém Európa kulturális fővárosa eseményhez, valamint az atlétikai világbajnoksághoz kapcsolódó. Ezek közül kettőhöz külön SolrWayback-kereső is készült (Karikó és Atlétikai VB). Az Ukrajna-gyűjtemény szövegfeldolgozását automatizáltuk. Mentett új tartalom: 1,35 TB (tömörített méret)

Nyilvános archívum

24 új tétellel bővült a nyilvános archívum, 860 mentés indult, a teljes éves növekmény 193 GB. Elkészült 57 új metaadat-leírás.

Egyéb tartalmak archiválása

A Katalist levelezőlista több mint 44 ezer e-mailjének a feltárását kezdtük meg a későbbi archiválás céljából.

1 555 podcast-csatornáról készültek egyedi mentések, összesen 1,79 TB méretben.

Megkezdtük a kozterkep.hu oldal scrape-elését (célzott adat- és fájlmentését), amelynek keretében mentettünk több mint 475 ezer képet. A metaadatok mentése is elindult 2023-ban, de a teljes munkákat már 2024 elején fejeztük be.

Öt új beadási csomagot kaptunk, 10,3 GB összméretben.

6.2. Szolgáltatás

Új SolrWayback-keresők (magyar nyelvű sűgóval)

A Karikó- és az atlétikai VB-hez kapcsolódó gyűjteményhez kialakítottunk két új SolrWayback-keresőt, amelyekben elhelyeztük az általunk készített magyar nyelvű sűgót.

A Széchényi-archívum honlapja

Elkészült a 2022-ben fejlesztett Széchényi-archívum honlapja, amelynek keretében a webarchívum 69 objektuma kerül szolgáltatásra.

IA-kereső

A .hu domainról 1996–2021 között az Internet Archive által mentett tartalom teljes szövegű keresőjét üzembe helyeztük az olvasóterem dedikált gépein.

6.3. Együtműködések

Hazai együttműködések

Vörösmarty Mihály Könyvtár

Módszertani tanácsokat adtunk néhány alkalommal a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár munkatársainak az Aranybulla-emlékév alkalmából készített digitális archívumukhoz. Ehhez kapcsolódóan kezdeményezték az együttműködést a saját webarchívumuk kialakításában.

Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára

Létrejött egy együttműködési megállapodás a Szegedi Tudományegyetemmel. Közreműködtünk a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára által készített Karikó-archívum felépítésében, a címlista bővítésében, a mentések elvégzésében, valamint a keresőfelület kialakításában.

HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont

Létrejött egy együttműködési megállapodás a HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközponttal, tárgyaltunk arról, hogy a webarchívum kapcsán milyen közös kutatási tevékenységet tudunk elvégezni.

Külföldi együttműködések

IIPC

Tagként aktívan részt vettünk az IIPC által szervezett online meetingeken és workshopokon.

A Luxemburgi Nemzeti Könyvtár webarchívuma

Egy nyertes CENL-pályázat keretében lehetőségünk nyílt a Luxemburgi Nemzeti Könyvtár webarchívumával egymást kölcsönösen meglátogatni, szorosabb együttműködést kialakítani. Ehhez kapcsolódóan elkezdődött az együttműködés kialakítása Valérie Schafferrel, a Luxemburgi Egyetem professzorával.

6.4. A webarchívum megújítása

Informatikai ügyek

A webarchívum teljes állománya új (nagyobb méretű) tárhelyre költözött, amely hónapokig fennakadást okozott a tevékenységünkben (nem tudtunk aratásokat indítani).

Beüzemeltünk egy új tesztszervert, hogy a tervezett megújított tevékenységeinket ki tudjuk próbálni. Ehhez a szerverre feltelepítettük a szükséges szoftvereket (Heritrix, PyWB, OutbackCDX, Spiderkeeper, Scrapy).

Az informatikai leállás alatt újraterveztük a webarchívum működését, ennek keretében folyamatábrákat készítettünk, megterveztük a nyilvántartó adatbázis struktúráját.

Előrelépés a mesterséges intelligencia használatában

Elkezdődött az automatikus tárgyszavazás előkészítése, ennek keretében tisztítottuk a DKA tárgyszavait, valamint kezdeményeztük a Relexszel történő szinkronizálást.

6.5. Digitális Képarchívum

Elláttuk a szokásos napi feladatokat: DKA teljes adminisztráció, statisztika készítése, gyarapítás, konvertálás, katalogizálás, képszerkesztés, tájékoztatás, rekordjavítás és -ellenőrzés, rendszergazdával egyeztetések, adattisztítás és egységesítés. Együttműködtünk a tezaurusz építésében: rendszeresen javaslatokat adtunk új tárgyszavak felvételére.

A Széchényi Ferenc Archívum kialakításakor bővítettük a tartalmat képanyaggal és azok metaadataival, valamint elvégeztük az ehhez kapcsolódó részfeladatokat: XML-szerkesztés (913 db), katalogizálás, rekordjavítás és -módosítás, VIAF-azonosítás, felvétel adatbázisba, gyarapítás (offline és online dokumentumok), képanyag darabolása-szerkesztése, konverzió, szerverre töltés. Folyamatos kommunikációt tartottunk fenn az archívum építőivel.

4 új részgyűjteményt hoztunk létre, a könnyebb tematikus tájékozódás érdekében: Délen és éjszaken, Tarka képek a kalotaszegi varrottas világából, A magyar festőművészet albuma, A magyar nemzeti szépről.

Rendszeres szakmai egyeztetéseket folytattunk, megbeszéléseken vettünk részt az aktuális projektek felmerülő kérdései kapcsán. Részt vettünk a Magyar Nemzeti Névtér adatbázisának gazdagításában, végeztünk adatrögzítési, javítási feladatokat, illetve kiegészítettünk rekordokat hiányzó adatokkal.

A köztérképes projektben elvégeztük a metaadat-megfeleltetéseket (mapping), és a Relex-DKA megfeleltetéseket.

A DKA éves katalogizált gyarapodása: 5.386 db.

IV. A különgyűjtemények beszámolója

A Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály (a továbbiakban: KKF) munkatársai az intézmény valamennyi kiállításának szakmai előkészítésében tevékeny részt vállaltak. Számos hazai és nemzetközi konferencián képviselték az OSZK-t. A nyílt napokon közönségbarát ismeretterjesztő programok keretében mutatták be a táruk kincseinek kiemelkedő darabjait. A kutatástámogató, referenz és feldolgozó munka mellett tudományos teljesítményekben sem volt hiány, több kolléga szerzett PhD fokozatot, két munkatárs nagydoktorit védett.

Folyamatosan bővül a corvinák online gyűjtőhelye. Több évtizedes munka újabb fejezeteként megjelent az RMNY V. kötete. Elindult a Könyvjegytár című online ex libris tartalomszolgáltatás. Bővült a Copia oldal Petőfi és Kölcsey írásaival, köztük egy, munkatársunk által talált, eddig ismeretlen Kölcsey verssel. A Történeti Fénykép- és Interjútar munkatársai több tucat intézményi eseményről készítettek mozgóképes beszámolót, de hosszú idő után újra készült történeti interjú is. Kollégánk országos kampány keretében vitte el minden vármegyébe a Budai krónika hírért és facsimile kiadását. A különgyűjtemények a Digitális Megőrzési Osztállyal együttműködésben sikerrel alakították ki a digitális raktározás részleteit, hogy a visszakereshetőség és kutathatóság minél hatékonyabban valósulhasson meg.

Kézirattár

A Kézirattár létszáma 2 fővel csökkent 2023-ban, az év végi létszám: 8 fő. Hivatali munkájukból a megmaradt munkatársak a referenz, olvasótermi és adminisztratív feladatokat tudták átvenni, a feldolgozó munkát nem.

Raktárrendezés

A Limbus-gyűjtemény Maglódi útra történt kiszállítását követően megkezdődött a D1 és D10 raktár rendezése, az eddig kényszerűen különböző raktárrészekben őrzött hagyatékok polcra helyezése, a hagyatékok számsorrendjében.

Digitális dokumentumok kezelése, feldolgozása

A Kézirattár és a Digitális Megőrzési Osztály (DMO) kidolgozta a digitalizátumok kezelésének rendjét a felvételek elkészítésétől a Dspace-ben történő elhelyezésig, feldolgozásig. A technikai feltételek egyelőre csak részben adóttak (nagyteljesítményű számítógép hiánya), ennek következtében a file-ok feldolgozása csak többszörös másolás, csere útján tud megvalósulni.

Digitális tartalomszolgáltatás (Copia)

A Kézirattár kidolgozta a Copia-felület újabb tartalmi egységének (Művek) struktúráját a feldolgozófelületen, és megkezdte az ebbe a körbe tartozó kéziratok feldolgozását. (A tervezett egységek (Petőfi-, Kölcsey-kéziratok) elkészültek és hozzáférhetővé váltak a Copia-oldalon.)

A Kézirattár egyéb feladatai: digitális gyűjteményhez 2023-ban elkészült felvételek rendezése: 122.675 kéziratoldal (file), feldolgozása (file-nevezés): 28.009 kéziratoldal

(file), **revízió:** Petőfi-fond (800 kézirat), **hagyatékok előrendezése:** 2.352 kézirat, **leltár, közlési engedélyek** (52 db), **könyvbemutató** szervezése, moderálása, **aukciók** figyelése, véleményezése, **S61:** új szerzemények figyelése, leválogatása az S61 segédkönyvtár számára.

Régi Nyomtatványok Tára

Az osztály életében jelentős változás állt be 2023 elején, amikor a KMKCs munkacsoportként való különállása és Perger Péter csoportvezetői megbízása megszűnt.

A **kutatószolgálat** keretében az év során az osztály munkatársai 403 órában ügyeltek, míg olvasóink 182 regisztrált belépésük alkalmával 1.457 dokumentumot használtak. Szóban 839, írásban pedig 1.642 szakkérdést válaszoltunk meg. 2023 folyamán 16 csoportvezetést tartottunk. Munkánk során 18 közlési engedélyt adtunk ki 51 képre, valamint a fotómegrendelések során 156 kötetből válogattunk ki mintegy 572 képet.

2023-ban előkészítettük a **Régi Ritka digitális tartalomszolgáltatás fejlesztését**, így megtörtént mintegy 1.500 RMK I. rekord adattisztítása, a hozzájuk tartozó képek ellenőrzése. (A már 2022-ben ellenőrzött és DSpace-be töltött Röplap-gyűjteményünk szintén publikálásra vár.) Elkészült továbbá az új ex libris-tartalomszolgáltatás Könyvjegy-tár (<https://konyvjegytar.oszk.hu/>), amelynek létrehozásában közreműködtünk: 1.100 régi ex libris leírását ellenőriztük, javítottuk, valamint betöltöttük a DSpace-be ezek digitális képeit.

Az **Amicus-feldolgozás** keretében 2.101 új és 4.370 javított rekord készült. Folytatódott az Antikva gyűjtemény autopsziával való feldolgozása, és elkezdődött az RMK I.-gyűjtemény rekordjainak javítása.

A RNYT gyűjteménye 2023-ban öt eredeti darabbal **gyarapodott**. Az év során 35 aukciós katalógust tekintettünk át, majd 30 alkalommal tartottunk antikváriumi szemlét. Védésre 2023-ban nem került sor.

Segédkönyvtárunk frissen tartása érdekében heti kb. 200 új szerzeményt tekintettünk át, ezekből jelöltük ki a megfelelőket. 2023-ban 58 kötet kiválasztása, szakozása és Amicus-rekordjuk kiegészítése történt meg, ezzel párhuzamosan befejeződött az állomány revíziója és az elavult részek apasztására tett javaslatok összeírása.

Folyamatos **állományvédelmi együttműködésünk** keretében az Állományvédelmi és Restauráló Osztállyal 198 muzeális dokumentumot válogattunk ki restaurálásra, ebből 18 kötetet tudtak fogadni, javításuk részben megtörtént, részben még zajlik. Folytatódott állományunk tervszerű dobozolása is amíg az erre szolgáló gép üzemképes volt.

Szintén a feldolgozáshoz kapcsolódóan folytatjuk a nyomtatványainkon található **fragmentumok** már hagyományos kiválogatását a HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport számára.

A tári munkák mellett júniustól készülünk *Az idő arcai* című kiállításra, amelynek előkészületei komoly terhet rónak mind munkaidő, mind humán erőforrás tekintetében a tárra.

Eközben folytak az **RMNy V. kötete** (1671–1685, szerzők: Heltai János, Kovács Eszter, Perger Péter, Szvorényi Róbert, Tóth Anna Judit és P. Vásárhelyi Judit, közreműködők: V. Ecsedy Judit) **befejezésének munkálatai**, amelyhez a következő munkafolyamatok történtek meg:

1. A tördelt kézirat *korrektúrázása*, az újabb átolvasások során azonosított tartalmi és a formai hibák javítása. A korrektúrába pótlólag beillesztésre kerültek a szakirodalomban frissen megjelent adatok és az ezek nyomán készült új tételek. A korábbi években a Covid bezárások miatt elmaradt példányellenőrzések pótlása, és eredményeinek beépítése a tételekbe. A személy- és helynévmutató megállapított névalakjainak visszavezetése a fő szövegbe. A javítások ellenőrzése és a fennmaradó hibák jelzése a tördelőnek. Ez a folyamat három körben történt meg. Az élőfejek megszerkesztése.

2. Elkészültek a *kiegészítő részek* (mutatók):

Elkészült a személynévmutató (névalakok megállapítása, duplumok törlése, azonos névalakok szétválasztása, utalók elkészítése, az incipitmutató megfelelő tételeinek beillesztése az egyes szerzőkhöz).

A helynévmutató összeállítása (a történeti-földrajzi helynevek beazonosítása, az egyes helyekhez köthető intézmények elkülönítése, a helynevekhez tartozó személyek beillesztése, a névalakok felsorolása stb.).

Mindkettő esetében a gépi ábécérend átalakítása a korábbi kötetekben alkalmazott rendre.

A tárgymutató elkészítése: a tárgyszórendszer kialakítása az aktuális kiadványtípusokhoz, az egyes tételek másodlagos tartalmi jellemzőinek (illusztrációk, verses vagy eltérő tartalmú betétek stb.) feltárása és tükröztetése, az illusztrációk tematikus besorolása, egységes rendszer kialakítása.

A személy- és helynévmutató megállapított névalakjainak visszavezetése az incipit-, nyomda- és tárgymutatóba.

A mutatókra vonatkozó lektori vélemények figyelembevétele, és a szükséges változtatások végrehajtása.

A mutatók átadása tördelésre, majd a tördelt anyag korrektúrázása, elsősorban a használatot segítő formai kérdésekre összpontosítva. A javítások ellenőrzése legalább három körben történt meg, egyes esetekben több visszánézésre is szükség volt.

A címlapfotók retusálása, azaz az egyedi példányjellemzők (kézírásos bejegyzés, pecsét stb.) eltávolítása a címlapról. A képmelléklet végleges megszerkesztése és átadása a tördelőnek, illetve a tördelés ellenőrzése.

Mindez folyamatos, akár napi egyeztetést kívánt meg a tördelővel.

A szerkesztés során begyűjtött másolatok előkészítése a tár állományába való beillesztéshez (papír alapú másolatok és digitális másolatok).

3. Az RMNY-kötetek szövegének információvesztés nélküli tükröztetésére alkalmas online adatbázis létrehozásához elkészült az RMNY nézetben használatos adatcsoportok specifikációja. Majd ez alapján a DBK segítségével a LibMate integrált könyvtári rendszerben való megvalósítását részletező műszaki leírás. Megvalósítására megfelelő informatikai kivitelezővel való szerződéskötés szükséges. Erre a kötet megjelentetéséhez elnyert pályázat bizonyos mértékű forrást is biztosít. A teljes RMNY corpus feltöltéséhez továbbra is fontos lenne a korábbi kötetek „folio adatbázisban” megtalálható digitalizált anyagának konverziója.

Újra megkezdődött az **1701 és 1800 között megjelent, bibliográfiailag ismeretlen hungarika** nyomtatványok adatainak gyűjtése, ezek feldolgozása (annak megállapítása,

hogy valóban újdonságok-e, a variánsok elkülönítése, címleírások készítése, az új tételek erre szolgáló nyilvántartásokba és archívumokba való beillesztése). Az összetett feladat eredményeképpen az idei évben kb. 30, valóban újnak bizonyuló tétel meghatározására és feldolgozására került sor.

Folytatódott az 1701 és 1800 között nyomtatásban publikáló Hungarus-szerzők adatait összefoglaló **Régi Magyarországi Szerzők II.** kötetének előkészítése, melynek során tartalmi, formai szerkesztés, véglegesítés, továbbá újabb szakirodalmak bedolgozása történt meg. Ebben az évben a legújabb szakirodalommal egészült ki továbbá a kézirat (Hesz Árpád: A Pálos Rend eltörlése Magyarországon 1786-ban. Doktori dissz. 2019.; Nagy Andor: Érvényesülési stratégiák a brassói szász tisztviselők körében. Kapcsolatháló-elemzés és családrekonstrukció az alkalmi nyomtatványok segítségével (1650-1750). Doktori dissz. Eger 2019.) Folyamatos a szócikkek kiegészítése a ferences és pálos névtárak adataival (OSZK kéziratári dokumentum). 2023-ban elkezdődött a kézirat lektorálása, az A-H betűtartomány készült el.

A fentiekén túl folytatódott az **újabb kiegészítések gyűjtése a régi hazai nyomtatványokról a külföldi internetes adattárakból, szakirodalomból és más könyvtáraktól, kutatóktól kapott bejelentések alapján** (RMNY, RMK, RMK III Petrik, RMSZ és Clavis szempontok figyelemmel kísérésével).

Elvégeztük az RMNY5 –Borsa 100 könyvbemutató-konferencia szervezési feladatait:

- a pontos tematika meghatározása, előadók felkérése, egyeztetések
- a konferenciához kapcsolódó „Essentia in scientia” kiállítás megtervezése, a kiállítási anyagok kiválasztása, a szövegek és feliratok összeállítása, a táblák korrektúrázása,
- a konferencia beharangozójaként, egyúttal Borsa Gedeonra emlékezve, illetve a retrospektív nemzeti bibliográfia készítésének szélesebb körű bemutatása érdekében a munkatársak közreműködésével 7 újabb videót készített a Történeti Fénykép- és Interjútár.

Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár

Térképtár

Gyarapodás

Állományunk 173 dokumentummal gyarapodott, melyből 83 darab volt a köteleespéldány, 89 művet pedig ajándékba kaptunk. 27 árverés katalógusát tekintettük át, a 432 tétel behasonlítása után három térképre tettünk vételi javaslatot, melyekből kettőt sikerült megvásárolni.

Feldolgozás

824 új bibliográfiai leírást készítettünk. 3.619 rekord javítása, kiegészítése történt meg, valamint 1.937 esetben új példánnyal egészítettük ki a leírásokat.

Állományvédelem, digitalizálás

Multimédiás CD-ROM és DVD-ROM állományunkból (digitális atlaszok és térképek, valamint multimédiás könyvmelléletek) a legkorábbi darabok már több mint 25 évesek, ezért kértük, hogy tartalmukról biztonsági mentést készítsenek. A Digitalizáló Osztály végezte az adatok lementését, a Digitális Megőrzési Osztály munkatársai pedig archiválták tartalmukat, melyek ezentúl a Dspace felületéről is elérhetők.

Az Állományvédelmi és Restauráló Osztálynak különböző okokból öt atlaszt és egy térképet adtunk át 2023-ban, a térképet már visszakaptuk, az atlaszok javítása még folyamatban van.

Áprilisban a könyvtár szakemberei által tartott állományvédelmi képzésben vehettünk részt.

Olvasószolgálat

A közös kölöngyűjteményi olvasóteremben 293 órát ügyeltek a tár munkatársai, ahol kutatóink 1122 db térképtári dokumentumot tanulmányoztak.

Tizennyolc közlési engedélyt adtunk ki, melyből kettő került külföldi partnerhez.

Csoportvezetések, bemutatók

Térképtári bemutatón fogadtuk a prágai Masaryk Egyetem, az ELTE Térképtudományi és Geoinformatikai Intézet és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Nemzetközi Tanulmányok és Politikatudományok Intézetének hallgatóit. Térképtörténeti előadáson vettek részt nálunk a Varga Márton Kertészeti és Földmérési Technikum tanulói, valamint a BME Fotogrammetria és Térinformatika tanszék szervezésében működő humán térinformatikai szakmérnöki képzés hallgatói. A könyvtár könyv- és papírrestaurátori képzését a térképtári dokumentumok esetében felmerülő restaurátori feladatok bemutatásával segítettük. Részt vettünk a könyvtár Vivat Slovenija!/Vivat Szlovénia! című kiállításában, a március 15-ei kölöngyűjteményi sétában, valamint a Múzeumok Éjszakája programjában.

Tudományos és ismeretterjesztő tevékenység

A tár munkatársainak 9 nyomtatott vagy elektronikus publikációja jelent meg 2023-ban, két konferencián vettünk részt előadóként. Az Építési és Közlekedési Minisztérium Műtárgyfelügyeleti Hatósági Főosztály munkáját három alkalommal segítettük szakértőként.

Plakát- és Kisnyomtatványtár

Feldolgozás

Elektronikus katalógusunkban a korábbi évekhez hasonlóan grafikai plakátokat, kis- és aprónyomtatványokat, szabadlapos albumokat, ex libriseket és metszeteket dolgoztunk fel. 2023-ban az előző évinél (1.716) jóval több, 3.627 tétel került be a katalógusba. Ez főként annak köszönhető, hogy Sulics Fruzsina kolléganőnk már egész évben végzett feldolgozó munkát (is), illetve az év folyamán önkéntes munkatársként heti 1-2 napi munkavégzéssel visszatért a ponyvanyomtatványok feldolgozásához Györgyné Borsa Zsófia nyugdíjas kolléganőnk. 2023-ban az Amicus-tételek revízióját végző munkatársaink 3.598 tételt néztek át, 2.026 új besorolási tételt hoztak létre, és a javítások nyomán 11.863

adatmódosítás történt. Fontos előrelépés, hogy az ex librisek törzsanyagának revíziója befejeződött, a grafikai plakátok revíziójánál pedig – a már korábban előkészített plakátanyag tartalomszolgáltatása mellett – egy nagyszabású bővítésre is készen állunk.

A kurrens apró- és kisnyomtatványokat, melyek egyelőre nem kerülnek az elektronikus katalógusba, ETO számmal látjuk el, és így helyezzük évenként a raktárpolcokra, hogy kutathatók legyenek. Ebben az évben 14.066 darab kis- és aprónyomtatvány kapott ETO jelzetet.

Folyamatos a raktárban lévő feldolgozatlan és az újonnan beérkező aprónyomtatványok számbavétele, helyretétele. Hála a gyűjteménygazdáknak 2023-ban mintegy 32 ezer tárgyszavas, betűrendes vagy helység szerinti rendezési elvű aprónyomtatvány (hungarika gyűjtemény, képeslap, szentkép, gyászjelentés stb.) került a helyére. 2023-ban a számlagyűjteményre, a kártyagyűjteményre, a piarista képeslapgyűjteményre és a táncrendgyűjteményre kiemelt figyelmet fordítottak munkatársaink.

Tartalomszolgáltatás

Az ex libris tartalomszolgáltatást tekintve az arculat és a keresőfelület végső kialakításával kapcsolatos egyeztetések után a nyilvánosságra kerülés előtti ellenőrzés következett: a keresőfunkciók tesztelése, a fotók és a hozzájuk kapcsolódó adatok betöltés utáni ellenőrzése, illetve a Hungart közös vizuális jogkezelőnek átadandó grafikusok listájának összeállítása a szerzői jogi háttér rendezéséhez.

Az előzetes munkát követően 2023 augusztusában indult el az OSZK Könyvjegytár elnevezésű ex libris tartalomszolgáltatása. Ez az adatbázis a Régi Nyomtatványok Tárában található közel 1.100 darabos régi ex libris állomány mellett tárunk modern ex libriseiből a gyűjtők neve szerint rendezett, tízezer darabos gyűjteményegység 3.400 dokumentumát és ezek variánsait tette szabadon hozzáférhetővé.

Gyarapodás

2023-ban az az előző évi adatokhoz képest 14.071 darabra csökkent (15.132-ről) a beérkezett nyomtatványok száma. A helyzet azonban ennél jóval árnyaltabb, hiszen 2022-ben a Mikes-program jóvoltából még 4.315 darab nyomtatvány érkezett be a tárunkba. 2023-ra ezzel a gyarapodási formával már nem számolhattunk, hiszen a program az előző évben befejeződött.

A szerzés módja szerinti további gyarapodási módok közül a kötelezpéldányok, az ajándékok, a nemzetközi csere és a vétel csoportja is növekedést mutatott, ezért ez a tendencia a jövőre nézve – a teljes darabszám csökkenése mellett is – optimizmusra adhat okot.

Az év folyamán átvettük Horváth Pál jelentős mennyiségű képeslapadományát, és ez a tematikus anyag máris a képeslapgyűjteményünk kutatható egységévé vált.

Az aukciós vásárlások során több ezer tétel behasonlítását követően a gyarapítási osztály munkatársaival szoros együttműködésben igyekeztünk a lehető legjobb feltételekkel

beszerezni a tárunkból hiányzó nyomtatványokat. A 2023. évi legsikeresebb beszerzésünk két ritka, magyarországi közgyűjteményben nem fellelhető grafikai plakát megvásárlása volt. A plakátok előtörténetéről, illetve a vásárlás körülményeiről egy OSZK blogbejegyzésben is beszámoltunk.

Olvasószolgálat

2023-ban az előző évihez képest csökkent a regisztrált és az aktív használóink száma, a dokumentumforgalom pedig sajnos több, mint a felére (92.993-ról 42.524 nyomtatványra) csökkent az előző évi számhoz viszonyítva. A nagyarányú csökkenést vélhetően elsősorban az olvasókkal való érintkezésünk hiánya okozhatta.

A telefonos megkeresések száma az előző évihez hasonlóan továbbra is magas maradt, az olvasói e-mailek mennyisége az előző évhez képest csak kis mértékben, a szóbeli, személyes tájékoztatás lehetősége és mennyisége erőteljesen csökkent.

Raktárrendezés, gyűjteményszervezés és revízió

A 2022-ben a Debreceni Egyetemi és Nemzeti Könyvtár számára profiltisztítás miatt válogattunk mintegy 70.000 műszaki használati kisnyomtatványt. 2023-ban a maradék 104 polcfolyóméterről 2.416 darab további kisnyomtatvány válogatásával ez a munka befejeződött. Az átadást megelőzően szükséges kivezető „törölve” bélyegzővel lepecsételni a korábbi OSZK bélyegzőket. Ezt a feladatot tizenöt kötelező önkéntes munkát vállaló középiskolás fiatal látta el, akiknek a betanítás mellett tár- és intézménybemutatókat is tartottunk.

2023-ban folytatódott a nyelvi, szerzői, tartalmi hungarika-gyűjteményünk retrospektív rendezése. A Mikes-program kapcsán érkezett nyomtatványokat maradéktalanul sikerült beosztani a területi, illetve ETO szerinti raktári rendszerbe.

A zárszámadásokat és a segédkönyvtárunkból selejtezett könyveket sajnos – az egyeztetések ellenére – továbbra sem sikerült átadnunk törzsgyűjteményi feldolgozásra.

A mi segédkönyvtári cédulakatalógusunkból az apasztott tételeket kolléganőnk kivezette. Az online katalógusban a selejtezett könyvek példányadatánál a kapott utasításnak megfelelően feltüntette, hogy az apasztás folyamatban van.

Állományvédelem

Sajnos az utóbbi években, így 2023-ban sem volt lehetőségünk dokumentumokat átadni állományvédelmi fotózásra és állományvédelmi célú restaurálásra sem.

Egyeztetések nyomán a nagyméretű dokumentumaink tárolásához a kötészeten dolgozó kollégák háromféle méretben készítettek számunkra palliumokat. Ezek használatával csökkent a dokumentumok mozgatással járó sérülékenysége.

Digitalizálás

Az olvasók felé irányuló reprográfiai szolgáltatás segítségével digitalizált dokumentumaink száma az elmúlt évek folyamatos csökkenése után most jelentősen nőtt, ehhez az is hozzájárult, hogy több olvasónk is kért egyszerre nagyobb mennyiségű digitalizálást (egyikük például 101 metszet, egy másik kutató 74 kisnyomtatvány fotózását rendelte meg).

A tervezett tematikus tartalomszolgáltatás bővítésének előkészítéseként 2023 végén egyeztetés indult el az 1935. évi és az ezt követő időszak grafikai plakátjainak digitalizálásáról.

Kiállítás

Február 14.–március 2. *Unkarilaisia exlibriksiä Tampereen yliopistolla / Magyar ex librisek a Tampere Egyetemen*, Tampere, Finnország – kiállítás a Tampere Egyetem főépületében Vasné Tóth Kornélia *Ex libris és képkultúra* könyve tablóból, ennek kurátori munkáiban a szerző is vállalt teendőket.

Az OSZK-ban a Múzeumok Éjszakájára *Ők is trendben voltak* címmel, divat témakörben létrehozott közös különgyűjteményi kiállításon két tárló és két falfelület kapcsán voltunk érintettek, ahol divatképeket, grafikai plakátokat, táncrendeket és számolócédulákat mutattunk be. A kiállítás beharangozását segítve az utóbbi dokumentumtípusról a kiállítást megelőzően invitáló blogbejegyzés is készült.

2023-ban számos időszakos vagy állandó tárlat anyagához válogattak gyűjteményünkből. Ezek közül néhányat kiemelve: a Brüsszeli Liszt Intézet, illetve a Hagyományok Háza *Art deco* témájú kiállításán állították ki több tucat grafikai plakátunk másolatát. A teljesség igénye nélkül, kisnyomtatványaink másolatait használták fel: a Magyar Műszaki Múzeum, a Pénzmúzeum, a Sziklakórház Múzeum, a Magyar Zsidó Múzeum és Levéltár.

A Térkép-, Plakát- és Kisnyomtatványtár munkatársai az OSZK intézményi kiállításaihoz is rendszeresen segítenek az anyaggyűjtésben, így például a Szent István Társulat jubileumi kiállítását, illetve a 2024-re tervezett *Idő* témájú kiállítást is segítették sok munkórányi válogatással, illetve ötletekkel, ajánlásokkal is hozzájárultak a kiállítások megvalósulásához.

Publikáció, közönségkapcsolat, képzés

A tár munkatársai 39 nyomtatott vagy elektronikus formában megjelent publikációt hoztak létre, 4 előadást tartottak.

Az intézmény nyílt napjai kapcsán, illetve önálló megkeresések nyomán is számos tári bemutatón, vezetés révén adtunk hírt a munkánkról és a gyűjteményünkről. Ezeket erősítették az OSZK blogján olvasható írásaink is.

Egy alkalommal a tárunk minden dolgozója néhány órás kötelező állományvédelmi oktatáson vett részt, ahol az előadás nyomán konstruktív beszélgetést folytathattunk a restaurátor kollégákkal, és jelezhattük igényünket az állományvédelemhez szükséges eszközök tekintetében.

Felhasználási engedélyek

2023-ban 60 önálló és 11 más tárakkal közös felhasználási engedély kapcsán voltunk érintettek. A közgyűjtemények által megrendelt és tudományos célból felhasznált dokumentumok fotói kapcsán a gyakorlatnak megfelelően elengedtük a felhasználási díjat.

A profitorientált megkeresések nyomán összesen 632.714 forint (ÁFA nélkül 498.200), 42 EURÓ és 46 angol font volt a nyomtatványaink felhasználása révén beérkezett bevétel.

Színháztörténeti és Zeneműtár

Színháztörténeti Tár

Gyarapítás, előrendezés, raktárrendezés

A színháztörténeti gyűjtemény 2023-ban 1.468 dokumentummal gyarapodott, ebből 1.444 db ajándékként, 14 db kötelezpéldányként és 10 db vétel útján került az állományba.

A dokumentumtipológiai eloszlás az alábbiak szerint alakult:

- kézirat: 400 db
- kisnyomtatvány: 622 db
- fénykép: 319 db
- díszletterv: 18 db
- egyéb grafika: 105 db
- szöveggönyv: 4 db

Vétel:

- A Gyarapítási Osztály számára ebben az évben is számos szakvéleményt és vételi javaslatot adtunk le.

Ajándék:

- Újabb 220 db jelmeztervvel gyarapodott a gyűjtemény Rimanóczy Yvonne hagyatékából a tervező lányának jóvoltából, melyek felmérése és állományvédelmi szemlézése, valamint jegyzékbe foglalása megtörtént.
- Ajándékként került a gyűjteménybe Telekes Béla: Fekete gályán. Versek és Rákóczi. Drámai költemény. Budapest, a szerző kiadása. Kellner Albert könyvnyomdája, 1936. Címlapon Telekes Béla Bartos Gyulának szóló ajánlásával. (Hosszú, személyes dedikáció, 1947-ből.)

Az alábbi gyűjtemény- és raktárrészek rendezése, palliumozása, áthelyezése történt meg az év során:

- a Vargha Mihály fondban található, Tolnay Pálra vonatkozó iratok rendezése, az építészeti tervek kiemelése;
- a Sebestyén János – Janovics Jenő hagyaték rendezése, pecsételése, naplózása;
- Iglódi István hagyatékának előkészítése a feldolgozáshoz;
- a KE, KD jelzettartományú tervek palliumozása: kb. 400 db;
- a Grafikai gyűjtemény építészeti terv-anyagának jelzetelese, palliumozása, helyrajzi jegyzék készítése (171 db);
- mintegy 930 db szín- és szórólap, illetve műsorfüzet előrendezése;
- az ÉTR 9. csaknem teljes átrendezése, kb. 960 doboz áthelyezése és felcímkézése;
- az ÉTR 11-es raktár átrendezése (polcok sűrítése és rukkolás).

Feldolgozás

2023-ban a színháztörténeti gyűjteményben 1.878 Amicus tétel és 2 személyhez köthető fond feldolgozására került sor.

Megkezdtük a vegyes, főleg latin nyelvű, 18. századi iskoladráma-programok feldolgozását.

Feldolgoztuk a Nemzeti színház 1868–69 közötti színlapjait.

A készülő Várkonyi és a Művész Színház szolgáltatáshoz a feldolgoztuk digitalizált fotóanyagot, a digitalizált iratok leírásához szabályzat-tervezetet készítettünk.

Az ősbemutató 140. évfordulójára rendezett kiállítás előkészítése során feldolgoztuk Németh Antal, a Nemzeti Színház igazgatója (1935–1944) hagyatékának Az ember tragédiájára vonatkozó iratanyagát.

Folytattuk Gitta Ottilia táncos, színésznő pályafutásának feltárását.

Folytatódott a Leszkay-hagyaték feldolgozása.

A szövegkönyvek feldolgozása 242 tétellel gyarapodott.

Feldolgoztunk újabb 316 darabot a Nemzeti Színház kötetes színlapjai közül.

Állományvédelem

Az év során lezajlott a nagyalakú analekták rendezése, jelzetelese, restaurálásra való előkészítése. A restaurálásuk ütemezetten halad.

Elkezdődött az ÉTR 11-en és a Légóban grafikai fémszekrényekben tárolt nagyméretű, illetve restaurált és különösen sérülékeny színlapok (a mintegy 1.300 darabból 600 színlap) átrendezése (régiraktárjegyzékek frissítése, költöztetés, áthelyezés, elhasználódott palliumok lecserélése) az állományvédelmi szakvéleményben foglaltaknak megfelelően.

A restaurátorok 30 db új savmentes dobozt készítettek számunkra, így el tudtuk helyezni az eddig az olvasóteremben, ládában tárolt Bródy Vera-hagyatékot.

Állományvédelmi okból kezdeményeztük Jaschik Álmos az 1938. évi Eucharisztikus Kongresszus történelmi felvonulásához készített vázlatának és látványtervének

digitalizálását, melynek kapcsán sajtóhír és blogbejegyzés is készült Dr. Kis Domokos Dániel és Kovács-Burda Zita tollából *Egy történelmi felvonulás terve – Jaschik Álmos díszlet- és jelmeztervezői munkássága* címmel (2023. szeptember 12.).

Folyamatosan zajlik a fényképek tárolózacskóinak lecserélése savmentes tasakra, valamint a 18. századi iskoladráma-programokat is savmentes palliumokba tesszük át.

Kiállítások

A Múzeumok Éjszakája keretében június 26-án megnyitottuk az *Ők is trendben voltak* címmel összeállított különgyűjteményi kiállítást.

Történeti Fénykép- és Interjútár, illetve a Színháztörténeti és Zeneműtár színháztörténeti gyűjteményének közös kiállítása 140 év – Álom a színpadon. Díszlet- és jelmeztervek, fényképek, filmadaptációk címmel.

Az ember tragédiája a világirodalomban címmel az OIK-kal közösen rendezett kiállítás szakmai konferenciával egybekötött megnyitója szeptember 28-án.

A Régi Nyomtatványok Tára *Az idő arcai* címmel 2024-ben megrendezésre kerülő kiállításához a kurátor kérésének megfelelően színháztörténeti anyagokat válogattunk és készítettünk elő digitalizálásra.

Műtárgykölcsönzések

A Szépművészeti Múzeum 2023. április 6. – 2023. szeptember 24. között Álom és valóság. Gulácsy Lajos művészete című tárlatához az SZT SZL BP 1905. 12. 17. jelzetű színlapot kölcsönöztük (A Thália Társaság színlapja. Foliés Caprice, 1905. december 17.)

A Nemzeti Színház kérésére 2023. szeptember 21. és október 30. között kölcsönöztük Madách Imre: Az ember tragédiája ősbemutatójának rendezői példányát Paulay Ede kézírásával (Madách Imre: Az ember tragédiája. Drámai költemény, színpadra alkalmazta, 5 szakaszra osztotta és rendezte: Paulay Ede, 1883. Ősbem.: Nemzeti Színház, 1883. szept. 21. Rendezőpéldány díszletrajzzal, 166 fol.)

A Zenetudományi Intézet Magyar Zenetörténeti Osztályának Pest, Buda és Óbuda egyesítésére emlékező Budapesti mindennapok Erkel és Liszt korában című kiállítása kapcsán 22 dokumentum kölcsönzését engedélyeztük. A kölcsönzés ügyintézése folyamatban van.

Csoportvezetések/bemutatók

Dr. Sirató Ildikó két egyetemista csoportnak mutatta be a színháztörténeti gyűjteményt. Dr. Rajnai Edit pedig a Magyar Kultúra Napján három ízben, valamint február 20-án az OIK érdeklődő munkatársainak tartott bemutatót a színháztörténeti gyűjteményről.

Külföldi delegációk fogadása

Október 14-én és december 11-én kínai delegációk látogattak el az OSZK-ba, mindkét delegáció számára előkészítettük a releváns színháztörténeti dokumentumokból álló válogatást.

Képzések/Tanfolyamok

A tár valamennyi dolgozója részt vett a Gyűjteménymegőrzési Főosztály által szervezett *állományvédelmi továbbképzésen*, valamint az *adatvédelmi képzésen*.

Felhasználási engedélyek

2023 során 24 engedélyt állítottunk ki 96 színháztörténeti dokumentum másolatban történő felhasználására. A tudományos, illetve ismeretterjesztő célú felhasználások kapcsán a gyakorlatnak megfelelően elengedtük a felhasználási díjat, az üzleti célú felhasználások esetében közlési díjat számítottunk fel, összesen 92.050 Ft értékben.

Zeneműtár

Az OIK-os munkatársak az év jelentős részében az OSZK székhelyén végeztek munkát – a Molnár utcai épületben váltott ügyeletet biztosítva –, ezért az előző évinél nagyobb mértékben vettek részt az OSZK zeneműtári gyűjteményéhez kapcsolódó munkákban. Munkaidejük nagy részében azonban az OIK Zeneműtár gyűjteményével és szolgáltatásaival kapcsolatos feladatokat látták el.

Gyűjteményfejlesztés és feldolgozás

2023-ban összesen 7.272 dokumentummal bővítettük állományunkat. Mennyiségét tekintve nagyrészt hangzó gyűjteményünk állománya gyarapodott (összesen 6.591 dokumentummal) a Leszler József-hagyaték naplózásának befejezése, a korábban beérkezett, hatalmas Marton-Bajnai-gyűjtemény állományba vételének folytatása, a Colorvox hangos képeslapok, Simon Géza Gábor dzsesszzenei archívumából és egyéb forrásból származó CD-k, valamint az év során beküldött kötelezpéldány-CD-k naplózása révén. Emellett jelentős kéziratos kottaegyütteseket is sikerült állományunkba illeszteni, köztük az Erkel Gyula, Erkel Ferenc fiának hagyatékából származó kottakéziratokat, Homoki Endre és Szakmáry László zenei hagyatékát. Kottatárunk közel 200 kötelezpéldányként beérkező nyomtatott kottával, a Mikes Kelemen Program révén bekerült és ajándékként szerzeményezett kottákkal, valamint a – folyamatos figyelemmel kísért – árveréseken vásárolt kottákkal is gazdagodott.

Az OSZK online katalógusában kollégáink összesen 2.657 új és 1.018 módosított rekordot rögzítettek.

Olvasószolgálat, digitális megrendelések, Haydneum projekt

Olvasószolgálati – olvasói adminisztrációs feladatainkat és referenz szolgáltatásainkat – zavartalanul elláttuk, közel 2.000 esetben segítve szaktájékoztatással a kutatók munkáját.

Összesen 21.440 dokumentumot készítettünk elő nagyrészt olvasótermi forgalmazás, részben pedig archiválási és kutatási célú digitalizálás, kiállítás vagy bemutató céljára.

2023-ban összesen 926 db zeneműtári dokumentum digitális másolatának megrendelését készítettük elő szakmailag, valamint adminisztráltuk. A teljes dokumentumokról készített digitális másolatok (összesen 620 dokumentum) egyben állományvédelmi célokat is szolgálnak. Jelentős számú, összesen 382 db kéziratos dokumentum digitalizálása a Haydneummal való együttműködés keretében készült el.

A csak zenei dokumentumokra vonatkozó kiadott közlési engedélyek száma a tárgyévben 9 db volt.

Állományvédelem

Az év során kb. 30 dokumentum esett át kisebb-nagyobb állományvédelmi beavatkozáson és került vissza őrzési helyére. A Haydneum projekt keretében restaurálandó dokumentumokról, e munka haladásáról a tárban jelenleg nem áll rendelkezésre információ. A 16–17. századi Bártfai-gyűjtemény tervezett állományvédelmi digitalizálása a tárgyévben nem kezdődött el.

Kiállításokkal, rendezvényekkel kapcsolatos, ill. közművelődési feladatok

A Magyar Kultúra Napja alkalmából tartott nyílt napon (2023. január 21.) dokumentumbemutatót és előadást tartottunk a *Himnusz* előtti nemzeti dallamok, himnuszok témájában.

Kb. fél órás zenés, képi-szöveges összeállítással, minitárlattal és ismertető írásával közreműködtünk az *ŐK is TRendben voltak* című különgyűjteményi kiállítás létrehozásában, amelyben több alkalommal tartottunk tárlatvezetést a Múzeumok Éjszakáján és az augusztus 20-i állami ünnepnapon.

Dokumentumokat adtunk kölcsön a BTM Budapesti Történeti Múzeum *Lajta Béla 150-Budapesti épületsorsok* című, ill. a HUN-REN BTK ZTI *Budapesti mindennapok Erkel és Liszt korában* című kiállításához.

Bemutatót és szakmai vezetést tartottunk 2023. november 9-én a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem doktorandusz-csoportja, 2023. december 11-én az ELTE zenei könyvtáros képzésben részt vevő hallgatói számára.

A Petőfi Kulturális Ügynökség újságírójának Kossuth Lajos fonográfhangereken megőrzött beszédfelvételéről nyilatkoztunk.

A tár munkatársai az év során összesen 7 db blogbejegyzést írtak.

Történeti Fénykép- és Videótár

Az év során folytatódott a 19. századi fényképanyag publikálásra történő előkészítése a Fotótér felületére. Ennek során a tár munkatársai kutatómunkát végeztek a könyvtár egyéb különgyűjteményeiben is. A munka eredményeképp megkezdtek a Kézirattár portrégyűjteményének tudományos feldolgozását. A Petőfi és a Madách bicentenárium alkalmából „Válassz Petőfit!” és „Válassz Madáchot!” címmel multimediális kiállítást állítottunk össze az interjúk közt őrzött, Petőfi és Madách munkásságát bemutató filmfelvételekből, ezeket az év során megrendezett nyílt napokon a látogatók számára múzeumpedagógiai foglalkozás keretében mutattuk be. Júniusban nyílt meg „140 év – álom a színpadon” című kiállításunk Madách Imre: Az ember tragédiája című drámája bemutatójának 140. évfordulója alkalmából. A kiállítást elsősorban egyetemista és magyar fakultációs diákok számára terveztük. A kiállítás látogatottsága meghaladta a 2.000 főt az év során. A kiállítás-hoz kapcsolódva a Kápolnatér adott helyet Az ember tragédiája kapcsán rendezett konferenciának. Az év során a gyűjtemény vásárlások útján jelentős értékekkel gyarapodott: 3 dagerrotípiá, 2 talbotípiá, 2 chronotípiá került a birtokunkba, 20. századi gyűjteményünk legfontosabb gyarapodása Bárcziházi Bárczy István családi felvételei, illetve Tillai Ernő fotográfus 250 jelenkori felvételeivel történt.

A VIII. emeleti stúdióinkban folytattuk a filmfelvételek készítését kiállításainkhoz, konferenciáinkhoz, mellette továbbra is előtérbe helyeztük az audiovizuális, illetve hanganyag digitalizálás folyamatok hatékonyabbá tételét. Továbbra is prioritásként kezeltük az életútinterjú gyűjtemény online tartalomszolgáltatásának előkészítését, miközben rendezvényen mutattuk be egyik munkatársunk 2 megjelent könyvét (A háromszólamú vers és A pozsonyi csata, 907), és ezek közül az egyik kiadvány, egy példatár online megjelenítésében vettünk részt. Az elmúlt évi energiaválság és a fűtési lehetőségek átalakítása miatt, év elején folytattuk az állományvédelmi szempontból különösen fontos raktári rendezést.

Digitalizálási terveinknek megfelelően folytattuk a feladatainkat, bár az ismételt igényelt digitalizálási eszközök beszerzése, beépítése nem, vagy csak hiányosan történt meg. Interjúgyűjtemény – az online tartalomszolgáltatás létrehozásának folytatásaként 39 szolgáltatni kívánt interjút digitalizáltunk (371 óra), és folytatódott a szerkesztett változatok elkészítése is (15 publikációra kész tartalom), valamint szolgáltatási és állományvédelmi céllal mintegy 75 órányi további audiovizuális tartalmat digitalizáltunk. Négy alkalommal készítettünk életútinterjút.

Mikes-program: A tengerentúli magyarság hagyatékából hazahozott audió és audiovizuális anyagok befogadását, rendezését, digitalizálását, a Mikes-program kutatói által készített oral history interjúk archiválását, a helyben kutathatóság biztosítását, legépelését folytattuk. 2023-ban mintegy 494 darab, különösen rossz állapotban lévő hangdokumentumot (orsós szalag, hangkazetta), 243 órányit, tisztítottunk meg, digitalizáltunk és végeztük el az utómunkát.

Forgatások, filmes összeállítások: 25 alkalommal készítettünk kiállításmegnyitóról, konferenciákról, előadásokról és nyílt napokról dokumentációs célú mozgóképes felvételeket, elkészült 21 stúdiófelvétel és 25 kisfilm az Esszencia és a Borsa100 kiállításokhoz, ezen kívül több mint 100 alkalommal készítettünk videó-összeállításokat, installációkat az OSZK honlapjára, blogjára rendezvények és kiállítások illusztrációjaként.

Muzeális Könyvtári Dokumentumokat Nyilvántartó Iroda

152 db elküldött levél az iroda működésével kapcsolatban, információ- és tanácsadás, technikai támogatás, adatbázis-ellenőrzésekkel és bevitellel kapcsolatos problémák megoldása. A honlap (mkdny.oszk.hu) működésével kapcsolatos adminisztráció. A régi könyves szakmai továbbképzés hálótervének elkészítése, megszervezése és lebonyolítása. Szakértői munka lopott műtárgyak (TIT, Teleki Téka) ügyében. Munka a Kulturális Javak Bizottságában.

2023-ban ünnepeltük a Budai krónika 550. évfordulóját. Ehhez kapcsolódóan 42 előadás hangzott el a tárgyévben, melynek során valamennyi vármegyei könyvtárat felkerestük.

V. A Könyvtári Intézet beszámolója

1. Szervezeti kérdések

Dolgozói létszám

			2022. évi tény	2023. évi tény
Szakmai összlétszám (fő, töredék is lehet)			19*	14
összlétszám (fő)				
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töredék is lehet)			5	5
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	összesen	16	12
		átszámítva teljes munkaidőre	15,75	12
	Egyéb	összesen	2	1
		átszámítva teljes munkaidőre	2	1
	Mindösszesen	összesen	18	13
		átszámítva teljes munkaidőre (4+6)	17,75	13
	az Egyéből felsőfokú végzettségű	összesen	2	1
		átszámítva teljes munkaidőre	2	1
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)			1	1
Önkéntesek száma			0	0

* 2022. november 2-tól a Könyvtári Szabványosítási Iroda a Digitális Bölcsészeti Központ szervezeti egységeként folytatja a szakmai tevékenységét.

Könyvtári Figyelő

Elkészültek és az OJS felületen elektronikusan publikálásra kerültek a Könyvtári Figyelő (KF) című könyvtár- és információtudományi folyóirat 2022. évi 1–4. számai. A KF az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár által nyújtott OJS felületről átköltözött a journals.oszk.hu URL-címen elérhető OJS felületre.

CELISR

Megtörtént az Országos Széchényi Könyvtár és a BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár közös kiadású könyvtár- és információtudományi szakfolyóiratának

alapítása CELISR néven (Central European Library and Information Science Review = Közép-európai Könyvtár- és Információtudományi Szemle). A CELISR célja megőrizni és továbbfejleszteni a KF és a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás értékeit. A CELISR mint sajtótermék bejelentésre került a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatósághoz.

Háromká

Új kulturális e-magazin alapítása Háromká címen. A magazin a nagy múltú Könyv, Könyvtár, Könyvtáros (1992–2021) utóda. A Háromká nyílt hozzáférésű e-magazin formában az egyik legolvasottabb magyar könyvtáros szaklap, az országon belül és határon túlra is eljutva az egész magyar könyvtárossághoz szól. A folyóirat a journals.oszk.hu URL-címen elérhető OJS felületen kerül publikálásra. Megjelent számok: 2023. december.

2. Kutatási és Elemző Osztály (KEO)

Kiemelt feladatok

- a) A Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) Kultúráért Felelős Államtitkári Kabinetből, valamint a Könyvtári és Levéltári Főosztálytól érkezett felkérések, adatszolgáltatások teljesítése, javaslattevés a jogalkotási feladatokhoz, adat- és információszolgáltatás, háttérelmzések készítése a főosztállyal, illetve az OSZK Főigazgatói Kabinettel történt előzetes egyeztetés alapján. Ennek során a 2023-as évben is több adatkérésre válaszoltunk, illetve elemzéseket készítettünk. Véleményeztük, valamint számos javaslatot fogalmaztunk meg a statisztikai adatlap megújításának tervezetével és a KultStat fejlesztésével kapcsolatban.
- b) Az országos éves könyvtári statisztikai adatszolgáltatás szervezése, Budapest vonatkozásában ellátása, adatellenőrzés, adatpublikálás.
  - 2023 első és második negyedében a fővárosi könyvtárstatisztika, adatszolgáltatás ellenőrzése;
  - OSAP1442 adatfelvételi teendők keretében folyamatosan segítettük az adatszolgáltatást, és figyelemmel kísértük a KultStat országos működését;
  - 2023 negyedik negyedében felülvizsgálatra, pontosításra és bővítésre került a statisztikai adatlaphoz kapcsolódó útmutató
- c) A statisztikai adatok megjelenítése, frissítése adatvizualizációs eszközökkel.
- d) Trendjelentések (1-12.) elkészítése: az idősoros adatállomány felhasználásával 2021-től minden évben tizenkét tematikus riport készül, bemutatva a hazai könyvtári rendszerben bekövetkezett főbb változásokat.
- e) Statisztikai gyorsjelentés (előrejelzés) elkészítése és megjelenítése a honlapon.
- f) Az országos éves könyvtári statisztikai adatszolgáltatással (KultStat) kapcsolatos központi feladatok ellátása: a KultStat működtetése, karbantartása, hibajavítása, fejlesztése a Digitális Bölcsészeti Központ (DBK) valamint az Informatikai Üzemeltetési és Szolgáltatási Főosztály közreműködésével; kapcsolattartás a szolgáltatási pontokkal és a regionális adatfeldolgozó központokkal. Statisztikai adatlap gondozása és megújítása (a json designer file és a kitöltési útmutató frissítése).
- g) Az országos éves könyvtári statisztika központi adatellenőrzése, a 2022. évről szóló statisztikai adatok elektronikus publikálása:

- 2023 második és harmadik negyedében országos szinten ellenőriztük az OSAP 1442 teljes adatszolgáltatói által KultStatban rögzített adatlapokat (összesen 3881 db), a hibákkal és javításuk rendjével kapcsolatban egyeztettünk az adatszolgáltatókkal;
- az OSAP1442 adatgyűjtés 2022-re vonatkozó adatai 2023 negyedik negyedében a korábbi évekhez hasonló módon kerültek közzétételre a Könyvtári Intézet honlapján, A könyvtári statisztika harmonizált idősoros adatállománya 2015–2022 (Excel .xlsx formátumban), valamint Power BI adatvizualizáció formájában. Újításként évenkénti bontásban is hozzáférhetővé tettük az adatbázist. Frissítésre került a változók megfeleltetése;
- 2022 második-negyedik negyedévei során az OSAP1442 2015-2021 évi adataira vonatkozóan kialakításra került a 2021. évben kidolgozott irányelvek szerinti egységes, tisztított adatbázis.
- Frissítésre került a KSZR-információs oldal (KSZR-ekre vonatkozó statisztikai adatok vizualizációja).

Általános feladatok

A KEO-ra alapfeladatai mellett minden évben számos ismeretterjesztő, népszerűsítő és ad-hoc feladat is hárul, amelyek közül 2023 során az alábbiak emelhetők ki:

- a) Statisztikai adatszolgáltatások belső használatra, a KIM-nek, a KSH-nak, és az IFLA-nak, valamint más külső partnereknek.
- b) A Könyvtári Intézet honlapjának tartalmi frissítése, új menüpontok létrehozása. Az osztályhoz és a Könyvtári Intézet más osztályaihoz kapcsolódó tartalmak, menüpontok létrehozása és szerkesztése, technikai segítségnyújtás.
- c) Nemzetközi ISO Szabványosítási dokumentumok fordításában történő közreműködés, tanácsadás.
- d) Könyvtári rendszerre vonatkozó ad-hoc adatgyűjtések
  - Könyvtárak az energia-vész helyzetben (II.), 2023. február
  - Iskolai könyvtári adatok kikérése a Belügyminisztériumtól (KIRSTAT)

3. Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály (KMO)

A könyvtári minőségirányítás koordinálása, a Minősített Könyvtári cím (MKC) és Könyvtári Minőségi Díj (KMD) adományozásának szakmai előkészítése

A könyvtári minőségirányítás koordinálását, a MKC és KMD adományozásának szakmai előkészítését 2023-ban az OSZK által a KIM által megkötött támogatói okirat (IV/2013/2023/KONYLEV) biztosította. Az okiratról szóló értesítés 2023. június 7-én érkezett meg az intézménybe, amelynek összege 2021 óta változatlanul 5.000.000,- Ft.

A minőségügyi pályáztatással kapcsolatos feladatok nagy része ciklikusan ismétlődik, azonban minden évben történik néhány módosítás, fejlesztés a pályázat lebonyolításával kapcsolatban.

A KMO előkészítette a MKC és a KMD pályázati felhívás szövegét.

- a) A MKC pályázati felhívásban két változás történt a 2022. évhez képest. A tavalyi kiírásban még előnyként jelent meg, ha a pályázó könyvtár két önértékeléssel rendelkezik, a 2023-as felhívás szerint már kötelezően két olyan önértékeléssel kell rendelkeznie az intézménynek, amelyek között minimum egy év eltérés van. Az új elem feltüntetése miatt módosítani kellett a pályázat benyújtásához szükséges adatlapot. A másik változás a pályázatok formai követelményét érintette. 2023-tól engedélyezett az illusztrációs anyagok használata a szakmai beszámolóban, azonban ezek alkalmazása legfeljebb a szöveg alátámasztására és a könyvtár arculatának tükrözésére szolgálhat, nem helyettesítheti a szöveges leírásokat és az adatokon alapuló elemzést.
- b) A KMD pályázati felhívásban is két módosítás történt. Az egyik az MKC pályázatoknál már említett formai módosítás. A másik változás, hogy törlésre került a világhírvánnyal kapcsolatos szolgáltatáspolitikai innovációk kiemelése.

A pályázati felhívások 2023. június 20-án jelentek meg a www.kormany.hu oldalon, amiről a Könyvtári Intézet tudósított a honlapján, valamint az értesítést közzétette a Katalist levelezőlistán, továbbá a Könyvtárosok és a Könyvtárosok Dolgozószobája szakmai Facebook-csoportokban.

A megadott határidőig 12 könyvtár töltötte fel pályázati adatlapját a Magyarországi Könyvtárak Adatbázisába (MKA), 10 könyvtár jelentkezett az MKC-re és 1 könyvtár a KMD-re, emellett egy visszalépés történt. A helyszíni látogatások után a szakértők az összes jelentkezőt javasolták az elismerésekre.

A tavalyi pályázók számához képest jelentős elmozdulás nem történt, a pályázók több mint fele (6 könyvtár) kívánta meghosszabbítani a minősítését, ezek közül kiemelkedik az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár, amely már harmadik alkalommal nyerte el az elismerést.

Szakmai napok, konferenciák

- a) Győztesek konferenciája (2023. 01. 26.) (196 online bejelentkező)
- b) Pályázati felkészítő szakmai nap (a pályázat iránt érdeklődőknek) (2023. 06. 27.) – 67 online bejelentkező
- c) Pályázatelőkészítő szakmai nap (szakértőknek) (2023. 07. 12.) – 10 fő
- d) Pályázatértékelő szakmai nap (szakértőknek) (2023. 09. 11.) – 11 fő
- e) 3 lépésben konferencia a partnerkapcsolatokról és az erőforrásokról (2023. 11. 30.) – 158 online bejelentkező

Felmérések – elégedettségmérések

- a) Kérdőív a MKC-re pályázók számára – 10 válasz
- b) Kérdőív a KMD-ra pályázók számára – 1 válasz
- c) Szakértői értékelés a 2023-es pályázati ciklusról – 8 válasz
- d) Felmérés a 2020-ban Minősített Könyvtár címet nyert könyvtárak körében – folyamatos minőségmenedzsment munkát felmérő kérdőív – 9 válasz
- e) Elégedettségmérés: 3 lépésben a partnerkapcsolatokról és az erőforrásokról – 77 válasz

- f) Felmérés az MKC-re és KMD-re való jelentkezés tervezett idejéről – pályázati aktivitást felmérő kérdőív – 93 válasz

Kiadványok előkészítése

- a) Design thinking könyvtáraknak. Eszköztár a használóközpontú tervezéshez [elektronikus dokumentum] Budapest, Könyvtári Intézet, 2023. ISBN 978-963-201-667-2
- b) Design thinking könyvtáraknak. Gyakorló példatár [elektronikus dokumentum] Budapest, Könyvtári Intézet, 2023. ISBN 978-963-201-668-9
- c) Design thinking egy nap alatt. Praktikus útmutató a könyvtár fejlesztéséhez [elektronikus dokumentum] Budapest, Könyvtári Intézet, 2023. ISBN 978-963-201-669-6

A könyvtári szakfelügyeleti tevékenység koordinálása, ellenőrzése és értékelése

A KIM Könyvtári és Levéltári Főosztály (a továbbiakban: KLFO) kérésére megkezdődött az a munka, amely a könyvtári szakfelügyeleti tevékenység megújítására és modernizálására irányul. Első lépésként a közgyűjteményi területen (múzeum, levéltár) működő gyakorlatok feltérképezése zajlik. Könyvtári szakfelügyeleti vizsgálatot a szakminisztérium nem indított 2023-ban.

A Magyar Könyvtárak Adatbázisának (MKA) működtetése és fejlesztése

- a) A MKC és KMD pályázatok 2023-as zökkenőmentes elektronikus lebonyolítása.
- b) Hozzáférhetővé vált a könyvtárak számára a 2022-ben tesztelt szervezeti önértékelési felület, amely a Könyvtárak Minőségi Működésének Értékelési Rendszere (KMÉR) alapján készült el. Az elektronikus önértékelést számos könyvtár kipróbálta, sőt: több könyvtár a minőségi pályázatokhoz szükséges önértékelést is ezen a felületen végezte el. 2023-ban összesen 15 könyvtár végzett önértékelést ezen a felületen.)
- c) A vármegyei könyvtárak beszámolójának és munkatervének adatszolgáltatási menüpontjában a KLFO-val egyeztetve törlésre került a kitöltés előtti előzetes statisztikai adatok megadását tartalmazó táblázat.
- d) A vármegyei hatókörű könyvtárakkal együttműködve elindult a KSZR könyvtárak adatainak ellenőrzése. A Bács-Kiskun vármegyei ellenőrzés befejeződött, a Heves vármegyei átvizsgálás folyamatban van.
- e) A könyvtárak adataiban bekövetkező változásokat a KMO munkatársai az MKA-ban módosították a hozzájuk beérkezett információk alapján.

Fölőpéldány-szolgáltatás

A fölőpéldány-szolgáltatás a kulturális törvényben meghatározott célkitűzést figyelembe véve biztosítja a könyvtárak gyűjteményéből kivont dokumentumok hasznosítását a könyvtári rendszer számára. A Könyvtári Intézet honlapstatisztikája szerint ennek a szolgáltatásnak igen magas látogatottsága van a honlapon. 2023-ban 234 jegyzék került be a nyilvántartásba, majd közvetítésre a szakma számára, ez 34 jegyzékkel kevesebb, mint az előző évben. A beküldő intézmények száma is csökkent, 49-ről 39-re, ennek néhány esetben az intézményösszevonás az oka. Az OSZK Állománygyarapítási és -nyilvántartási Osztályának kapacitásához mérten a felajánlott 2023. évi fölőpéldány-mennyiség éppen elegendő.

Nyilvános Könyvtárak Jegyzéke

A Nyilvános Könyvtárak Jegyzékének vezetése a 379/2017-es EMMI-rendelet értelmében a minisztérium feladatkörébe tartozik, azonban a nyilvános könyvtárakat érintő változásokat, ahogy a többi könyvtárét is, a Könyvtári Intézet, azon belül a KMO munkatársai az MKA-ban módosítják a hozzájuk beérkezett információk alapján. Nehézséget okoz az adatok naprakész kezelésében, hogy a fent említett rendelet szerint a KMO-nak nincsenek hivatalos információi a könyvtárak adatainak változásairól.

Egyéb tevékenységek

- a) A KLFO felkérésére a KMO elkészítette a MKC és KMD nyertes könyvtárak laudációit az ünnepélyes díjátadóra.
- b) A KLFO iránymutatásai alapján a KMO részt vett a vármegyei hatókörű városi könyvtárak 2022. évi beszámolóinak értékelésében.
- c) Hibrid formában – jelenléti és online – tartottuk meg (2023. 04. 04.) *Kovácsné Koreny Ágnes: Az ötlettől a megvalósításig. Felhasználóvezérelt innováció a könyvtárban* című könyvének bemutatóját. A Könyvtári Intézet YouTube- csatornáján a program 299 megtekintésnél tart.
- d) A Könyvtári Intézet első alkalommal vett részt a MKE Pest megyei szervezetének szervezésében a ceglédberceli Könyvtári pikniken, ahol a KMO bemutatta az érdeklődőknek az MKA felületén található új szervezeti önértékelési felületet, valamint lehetőséget adott a résztvevőknek, hogy felmérjék könyvtáruk innovációs képességét.
- e) A 2023-ban Tatabányán megrendezésre került MKE Vándorgyűlésen workshopot tartottunk, melynek keretében a résztvevők megismerkedhettek mind a tervezői, mind a felhasználói oldalról a design thinking használóközpontú tervezési folyamatával.
- f) A Könyvtári Intézet minőségirányítási rendszerének elemeként a KMO kidolgozta a rendezvények elégedettségének rendszerét, valamint partnerlistájának vázát.
- g) A KMO aktív szerepet vállalt szakmai szervezetek munkájában. Antal Istvánné az MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekciójának vezetőségi tagja, Bajnok Tamara pedig az MKE Pest Megyei Szervezetének vezetőségi tagja.
- h) A KMO munkatársai a Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály, valamint a Kutatási és Elemző Osztály munkatársaival együttműködve összeállították a magyar könyvtárosok demográfiai adataira vonatkozó felmérést, amelynek lebonyolítását 2024-ben tervezzük.
- i) Kidolgozásra került egy online Jógyakorlat gyűjtemény koncepciója, amelybe a könyvtárak a minőségmenedzsmenttel, szolgáltatásfejlesztéssel kapcsolatos jó gyakorlataikat tölthetik fel.

4. Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztály

Kiemelt feladatok

- a) **Továbbképzések** – a 2023-as évre szóló 18 millió forintos minisztériumi továbbképzési támogatás felhasználása

- új továbbképzési program engedélyeztetése: Élménykönyvtár – tapasztalat és újítás a könyvtáros munkájában, személyes és közösségi kapcsolatrendszereiben (30 óra); Forrásleírás és -hozzáférés a 21. században (30 óra); Gyermekkönyvtári ismeretek újratöltve II. Hatékony pedagógiai módszerek műhelye (60 óra)
- lejárt engedélyű továbbképzési program megújítása: Olvasásfejlesztés, olvasásösztönzés: új kihívások, megújult módszerek (60 óra); Gyermekkönyvtári ismeretek újratöltve I. Elméleti és módszertani alapok (60 óra)
- lejárt engedélyű továbbképzési program megújított tartalmának előkészítése: Coaching szemlélettel a könyvtárban (45 óra); Kutatástámogatás könyvtári környezetben: szakirodalmi, tudományometriai és statisztikai adatbázis-használat
- új továbbképzési program kidolgozása: Fenntarthatóság, zöldkönyvtár, ökokönyvtáros (60 óra)
- engedéllyel rendelkező továbbképzési programok megvalósítása (9 különböző 30-45-120 órás tanfolyam, 9 tanfolyami alkalom, 156 résztvevő)

b) Segédkönyvtáros szakmai képzés

- az új segédkönyvtáros szakmai képzés második tanfolyama második félévének és harmadik tanfolyama első félévének megvalósítása (2 alkalom, 57 fő)
- kapcsolatfelvétel és -tartás a képesítő vizsgákat bonyolító külső vizsgaközponttal (Kiskunhalasi Siker Vizsgaközpont) és a vizsgabizottságokat kinevező BM Köznevelési Stratégiai Főosztállyal (29 sikeres segédkönyvtáros vizsgázó / KI-tanfolyam)

c) Könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés

- a hat féléves képzés második és harmadik félévének megszervezése, lebonyolítása (2 alkalom, 12-12 fő), dokumentálása
- a szervezési kérdések folyamatos egyeztetése a szakmai tartalomért felelős Állományvédelmi és Restauráló Osztállyal

d) Előkészítő feladatok a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny szervezéséhez

- együttműködés a szakmai tartalomért felelős Könyvtárostánárok Egyesületével
- a dokumentáció átvétele a szervezésért korábban felelős OH Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumtól
- közreműködés a Nemzeti Tehetség Programhoz benyújtott pályázat összeállításában
- a nevezési folyamat lebonyolítása (181 nevezés)
- a versenybizottsági tagsági pályázat lebonyolítása
- a vármegyei könyvtári helyszíneken megrendezésre kerülő országos írásbeli forduló előkészítése

Általános feladatok

a) Közvetlen képzési tevékenység

- képzési tanácsadás a hazai és a határon túli könyvtárak, könyvtári képzőhelyek és könyvtárosok számára (320 alkalom)
- az éves képzési terv elkészítése

- a 2022. évre szóló 30 millió forintos EMMI-támogatás beszámolójának elkészítése
- a 2023. évre szóló 18 millió forintos KIM-támogatás képzési és költségterv-ének elkészítése és elfogadtatása
- a képzési adminisztráció adatbázis alapú rendszerének működtetése (<http://ki2.oszk.hu/tanfolyam/login.php>)
  - az adatbázis frissítése, hibáinak javítása az Alkalmazás- és Digitális-tartalomfejlesztési Osztály közreműködésével
- A képzésekre vonatkozó dokumentációs, minőségbiztosítási és statisztikai adatszolgáltatás elkészítése
  - a segédkönyvtáros, a könyv-és papírrestaurátor szakmai képzés és a továbbképzések adatainak rögzítése az új Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszerben (13 tanfolyami alkalom)
  - a segédkönyvtáros képzésre vonatkozó minőségirányítási rendszer éves értékelő feladatainak elvégzése és az elégedettségmérés eredményeinek közzététele a honlapon
  - a segédkönyvtáros, a könyv-és papírrestaurátor szakmai képzés és a továbbképzések dokumentációjának (tanfolyami hirdetések, felnőttképzési szerződések, jelenléti ívek, órarendek, haladási naplók, oktatói és résztvevői minőségbiztosítási kérdőívek, számonkérések értékelései stb.) elkészítése
  - a továbbképzések során bekért résztvevői minőségbiztosítási kérdőívek értékelése, és az eredmények jogszabályi előírás szerinti megjelenítése a honlapon
  - valamennyi továbbképzés bejelentésének elkészítése a Könyvtári Akkreditációs Szakbizottság számára a tanfolyamok indulásáról / zárásáról /elmaradásáról és a minőségbiztosítási kérdőívek eredményeiről
  - az induló továbbképzések népszerűsítése a közösségi médiában kreatívokkal, felhívásokkal
  - a következő másfél év képzési igényeire vonatkozó kérdőíves felmérés elkészítése és az eredmények értékelése, összefoglalása
  - a képzésekre vonatkozó folyamatábrák és folyamatleírások elkészítése (12-12 db) az új folyamatleltár szerint
  - a képzési irattár selejtezése a felnőttképzési jogszabályoknak és az iratkezelési szabályzatnak megfelelően
  - közreműködés a könyvtárosok demográfiai adataira vonatkozó kérdőív előkészítésében
- a képzések támogatása nyílt forráskódú távoktatási (Moodle) felülettel (<https://kepzes.oszk.hu/>)
  - a felület teljes megújítása az Informatikai Üzemeltetési és Szolgáltatási Főosztály közreműködésével
  - a szakmai képzések és a továbbképzések korábbi tartalmainak áthelyezése az új felületre

b) Az iskolarendszeren kívüli képzőhelyek munkájának összehangolása a könyvtárosképző és -továbbképző központi feladatból adódóan

- segédkönyvtáros képzési program előminősítésének elvégzése (1 alkalom)
- folyamatos módszertani segítségnyújtás az új segédkönyvtáros szakmai képzést működtető képzőhelyeknek
  - értesítés a felnőttképzési jogszabályok változásairól
  - értesítés a 2023-as vizsgaidőpontokról, segítségnyújtás a vizsgaszervezés megrendelése ügyében
  - értesítés az EUROPASS-bizonyítvány megrendelésének lehetőségéről

c) A határon túli magyar könyvtárak munkájának segítése

- határon túli továbbképzések megvalósítása a 18 milliós KIM-támogatás segítségével (2 partner / helyszín, 2 tanfolyami alkalom, 8 órás tanfolyamok, 34 résztvevő)
- a minőségbiztosítási összefoglalók, a jelenléti íves excel táblák és a résztvevői tanúsítványok (34 db) elkészítése a képzések résztvevői által kitöltött kérdőívek alapján
- a képzéseken résztvevők (34 fő) adatainak adatbázisba szervezése a határon túli képzésekre vonatkozó honlapon (<https://konyvtarakhataroknelkul.hu/>)
- a 2023. évre kapott KIM-támogatás szakmai beszámolójának elkészítése (a 2023. évi továbbképzési támogatás beszámolójának részeként)

d) A könyvtáros társadalom folyamatos tájékoztatása a könyvtárosképzésről, kapcsolatteremtés a minisztérium és a képző intézmények között

- részvétel a képesítési és a munkakörökre vonatkozó szakmai tájékoztatásban, rendszeres tanácsadás végzettségek, besorolások, vezetői pályázatok feltételeinek ügyében

e) Részvétel az intézeti honlap működtetésében

- a képzési oldalak karbantartása, képzési hírek feltöltése, a feltöltések koordinálása
- kapcsolattartás, az egyes osztályok kéréseinek közvetítése a honlapszerkesztő felé
- szolgáltató és tanácsadó tevékenység, az ehhez kapcsolódó elektronikus szolgáltatások működtetése
  - a könyvtárakat érintő új jogszabályok feltöltése a honlapra
  - hírek készítése és feltöltése a <https://konyvtarak.hu/> portálra és a Könyvtártudományi Szakkönyvtár honlapjára
  - gyerekkönyvajánlók készítése és feltöltése a <https://konyvtarak.hu/> portálra

f) Részvétel könyvtáros és felnőttképzési konferenciákon, felnőttképzést érintő továbbképzéseken, intézeti rendezvényeken és feladatokban

- Felnőttképzési workshop a Tudáspont Kft. szervezésében (2023. 01. 03., 2023. 01. 26.) – 2 fő, online
- Korszerű kompetenciák a használók és a könyvtárosok számára – MKE konferencia (2023. 03. 29.) – 1 fő
- Szakkönyvtári seregszemle (2023. március 30.) – 4 fő, online

- Felnőttképzési munkatárs képzés (48 óra) a Tudáspont Kft. szervezésében (2023. május-június) – 1 fő (megszerzett igazolás: tanúsítvány)
- Murányi Lajos könyvbemutatójának levezetése, Könyvtártudományi Szakkönyvtár (2023. 05. 08.)
- Koltay Tibor könyvbemutatójának levezetése, Könyvtártudományi Szakkönyvtár (2023. 05. 22.)
- Felnőttképzés konferencia a Felnőttképzési Adatszolgáltatási Rendszerről az Inventum Kft. szervezésében (2023. 05. 16.) – 2 fő, online
- Könyvtári Piknik, Ceglédbercel (2023. 05. 24.) – 1 fő
- IKSZ Vállalati könyvtárosok műhelynapja, BME OMIKK (2023. 06. 06.) – 1 fő
- Minősített Könyvtár cím, Könyvtári Minőségi Díj Pályázatismertető szakmai nap a Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály szervezésében (2023. 06. 27.) – 4 fő, online
- Vándorgyűlés, MKE (2023. 07. 13-14.) – 3 fő
- Informatikus könyvtáros BA szak, levelező képzés, 1. félév, ELTE BTK – 1 fő
- Közösségi tudomány – MKE konferencia (2023. 07. 14.) – 1 fő
- Három lépésben konferencia a Könyvtári Minőségfejlesztési Osztály szervezésében (2023. 11. 30.) – 4 fő, online
- Őszi szakmai nap a Könyvtárostanárok Egyesületének szervezésében (2023. de-cember 11.) – 1 fő
- Könyvtárak és a hiteles tájékoztatás, avagy mit tehetünk az álhírek terjedése ellen – MKE konferencia (2023. 12. 13.) – 4 fő, online
- közreműködés a Könyvtártudományi Szakkönyvtár leltározási feladataiban (2023. szeptember-december) – 4 fő

Képzés címe	Időpontja	Résztvevők száma 2022-ben	Résztvevők száma 2023-ban	Költség (Ft) ¹
Segédkönyvtáros szakmai képzés (440 óra)	2023. jan. 9. – 2023. jún. 19.	29	28	
Könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés (1100 óra)	2023. febr. 8. – 2023. jún. 9.	12	12	
Coaching szemlélettel a könyvtárban (30 óra)	2023. május 18., 19., 30., 31.	41	9	

¹ A segédkönyvtáros és a könyv- és papírrestaurátor szakmai képzés, valamint az engedélyezett továbbképzések költségeit részben a tanfolyami résztvevők által befizetett képzési díj, részben a KIM Kultúráért Felelős Államtitkársága által biztosított, könyvtári szakemberek továbbképzése és iskolarendszeren kívüli képzése céljából kapott támogatás fedezte.

Élménymarketing, marketingkommunikáció és érdekérvényesítés (30 óra)	2023. április 13., 14., 20., 21.	nem releváns ²	14	
Forrásleírás és -hozzáférés a 21. században (30 óra)	2023. június 19., 20., 21., 22.	nem releváns	24	
Az internet archiválása mint közgyűjteményi feladat (30 óra)	2023. március 6., 7., 8., 9.	13	22	
Az intézményi publikációs vagyion nyilvántartása a Magyar Tudományos Művek Tárában (30 óra)	2023. április 25., 26., 27., 28.	36	17	
Kutatástámogatás könyvtári környezetben: szakirodalmi, tudományometriai és statisztikai adatbázis-használat (45 óra)	2023. június 6., 7., 8., 13., 14., 15.	22	16	
Minőség és innováció a könyvtárban (120 óra: 86 kontaktóra + 34 óra otthoni munka)	2023. január 30., 31., február 1., 13., 14., 15., 16., 27., 28., március 1., 2.	23	11	
Muzeális könyvtári dokumentumok: megőrzés, nyilvántartás, szolgáltatás (30 óra)	2023. március 27., 28., 29., 30.	37	24	
Úton a felhasználók felé – könyvtári marketing és rendezvényszervezés (30 óra)	2023. február 23., 24., március 2., 3.	19	19	

² A kifejezés jelentése: 2022-ben az adott képzésnek nem volt tanfolyami alkalma.

Határon túli képzés címe, helyszíne	Időpontja	Részvevők száma 2022-ben	Részvevők száma 2023-ban	Költség (Ft) ³
Úton a felhasználók felé (Királyhelmei Regionális Könyvtár, Királyhelmei)	2023. május 16.	nem releváns	12	
Kultúrákövetítés a digitális világban (Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Zenta)	2023. május 4.	nem releváns	22	

Akkreditált képzések címe	Azonosítószám	Akkreditáció időpontja	Költség (Ft) ⁴
Élménykönyvtár – tapasztalat és újítás a könyvtáros munkájában, személyes és közösségi kapcsolatrendszerében	IV/2225-3/2023/KONYVLEV	2023.06.16.	104.000 Ft
Forrásleírás és -hozzáférés a 21. században	IV/526-2/2023/KONYVLEV	2023.02.15.	104.000 Ft
Gyermekkönyvtári ismeretek újratöltve I. Elméleti és módszertani alapok	IV/1709-3/2023/KONYVLEV	2023.04.21.	104.000 Ft
Gyermekkönyvtári ismeretek újratöltve II. Hatékony pedagógiai módszerek műhelye	IV/2808-3/2023/KONYVLEV	2023.08.07.	104.000 Ft

³ A továbbképzések költségeit teljes egészében a KIM Kultúráért Felelős Államtitkársága által biztosított támogatás fedezte (ld. a jelen beszámoló IX. fejezetében a Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása c. bekezdésben).

⁴ Az eljárási díjakat a KIM Kultúráért Felelős Államtitkársága által biztosított támogatás fedezte (ld. a jelen beszámoló IX. fejezetében a Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása c. bekezdésben).

Olvasásfejlesztés, olvasásösztönzés: új kihívások, megújult módszerek	IV/2224- 3/2023/KONYVLEV	2023.06.16.	104.000 Ft
--	-----------------------------	-------------	------------

5. Könyvtártudományi Szakkönyvtár (KSZK)

Kiemelt feladatok

- Szakirodalmi szemle készítése az Informatikai Szolgáltató Osztállyal együttműködve a könyvtárak elleni zsarolóvírusos támadásokról és a védekezési lehetőségekről.
- Az önálló, online formában megjelenő Könyvtörténeti bibliográfia (A magyar nyomda-, könyv-, sajtó- és könyvtártörténeti szakirodalom 2020-ban) megjelentetése. A 2021-es szám előkészítése: anyaggyűjtés, tárgyszavazás, feldolgozás.
- A Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiája 2021-es összevont számának munkálatai: anyaggyűjtés, tárgyszavazás, feldolgozás.
- A két szakbibliográfiához az anyaggyűjtés a Periodikafeldolgozó osztályra érkezett heti 3-500 folyóirat és a kötelespéldányok heti rendszerességű átnézése alapján, valamint online forrásokból zajlott. A tartalmi feltárás a Könyvtártudományi tezausz alkalmazásával, a feldolgozás a HUMANUS adatbázisban történt.
- A 4-es jelzetű könyvekre kiterjedő részleges leltározás. A könyvraktárban 9600 leltári szám ellenőrzése az állomány-nyilvántartásokkal összevetve. A leltározás megvalósítása a Könyvtári Intézet Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztállyal történt. Több mint 300 dokumentum előkészítése törlésre. Az ellenőrzött könyvekből a GDPR előírások betartása érdekében több mint 1000 kölcsönző cédula eltávolítása.
- Az olvasótermi könyvállomány felülvizsgálata és frissítése, az olvasóteremből 570 dokumentum kivonása és raktárba irányítása, a katalógusban és nyilvántartásokban a lelőhely ennek megfelelő módosítása. A használók figyelemfelhívása érdekében a lehető legtöbb friss könyv címlappal kifelé fordítása.
- Szervezőként és/vagy házigazdaként öt könyvbemutatón való közreműködés, három könyvbemutatóról részletes beszámoló írása.

Általános feladatok

- Olvasószolgálat működtetése, gyarapítás, feldolgozás, raktári teendők.
- Egyhetes gyakorlatvezetés az ELTE BTK KITI harmadéves hallgatója számára.
- Ajándékba kapott, könyvtári témájú képeslapgyűjtemény rendezése, állományba vétele (648 db).
- Könyvtártudományi szakirodalmi ajánlójegyzék összeállítása az MKE Könyvtárvilág című online magazinjának hat számába, összesen 236 tétellel.
- Kiállítóként részvétel a Könyvtári Intézet osztályaival az MKE PEMEKSZ által Ceglédbercelen szervezett Könyvtári piknik programon.
- Részvétel az ELTE Könyvtári Nap programján, ahol 17 beiratkozás történt a Könyvtártudományi Szakkönyvtárba.

- g) A Múzeumok éjszakáján sikert arató diavetítések családoknak Bíró Ferenc és a KI három munkatársának közreműködésével.
- h) Csoportok fogadása és könyvtárbemutató a KSZK-ban:
- MKE Helyismereti Szekció,
  - az MKE Fejér Megyei Szervezetének tagjai,
  - a Könyvtár, ami összekötő program résztvevői,
  - Kodolányi Egyetem könyvtári szakember szakirányú képzésén tanuló hallgatók,
  - a PTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Tanszékének hallgatói,
  - a kecskeméti Katona József Könyvtár segédkönyvtáros képzésének résztvevői,
  - a KI Könyvtári Szak- és Továbbképzési Osztálya által szervezett segédkönyvtárosi tanfolyam résztvevői,
  - az OIK munkatársai,
  - az ELTE BTK KITI elsőéves hallgatóinak két csoportja
  - Waldorf iskola 9. évfolyamos tanulói számára a könyvtári katalóguscédulaszorosítás történetéhez kapcsolódó kvízzjáték összeállítása.
- i) A KSZK honlapjának rendszeres frissítése.
- j) A KSZK működésével kapcsolatos személyzeti, szervezési, igazgatási, tájékoztatási, kapcsolatépítési és adminisztratív feladatok ellátása.

5.1 Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétfévi nyitvatartás, változások)

Nyitvatartás	2022. évi tény	2023. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	33	25
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	-	-
Hétfévi nyitvatartás (óra)	5 (17. hétig)	0
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	4, nov.-tól 9	6
Évi összes nyitvatartás (óra)	1.679	1.358
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	0	(aug. 8- aug. 21.) 6
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	(dec. 27-30.) 4 nap	(dec. 23-31.) 3 nap
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	8*	8

* Korábban tévesen 1 óra szerepelt.

5.2 Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2022. évi tény	2023. évi tény
Regisztrált használók száma	109*	86

Aktív használók száma	686	729
Ebből diák	n.a.	n.a.
Napijegyek száma	-	-
Éves olvasójegyek száma	-	-
Látogatások száma (db)	1.015	947
Ebből csoportok (db)	9	15

* Korábban tévesen 686 szerepelt.

5.3 Dokumentumforgalom

5.3.1 Dokumentumforgalom

Használati adatok	2022. évi tény	2023. évi tény
Kölcsönzések száma	384	209
Helyben használat	1.135	649

5.3.2 Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (könyv)	59	36
Gyarapodás (folyóirat)	76	53
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	8.987	8.466
Áthelyezés	22	574
Forgalom	756	550
Kötészetre adott	0	0
Online katalógusban elérhető (%)	49	49

5.3.3 Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2022. évi tény	2023. évi tény
Olvasói munkaállomás	8	5

5.4 Tájékoztatás

Összesen 100 referenzkérdés megválaszolása, ebből 44 személyesen, 36 e-mailben, 20 telefonon történt. A tájékoztatási tevékenység öt kategória szerint:

Válasz típusa	db
Gyorsinformáció	27
Irodalomkutatás	16
Szakirodalmi szemle	1
Jogszabályértelmezés	1
Proaktív referenz	1
Adat- vagy forráskeresés	47
Egyéb	7
Összesen:	100

Valamint SDI-szolgáltatás OSZK-s munkatársak számára – 67 alkalom, 380 cikk.

5.5 Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2022. évi tény	2023. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	1.651	939
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	1.971	130
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	3 óra	3 óra

Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	5 nap	4 nap
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)	49	49

VI. Ciszterci Műemlékkönyvtár (Zirc) beszámolója

A Ciszterci Műemlékkönyvtár 1953 óta tartozik az Országos Széchényi Könyvtár szervezetébe. 2020-ig a Tudományos Igazgatóság, majd a Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály osztályaként működött, 2022. november 2-től pedig főosztályú jogállású szervezeti egységként vesz részt a nemzeti könyvtár munkájában.

A Ciszterci Műemlékkönyvtár egy olyan dokumentumállományt őriz a hozzá tartozó kézikönyvtárral együtt, amely a védett kulturális örökség részét képezi. Mindezt olyan térben, ahol a tárgyi környezet, a berendezés is a védett örökséghez tartozik. A gyűjteményt az OSZK muzeális formában őrizte meg, így jól mutatja, hogyan viszonyultak a ciszterciek könyvekhez, a könyvgyűjtéshez. Törzsállományának gyarapítása 1950-ben lezárult, az elsődleges feladat a meglévő állomány megőrzése lett eredeti környezetében. Ezért is jelentős, hogy a 2021-ben történt felújításokat folytatva, az OSZK 2023-ban a bibliotéka Kisgalériáját állította helyre, illetve modernizálta a műemléki előírások szigorú betartásával. Ugyancsak fontos esemény, hogy Borsa Gedeonnak, a neves bibliográfusnak, könyvtörténésznek a könyvhagyatéka az intézmény kézikönyvtárában kapott helyet.

1. Szervezeti kérdések

Dolgozói létszám

			2022. évi tény	2023. évi tény
Szakmai létszám (fő, töredék is lehet)			4	4
Ebből vezető vagy magasabb vezető, max. 10%, fő, töredék is lehet)			1	1
Könyvtáros munkakörben foglalkoztatottak	Könyvtáros szakképesítéssel	<i>összesen</i>	3	3
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	3	3
	Egyéb	<i>összesen</i>	1	1
		<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	1	1
	<i>Mindösszesen</i>	<i>összesen</i>	4	4
		<i>átszámítva teljes munkaidőre (4+6)</i>	4	4
<i>az Egyéből felsőfokú végzettségű</i>	<i>összesen</i>	0	0	
	<i>átszámítva teljes munkaidőre</i>	0	0	
Egyéb nem szakmai munkakörben foglalkoztatott (fő, töredék is) lehet)			0	0

Önkéntesek száma	0	0
------------------	---	---

2. Szolgáltatások

A műemlékkönyvtári állapot határozza meg az intézmény jelenlegi szolgáltatásait. Múzeális funkció keretében, turisztikai attrakcióként a hét hat napján várja az érdeklődőket, mikor is szervezett tárlatlátogatás keretében mutatják be a könyvtárosok a szerzetesi műveltség, könyvkultúra, könyvtárépítészet helyi jellegzetességeit. A 2021-ben végrehajtott fejlesztések lehetővé teszik rendezvények, konferenciák megszervezését is. Ennek első eredményei 2023-ban értek be, a könyvtár tereit öt alkalommal bérelték ki rendezvények, fotózások lebonyolítására.

Saját rendezvények:

- március 4. könyvbemutató 37 fő
- június 24. Múzeumok Éjszakája (koncert, rendhagyó tárlatvezetés) 1.425 fő
- szeptember 29. könyvbemutató 20 fő
- október 7. koncert 43 fő
- október 28. koncert 42 fő

2022-ben a könyvtár látogatásvezető applikációt vezetett be, aminek használata színeesebbé, élményszerűbbé teszi a tárlatvezetést, egyben segítséget jelent annak a látogatónak is, aki szeretné jobban megismerni az intézményt.

Kutatóhelyként a könyvtár olvasószolgálati, tájékoztatási feladatokat lát el, valamint az állomány őrzését, gondozását, feldolgozását végzi. A bibliotéka helyzetéből adódóan a helytörténeti anyag gyarapítására is törekszik.

2.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitva tartás, változások)

A műemlékkönyvtár éves összes nyitvatartása 4%-kal emelkedett, ami annak köszönhető, hogy a turizmus igényeit szem előtt tartva, a legtöbb ünnepnapon is várta az érdeklődőket.

Nyitvatartás	2022. évi tény	2023. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	45	48
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	27	28
Hétvégi nyitva tartás (óra)	780	808
16 óra utáni nyitvatartás (óra)	256	306
Évi összes nyitvatartás (óra)	2.342	2.448
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig)	0	0
Munkanapok száma (nap)		
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)	12. 27.-12. 30.	0*
Munkanapok száma (nap)	4	
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	45	25

*A műemlékkönyvtár több év óta először tartott nyitva 2023. 12. 28. és 2023. 12. 30. között, amelynek köszönhetően ebben a nem főszezonnak minősülő időszakban is jelentős számú látogató (131 fő) kereste fel az intézményt.

2.2. Látogatói adatok

Könyvtárhasználat	2022. évi tény	2023. évi tény
Regisztrált használók száma	30	30
Aktív használók száma	3	2
Ebből diák	0	0
Napijegyek száma	0	0
Havi olvasójegyek száma	0	0
Féléves olvasójegyek száma	0	0
Éves olvasójegyek száma	0	0
Kutatói olvasójegyek száma	0	0
Látogatások száma (db)	13.515	13.741
Ebből csoportok (db)	75	186

2.3. Dokumentumforgalom

2.3.1. Dokumentumforgalom

Használat	2022. évi tény	2023. évi tény
Helyben használat	28	11

2.3.2. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (könyv)	1	12
Gyarapodás (folyóirat)	6	6
Összesen elérhető szabadpolcos állomány	0	0
Áthelyezés	0	0
Forgalom	0	0
Kötészetre adott	18	0
Online katalógusban elérhető (%)	0	0

A műemlékkönyvtárba 6 folyóirat jár, amelyek az 1953-ban átvett állományhoz illeszkednek, folytatják a ciszterci rend által megkezdett gyűjtést (pl. Századok, Magyar Könyvszemle), amiket újítként tékában helyezünk el, így nem kell a példányokat beköttetni. A műemlékkönyvtár állománya lezárt, ezért csak a legfontosabb kézikönyvekkel gyarapodik a dokumentumok száma.

2.3.3. Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2022. évi tény	2023. évi tény
Katalógusgép	1	1
Olvasói munkaállomás	1	1

2.4. Tájékoztatás

A szóbeli referenz kérdések száma 51 volt, amelyek főleg a könyvtár használatára vonatkoztak. Az online megkeresések száma 18 db volt. Az elektronikus katalógusban (OPAC) a keresések száma 817 db volt.

Az állományfeltárás során szerzett tapasztalataikat munkatársaink több ismeretterjesztő posztban osztották meg az OSZK blogfelületén.

3. Gyűjteményszervezés

3.1. Gyűjteményfejlesztés

Gyűjteményfejlesztés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (db)	7	18
Ebből folyóirat	6	6
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	0	0
Kötelespéldány (db)	0	0
Ebből elektronikus (db)	0	0
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	62.000	55.000

3.2. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2022. évi tény	2023. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma	3.733	3.818
Magyarországi Közös Katalógusba (MOKKA) betöltött tételek száma	3.733	3.818
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	0,5	1
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	16	16
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)	7	7,1

A műemlékkönyvtárban 2023-ban a felújítás miatt a Kisgaléria állományának át-, majd visszahelyezése, tisztítása, valamint a Borsa-hagyaték átvétele, tisztítása volt a feladatok fókuszában, ami a feldolgozó munkától vont el időt, így jóval kevesebb dokumentum került a könyvtár adatbázisába, mint 2022-ben.

Egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama azért nőtt kétszeresére 2023-ban, mivel a műemlékkönyvtár munkatársai nagy többségében XV.-XVI. századi dokumentumokat dolgoztak fel, ezek teljes leírása – a korábbi tulajdonosok azonosítása, a kötéstípusok meghatározása – nagyobb időigényű feladat.

3.3. Állományvédelem

Állományvédelem	2022. évi tény	2023. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	59	12.000*
Muzeális dokumentumok száma	53.000	53.000
Restaurált muzeális dokumentumok száma	15.000	15.041
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	2	39
Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	0	0
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	5	5

*A Kisgaléria felújítása miatt állományát ideiglenesen a könyvtár irodáiban helyeztük el. A visszarakodáskor mindegyik dokumentum portalanítva lett, egyben állapotfelmérésük is megtörtént.

4. Gazdálkodás

Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ra kerekítve)	2022. évi tény	2023. évi tény
Bevétel	Az intézmény működési bevétele	5.770	8.725
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	5.770	8.725
	2.2.1. reprográfiai		
	2.2.2. ajándékbolt	423	483
	2.2.3. beiratkozási díj		
	2.2.4. egyéb	5.347	8.242
	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz	47.465	55.496
- ebből fenntartói támogatás	47.465	55.496	

vétel adás kü- sége: Ft		- ebből központi költségvetési támogatás			Be- és ki- lönb- 0 e
		- ebből pályázati támogatás összesen			
		- OKR			
		- egyéb hazai			
		- EFOP			
		- nemzetközi			
		Egyéb bevétel összesen			
		Bevétel összesen	53.235	64.221	
Kiadás		Személyi juttatás	24.923	29.010	
		Munkaadókat terhelő összes járulék	3.283	3.771	
		Dologi kiadás	25.029	31.301	
		Egyéb kiadás		139	
		Kiadás összesen	53.235	64.221	

VII. Az Országos Idegennyelvű Könyvtár beszámolója

Az Országos Idegennyelvű Könyvtár (a továbbiakban: OIK) 2021. december 1-től beolvadt az OSZK-ba, annak egy főosztályaként működött a 2022. évben. A 2022. november 2-án hatályba lépett SZMSZ értelmében az OSZK főigazgatójának közvetlen irányítása alá tartozik. Az OIK egy szervezeti egységgel rendelkezik, a Nemzetiségi Dokumentumellátási Osztállyal.

A 2023. évben a belépő, illetve a kilépők dolgozók száma egyaránt 2 fő volt. Nyugdíjba vonuló munkatárs nem volt.

1. Szolgáltatások

Az OIK szolgáltatásait 2023. évben is **drasztikusan befolyásolta az energetikai vész-helyzet kapcsán elrendelt fogyasztási korlátozás**. Az épület objektív adottságai (a fűtést ellátó 30 éves gázkazán, a 110 éves épület szerkezete, a 3. emeleti fűtés hiánya) miatt a kötelező megtakarítást csak a szolgáltatások minimalizálása, a gyűjtemény egyes részeinek, valamint – az ügyeletet ellátó néhány főt kivéve – az összes munkatárs tervezett átköltöztetése révén lehetett elérni.

A 2022. évben bevezetett téli üzemmódot (a bejárat melletti két kisebb helyiséget (ruhatár és beiratkozás) fűtve 18 fokra, a gyűjtemény-elhelyezéssel érintett részeket 16 fokra, az egyéb részekben temperálási (kb. 8 fok) hőmérsékletre) 2023. május 1-ig tartottuk fenn. Ebben a rendben **minden olvasói tér lezárásra, minden helyben igénybe vehető szolgáltatás felfüggesztésre került**. A beiratkozási ponton egy műszakos munkarendben 2 fős szakmai létszámmal (egy könyvtáros, egy raktáros) biztosítottuk az alábbi szolgáltatásokat: beiratkozás, előre kért dokumentumok kölcsönzése, dokumentumok visszavétele, késedelmi díjak befizetése, a dokumentumkölcsönző automata működésének biztosítása (feltöltés, kiürítés), könyvtárközi szolgáltatások.

Az őszi időszakban 2023. november 1. napjától visszaálltunk erre az üzemelési módra, a tavaszi időszak tapasztalatai alapján néhány fővel (+ 1 fő olvasószolgálatos, illetve + 1 fő zeneműtároló kolléga, valamint a raktári feladatok ellátására a feladatok függvényében beosztott kollégákkal) bővülve. Szintén az év eleji tapasztalatok alapján a munkaterületeken és a gyűjteményi területeken 2 fokkal magasabb hőmérsékleteket állítottunk be.

1.1. Nyitvatartás (heti nyitvatartási idő, hétvégi nyitvatartás, változások)

Az OIK nyitvatartását, a helyszínen személyesen igénybe vehető szolgáltatások elérhetőségét 2023-ban, az előzőekben leírt energiavészhelyzeti intézkedések korlátozták. 2023. január 1-től május 2-ig, és november 1-től december 31-ig, korlátozott nyitvatartással működött a könyvtár.

Nyitva tartás*	2022. évi tény	2023. évi tény
Heti nyitvatartási órák száma (óra)	48 / 31	34 / 29,5
Heti nyitvatartási órák száma a különgyűjteményi olvasótermekben (óra)	0	0
Hétvégi nyitvatartás (óra)	0	0

16 óra utáni nyitvatartás (óra)	20 óra / hét 3,5 óra / hét	16 óra / hét 3,5 óra / hét
Évi összes nyitvatartás (óra)	2.338	1.542
Nyári zárvatartási idő (-tól;- ig) Munkanapok száma (nap)	-	-
Téli zárvatartási idő (-tól;- ig)	2022.12.27.- 2021.12.30.	-
Munkanapok száma (nap)	4 nap	
Különleges nyitvatartás (pl.: Múzeumok Éjszakája) (óra)	0	0

* A nyitvatartási adatok a teljes / ügyeleti nyitva tartás időszakában eltérnek, ezért szerepel két adat néhány kategóriában.

A dokumentumkölcsonzó automata (locker) szolgáltatás egész évben, a hét minden napján 0-24 órában biztosította a félretett dokumentumok átvételét, illetve a dokumentumok visszavételét.

1.2. Látogatói adatok

A 2023-ben mért látogatói adatok az előző évekhez képes jelentős csökkenést mutatnak, amely nyilvánvalóan a szűkebb nyitvatartási időnek a következménye.

Könyvtárhasználat	2022. évi tény	2023. évi tény
Regisztrált használók száma	2.512	1.921
Aktív használók száma	1.398	1.174
Ebből diák*	512	684
Napijegyek száma	3	1
Havi olvasójegyek száma	0	0
Féléves olvasójegyek száma	189	173
Éves olvasójegyek száma	1.829	1.609
Kutatói olvasójegyek száma	7	6
Látogatások száma (db)	22.171**	10.498
Ebből csoportok*** (db/fő)	15/196	10/185

* A diákoknak nincs külön profilja az integrált rendszerben, beiratkozáskor 16 év alatt a „Díjmentes”, 16 év fölött az „50%-os, éves” olvasói osztályban szerepelnek; utóbbi esetben az olvasói adatlapon feltüntetjük a diákkedvezményt.

** Korábban tévesen 2.271 db szerepelt.

*** A könyvtárba látogató diákcsoportok adatait a látogatást szervező egységek, az egyetemi tanszékek hallgatói esetében a Nedok, az általános és középiskolai tanulók esetében az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Főosztály és az OIK Zeneműtár adatait összesítve adjuk meg.

2023-ban is hirdettünk beiratkozási akciókat, programokat a potenciális olvasók megszólítására.

- Középiskolás, ill. egyetemi tanszékekről érkező csoportok fogadásakor a kísérő tanár ingyenesen iratkozhat be.
- *Könyvtárat ajándékba* akció keretében olvasójegy váltható ajándékozás céljából.
- Az OIK Nyílt napján (2023. szept. 22.) az éves beiratkozási díjakból 100% kedvezményt biztosítottunk. Ezzel a kedvezménnyel 16 fő iratkozott be.

Kitelepülések

Az OIK évek óta hangsúlyt fektet a könyvtár falain kívüli megjelenésre: szolgáltatásainkat, állományunkat az intézmény profiljához kapcsolódó külső rendezvényeken népszerűsítjük, kitelepüléseinkkel a potenciális használók figyelmét kívánjuk felkelteni.

Egyik legfontosabb kitelepülési helyszínünk a szeptemberi **ELTE Könyvtári Nap**. Ez az évente megrendezett könyvtári „börze” lehetőséget teremt az OIK egyik kiemelt célcsoportja, a filológus és más bölcsész szakok hallgatóinak megszólítására. 2023-ban ismét a Trefort-kertben találkozhattunk a hallgatókkal. A szeptember 12-i rendezvényen **44 fő iratkozott be, illetve hosszabbította meg tagságát**, ami igazolja a kitelepülés fontosságát.

Látogatócsoportok

Minden évben rendszeresen fogadjuk a könyvtárat megismerni kívánó látogatócsoportokat.

Az egyetemi tanszékek hallgatóinak csoportos látogatás keretében mutatjuk be könyvtárunk gyűjteményét és szolgáltatásait. A filológus hallgatók szakszerű tájékoztatásában az adott nyelvterület állományát gondozó nyelvi referensek is részt vesznek.

2023-ban a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karáról, az egyetem Tréninghetének keretében látogattak el hozzánk csoportosan a diákok (10 fő).

Az általános és középiskolákból érkező csoportoknak a Nemzetiségi Dokumentumellátási Osztály és az Olvasószolgálati és Tájékoztatási Főosztály munkatársai tartanak interaktív könyvtárismertető foglalkozásokat.

2023-ban

- az esztergomi Vitéz János Katolikus Nyelvoktató Német Nemzetiségi Általános Iskola tanulói (19 fő),
  - a budapesti Vörösmarty Mihály Ének-zenei, Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium diákjai (8 fő),
  - a Budapest IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium tanulói (29 fő),
  - a Budapest IX. Kerületi Leövey Klára Gimnázium diákjai (61 fő) (2 alkalom), és
  - a Budapesti Ward Mária Általános Iskola, Gimnázium és Zeneművészeti Szakgimnázium tanulói (9 fő)
- vettek részt könyvtári foglalkozáson az OIK-ban.

Az ukrán

- Leszja Ukrajinka Országos Ukrán Nemzetiségi Nyelvoktató Iskola (29 fő) és
- az Ukrán Hagyományok Háza (18 fő)

is hozott általános iskolás csoportot intézményünkbe.

Ezen felül a Szegedi Egyetem 2 könyvtárosa látogatott el hozzánk szakmai tapasztalatszerzésre.

1.3. Dokumentumforgalom

A dokumentumforgalomra is számottevő hatással volt az energia-vészhelyzeti minimalizált szolgáltatási rend.

1.3.1. Dokumentumforgalom részletei

A helyben használt dokumentumok száma az OIK Olvasótermében, Tájékoztatójában és a Zeneműtárban a helyi forgalomba került dokumentumok összegéből adódik. Ezeken a szolgáltatási pontokon van mód a helyben használati statisztikák vezetésére. A valós helyben használatok száma bizonyára magasabb, mert a Nyelvstúdióban nincs szolgáltatási pont, a Tájékoztatóban, pedig csak bizonyos időszakokban tartózkodik oda beosztott könyvtáros.

Használat	2022. évi tény	2023. évi tény
Helyben használat	4.215	895
Kölcsönzött dokumentumok száma (db)	39.877	13.408
Könyvtárközi kölcsönzés – küldött dok. (db)	179	61
Könyvtárközi kölcsönzés – kapott dok. (db)	407	519
Nemzetközi dokumentumforgalom – kapott dok. (db)	11	15
Nemzetközi dokumentumforgalom – küldött dok. (db)	0	0

A dokumentumforgalom mutatóit tekintve az energia-vészhelyzeti működés hatása leginkább a helyben használat adatainál azonosítható, mivel az év első négy, és utolsó két hónapjában egyáltalán nem volt lehetőség a helyben használatra. A kölcsönzési tranzakciók száma szintén jelentősen visszaesett, az ügyeleti és dokumentum-automata (locker) szolgáltatás biztosítása ellenére is.

ODR/Könyvtárközi kölcsönzés

A beérkező könyvtárközi kéréseket az év során folyamatosan fogadtuk, **így a kapott dokumentumok száma 20%-os emelkedést mutat.**

A kérések döntő része továbbra is eredeti dokumentum, az elektronikus formátumban szolgáltatott művek aránya 5% a tőlünk kért dokumentumok, 12% az általunk igényelt dokumentumok esetében.

A zenei dokumentumok könyvtárközi ügyintézését közvetlenül a Zeneműtár munkatársai intézik.

1.3.2. Szabadpolcos állomány

Gyarapodás/áthelyezés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (könyv)	1.179	995
Gyarapodás (folyóirat)	0	0
Összesen elérhető szabadpolcos állomány*	73.173	74.140
Áthelyezés**	721	682
Forgalom***	29.941	9.115
Kötészetre adott	0	0
Online katalógusban elérhető (%)	100	100

* A szabadpolcos állomány gyarapodásán a könyvtárba beérkező új dokumentumok eredendően szabadpolcra irányítását, illetve a jelzett időszakban a gyűjtemény más egységeiből, főként a Raktárból történt átirányítást értjük.

A szabadpolcos állományba nem számítjuk bele a Zeneműtárban elhelyezett LP gyűjteményt, amely nyitott polcrendszeren van, de használata könyvtáros felügyelete mellett lehetséges.

** Áthelyezésen a szabadpolcra történő átirányítás értendő.

*** Forgalom alatt a Kölcsonzói szabadpolcra, a Nyelvstúdióból és a Zeneműtárból történő kölcsönzési tranzakciók száma értendő

Szabadpolcon válogatás található a magyar és idegen nyelvű szépirodalmi művekből és a nemzetiségi témájú anyagból; a szakirodalom jellemzően a raktárban és az Olvasóteremben, valamint az Olvasóterem előtti Tájékoztatóban található; a nyelvtanulást segítő dokumentumok a Nyelvstúdióban vannak elhelyezve. Az újdonságok elhelyezése érdekében folyamatos a régebbi dokumentumok átirányítása a raktárba.

A zenei dokumentumok szintén szabadpolcos rendszerben érhetőek el a Zeneműtárban.

1.3.3. Olvasói számítógépek

Olvasói számítógépek száma helyben használatra	2022. évi tény	2023. évi tény
Katalógusgép	5	5
Olvasói munkaállomás	20	20

Az OIK katalógusa a tájékoztató és szabadpolcos terekben 5 dedikált PC-n használható. Összesen 20 munkaállomás áll az olvasók rendelkezésére. A használók jelentős része már saját számítógéppel vagy más okos eszközzel érkezik. Számukra rendelkezésre állnak a wifi hálózat, illetve az eszközök töltését lehetővé tevő konnektorok. Emellett az internet-elérést biztosító asztali számítógépeink kihasználtsága is folyamatos. Beiratkozott használóink ezt a szolgáltatást ingyenesen vehetik igénybe. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy az okos eszközök és a mobilinternet elterjedése ellenére a szolgáltatásra igény van. A biztonságos távolság megtartása érdekében a kölcsönzói szabadpolcos részben elérhető munkaállomások számát 10-ről 6-ra csökkentettük 2021-ben, amit azóta is fenntartunk.

1.4. Tájékoztatás

A referenz kérdések számát az alábbi táblázatban az OIK valamennyi szolgáltatási pontjára (Tájékoztató, Kölcsönző, illetve Zeneműtár) vonatkoztatva adtuk meg.

Törekszünk rá, hogy elkülönítsük a kutatómunkát, a nyelvi referensek, ill. a tájékoztató és zenei könyvtárosok szaktudását igénylő referenz kérdéseket az általában a könyvtárhasználatra, a szolgáltatásokra, a dokumentumok elérhetőségére vonatkozó kérdésektől, melyeket gyorstájékoztatásként tartunk nyilván.

Referenz kérdések száma	2022. évi tény	2023. évi tény
Szóbeli (személyes)	123	35
Szóbeli (telefon)	83	29
Szóbeli (skype)	0	0
Szóbeli összesen	206	64
Írásbeli (postai)	0	0
Elektronikus	65	14
Írásbeli összesen	65	14
Gyorstájékoztatás*	1.124	826
Összesen	1.395	904
Irodalomkutatások, témafigyelések száma	0	0
Bibliográfiai szolgáltatás	0	0

* Könyvtárhasználatra, a szolgáltatásokra, a dokumentumok elérhetőségére vonatkozó kérdésekre adott válaszok.

2. Gyűjteményszervezés

2.1. Gyűjteményfejlesztés

Gyűjteményfejlesztés	2022. évi tény	2023. évi tény
Gyarapodás (db)	4.158	3.431
Ebből folyóirat *	125	78
Ebből CD/DVD/elektronikus dokumentum	297 / 64 / 9	102 / 31 / 0
Kötelezpéldány (db)	951	851
Ebből elektronikus (db)	0	0
Gyarapításra tervezett összeg (Ft)	5.687.668	13.491.853

* Adott évben lezárt tékázott folyóirat.

Az adatok a vétel, kötelezpéldányok, az adományok és a nemzetközi csere darabszámát és értékét tartalmazzák.

A tervszerű állománygyarapítás, az újdonságok folyamatos beszerzése már több mint 10 éve forráshiány miatt problémás. Így a megjelenő újdonságokat nem akkor tudjuk beszerezni és szolgáltatni, amikor erre igény van. **Tervszerű gyarapítás csak a nemzetiségi állományrész esetében volt kivitelezhető, amelynek fedezete, a nemzetiségi dokumentumellátás kerete, 2023-ban is rendelkezésre állt.** Az előző évekhez képest az összeg 6 millió Ft-ról 12 millió Ft-ra emelkedett, amiből az OIK saját állományának gyarapítására 4,6 millió Ft-ot fordított, 7,4 millió Ft jutott a 19 megyei könyvtár és a FSZEK állománygyarapítására összesen.

A 2023. évben a nemzetiségi dokumentumellátás keretén kívül nem jutott forrás a gyűjtőkörünknek megfelelő állománygyarapításra.

Folyóiratbeszerzés csak a magyar, KEF-en keresztül beszerzendő folyóiratokat illetően történt. Külföldi folyóiratbeszerzés nem volt.

Az egyéb bevonható forrásokból (maradék kötelempéldányok válogatása, adományok, hagyatékok, Mikes-program) beérkező dokumentumok véletlenszerű pótlásokra nyújtanak lehetőséget.

2.2. Nemzetiségi gyűjtemény fejlődése

A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény 1. melléklete szerinti nemzetiségek	2022. évi tény	2023. évi tény
bolgár nyelvű dokumentumok száma (db)	3.508	3.604
görög nyelvű dokumentumok száma (db)	1.454	1.537
horvát nyelvű dokumentumok száma (db)	3.280	3.333
lengyel nyelvű dokumentumok száma (db)	9.928	10.105
német nyelvű dokumentumok száma (db)	47.462	47.857
örmény nyelvű dokumentumok száma (db)	114	117
roma nyelvű dokumentumok száma (db)	163	167
román nyelvű dokumentumok száma (db)	5.958	6.025
ruszin nyelvű dokumentumok száma (db)	127	132
szerb nyelvű dokumentumok száma (db)	4.201	4.318
szlovák nyelvű dokumentumok száma (db)	5.987	6.039
szlovén nyelvű dokumentumok száma (db)	1.545	1.581
ukrán nyelvű dokumentumok száma (db)	3.806	3.945

Az OIK állományában lévő nemzetiségi dokumentumok száma 88.760 db. Az egyes nyelvek dokumentumainak száma között eltérések figyelhetők meg. Ezek összhangban vannak a közösségek nagyságával, a nyelv státuszával (pl. a német nyelv nemzetközi nyelv, a roma és a ruszin anyaország nélküli nemzetiségi nyelvek), a hazai és anyaországi könyvpiacra fellelhető dokumentumok mennyiségével, a dokumentumok árával, illetve a beszerzésre fordítható összeggel, valamint azzal a ténnyel, hogy esetenként az előző év végén beérkezett dokumentumok formai és tartalmi feltárására a következő év januárjában kerül sor.

Az adatok értelmezésekor fontos tényező, hogy a könyvtári állomány a gyarapítás-apszítás következtében folyamatosan változik.

Nemzetiségi dokumentumellátás:

Az elmúlt évben az országos nemzetiségi dokumentumellátás céljára **12 millió forintos összeg a költségvetésben rendelkezésre állt, ami duplája a megelőző évek keretösszegének.**

Az **OIK nemzetiségi gyűjteményének gyarapítása** céljából beszereztük a magyarországi nemzetiségek legfrissebb hazai és anyaországi szépirodalmi kiadványait, és a róluk szóló szakirodalmi munkákat.

A 19 megyei könyvtár és a FSZEK részére **mind a 13 nemzetiségi nyelvterület** (ukrán, görög, cigány, horvát, lengyel, német, román, szerb, szlovák, szlovén, ruszin, örmény, bolgár) hazai és anyaországi kiadványaiból készült ajánlójegyzék.

A partnerkönyvtárak számára összesen **897 címből** álló ajánlólista készült, nyelvek szerinti bontásban, **amelyből mind a 20 partnerkönyvtár rendelt.** A rendelések alapján összesen **1.628 db dokumentumot szereztünk be 7.375.185- Ft értékben.**

Ebben az évben is **könyvtáranként 20.000 Ft-ot kötelezően roma könyvek beszerzésére** kellett fordítani. A megyei könyvtárak ezt a keretet felhasználták, de sok esetben ezen felül is rendeltek roma könyveket, így összesen **158 db cigány nyelvű vagy témájú dokumentum beszerzése történt meg 433.964 Ft értékben.**

2.3. Feldolgozás, állományfeltárás, a munkafolyamat szakmai mutatói

Gyűjteményfeltárás	2022. évi tény	2023. évi tény
Épített elektronikus katalógusokban/adatbázisokban rögzített rekordok száma		
katalógus bibliográfiai rekordok:*	5.249	15.374
ebből az analitikus	27.552	4.622
ebből besorolási:		6.097
Saját építési adatbázisok:	.044	3.695
nemzetiségi		2.752
műfordítás bibliográfiai rekordok:		943
Feldolgozás időtartama (egy dokumentum feldolgozásának átlagos időtartama órában kifejezve)	0,7	0,7
Beérkező új dokumentumok olvasók számára történő hozzáférhetővé válásának időtartama	5	5
A gyűjtemény elektronikus feldolgozottsága (az elektronikus katalógusban feltárt dokumentumok száma a gyűjtemény egészének %-ában)	96	96

* A 2022. évben a bibliográfiai rekordokba nem számítottuk bele az analitikus rekordokat, csak külön lettek megadva. A besorolási rekordok pedig eleve nem kerültek megadásra.

Az elmúlt év folyamán beérkezett dokumentumok állományba vétele, tartalmi és formai feltárása megtörtént. A dokumentumok a használók rendelkezésére állnak. Az állomány gondozása folyamatos, a katalógusrekordok módosítása, illetve a szükséges mértékű állományapasztás is folyamatosan zajlott.

Tovább folytattuk a hiányos bibliográfiai leírással rendelkező rekordok kiegészítését.

A teljes állomány feldolgozottsága a kombinált munkakörök (pl. gyarapító-feldolgozó), a lecsökkent létszám és a megnövekedett feladatok mellett állandóságot mutat. A beérkező dokumentumok teljes formai és tartalmi feltárással eljutnak a használókhoz, érteve ez alatt a teljes országos könyvtári hálózatot, a napi online MOKKA-ODR feltöltés segítségével.

A tartalmi és formai feltáráson túl **elengedhetetlen követelmény a katalógus** (kb. 400 ezer bibliográfiai rekord) **és a kapcsolódó állományok** (név, és egyéb authority, kb. állományonként 100 ezer rekord) folyamatos **karbantartása, kiegészítése, javítása**, amit a beszerzési hullámvölgyek idejére ütemezünk.

A Nemzetiségi Adatbázisban és Műfordítás Adatbázisban az új rekordok felvétele folyamatos munka. Ebben az esetben is a napi feladatok része a kapcsolódó állományok ellenőrzése, javítása és karbantartása, a tárgyszavak rendszerré szervezése, gyarapítása – amelynek követnie kell a társadalmi és tudományágbeli változásokat.

A műfordítás adatbázisban tovább folytatódott a 2015-től elkezdett, 1970–1986 között épített cédulakatalógus anyagára alapozó retrokonverzió.

A Humántudományi tanulmányok és cikkek adatbázisával (HUMANUS) 2008-tól való együttműködés eredményeként egységes feltárási irányelvek alapján történik a feldolgozás. **A HUMANUS-ban az OIK folyamatosan dolgozza fel a konzorciumi megállapodásban vállalt szakirodalom adatait.**

Apasztás

Az állományapasztás keretében **709 dokumentum selejtezése történt meg**. Főleg duplumok, ill. a rossz állapotú dokumentumok kerültek ki az állományból. A zenei dokumentumok közül is a sérült, rossz állapotú CD-k, DVD-k, hanglemezek, kották selejtezése történt meg, amelyeket olvasók nem tudnak már biztonsággal használni, illetve állapotuk már nem teszi lehetővé a kölcsönzést és a helybenhasználatot sem.

A folyóiratok évente aktuális selejtezése a szabályzat alapján megtörtént.

2.4. Állományvédelem

Állományvédelem	2022. évi tény	2023. évi tény
Tárgyévben fertőtlenítés, kötés, javítás, restaurálás, savtalanítás vagy egyéb aktív állományvédelmi intézkedésben részesült dokumentumok száma	0	0
Muzeális dokumentumok száma	168	168
Restaurált muzeális dokumentumok száma	0	0
Az állományvédelmi célból digitalizált és a konvertált dokumentumok száma	6	0

Biztonsági jellel ellátott dokumentumok száma	3.663	3.183
A könyvtári dokumentumok állagának védelmét szolgáló gépek száma	0	0

A digitalizálási tevékenységünket tekintve figyelembe kell venni a könyvtár gyűjtőkörét, ami alapján állományunk túlnyomó többsége XX. és XXI. századi, külföldön kiadott dokumentum, ami szerzői jogvédelem alá esik.

A digitalizálási tevékenységünk nemzetiségi dokumentumokra terjed ki, főként folyóiratokra, illetve ezek mellett egyéb nemzetiségi dokumentumokra is, összehangolva az erőforrásokkal. Az évek során a digitalizált nemzetiségi dokumentumok állományából kialakult a Nemzetiségi Digitális Könyvtár. Ezen a területen – az állományvédelmi célok mellett – a szolgáltatási célok is megvalósíthatók a kiadókkal kötött megállapodások révén. A jogtisztta háttér biztosítása érdekében a nemzetiségi folyóiratok kiadóival megállapodást kötöttünk. Cél, hogy a nemzetiségi folyóiratokat az indulásuktól a kurrens számokig szolgáltatni tudjuk intézményünkben, lehetőség szerint korlátozás nélkül az Interneten keresztül minden érdeklődőnek. A megállapodásoknak köszönhetően egyre több dokumentumot kapunk meg, vagy tölthetünk le eleve digitális formában, így a digitalizálási igény is töredékére esett, ami a szervezeti változásokkal is összhangban van, hiszen a digitalizálási feladatokat a továbbiakban az OSZK Digitalizáló Osztályának segítségével és koordinálásával tudjuk megoldani.

Dokumentumok restaurálására, rendszeres köttetésre 2023-ban sem került sor. A dokumentumok állapotának figyelése, ellenőrzése és a szükséges kisebb javítások végzése folyamatos. Az állagmegóvás érdekében a raktár munkatársai *267 db dokumentum esetében végeztek kisebb javítást.*

A Zeneműtárban folyamatos a kotta, az audio- és audiovizuális anyagok állapotának ellenőrzése, figyelése. Kották esetében a helyben javítható dokumentumokkal a Zeneműtár kollégái foglalkoznak: 2023-ban összesen 69 kottával dolgoztak a munkatársak. Az audio- és audiovizuális dokumentumoknál a tokok cseréje azonnal megtörténik. A CD-k, DVD-k sérülése, törése esetén azok selejtezési listára kerülnek. Kötészeti megoldás esetén a raktárba irányítják dokumentumokat.

3. Rendezvények

Az OIK fontos része a budapesti kulturális életnek, keresett kiállítóhely és rendezvényhelyszín. A rendezvények többsége partnereinkkel való együttműködés eredménye, ezért a rendezvények nagymértékben függenek partnereink terveitől. 2023-ban az előző évek-től eltérően nem a járványhelyzet, hanem az energia veszélyhelyzet volt hatással a rendezvények szervezésére. E miatt kevesebb rendezvény valósulhatott meg.

A partnereinkkel együttműködve összesen **33 programot** tudtunk megszervezni, melyeken **1.469** regisztrált vendég vett részt. Kulturális programjaink egy részéhez az elmúlt évben is kapcsolódott szervezett csoportos könyvtárlátogatás.

A kulturális programokkal kapcsolatban alapelvünk, hogy azok a könyvtár profiljához illeszkedjenek, ezzel kapcsolatban nyújtsanak többletinformációt, tartalmat, esztétikai élményt, ennek megfelelően az intézmény vonatkozásában legrelevánsabb célközönséget szólítjuk meg. Színvonalas, ingyenes és sikeres kulturális programokkal 2023-ban is

megteremtettük a kulturális javakhoz való hozzáférés lehetőségét, megvalósítva ezzel a kulturális alapellátást.

2023-ban programjaink újra helyszíni jelenléttel valósultak meg. Egy esetben, az Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtárának programja közösségi média oldalainkon online formában is elérhető volt.

Rendezvények	2022. évi tény	2023. évi tény
Konferenciák száma	0	1
Konferenciákon résztvevők száma	0	70
Időszaki kiállítások száma	8	4
Időszaki kiállítások látogatóinak száma	257	246
Könyvbemutatók száma	13	8
Könyvbemutatók látogatóinak száma	439	356
Zenei rendezvények száma	19	9
Zenei rendezvények látogatóinak száma	516	283
Egyéb programok száma	22	11
Egyéb programokon résztvevők száma	601	514
Összes rendezvény száma (db)	62	33
Összes rendezvényen résztvevők száma (fő)*	1.813	1.469

* Az összes rendezvényen résztvevők száma az online programokon jelenlévőket is tartalmazza.

Május 26-án **HIMNUSZ 200** címmel a **Magyarországi Görögök Országos Önkormányzata**, a **Nikosz Beloianisz Művelődési Ház és Könyvtár** és a **Görög Ifjúsági Egyesület** közös rendezvényét tartottuk az olvasóteremben. A görög és a magyar Himnusz 200 éves évfordulója alkalmából rendezett irodalmi megemlékező műsorban **Dr. Diószegi György Antal** művelődéskutató előadása mellett **Petridisz Hrisztosz** és **Galbenisz Tomasz** színművészek tolmácsolásában hallgathatták meg az érdeklődők a műveket.

Hagyományainkhoz híven meghirdetésre került az OIK műfordítás-pályázata. 2023-ban **Sztella Petrídu Ásztegosz** című versének magyar fordítását értékelte a zsűri: **Vörös István** költő, műfordító, a zsűri elnöke, **Patak Márta** író, műfordító és **Caruha Vangelió** irodalmár, műfordító. Idén a pályázat támogatói **az Újpesti Görög Nemzetiségi Önkormányzat** és a **II. Kerületi Görög Nemzetiségi Önkormányzat** voltak. A **Magyar Fordítóház Alapítvány** különdíjat ajánlott fel. A kiírásra **51 pályamű** érkezett. Az első három helyezett és a zsűri által közlésre érdemesnek ítélt műfordítások megjelentek a **Cédrus Művészeti Alapítvány** kiadványában.

Augusztus végén **kínai-magyar versmondó műsor** és a „**Kínai karakterek és civilizáció**” című **kiállítás** került megrendezésre az OIK-ban. Az előadáson diákok tolmácsolásában **Petőfi-verseket hallhatott a közönség kínaiul és magyarul egyaránt**. A versmondások mellett betekintést kaptunk abba a legtöbbünk számára rejtelmes világba, amely a kínai írásjelekről, azok kialakulásáról és használatáról szól. A kínai kalligráfia tulajdonképpen a kínai írás hagyományos módon, ecsettel és tussal, papírra történő leírása. Ezen túlmenően egy intuitív művészet is, szabályokon túlmenő alkotás. **Li Zhen Árpádnak** köszönhetően a gyönyörű kiadványokkal bővíthetett az OIK gyűjteménye.

Az ősz során ismét együtt dolgoztunk az **Európai Bizottság Fordítási Főigazgatóságával**. Az európai uniós országok nyelveihez és kultúrájához kapcsolódó online kvízt a

Nyelvek Európai Napja (szeptember 26.) alkalmából tettük közzé közösségi média felületeinken. A legjobb eredményt elérő résztvevők között 3 darab Kindle e-könyv-olvasót sorsoltunk ki. A kétéhetes időszak alatt összesen **12.571** résztvevő töltötte ki a kvízt.

Az **OIK Nyílt napjára** (szeptember 22.) változatos programokkal vártuk az érdeklődőket. Az **épületséta és a raktárséta** mellett az érdeklődők részt vehettek a 16 órától kezdődő **Az én (b)irodalma című irodalomterápiás foglalkozáson** is. Az önismeretet mélyítő csoportalkalom során a beszélgetést, gondolatokat a helyszínen közösen megismert szöveg indítja el. **17 órától kezdődött a műfordítás-pályázat díjátadója, 19 órától pedig az esti programunk, a Mydros görög zenekar koncertje.**

2023. szeptember 28-án **Madách Imre születésének 200. és Az ember tragédiája ősbemutatójának 140. évfordulójára jubileumi kiállítással és konferenciával** emlékezünk a könyvtárban. A Madách műfordítói és -életmű-konferencia résztvevőit, valamint a kiállítás megnyitó vendégeit **Csák János kulturális és innovációs miniszter** köszöntötte. A konferenciát **dr. Sirató Ildikó**, az OSZK Színháztörténeti- és Zeneműtár kutatója, a kiállítás kurátora **Az ember tragédiája útja a világirodalomba** című előadásával nyitotta meg a szakmai tanácskozást. Az ember tragédiája olyan műalkotás, amelyet 113-szor fordítottak, nyomtatásban 216 kiadásban jelent meg.

Az **Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtára** igazgatója, **Polánszkiné Nadas Ildikó** és az **Országos Széchényi Könyvtár** főigazgatója, **Rózsa Dávid** együttműködési megállapodást írt alá a közös munka folytatásáról, könyvbemutatóval egybekötött irodalmi estek és a ruszin nemzetiség kultúráját láttató rendezvények lebonyolításáról. Az egybegyűlteket **Kramarenko Viktor**, az **Országos Ruszin Önkormányzat** elnöke köszöntötte.

Október 17-én az **Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtára** programja került megrendezésre OIK-ban, amelyen **II. Rákóczi Ferenc** keresztény életét, írásait és a ruszinokhoz fűződő kapcsolatát elemezték a meghívott előadók, **Szűcs-Vorinka Irén**, a **Hodinka Antal** Ruszin Tudományos Intézet tudományos titkára, valamint **dr. Tamás Edit**, az MNM Rákóczi Múzeumának igazgatója. Az eseményen a megjelenteket **Gerencsér Judit** általános főigazgató-helyettes köszöntötte, majd **Polánszkiné Nadas Ildikó**, az Udvari István Magyarországi Ruszinok Könyvtárának vezetője mutatta be a bibliotéka Rákóczi-családról szóló köteteit.

4. Közösségi szolgálat

Összesen 1 diák fejezte be a 2022. évben kezdett közösségi szolgálatát az OIK-ban. A tanuló a Szinyei Merse Pál Gimnáziumból érkezett, és 14 óra közösségi szolgálatot teljesített A zeneműtári dokumentumok tisztításával, valamint a zeneműtári és nyelvtudós anyagok rendezésével foglalkozott.

35 fő érdeklődő jelentkezett még, de döntően az időbeli összeférhetetlenség miatt nem tudták könyvtárunkban teljesíteni a közösségi szolgálatot.

VIII. A Digitális Bölcsészeti Központ beszámolója

1. Alkalmazás- és Digitálistartalom-fejlesztési Osztály

1.1. Fejlesztési feladatok

Helyfoglaló rendszer

A Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály szeretne egy helyfoglalórendszert bevezetni az olvasótermeiben, amelyben az olvasó/felhasználó előzetesen foglalhat helyet magának megadott időtartamra, és egyben megjelöli, mely különgyűjteményi tár gyűjteményében szeretne keresni. Seregély Ákos fejlesztő a kért, 2023. január 31-i dátumra elkészült a fejlesztés alapjaival, tesztelhető változatával. A Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály részéről a tesztelés – és ezáltal a bevezetés – azóta sem történt meg.

Kiállítási kijelzők, kiosk-ok

Az OSZK-ban a 2022-ben megnyitott *Esszencia* című állandó kiállítás keretében készült először álló, érintőképernyős kiosk-okra tervezett digitális tartalom, "kijelző".

Az Esszencia keretében bevált módszer által 2023-ban további kiállítási kijelzők készültek a munkatársak közreműködésével (a tartalmat, szakmai ellenőrzést az érintett Tárak biztosították).

Ezek a kijelzők az alábbi kiállításokhoz, programokhoz készültek:

- A magánáhítat könyvei a középkor végén – 2023. április 22. – május 31.
- Múzeumok Éjszakája – Ők is TRendben voltak – 2023. június 24.
- Essentia in scientia – Borsa Gedeon 100 kiállítás, 2023. október 11-20.
- 175 éves a Szent István Társulat – 2023. november 13-2024. január 31.

Online Tartalomszolgáltató Rendszer (OTR) átvétele a HerMészSoft Kft.-től

A HerMészSoft Kft.-vel (a továbbiakban: HMS) az a megállapodás született, hogy az Online Tartalomkezelő Rendszer (a továbbiakban: OTR) forráskódját és kezelést is átadják az OSZK és ezáltal osztályunk számára. Ebben a keretrendszerben (Tudástár, OTR Admin, OTR, WordPress Multisite) készülnek könyvtárunk ún. újgenerációs tartalomszolgáltatói ("OTR-es tartalomszolgáltatások").

Az OTR kódbázisának feltárása hosszú időt vett igénybe. További fejlesztői feladatok: új, egyértelmű és egyszerűbb harvest script írása, valamint a tartalomszolgáltatásokon elérhető oldalsó szűrő/kereső megújítása, facettássá alakítása (ezek korábban igények voltak a HMS felé, de végül nem valósultak meg az évek alatt). Jelenleg folyamatban van az összetett kereső megújítása is. A kódbázishoz és a további fejlesztésekhez kapcsolódó dokumentáció az OSZK Wiki-ben elérhető.

Magyar Elektronikus Könyvtár fejlesztésének átvétele

A Magyar Elektronikus Könyvtár (a továbbiakban: MEK) kódbázisának átvétele még 2022 első félévében (2022. június 28. bezárólag) történt meg az addigi fejlesztő Vitéz Bt.-től. A MEK-el kapcsolatos fejlesztői feladatokat az Alkalmazás- és Digitálistartalom-fejlesztési Osztály egyik kollegája végzi.

Magyar Elektronikus Könyvtár felületének megújítása

Elengedhetetlen volt a MEK tavaly 20 éves felhasználói felületének (a továbbiakban: UI) megújítása, modernizálása, mert a MEK az OSZK egyik legismertebb és legkeresettebb brand-je, legtöbbet látogatott tartalomszolgáltatása.

A “motorháztető” alatt a kódbázis nagyjából a régi maradt, a fejlesztők csak azokat a módosításokat végezték el, melyek az új UI kialakításához elengedhetetlenek voltak. A munkát az ígért határidőre, 2023. december 15-re a fejlesztők elvégezték, a finomhangolásokra a tesztelések alapján 2024. január elején került sor.

A fejlesztésnek köszönhetően egy jóval egyszerűbb, letisztultabb tartalomszolgáltatás jött létre, amely 2024. január 22-től (Magyar Kultúra Napja) érhető el a nagyközönség számára.

Webfejlesztés jellegű fejlesztési feladatok

Az Osztály biztosít technikai támogatást az Intranethez, valamint szükség esetén az oszk.hu oldalhoz is. Számos más esetben is részt vesz/vett webfejlesztési feladatokban, így a Chronica oldal (<https://chronica.oszk.hu/>) fő fejlesztési munkáiban.

Az Osztály munkatársa aktívan részt vett a digitális Corvina-könyvtár egyesítési programban. A Corvinák weboldalon történő publikálását végezte a corvina.hu oldalon. 2023 során 12 corvina került ki az virtuális Corvina-könyvtárba.

A Könyvtári Intézet (KI) honlapjának, tanfolyami adatbázisának fejlesztési support-ját is az Osztály látta el az elmúlt évben. Ezen területen többször merült fel kisebb munkát igénylő módosítás.

Állandó support jellegű feladatok

Az Osztály állandó fejlesztési támogatást biztosít a DSpace és DOTE rendszerekhez a Digitális Megőrzési Osztály (DMO) számára.

Hasonló jellegű támogatást biztosít a Belső Kölcsönzésen használt rendszerhez és adatbázishoz. Ide kapcsolódik az olvasótermi, Félretételi Adatbázis támogatása is – ezen rendszerek is kaptak a tavalyi év folyamán újításokat, egyszerűsítéseket.

Rendszerkönyvtárosi feladatok

Az Osztályon 2023 áprilisáig 3 fő rendszerkönyvtáros végezte a könyvtárosok és fejlesztők támogatását. 2023 áprilisától már csak 2 fő rendszerkönyvtárossal működünk tovább. Fő feladatok közé tartozik adatbázisokban történő lekérdezés SQL nyelven (Amicus, ISBN, MEK/EPA/DKA, OSZKDK), ezáltal segítve a könyvtáros kollégák munkáját az intézményben. A LibMate rendszerre való átállásban is aktívan részt vesznek a rendszerkönyvtáros kollégák.

1.2. Tartalomszolgáltatásokhoz kapcsolódó feladatok

Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK)

A MEK-ben három nagyobb tematikus jellegű publikálás volt:

- 2023. február: OOC-s anyagok (445 db)
- 2023. március: Örmény tematikus gyűjtemény (74 db)
- 2023. november-december: Nagyváradi szerzők tematikus gyűjteménye (41 db)
-

Ezen kívül a megszokott rendben folyt a MEK gyarapodása a DIO által kapott digitalizált művekkel, valamint a külsős forrásokból érkezett vagy kollégáink által gyarapított digitális dokumentumokkal.

A MEK-be 2023-ban összesen **1.666 db** új dokumentum került.

Elektronikus Periodika Adatbázis és Archívum (EPA)

Az EPA gyarapítása, bővítése a Periodika-feldolgozó Osztállyal együttműködve a megszokott rendben zajlott. Az EPA-ba kisebb tematikus jellegű gyarapodások történtek, mint pl. a mindszeinti anyagok vagy a zsidó lapok.

Az EPA gyarapadási adatai 2023 vonatkoztatva:

- Cím: 425 db
- Füzet: 35.598 db
- Cikk: 32.114 db

DSpace betöltés

A Digitális Megőrzési Osztállyal történt megállapodás alapján a külső forrásokból érkező és korábban az Indigo/DMEK rendszerben raktározott digitális állományokat a kollégák töltik be a DSpace-be, mint digitális objektumtárba (a hosszútávú megőrzés részeként). A feladat betanítása 2023. novemberében történt meg. Az EPA anyagok már folyamatosan kerülnek be a DSpace-be; erőforráshiány miatt a MEK-es dokumentumok betöltése 2024. februárjában kezdődik meg.

OSZK Digitális Könyvtár (OSZKDK)

A Kötelesepdány-rendelet (717/2020. (XII. 30.) Korm. Rendelet) alapján érkeznek az OSZKDK-ba az elektronikus kötelesepdányok.

Az e-könyvek fogadása változatlan formában valósult meg az OSZKDK rendszerben. A 2023-as évben **3.507 db** e-köteles került az OSZKDK rendszerébe.

A kötelesspéldányként az OSZKDK-ba betöltött periodikákat a Periodika Feldolgozó Osztály (PFO) fogadja és kezeli. Az EPA-ba kerülő, e-periodikákról automatikus értesítést kap a PFO és a kötelesspéldánynak minősülő kiadványokat átveszi, beszolgáltatja az OSZKDK-ba.

2. Digitális Filológiai és Webarchiválási Osztály (Webarchiválást lásd. a kijelölt résznél)

2.1. Projektek

Szövegkiadások

- **Vershaza (az OSZK kiállításában szereplő kéziratok online publikációja a dHUplán)**
  - Publikáció befejezése
  - Gyűjteményleírás kidolgozása bővítése
  - Kiegészítve a Himnusz megzenésítésére készült pályaművek anyagával és hangzó anyagokkal (kották és hangfelvételek)
  - Együttműködés az Erkel Társasággal
- **Móricz Zsigmond levelezése** (PIM-mel való együttműködésben)
  - Projekt folytatása: tartalmi és megjelenítési javítások
  - Nyomtatott kiadás szerkesztése: *Két szerelmesek (Móricz Zsigmond és Holics Janka levelezéséből)*
- **Móricz Zsigmond: Tükör** (PIM-mel való együttműködésben)
  - Helynevek kinyerése az azonosítócseréhez, térképes vizualizációhoz
  - Világháborús események filológiai jegyzetei – mintavételezés a topográfiahoz
  - Régi tagelés összeírása és az új tagelési szabályzat, ill. megjelenítés tervezése (folyamatban lévő feladat)
  - Scriptek írása a tagelési konverziókhoz, tagelés egységesítése
- **Kiss József levelezése**
  - OSZK-ban lévő kéziratanyag felkutatása
  - Digitalizálás koordinálása
  - Digitális faksimilék ellenőrzése, névkonvenció szerinti átnevezése, struktúrába rendezése
  - Előkészítés automatikus kézírásfelismertetésre
- **Petőfi Sándor levelezése az OSZK gyűjteményében**
  - Petőfi által írt levelek digitális faksimiléinek ellenőrzése, névkonvenció szerinti átnevezése, struktúrába rendezése
  - A levelek szegmentálása, átírása, metaadatolása

- Publikálás a dHUpla belső staging-felületén
- **Kassák Lajos levelezése** (Kassák Múzeummal való együttműködésben)
  - Specifikációk elkészítése
  - Munkafolyamatok kialakítása
  - Tervezés, projektkoordináció, content-management
  - Transzkribus, dHUpla-framework használatának betanítása
- **Vas István levelezése**
  - Jogörökös felkutatása, felhasználási szerződés kötése
  - Projekttervezés az FMC-vel (levelezés feltérképezése más intézményekben, magángyűjteményekben)
- **Illyés-naplók (MMA-pályázat keretében)**
  - Projektterv részleteinek kidolgozása
  - Specifikációk készítése
  - Munkafolyamatok kialakítása
  - dHUpla-framework használatának betanítása
  - Szövegek előkészítése
  - Tagelési munka elindítása

dHUpla framework-fejlesztés (SZTAKI-val együttműködésben)

- **Térképes vizualizáció fejlesztése**
  - Projektterv elkészítése, koordináció
  - Megjelenítés, funkciók megtervezése, specifikálása
  - Fejlesztés tesztelése, javítása
- **Digitális folyóiratkiadás (analitikus kiadás) frameworkjének fejlesztése**
  - Mintafájl és template készítése
  - Tagkészlet összeállítása
  - CSS és Schematron-szabályok specifikálása
  - Fejlesztés tesztelése, javítása
- **Digitális naplókiadás (monografikus kiadás) frameworkjének fejlesztése**
  - Mintafájl és template készítése
  - Tagkészlet összeállítása
- **Digitális levelezés kiadás frameworkjének fejlesztése**
  - CSS és Schematron-szabályok kiegészítése, pontosítása
  - Toolbar véglegesítése
  - Fejlesztés tesztelése, javítása
- **Digitális kiadásból PDF-előállítás funkció fejlesztése**
  - Megjelenítés tervezése, specifikálása
  - Fejlesztés tesztelése, javítása
- **Digitális levelezés kiadás automatikus adatkinyerés fejlesztése**
  - Fejlesztés tervezése, specifikálása

- Fejlesztés tesztelése, javítása
- **Digitális szövegkiadás szövegtest-framework fejlesztése**
  - Tagkészlet specifikálása
  - Toolbar kialakítása
  - CSS és Schematron-szabályok kiegészítése, pontosítása
  - Fejlesztés tesztelése, javítása
- **Named Entity Recognition-plugin és külső névtér-összekötés fejlesztése**
  - Fejlesztés tesztelése, javítása

Vizualizációk

- **Petőfi-parafrázisok – vizualizáció**
  - Adatgyűjtés: Petőfit megidéző versek felkutatása, szerzők elérhetőségeinek felderítése, kapcsolódó tartalmak, hivatkozások összegyűjtése
  - Vizualizáció megtervezése, arculat kialakítása, adatok feltöltése, szerkesztése, strukturálása
  - Szövegek előállítása, korrektúra
  - Illusztrációk gyűjtése
  - Felhasználási engedélyek beszerzése
  - Bemutató rendezvény szervezése
- **Vas István egohálózata**
  - Adatvizualizáció véglegesítése, publikálása, népszerűsítése

Interaktív

- **Az elkeveredett kézirat – virtuális szabadulószo**
  - Játék megtervezése, kialakítása és tesztelése a Genialy alkalmazásban
  - Részvétel a játékkal a Múzeumok Éjszakáján, a Kulturális Örökség Napokon és augusztus 20-án.

Intézményi együttműködések kialakítása

- Ferenczy Múzeumi Centrum: szerződés előkészítése (Vas István hagyatéka, Stéger Ferenc naplója)
- HUN-REN Nyelvtudományi Kutatóközpont: szerződés kötése (MI-fejlesztések, magyar nyelvi modell, NLP-eszközök, Nagylexikon)
- Magyar Nemzeti Levéltár: szerződés kötése (digitális forráskiadások, HTR)
- Petőfi Irodalmi Múzeum: szerződés kötése (digitális forráskiadások)
- SZTAKI: együttműködés folytatása
- Kassák Múzeum: együttműködés folytatása
- Szegedi Tudományegyetem: szerződés kötése (egészségügyi nyelvmodell, automatikus tárgyszavazás)

Könyvtárinformatika

- Folyamatos rendszerkönyvtárosi támogatás az intézmény különböző rendszereihez (Amicus, OSZK-DK, ISBN).
- Magyar Nemzeti Névtér adatállományának tesztelése, javítása.
- LibMate könyvtári rendszerre való átállás előkészítése (adatátadás, tesztelés, migrációs adatok elemzése és szakmai döntéselőkészítése).

Egyéb szakmai tevékenységek

- A Nagylexikon szöveges állományának kinyerése és feldolgozása, Nagylexikon-Köztaurusz illesztés
- Automatikus periodikadarabolás lehetséges megoldásainak feltérképezése, egyeztetések külső partnerekkel
- MEK, EPA tárgyszavazás szabványosításának megtervezése, Köztaurusszal mapping elkészítése
- EMTSV-TEI XML kompatibilitás kidolgozása
- MEK-fejlesztés kidolgozásában, előkészítésében, koordinálásában való részvétel
- OTR-munkafolyamatok feltérképezésében való részvétel

3. Közgyűteményi Szabványosítási Iroda (KSZI)

A 2022-es év végétől a Digitális Bölcsészeti Központ főosztály keretei között működő KSZI működésének főbb koordinátáit továbbra is az Országos Könyvtári Szabványosítási Bizottság (OKSZB) hatályos, az 2021-2025-ös időszakra vonatkozó munkaterve, illetve a Magyar Szabványügyi Testület 508. munkacsoportjában felmerülő honosítási és egyéb feladatok jelölik ki. Az egység tevékenysége emellett kiterjed az OSZK és a hazai könyvtárügy képviselőire a könyvtári szabványosításban érdekelt nemzetközi szervezetekben.

Elkezdtek az alábbi, 2024-es megjelenésre szánt műszaki jelentés átültetését:

ISO/TR 22038:2020 Information and documentation – Description and presentation of rights information	ISO TR 22038:2020 Információ és dokumentáció. Jogi információk leírása és megjelenítése
--	---

3.1. Kiemelt feladatok

A hazai könyvtári szabványosítás legnagyobb szabású vállalkozása az új bibliográfiai keretrendszernek (Resource Description and Access, RDA) megfelelő katalogizálási szabályrendszer kidolgozása és országos implementálása. Kollégáink a honosítás magyarországi koordinálása mellett az RDA fejlesztésének nemzetközi fórumain is képviselik a könyvtárat és a hazai szakmai közösséget.

A KSZI vezetője az RDA fejlesztéséért felelős, amerikai székhelyű szervezet (RDA RSC) munkájában a fordítói munkacsoport vezetőjeként és az európai régió képviselőjének helyetteseként vesz részt, valamint az IFLA bibliográfiai referenciamodellel kapcsolatos szabványfelülvizsgáló-munkacsoportjának a tagja, míg a KSZI egyik munkatársa az RDA fejlesztését irányító szervezet műszaki munkacsoportja és az IFLA ISBD-vel kapcsolatos

szabványfelülvizsgáló-munkacsoportja tagja, emellett a EURIG (az RDA-t implementáló európai intézmények fóruma) titkári teendőit végzi (konferenciaszervezés, adminisztráció). Előrehaladások a feladat ellátásában:

- Fontos eredménye eddigi működésünknek az az akkreditált tanfolyam („Forrásleírás és -hozzáférés a 21. században”), amely a katalogizálás korszerű megközelítésének elméleti alapjait hivatott megismertetni az érdeklődőkkel.
- Az RDA-HU munkacsoport folytatta tevékenységét:
  - elkészült az MSZ 3424/1 szabályainak elemzése és elkezdődött a hiányzó forгатókönyvek gyűjtése;
  - az előzőhöz kapcsolódóan elkészült a „Multiszkript leírás az RDA-ban” címet viselő munkaanyag;
  - a kollégák összeállították az MSZ 3424/1 elemkészletét, amelyre alapozva megkezdhető a megfeleltetés az MSZ és az LRM majd az MSZ és az RDA között.
- A társ osztályokkal konzultációkat tartottunk a következő témákban:
  - hosszú távú megőrzés implementálása;
  - webarchiválás metaadat-kezelése;
  - MARC 21 Holdings implementálása.
- Ilácsa Szabina előadást tartott az MKE Bibliográfiai szekciójának tisztújító ülésén „Időszakosság a katalogizálásban” címmel, illetve a Networkshopon „Jó, de hogyan kapcsolódik ez az én munkámhoz? : A könyvtári szabványosítás mint közös ügy” címmel.
- Folytatódott az RDA Reference, illetve az IFLA LRM újbóli szaklektorálása.

Az eddigi évekhez hasonlóan a KSZI számára állandó feladatot jelentet az ún. Marrákesi szerződés átültetésével keletkező feladatok koordinálása, a vonatkozó honlap tartalmi gondozása és az éves jelentés összeállítása.

Kollégánk részt vett az *EUROPEANA* keretein belül megalakult OOC-munkacsoport (<https://pro.europeana.eu/project/out-of-commerce-works-working-group>) munkájában.

A munkatársak részt vettek az *EODOPEN* nemzetközi projekt munkájában. Elindult a jogtisztázási dokumentációs eszköz és az EUIPO OOC-rendszerébe való adatfeltöltést támogató alkalmazás fejlesztése. Aktívan, előadásokkal jelen voltak a projekt nemzetközi ülésein, illetve az OSZK koordinálása alá tartozó munkacsoport (WG6) projektmegbeszélésein.

A KSZI a Szlovákiai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (SZMKE) felkérésére aktívan részt vett egy szlovák–magyar–angol háromnyelvű (online) terminológiai szótár létrehozásában, amelyről előadást is halhattak az érdeklődők a Magyar Könyvtárosok Egyesülete 54. Vándorgyűlésén, illetve Kassán, az SZMKE szakmai napján.

Folytatódtak a kísérleti projektek is, amelynek keretében feltérképezzük egy korszerű elveken és megoldásokon alapuló authority-szolgáltatás kialakításának feltételeit.

3.2. Általános feladatok

A könyvtárüggyel kapcsolatos szabványok megjelenésének figyelése, a szakma tájékoztatása, amelynek ellátása érdekében az OSZK és a KI weboldalán folyamatosan közzétettük, illetve frissítettük a hatályos könyvtári szabványok jegyzékét.

Részvétel – a Magyar Szabványügyi Testület közreműködésével – az ISO 46. „Információ és dokumentáció” műszaki bizottságának munkájában. Továbbra is részt vettünk a könyvtárügyet érintő új szabványok megjelenésére, illetve a régebbi szabványok revíziójára vonatkozó szavazásokban.

IX. Pályázatok, projektek bemutatása, aktuális helyzete, fenntartási kérdések

1. Hazai pályázatok, projektek bemutatása

Könyvtári minőségügyi feladatok ellátása: Az 1997. évi CXL törvény 60. § h) pontjának értelmében a Minősített Könyvtár cím és Könyvtári Minőségi Díj pályázatok lebonyolítása és koordinálása a Könyvtári Intézet feladata. A projekt keretein belül az alábbi tevékenységek végzésére került sor:

- szakmai napok megtartása: ennek keretében előadók értekeznek a könyvtári minőségbiztosítás különböző területeiről. Az előadók részére 2023. évben összességében 187.020 Ft személyi jellegű juttatás került kifizetésre (járulékokkal együtt).
- a könyvtári minőségi pályázatok elbírálása, melynek eredményeképpen a nyertes könyvtárak részére plakettek, elismerő oklevelek kerülnek átadásra. A szakértők díjazására 2.878.680 Ft-ot fordítottunk, a díjak elkészítése 677.572 Ft-ba került.
- elektronikus szakmai kiadvány megjelentetése, amely nemzetközi szakmai ajánlások fordítását tartalmazza a könyvtári minőségügy témakörében. A kiadványra fordított összeg: 842.340 Ft volt.
- 200.438 Ft-ot fordítottunk kisebb működési jellegű kiadásokra (pl. folyóirat, irodaszer)
- 213.950 Ft-ot pedig rezsi jellegű kiadásokra fordítottunk

Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása: a Könyvtári Intézet az 1997. évi CXL. törvény 60. § (3) bek. a) pontja és a 30/2014. KIM rendelet 8 § (3) bek. d) és f) pontja alapján végzi a hazai könyvtáros szakemberek képzését, továbbképzését, a továbbképzési tanfolyamok engedélyeztetését és szervezését, valamint a határon túli magyar könyvtárosok anyanyelvű képzésének szakmai támogatását. Az Intézet több mint 25 különböző témájú 30, 45, 60 és 120 órás továbbképzési programmal rendelkezik a megjelölt célok teljesítése érdekében, emellett a 2023-as évben új programok engedélyeztetésére is sor került. Az új felnőttképzési rendszerben a Könyvtári Intézet két szakmai képzés tanfolyamát valósítja meg a támogatásból (eljárási díjak, oktatói díjak, anyagköltség stb.): a segédkönyvtáros képzést és – az OSZK Állományvédelmi és Restauráló Osztályával együttműködve – a könyv-és papírrestaurátor képzést. Sajnos a képzésekre vonatkozó jogszabályok változása miatt az év második felében nem lehetett a tervezett tanfolyamokat megtartani, elindítani. A projekt terhére az alábbi kifizetések történtek 2023-ban:

- oktatóknak kifizetett személyi jellegű megbízási díjak összege járulékkal együtt: 8.080.060 Ft;
- vállalkozói számla alapján kifizetett oktatói díjak összege: 3.170 000 Ft
- konferencián való részvétel költsége: 20.066 Ft
- vizsgaszervezéssel kapcsolatos reprezentációs költségek: 19.775 Ft
- új képzések engedélyeztetésének eljárási díjai: 624.000 Ft
- határon túli képzések utazási költségeinek megtérítése: 132.485 Ft
- rezsi jellegű kiadások: 533.614 Ft

Az „Országos Dokumentumellátási rendszer” működtetésének támogatása: a projekt keretében kerül sor az Országos Széchényi Könyvtár állományából hiányzó, külföldön megjelent hungarikumok beszerzésére hazai és külföldi szállítóktól, illetőleg a különböző

hungarikumok vásárlására a könyvaukciókon. Ezen feladatra 2023-ban a teljes támogatási összeg elköltésre került 1.300.000 Ft értékben.

Térségi kulturális szolgáltatások mintaprogram (Olvasó nemzet program): A projekt egyik alapvető célja az Online tartalomszolgáltató portál fejlesztése. Ide tartozik a Magyar Elektronikus Könyvtár, a Hungaricana, a Magyar Nemzeti Névtér, a Mokka/ODR, a LibMate és más online platformok erősítése, éles bevezetése; a mintatérsegekhez kötődő információk begyűjtése, feltöltése. A fejlesztés eredményeként létrejött digitális szolgáltatások megismertetése interaktív foglalkozásokon a következő projektidőszakban valósulhat meg.

A projekt másik kiemelkedő fontos célja az olvasás népszerűsítése, amely az alábbi programok alapján történik:

- az Olvasó Családok Program beindítása: amely összetett formában valósítja meg az olvasásnépszerűsítést. A jelenlegi programban térségenként egy-egy olvasóklub, olvasókör kialakítását vagy támogatását valósítjuk meg.
- a Könyvkelengye Program beindítása: A Könyvkelengye annak felismerésére épül, hogy az olvasóvá válás szempontjából rendkívüli jelentőséggel bír a „könyves környezet” a gyermek számára, aki felcseperedése időszakában az olvasást, mint örömforrást éli még. A könyvcsomag jól kiválasztott kötetei megalapozzák a gyermek első olvasásélményét, a könyvhöz, mint biztonságot adó, örömforrást jelentő objektumhoz való viszonyulást.

2023. évben a pályázati forrásból az alábbi tevékenységek kerültek finanszírozásra:

A Régi Magyarországi Nyomtatványok 5. (1671-1685) bibliográfiai kézikönyv elkészítése és publikálása: A kutatás célja a Régi Magyarországi Nyomtatványok sorozat 5. (1671-1685) kötetének elkészítése. A kötet több mint 930 hungarika nyomtatvány autopszia alapján készült leírását tartalmazza majd, amelyek 1671 és 1685 között jelentek meg. Részletesen feltárja azok tartalmát, összefoglalja a rájuk vonatkozó szakirodalmat, kérdéses esetben meghatározza a nyomtatás helyét és idejét, felsorolja példányait, és jelöli azok teljességét. Számot ad azokról a – megbízható adatok és helyes következtetések alapján – feltételezett és a korabeli forrásokban idézett nyomtatványokról is, amelyekből nem maradt fenn példány. Az Appendix fejezet a szakirodalom által tévesen feltételezett nyomtatványokról ad helyesbítő áttekintést. A kötet közli a példányból ismeretes nyomtatványok címlapjának képét, amely a felbukkanó példányok azonosításához jelent segítséget. Végül tízféle mutató tekinti át a bemutatott nyomtatványanyagot. Nemzetközi mércével nézve a hazai nyomtatványok ilyen részletes bemutatása meghaladja a hasonló külföldi vállalkozások gyakorlatát. A történelmi Magyarország területén bármely nyelven (biblikus cseh, német, román stb.) készült dokumentumok feltárásával a szlovák, román, sőt a német retrospektív nemzeti bibliográfia számára is hasznos forrásanyagot tár fel a bibliográfia. Az eredmények disszeminációját a kézikönyv nyomtatott és Open Access-ben való közzé tétele, továbbá az a könyvtörténeti konferencia biztosítja, amelyen majd a résztvevő kutatók mutatják be eredményeiket.

2023. évben a pályázati forrásból az alábbi tevékenységek kerültek finanszírozásra:

- személyi jellegű kifizetések (kutatók, lektorálási tevékenység) és az ezekhez kapcsolódó járulékok: 5.425.457 Ft
- szakmai konferencia megrendezéséhez kapcsolódó költségek: 313.353 Ft
- irodaszerek beszerzése: 135.625 Ft
- a kötet nyomdai megjelentetésével kapcsolatos költségek 3.024.753 Ft

- informatikai beszerzés (laptop, külső meghajtó) költségei: 898.017 Ft

Fiatal Kutatói Kiválóság Program: A benyújtott pályázat három pilléren nyugszik. Az első Szerémi György Epistola de perdicione regni Hungarorum című művének új kritikai kiadása. A 16. század közepén kelt latin nyelvű kéziratban fennmaradt emlékirat élesen elkülönül a 16. századból fennmaradt művelt, humanista történetírók, emlékiratszerzők műveitől. Az Országos Széchényi Könyvtár Kézirattárában őrzött kéziratot Wenzel Gusztáv 1857-ben adta ki. A kiadás súlyos hiányosságait (hevenyészett kritikai apparátus, az elírások, hibák és szövegkihagyások rendkívül magas száma) már a 19. században szövegkritikák. Megbízhatatlansága miatt a szövegkiadás tudományos felhasználhatósága erősen korlátozott, ezért Juhász László hozzá is látott egy modern kritikai kiadás elkészítéséhez, ám munkája befejezetlen maradt. Az új latin kritikai kiadással ez a sok szempontból unikális mű újra a kutatás középpontjába kerülhet, és végre megbízható szöveg kerül a korszakkal foglalkozó történészek, irodalomtörténészek, művelődéstörténészek és nyelvészek kezébe itthon és külföldön egyaránt.

A pályázat második pillére, a Juhász-féle 1961-es fordítás átdolgozott, javított és alaposan jegyzetelt változatának elkészítése. Azon túl, hogy a fordítás a művet és a kutatás során feltárt eredményeket elérhetővé teszi a nagyközönség számára, hasznos segédezközt fog jelenteni ez egyetemi oktatásban is.

Harmadrészt a kézirat alapos feldolgozásával lehetőség nyílik egy Szerémi-szótár összeállítására. Jóllehet a szerző a szöveget a 16. század közepén írta, a latin nyelvet még nem a humanista, hanem a középkori plébániai iskolában sajátította el. Így a szóanyag feldolgozása a magyarországi középlelatin nyelvről alkotott ismereteinket is kiegészíti.

2023. évben a pályázati forrásból az alábbi tevékenységek kerültek finanszírozásra:

- személyi jellegű kifizetések (kutatók, lektorálási tevékenység) és az ezekhez kapcsolódó járulékok: 3.716.075 Ft
- konferencián való részvétel kiküldetési költségei: 248.808 Ft
- informatikai beszerzés (külső meghajtó) költségei: 58.375 Ft

Madách műfordítói konferencia és kiállítás megrendezése: A Madách-émlékévhez kapcsolódóan megrendezésre került Az ember tragédiája műfordításait és az általuk lehetővé vált külföldi recepciót bemutató konferencia és kiállítás. Madách Imre fő műve a romantika irodalmi csúcsműfaját, a drámai költeményt képviseli nemzeti kultúránkban. A programsorozat vezérfonalát a Madách-mű nemzetközi és hazai recepciója, színház-történeti jelentősége és színpadi bemutatóinak különböző megközelítései képezik a megjelenés óta eltelt 161 és az ősbemutató óta eltelt 140 év tekintetében. A meghívott előadók között neves színházi rendezők, valamint Az ember tragédiája műfordítói, az életművel foglalkozó szakemberek, és nem utolsósorban az OSZK színház-történészei szerepeltek.

2023. évben a pályázati forrásból az alábbi tevékenységek kerültek finanszírozásra:

- a kiállítási anyagok restaurálásához kapcsolódó bérek és járulékok: 1.078.021 Ft
- a kiállításához szükséges anyagok, eszközök beszerzése: 1.031.994 Ft
- a műfordítói pályázat zsűrizése: 120.000 Ft
- a kiállítás és konferencia megnyitójának költsége: 555.043 Ft
- a kiállítás megrendezéséhez szükséges tárgyi eszközök beszerzése: 1.214.942 Ft

Mikes Kelemen Program 9. szakaszának megvalósítása: A Mikes Kelemen Program célkitűzése, hogy a történelem során kivándorolt magyarok és utódaik által felhalmozott kulturális javakat, azon belül az írott dokumentumokat (könyvtári és levéltári anyagok) megmentse a megsemmisüléstől, és gondoskodjon méltó hasznosításukról, amennyiben

az örökösök helyben már nem tartanak igényt rájuk, és a magyar államnak adományozzák. A támogatott tevékenység során az európai és tengerentúli magyar szervezetek és magánszemélyek által adományozott gyűjteményeket ill. egyedi dokumentumokat fogadjuk, raktározzuk és dolgozzuk fel. A hasznosítás módjáról minden dokumentum esetében egyedileg döntünk. A nyomtatványokat, fotókat, hang- és képfelvételeket – amennyiben a nemzeti könyvtár állományát ki tudjuk egészíteni vele – állományba vesszük, az iratanyagokat a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, vagy az OSZK Kézirattára fogadja be. A fennmaradó sokszorosított dokumentumokat egy erre a célra létesített, adatbázis alapú kijárló felületen ajánljuk fel a hazai és határon túli könyvtáraknak, iskoláknak, kulturális intézményeknek. Ezáltal a Mikes Kelemen Program, benne a nemzeti könyvtár mintegy kulturális híd szerepet tölt be a diaszpóra, az anyaországi és a szórványban élő magyarság között.

2023. évben a pályázati forrásból az alábbi tevékenységek kerültek finanszírozásra:

- személyi jellegű kifizetések (többletmunka) és az ezekhez kapcsolódó járulékok: 8.557.490 Ft
- irodaszerek, szakmai anyagok beszerzése: 338.910 Ft
- szállítási, megsemmisítési szolgáltatások beszerzése: 3.698.090 Ft
- digitalizáláshoz szükséges eszközök beszerzése: 81.803 Ft

NKA Petőfi 200: a projekt kapcsán a Petőfi Sándorra, valamint az 1848-49-es forradalomra és szabadságharcra utaló emlékek restaurálására nyert támogatást az intézmény. Az OSZK hagyományosan eredeti fizikai formájukban próbálják megőrizni és hozzáférhetővé tenni a gyűjtemény dokumentumait, azonban az online elérhetőség iránt megnövekedett igény és a dokumentumok védelme miatt bizonyos esetekben korlátozni kell az eredetiben való kutatást, és másolatokat kell biztosítani helyettük. Ezért a pályázat kapcsán megkezdődött a restaurált dokumentumok digitalizálása és online hozzáférhetővé tétele is. A beavatkozásokat követően biztosított volt a dokumentumok számára a megfelelő állományvédelmi tárolóba való elhelyezés is. A kéziratok egyenként savmentes palliumba majd fond dobozba lettek helyezve. A pályázaton elnyert 2.900.000 Ft teljes mértékben erre a célra lett fordítva.

2. Európai uniós pályázatok, projektek bemutatása

Az **EODOPEN** európai uniós támogatással zajló nemzetközi együttműködés keretében az OSZK munkatársai a WG-6 munkacsoportban a támogatási szerződésben vállaltak alapján elkészítették a tevékenységhez tartozó jogtisztázási tevékenységek jogilag megfelelő dokumentálásához szükséges műszaki infrastruktúra specifikációját. Az elmúlt évben sor került a jogtisztázási dokumentációs eszköz, illetőleg az OOC adatcsomagoló alkalmazás béta verziójának elkészítésére, a jogtisztázási dokumentációs eszköz és az OOC-adatcsomagoló alkalmazás összeillesztésére, valamint a felhasználói és fejlesztési dokumentáció első verziójának elkészítésére.

Az EODOPEN támogatási forrás terhére a projektben az alábbi kiadások kerültek elszámolásra:

- fordító program licence beszerzésére: 1.041.908 Ft
- a hazai rendezésű, nemzetközi workshoppal kapcsolatos kiadásokra: 2.438.844 Ft
- az EOD-OPEN konferenciákon való részvétellel kapcsolatosan külföldi kiküldetésre, napidíjra: 1.401.221 Ft
- a projektben dolgozó kollégák bérköltségére és járulékára: 26.827.232 Ft

- egyéb közvetett költségekre: 228.693 Ft

CENL Webarchiválás: Az együttműködés célja az Országos Széchényi Könyvtár és a Bibliothèque Nationale du Luxembourg internetes archiválási infrastruktúrájának fejlesztése, bizonyos munkafolyamatok megújítása és a tudás megosztása. A luxemburgi oldalról ez a Browsertrix Crawler szoftver API-jának és deduplikációs moduljának átadását, a megvalósításban való segítségnyújtást, valamint a Camunda munkafolyamat-kezelő rendszer használatára vonatkozó tudásuk és szoftverük megosztását jelentené. Az Országos Széchényi Könyvtár oldalán a SolrWayback program működtetésében, a metaadatséma kialakításában, a digitális adattár és verziókövetésben, az automatizált műveletek kialakításában és a tartalom nyilvános átadásában tudnánk segítséget nyújtani.

A projekt kódját a felek megosztják egymással, és nyílt forráskódú formában a nemzetközi közösség számára is elérhetővé teszik. Az együttműködés eredményeit közös tanulmányok és előadások formájában mutatják be a Nemzetközi Internet Megőrzési Konzorciumnak és az Európai Nemzeti Könyvtárosok Konferenciájának rendezvényein, hogy megosszák az eredményeket a CENL többi tagintézményével, valamint a luxemburgi szakértőket meghívják vendégelőadóként a "404 Not Found – Who Preserves the Internet?" című konferenciára. A 2023. évben a pályázati forrásból az megvalósult az OSZK kollégáinak kiutazása Luxemburgban, melynek költsége 1.348.619 Ft volt.

3. Fenntartási időszakban lévő pályázatok, projektek

X. Gazdálkodás

1. Bevételi és kiadási előirányzatok alakulása

	Pénzügyi adatok (ezer Ft-ra ke- rekítve)	2022. évi tény	2023. évi tény
	Az intézmény működési bevétele	201.731	139.062
	Ebből a könyvtár szolgáltatásaihoz köthető bevétel	53.297	55.346
	4.2.1. <i>reprográfiai</i>	10.583	15.286
	4.2.2. <i>ajándékbolt</i>	6.893	1.098
	4.2.3. <i>beiratkozási díj</i>	16.475	14.148
	4.2.4. <i>egyéb</i>	19.346	24.814
	Felhalmozás és tőkejellegű bevételek	60	55
	Támogatás, kiegészítés és átvett pénzeszköz	4.771.387	5.116.410
Bevétel	– <i>ebből</i> fenntartói támogatás	349.935	387.000
	– <i>ebből központi költségvetési</i> támogatás	4.399.679	4.668.346
	– <i>ebből pályázati támogatás</i> összesen	21.773	60.786
	– <i>OKR</i>		
	– <i>egyéb hazai</i>	258	278
	– <i>EFOP</i>		
	– <i>nemzetközi</i>	21.515	
	Egyéb bevétel összesen		
	Bevétel összesen	4.973.178	5.255.527
	Kiadás	Személyi juttatás	2.456.928
Munkaadókat terhelő összes járulék		362.790	358.350
Dologi kiadás		1.335.011	1.336.756
Egyéb kiadás		760.052	372.286
Kiadás összesen		4.914.781	4.682.978

Bevétel és kiadás tervezett különbsége: 572.549 e Ft

2. Pályázati források és projektek 2023-ban

Hazai pályázatok megnevezése	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdet	Befejezése
Könyvtári minőségügyi feladatok ellátása	5.000.000	5.000.000	KIM	2023.01.01	2023.12.31
Kulturális szakemberek szakmai továbbképzésének támogatása	18.000.000	18.000.000	KIM	2023.01.01	2023.12.31
Az „Országos Dokumentumellátási rendszer” működtetésének támogatása	1.300.000	1.300.000	KIM	2023.01.01	2023.12.31
Madách Konferencia és kiállítás támogatása	4.000.000	4.000.000	KIM	2023.01.01	2023.12.31
Térségi Kulturális Feladatok	200.000.000	200.000.000	KIM	2023.09.01	2024.06.30
A Régi Magyarországi Nyomtatványok 5. (1671-1685) bibliográfiai kézikönyv elkészítése és publikálása (ebből 8.620.000 Ft 2021-ben érkezett meg, 11.455.000 Ft pedig 2023-ban)	20.075.000	20.075.000	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap	2021.12.01	2024.09.30
Fiatalkutatói Kiválóság Program (ebből 6.114.000 Ft 2021-ben, 10.017.000 Ft 2023-ban érkezett meg, a hátralévő összeg várhatóan 2024-ben érkezik)	21.962.000	21.962.000	Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Alap	2021.10.01	2025.09.30
MIKES Kelemen program	30.000.000	30.000.000	Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.	2022.01.01	2024.06.30

Petőfi 200	2.995.416	2.900.000	NKA	2022.04.01	2023.10.31
3K Folyóirat kiadásának támogatása	7.813.250	3.000.000	Magyar Kultúráért Alapítvány	2023.07.01	2024.06.30
Petőfi versek kritikai kiadásának utolsó kötete	3.414.000	3.414.000	Magyar Kultúráért Alapítvány	2023.11.01	2024.03.31
1560/2023 (XII.13.) Korm rendelet DBK	151.934.500	151.934.500	KIM	2023.12.27	2024.12.31

Európai uniós pályázatok	Pályázott összeg	Elnyert összeg	Támogató	Kezdet	Befejezése
EOD OPEN (ebből 2019.-ben 19.791.603 Ft, és 2023-ben 21.515.441 Ft érkezett meg. A fennmaradó összeg kiutalása a projekt lezárása és elszámolása után történik meg)	146.536 EUR	146.536 EUR	Az Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség	2019.11.01	2024.10.31
CENL Webarchiválás (utólagos finanszírozás)	4.507 EUR	4.507 EUR	CENL	2023.07.13	2024.03.31

Egyéb nemzetközi forrásokra épülő pályázatok	Pályázott összeg	Elnyert összeg (Ft-ban)	Támogató	Kezdet	Befejezése

3. Jelentősebb eszközbeszerzések

Megnevezés	Darab	Forint	Megjegyzés
Gépjármű			
ebből személygépkocsi			
Számítógép	2	833.608	

ebből olvasói			
ebből szerver			
Fénymásoló			
Digitalizáló eszköz			
Storage, egyéb adattároló (10Tb server disk 7200rpm)	36	29.234.618	
Egyéb:			
Samsung Galaxy A34 mobiltelefon beszerzése	46	6.226.462	
SZM 600T mikroszkóp beszerzése	2	483.640	
páratartalom és hőmérséklet szenzor beszerzése	40	519.726	
kiállítási eszközök, vitrinek, kordonoszlopok, várakozótáblák beszerzése	49	24.722.646	
üggyviteltechnikai gépek beszerzése	31	1.338.610	
számítástechnikai eszközök és tartozékok beszerzése	97	3.159.372	
gyűjteménygyarapítás		13.387.125	

Budapest, 2024. február 29.

 .....
 Rózsa Dávid
 főigazgató

 .....
 Lénárt Judit
 gazdasági és üzemeltetési főigazgató-helyettes